

stêrka rizgarî

KOVARA SIYASÎ Û ÇANDA DU MEHÎ

-AYIN DOSYASI

Açık Siyaset mi, Legal Siyaset mi?

Kürdistan Kurtuluş Mücadelesinde Meşru Siyaset Araçlarının Kullanımı Sorunu

-WELAT CAN

Mücadele Araçları İçinde Legal Partinin Yeri

-İBRAHİM TARHAN

Diplomasi, Enternasyonalizm ve Kürdistan Sosyalist Hareketi

-RECEP MARAŞLI

Sosyalizm ve Siyasal Yabancılaşma

-GÜRDAL AKSOY

Stalin Ekenler ya da Gorbaçev Biçenler

-MURAT SATIK

Avrupa'daki Kürdistanlılar ve Politik Perspektifler (1)

-R. DİNÇ

75 Yıl Sonra Lozan

-NUREL KÜTÜK

TC'nin Xendekor Katliamının Düşündürdükleri

-SEDAT GÜNGEÇTİ

Kimi Zaaflar Üzerine

Açık Mücadele Ve Meşruluk!

Uzun bir aradan sonra yeniden yayınına başlayan dergimizin geçen sayısı da, hiç zaman kaybedilmeden İstanbul DGM tarafından toplatıldı. Gerçi bu karar bizim için hiç de sürpriz olmadı; bugüne kadar çıkan tüm sayılarımız hakkında da toplatma kararları verilmişti.

Geçen sayımızın toplatılmasına, *"Aydın Dosyası: Kürdistan Kurtuluş Mücadelesi'nde Yol Ayrırımları"* başlıklı yazı ile *"PRK/rizgarî MK üyesi Bawer Fırat'la Röpörtaj"* gerekçe gösterildi.

Ancak bu kez "ilginç" olan; dergi sorumlularımıza karşı İstanbul DGM'de, ağırlıklı PKK'nin yeni dönemdeki duruşunun eleştirel bir tarzda ele alındığı *"Aydın Dosyası"* yazısından dolayı *"PKK propagandası yapıldığı"* iddiasında bulunulup, ünlü "Terörle Mücadele Kanunu"nun 8. maddesine dayanılarak dava açılırken, *"PRK/rizgarî MK üyesi B. Fırat'la Röpörtaj"*dan dolayı bu kez Türk Ceza Kanunu'nun 169. maddesine dayanılarak, *"PRK/rizgarî örgütüne yardım ve yataklık"* iddiasıyla dava açılmasıydı.

Bu "ilginçlik", sömürgecilerin yargı kurumu eliyle düzenlediği yeni oyunlardan başka bir şey değildir.

Bir yandan, PKK'nin "yeni tezler"inin devrimci bir tarzda ortaya konup eleştirildiği bir yazı, bilinçli olarak "PKK propagandası" gibi gösterilmeye, bir bakıma yazının anlam ve içeriği çarpıtılmaya çalışılmıştır.

Diğer yandan, PRK/rizgarî MK üyesi B. Fırat'la yapılan röportajdan dolayı TCK'nin 169. maddesinden dava açılması da, muhalif devrimci yayınları susturmaya dönük baskılar ve devlet terörünün, kurnazca belirlenmiş yeni bir boyutunu ortaya koymaktadır. Anlaşılan, bugüne kadar yüzlerce yayıncı, yazar, aydın ve siyasetçinin Kürdistan sorununa ilişkin düşüncelerinden dolayı cezalandırılmasına vesile edilen "Terörle Mücadele Kanunu"nun maskesinin içte ve uluslararası alanda iyice düştüğü bir dönemde, muhalif düşüncelere karşı yürütülen "hukuk terörü" şimdi, "bakın bunlar zaten düşünce suçlusu değil, gizli örgütlerle ilişkili teröristler" denilerek perdelenmeye çalışılacaktır.

Dün olduğu gibi bugün de toplatma, cezalandırma, kapatma v.b. tehdit ve uygulamalarına rağmen Stêrka Rizgarî'nin yayın çizgisini, savunduğu düşüncelerin tarihsel ve toplumsal meşruluğu belirleyecektir.

Son dönemlerde Kürdistan kamuoyunda, "savaşın sona ermesiyle Türkiye'nin demokratikleşmesinin önünün açıldığı, AB süreci ve Kopenhag kriterlerine uyum ile birlikte Türk devletinin Kürt sorununa daha gerçekçi ve ılımlı yaklaşmaya başladığı" yönünde bir hava yaratılmaya çalışıldığı gözlenmekte. Türk tarafından ara sıra generallere de atfen "Kürtçe televizyona izin verilebileceği" türünden açıklamalar yapılması, hafta durup dururken "Kürtçe okul ve yayın hakkının aslında Lozan'da var olduğu" gibi keşiflerde bulunulması v.b. gelişmeler de, bu beklentilerin işaretleri olarak yorumlanmakta. Oysa, PKK nezdinde kapsamlı bir tasfiye ve teslimiyet programı sürdürmekte olan Türk devleti, Kürdistan siyasetinde -en azından yakın dönemde- pek bir değişiklik olmayacağını, hem mevcut uygulamalarıyla, hem de son MGK'da Kürdistan'a ilişkin alınan gizli kararlarla bir kez daha ilan etti.

Türk İçişleri Bakanlığı'nın yayınladığı genelgeyle "Kürt" kelimesini yeniden "yasak kavramlar" listesine dahil etmesi, yurtsever-demokrat basın ile DKÖ'ler üzerindeki baskıların yoğunlaştırılması, cezaevlerine yönelik fiili saldırıların artması, bir çok yerel demokrat radyo kanalının uzun süreli susturulması v.b. uygulamalar, yakın dönemde legal-açık mücadele alanlarının kötürümleştirilmesi yönünde devlet terörünün daha da yoğunlaşacağını göstermektedir.

"Türk devletinin değişeceği" beklentisiyle birlikte, Kürdistanlı kitleler üzerinden risksiz, "sigortalı" siyaset yapmak isteyenler, bu durumdan sonuçlar çıkarmak yerine, neredeyse bunun gerçekleşmemesinin faturasını da Kürdistanlı devrimcilere yıkmaya çalışmaktalar. Şimdilerde, bir yandan "PKK'nin durumunun, illegal mücadelerin ne kadar yanlış olduğunu gösterdiğini, demokratik hakların ancak legal yol ve araçlarla elde edilebileceği, illegal örgütlerin ya ortadan kalkması, ya da legal alandan elini çekmesi gerektiği" gibi görüşler ortaya atılırken, bir yandan da anti-sosyalist, anti-bağımsızlıkçı bir kampanyaya hız verilmekte.

PKK'nin içine girdiği tasfiye ve teslimiyet programının (ki, bu duruma, PKK'nin Kemalizmle kolkola girmesine tepki duyanlar da, gerek PKK içinden, gerekse dışından her geçen gün seslerini yükseltmekte) devrimci-yurtsever kesimler üzerinde yarattığı ciddi moral bozukluğu ve güvensizliğin, "sigortalı" siyaset yapmak isteyenler için uygun bir zemin oluşturduğu söylenebilir. Sömürgeci siyasetleri sürdürmekte ısrarlı olan devlete fazlaca yönelmeyen, tersine statükolara bağımlı ve "yasal sınırlar içinde" bir "legalizm" anlayışı, Kürdistanlı kitlelere tek "alternatif" olarak bırakılmak istenmektedir.

Bu bakımdan, bir süredir farklı kanallardan yürütülmekte olan yeni bir "legal parti" tartışmalarının üzerinde ciddi bir şekilde durulmalıdır. "İllegalite-legalite" kavramlarından ne anlaşılacaktır? İddia edildiği gibi "diğer tüm yollar tükenmiş, legal yoldan başka bir seçenek kalmamış" mıdır? "Legal mücadele" ile "legalleşme programları" arasındaki ilişki nedir? "Legal yol", sadece "legal bir parti"den mi ibarettir? "Yasalılık" mı, "meşruluk" mu belirleyicidir? Marksistler bu kavramları nasıl tanımlamalı, nasıl bir içerikle doldurmalıdır?

Bu sayımızdaki Ayın Dosyası'nda "Açık siyaset mi, Legal siyaset mi? Kürdistan Kurtuluş Mücadelesinde Meşru Siyaset Araçlarının Kullanımı Sorunu" başlığı altında bu ve benzeri soruları tartışmaya, cevaplar aramaya çalıştık.

Bu sayıda yer alan makalelerin ağırlıklı bir kısmı tartışma konularına ayrıldı. Bunlardan, Recep Maraşlı'nın "Bürokrasilerin Egemen Sınıf Olarak İkame Olması; Sosyalizm ve Siyasal Yabancılaşma" başlıklı çalışması, sosyalizmin sorunları bağlamında yürütülen tartışmalara bir katkı oluştururken, M. Satık'ın "Avrupa'daki Kürdistanlılar ve Politik Perspektifler" başlıklı çalışmasının ilk bölümünde, Sürgündeki Kürdistanlılar ve Kürdistan Kurtuluş Mücadelesi'nin Avrupa boyutu üzerine farklı bir bakış getirmekte. Yine İ. Tarhan'ın "Diplomasi, Enternasyonalizm ve Kürdistan Sosyalist Hareketi" başlıklı çalışması da, sosyalist hareket açısından "diplomasi" ve "enternasyonalizm" konularını ele almakta. N. Kütük'ün "TC'nin Xendekor Katliamı ve Düşündürdükleri" başlıklı yazısında ise, Kuzey Kürdistan'da "zafer" kazandığını düşünerek, bu kez Güney Kürdistan'daki kazanımları yok etmek, fiili Kürt yönetimini dağıtmak için diğer sömürgeci güçlerle işbirliği içinde çok yönlü provakasyonlar tezgahlayan Türk devletinin bölgeye yönelik politikalarını ele alıyor. Gürdal Aksoy, "İdeoloji ve Kible" başlıklı makalesiyle bu sayımıza katkıda bulundu. Koşulları elverdiği ölçüde önümüzdeki sayılarda da aramızda olacak.

Geçen sayımızın içeriğiyle ilgili olarak okurlarımızla kurduğumuz diyaloglardan birine de bu sayıda yer verdik. Okurlarımızdan E. Özgür ile yaptığımız böylesi bir yazışmanın özetini de sayfalarımız içinde bulabilirsiniz.

Yeni sayılarda buluşmak üzere...

ayın
dosyasıAçık Siyaset mi
Legal Siyaset mi?

Kürdistan Kurtuluş Mücadelesinde Meşru Siyaset Araçlarının Kullanımı Sorunu

Son bir yıldır bir "yeni dönem" tartışmasıdır sürüp gidiyor. Tartışmayı yürüten kesimler, tesbitte birleşerek yeni döneme özgü siyasetleri ve siyaset araçlarını tartışma gündemine oturtmuş durumdadır.

Kürdistan Kurtuluş Mücadelesi açısından "yeni" olanın ne olduğu, sorusunun üzerinden atlayarak yürütülen bütün bu tartışmalarda, "silahlı mücadelenin miyadını doldurduğu", "zaten hiç bir zaman iç ve dış koşullarının olmadığı"ndan hareketle artık silah dışında yasal/legal araçlarla mücadele yürütülmesi gerektiği fikri öne çıkartılmaktadır.

Tartışmaların eksenini daha çok nasıl bir yasal araç noktasında kilitlenmiş görünüyor. Günün ya da "yeni dönem"in ihtiyacı bir Türkiye partisi mi yoksa Kürt kimlikli bir parti mi tartışmalarında, doğal olarak henüz böyle bir aracın hangi ihtiyaçtan doğduğu ve dahası hangi program için mücadele edeceği sorularına yanıt verilmiş değil.

Tartışmaya dahil olanlar iki temel tesbitte birleşmekte. Buna göre Kuzey Kürdistan'da silahların susması (daha doğru bir ifade ile PKK'nin silahlı mücadeleyi terk etmesi) artık silah dışındaki mücadele araçlarına zemin, ortam ve olanaklar yaratmış durumdadır. İkinci olarak, Türkiye'nin AB'ne aday üyeliğinin kabulü ile birlikte Avrupa tarafından Türkiye'ye "dayatılan" Kopenhag kriterlerinden

Türkiye'nin kaçması mümkün değildi. Bunun anlamı ise, Kürt sorununun (Kürdistan sorunu değil!) Avrupa'nın kabulleri içinde çözümüne ilişkin somut adımların atılması, en azından sorunun tartışma gündemine girmesi demektir. Bu nedenle Kürtler sürece hazırlıklı girmeli, mücadele araçlarıyla muhataplıklarını gündemleştirmelidirler.

Amaç ve programlar değil, ihtiyaç ve araçlar temelinde yürütülen bir tartışmada aslında tartışmanın bugüne değin ayrılan bütün tarafları bir madalyonun iki yüzü gibi üst üste düşüyorlardı... Sorunun kilitlendiği nokta, dün silahlı mücadelenin program hedefleri için ayağa kalkın kitlelerin, bugün silahtan ve radikal programdan koparılmış olarak nerede duracakları, bu potansiyele kimin sahip çıkacağıydı..

"Yeni" dönemi programlayan güç olarak sömürgeci devlet de bu gelişmelere karşı kayıtsız değildi. Kuzeyde milyonlarca insanın desteğine sahip olan, bu desteği parti, kültür merkezleri, inisiyatif ve platformlar biçiminde örgütleyen, Kuzey Kürdistan'da yerel iktidarı ele geçiren hareketin devletin kabullerine çekilmek suretiyle strateji değiştirmesi her şeyin sonu değildi.

Aslında PKK nezdinde Kürt hareketinin teslim alınması ve tasfiye edilmesi programının başlangıcını oluşturuyordu demek çok daha doğru olurdu. Sorun, gerillanın TC'nin resmi sınırlarının gerisine

çekilerek çürümeye terk edilmesiyle çözülmüş olmuyordu. Bir zamanlar Mahir Kaynak'ın da belirttiği gibi, "aslında siyasal radikalizmden arındırılmış bir miktar silahlı gücün dağlarda dolaşması devletin bölgeye dönük politikası için gerekliydi de". (Ki, Öcalan da avukatlarıyla İmralı'da yaptığı haftalık görüşmelerinden birinde, Genelkurmay'ın kendisine "bir miktar gerillanın Türkiye'de kalması gerektiğini belirttiğini" aktararak, Kaynak'ı doğrulayacaktı.) Asıl sorun büyük bedellerle mücadeleye bağlanmış kitlelerin sömürgeci sistemin kabulleri içerisine çekilmesinde duruyordu. 20 yıla yakın mücadele pratiği içinde oluşan -çarpık ve eksik de olsa- bilincin parçalanması, kitle bilincinin de ideolojik ve siyasal intihara uğratılması gerekiyordu. Yine mücadelenin kazandığı belediyeler gibi mevzilerin, şiddet de dahil her yöntemle terbiye edilmesi, sömürgeci sisteme alternatif yerel iktidarlar değil, sistemle siyasi bağları yeniden üreten bir işlerliğe kavuşturulması gerekiyordu. Zaman içinde programını adım adım uygulayan Türk devleti, gelinen noktada önemli oranda da "başarı" sağlamış gözüküyor. Bu "başarı"da A.Öcalan ve PKK'nin tutumunun önemli bir payı vardı.

Kuzey'de Kürt hareketinin açık siyaset deneyimi sınırlı sayılabilir, ancak açık siyaset Kürt hareketinin tanımadığı bir nesne gibi sunulmamalıdır.

1960'ların sonlarından günümüze kadar zaman zaman uzun kesintiler olsa bile Kuzey Kürdistan'da Kürt hareketi kendisini tanımladığı günden itibaren açık siyasete ilişkin görüş ve pratiklerin de sahibi oldu. 1960'lı yıllarda doğu sorunun tartışıldığı dergiler, peşinden bir köşe taşı olarak DDKO pratiği, DDKD, ASK-DER gibi dernekler, Rizgari ve Roja Welat dergileri açık alanda siyaset denemeleri olarak ilktiler.

1970'li yıllarda Kürdistan devrimci hareketi kendisini tanımladığı zaman, açık siyasete ilişkin tesbit ve önermeler noktasında ikiye ayrıldı. Rizgari hareketi bağımsız seçim siyaseti, sömürgeci parlamentonun reddi, seçimlerin sömürgeci sistemin teşhiri amaçlı bir platform olarak kullanılması, açık siyasetin yasallığı değil, meşruiyeti esas alması gerektiği noktalarında temel tezleriyle ortaya çıkarken, bugünkü gibi sömürgeci parlamentoyu kurtuluş kapısı görenler, en azından sömürgeci politika ve uygulamaların mutfağı olan sömürgeci

parlamento ile kopuşmayı doğru bulmayanlar sağ oportünist bir çizgi ve pratikte direliyorlardı. Bu günlerin Türkiye partisi havarileri ise o günlerde açık siyasetin reddi gibi sol sapmayı temsil ediyorlardı.

Bu ikilem bugün de varlığını koruyor. Rizgari'nin teorik çerçevesini 25 yıl önceki tesbitler, o günden bugüne her seferinde toplumsal gerçeklik tarafından doğrulandı. Çünkü sömürgeci sistem bütün ideolojik-politik dayanakları ve yapısal kurumlarıyla varlığını koruyor. Sömürge ülke devrimci hareketinin açık siyasete bakış açısında bir dönüşümün yaşanabilmesi, her şeyden önce bu bakış açısına kaynaklık eden siyasal objenin, yani sömürge-sömürgeci ilişkilere bakışın köklü bir dönüşüme uğramasıyla mümkündür.

Neden "Legal Siyaset" Yerine "Açık Siyaset" Kavramı

Bugüne kadar biz de dahil hemen her çevre, mevcut sistemin hukuk düzeni içinde var olan siyaset araçları ya da yollarını "illegal siyaset" ya da "legal mücadele" kavramlarıyla tanımladılar.

Ancak, günümüzde bu kavramın, onun içeriğine yüklenen anlamların süreç içerisinde farklılaşmış olması itibarıyla yeniden sorgulanması gerekmektedir.

Marksistler için "legal siyaset"- "illegal mücadele" vb. kavramlar, kendilerinin egemen burjuva hukuk sistemi karşısındaki duruşlarıyla bağlantılı olarak kullanılmaya başlandı. Kapitalist sisteme temelden karşı çıkan, bu sistemle ve onun kurumlarıyla uzlaşmaz bir karşıtlık içinde olan marksist devrimci hareketler, burjuva hukuk düzeni ve onun "zor"u da içeren devlet aygıtı karşısında gizli örgütlenmek zorundaydılar.

Marksist devrimci hareketlerin burjuvaziye ve onun aygıtlarına karşı "gizli" örgütlenmesi ve bu örgütlülüklerin burjuva hukuk düzeni içerisinde "illegal" olmaları, birbirine yakın anlamlar taşımakla birlikte aynı şeyler değildir. Zira devrimci marksist hareketler için illegalite ya da yasadışılık, egemen sistemin hukuk düzenine göre bir adlandırmadır. Yani egemen sistemin hukuk düzeni, kendisini yıkmayı öngören bu siyasal hareketleri kendine göre "illegal" ya da "yasadışı" olarak adlandırmaktadır. Oysa "gizlilik", bu durumdan da hareketle bizzat devrimci marksist hareketlerin -arzuları dışında- zorunlu tercihleridir. Yani egemen sistemin hukuk düzenine, baskı ve zor

aygıtlarına karşı bir gizliliktir bu.

Sisteme karşı temel mücadele aracı olan örgütlenmeyi burjuvzinin saldırıları karşısında koruyabilmek için "gizliliğe" baş vurmakla birlikte, devrimci marksist hareketlerin temel uğraşısı, politikalarını, toplumsal projelerini en geniş ve en yaygın bir şekilde emekçilere ulaştırmak, onları da bu politikalara, projelere ortak ederek sisteme karşı etkin bir mücadele yürütmektir.

Örgütlenmenin gizliliği ile politikaların en geniş emekçi kesimlere taşınması paradoksu içinde, bu kesimlere etkin bir şekilde ulaşmayı sağlayacak türlü yol ve araçtan yararlanmayı da öngörür.

Bu anlamda "legal siyaset" ya da "legal mücadele", kavram olarak egemen sistemin hukuk düzeninin içinde yer alan, ancak içerikleri devrimci markist hareketler tarafından belirlenen bir özelliğe sahiptirler.

Başka bir deyişle, mevcut hukuk sistemi içinde yer alan bu araçlar devrimci hareketleri belirlemezler, tersine devrimci hareketler bu araçların içeriğini belirlemelidirler.

Bu temelde devrimci marksist hareketler, kendileri "yasadışı" olmakla birlikte, burjuva hukuk düzeninin yasalarında yer alan kimi olanakları kendi lehlerine kullanmaya çalıştılar, çalışmaktalar. Ancak bu kullanımda, burjuva yasalarının sistemi koruma amacı değil, devrimci marksistlerin mevcut sistemi yıkararak, toplumsal ilişkilerde köklü dönüşümler yaratma amaçları belirleyici olmak durumundadır.

Ne varki, uygulamada "legal siyaset" ya da "legal mücadele" araçları olarak tanımlanan bu araçların, bizzat sistemin "devrimci hareketleri belirlediği", düzen içine çekebildiği alanlar haline gelebildiği de görüldü.

90'lardan itibaren emperyalizmin "Yeni Dünya Düzeni" programlarına bağlı olarak geliştirilen, "legalleştirme-ehilleştirme programları", bir çok devrimci hareketin artık sistem karşıtı olmaktan çıkıp, bizzat bu araçlar tarafından belirlenmelerine yol açtı.

Diğer yandan, "legal siyaset" kavramı, artık salt bir biçim olarak değil, içerik olarak da egemen sistemin hukuk düzenine, yasalarına uygun, onun sınırları içinde kalan bir anlamda öne çıkmaya başladı.

Nitekim, geçmişte düzen karşıtı olan ve buna karşın "legal siyaset" araçlarından geçici olarak yararlanan birçok hareket, bugün burjuva hukuk sistemini tanıyan,

gizlilikten vazgeçen ve sözkonusu geçici araçları, esas/temel araçlar olarak gören bir anlayışa yöneldi.

Bu bakımdan, "legal siyaset", "legal mücadele" kavramlarını ele alırken, sistemle aradaki sınırları belirgin hatlarla çizmek gerekmekte. Bugün, bir çok yerde "legal siyaset" kavramı daha çok legalleşen/yasallaşan hareketlerle anılmaktadır.

Oysa, devrimci marksistler için "legal siyaset" ya da "mücadele" araçları, dün olduğu gibi bugün de, mevcut sisteme ve onun hukuk düzenine uyma anlamında yasallaşmayı kapsamaz. Tersine, geçmişte "legal mücadele" olarak adlandırılan bu alanlarda "yasallığı" değil, mücadelenin tarihsel ve toplumsal meşruluğu esas alınmıştır.

Hem bu içeriğe daha çok uygun düşmesi, hem de "sisteme entegre olma"yı da içeren "legalleşme" kavramıyla sınırların belirginleşmesi bakımından "legal mücadele" vb. kavramlar yerine "meşru ve açık mücadele araçları" gibi bir kavramın kullanılması çok daha doğru olacaktır.

İllegalite/Yasadışılık-Gizlilik ve Açık Mücadele

Farklı siyasal-ideolojik anlamlara sahip kavramların birbirleri yerine kullanılması ya da özdeşleştirilmeleri sorunu, son dönemde PKK ile birlikte dayatılan tasfiye sürecinde öne çıkarılan tartışmalar bağlamında daha çok önem kazandı.

Buna göre, PKK'nin geldiği yer itibarıyla "illegal örgütler" ve "silahlı mücadele" artık işlevini tamamlamış, hatta bazılarına göre bunların ne kadar yanlış ve gereksiz oldukları ortaya çıkmıştı. "Legal yol ve yöntemler" mücadelenin önündeki tek seçenektir. Üstelik Türk Devletinin AB'ne aday olması ve AB'nin "Kopenhag kriterleri"ne uymak zorunda bulunması, bu seçeneği hem güçlendiriyor, hem de güvenceye alıyordu.

Esas olarak emperyalist kapitalist sistemin "Yeni Dünya Düzeni" programlarının dilini kullanan bu görüştekiler, bağlamlarından koparılmış kavramları da kendine dayanak yapıyorlardı.

"İllegalite" ile "gizlilik" kavramlarında olduğu gibi, farklı anlamları olan kavramları yanlış bir şekilde birbirinin yerine kullanmak suretiyle kendini ispata çalışıyorlardı.

Oysa, başta da belirttiğimiz gibi

"illegal"/"yasadışı" olmakla, "gizli" olmak, birbiriyle bağlantılı olsa da, aynı şeyler değillerdi. Sistem karşıtı olan ya da var olan "status quo"ları değiştirmeyi hedefleyen her devrimci hareket, egemen sistemin hukuk düzeni içinde "yasadışı" sayılmaktaydı ve öyle de olmak zorundaydı.

Keza "silahlı mücadele" de siyasal mücadelenin bir aracı olarak, egemenlerin, sömürgecilerin elinde en gelişmiş "zor" aygıtları olduğu sürece, en azından meşru bir savunma aracı olarak var olacaktı. "Silahlı mücadele" ile "açık mücadele" yolları, birbirlerinin karşıtı değil, siyasal talepler ve hedeflerle yürütülen kurtuluş (ister sınıfsal, ister ulusal nitelikte olsun) mücadelelerinin araçlarıydı.

Siyasal mücadelenin ya bir tek "silahlı mücadele" ile ya da bir tek "açık mücadele" ile özdeşleştirilmesi, üstüne üstlük bu mücadele yöntemlerinin de araç olmaktan çıkartılarak amaç haline getirilmesi, fetişleştirilmesi, Kürdistan kurtuluş mücadelesi içinde de önemli bir sapmaydı.

İster silahlı mücadeleyi de bir araç olarak görsünler, isterse sadece "yasal sınırlar" içinde mücadele etmeyi tercih etsinler, Kürdistan Kurtuluş Hareketleri, sömürgeci hukuk düzeni içinde "illegal"/"yasadışı" sayılmışlar, bundan dolayı sömürgecilerin hem fiili saldırılarına uğramışlar, hem de bu hukuk düzeni içinde ağır ceza tehditleriyle karşılaşmışlardır. Bundan dolayıdır ki, "silahlı mücadele"yi reddeden bir çok hareket bile, sömürgeciler tarafından "yasadışı/illegal" sayılmaları karşısında gizli örgütlenmek zorunda kalmışlardır.

Bugün, "legal mücadele"nin tek gerçekçi yol olduğunu savunanlar, sonuçta bu alanda ortaya çıkan kimi olanakların, kullanımındaki tüm eksiklik ve yanlışlıklara karşın yürütülen "silahlı mücadele"nin bir kazanımı olduğunu da görmek istememektedirler.

Bununla birlikte, Kürdistan'daki kitlesel uyanışın, ayağa kalkışın örgütlenmediği, hatta "silahlı mücadele"nin tek yol olarak görülüp, ortaya çıkan kitle potansiyelinin sadece "gerillanın lojistiği" olarak değerlendirildiği de bir olgudur.

Gerçekte, açığa çıkan bu kitle potansiyelinin her türlü mücadele aracıyla örgütlenmesi; sömürgecilere karşı her türlü yol ve araçtan yararlanılması, bu araçların birbirlerinin karşıtı olarak değil, uyumlu bir birliktelik içinde tanımlanmaları gerekirdi. Gerek anti-sömürgeci ulusal

demokratik mücadele, gerekse toplumsal kurtuluş mücadelesi, dayandığı sınıf ve tabakaların örgütlülüğüne ihtiyaç duyar ve bu örgütlüğün de tek bir biçimi ya da kalıbı olamaz.

Fakat, mücadele araçlarının ve yollarının "legal" ve "illegal" diye sınıflandırılması ve dar biçimlerle sınırlandırılmasının bir sonucu olarak, örgütlenmenin araç, yöntem ve yolları da pratikte daraltılmaktadır. Nitekim, "illegalite" sadece "silahlı mücadele" ile özdeşleştirilebilmekte, "legalite" giderek egemen hukuk düzenine bağlı ve onu meşru gören bir anlam taşımakta, "legal mücadele araçları", "gizli örgütler"ın açık adresleri haline gelebilmekte ve nihayet bu araçlar da, dar biçimlerde ve siyasi örgütlerin şubeleri gibi görülebilmektedir.

Örneğin; 70'li ve 80'li yıllarda "legal mücadele"den anlaşılan şey, siyasi örgütlerin kendilerine ait "derneklerinin" olması veya "geniş tabanlı" olarak tabir edilen dernek ya da sendikalarda yönetimin ele geçirilmesi idi. 90'lı yıllarda HEP'le birlikte buna "yasal siyasi partiler" de eklendi ve şimdilerde "legal mücadele" ile kastedilen şey, böylesi bir partinin kurulması ya da yönetiminin ele geçirilmesi oldu.

"Yasal siyasi parti" deneylerinin ortaya çıkardığı bir başka olgu ise, "gizli örgütler"ın bu aracı tek başlarına ele geçirme anlayışları ile, "sistemle karşı karşıya" gelmeden, ondan kopmadan, düzenin yasal sınırları içinde bu araçları oluşturma ve yönetme hakkını kendilerinde gören "anti-örgüt" anlayışlar arasındaki çatışmada durdu. Daha çok HEP, DEP, HADEP pratiğinde gözlemlenen bu çatışmada, örneğin PKK'nin izlediği yöntem, bu anlayışla uzlaşma yönünde oldu.

Yaşanan pratiklerin bugün bize daha net bir şekilde öğrettiği gerçek; Kürdistan Kurtuluş Hareketlerinin -isteseler de, istemeseler de- egemen sömürgeci hukuk düzeyi karşısında yasadışı/illegal sayıldıklarıdır. Bu gerçeklik, Kürdistan kurtuluş hareketlerinin, sömürgecilere karşı örgütlenmelerinin çekirdeğini gizlilik esaslarına göre oluşturmalarını zorunlu kılmaktadır.

İkinci olarak; Kürdistan Kurtuluş Hareketleri, Kürdistanlı kitlelere ulaşmak, onları da mücadeleye katmak üzere sömürgecilerin mevcut hukuk düzeni içinde var olan her türlü fırsattan da azami ölçüde yararlanmalı, kullanmalıdırlar. Ancak,

burada gözönünde bulundurulması gereken en önemli husus, bu araçların, belki biçim olarak sömürgeci hukuk düzeninin kurallarına uysalar da, içerik olarak kesinlikle bununla sınırlanamayacakları gerçeğidir. Başka bir deyişle, açık mücadele araçlarının içeriğini, sömürgeci hukuk düzeninin yasaları değil, mücadelenin evrensel hukuk ilkeleriyle de iç içe olan meşruluğu belirlemelidir.

Üçüncü olarak; açık mücadele araçlarının tek bir biçimi ve yolu da yoktur. Siyasi partiden derneklere, sendikalardan muhalefet insiyatiflerine kadar değişik biçim ve alanları kapsayabilir. Mücadelenin her türlü araçlarında olduğu gibi, bunlardan herhangi birinin fetişleştirilmemesi, özellikle devrimci marksist hareketler için bu araçların geçici olduğunun bilince çıkartılması önemlidir.

Dördüncü olarak; anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadelede bu araçlardan bir kısmı -özellikle kültürel içerikli olanlar- aynı zamanda ulusal kurumlaşmaların da yapı taşlarını oluştururlar ve içeriklerinin bu temelde doldurulmaları gerekir.

Beşinci olarak; açık mücadele araçları, aynı zamanda kitlelerin farklı talepler etrafında örgütlenmesi, siyasete katılım ve müdahale bilinci edinmesinin de temel araçlarıdır.

Ve son olarak; gizli örgütlenmek durumunda olan siyasal hareketler/partilerin açık mücadele

araçlarıyla ilişkisinde, bu araçları "ele geçirme", "fethetme" değil, demokratik bir tarzda bu araçlara siyaset taşıma, ama aynı zamanda da bu araçlar içinde üretilen değerlerden, siyasi-ideolojik üretimlerinde de yararlanma anlayışı geliştirilmelidir.

Mücadele Konjunktürü ve Legal Siyaset Macerası

Açık parti tartışmalarında göze çarpan olgulardan biri de, bir olguyla ilk defa karşı karşıyaymışızcasına öncesizliğin tercih edilmesidir. Oysa, Kürdistan sosyalist hareketi yakın geçmişte bu olguyu enine boyuna tartışmış (bkz. Stêrka rizgarî; 1, 2, 3-4, 5-6. sayılar), tartışmanın da ötesinde ciddi devrimci müdahalelerde bulunmuştu.

HEP, Kuzey Kürdistan'da silahlı mücadelenin yükseldiği ve ciddi bir kitle desteğine ulaştığı koşullarda doğdu. Kırsal alanın yanısıra, Kürdistan şehirlerinde ve Kürdistanlıların yoğun olarak göçettiği sömürgeci metropollerde de ulusal hareket önemli bir potansiyele ulaşmış, açık yayınlardan çevre derneklerine, kültür merkezlerinden sendikal harekete kadar Kürdistanlıların bulunduğu her alanda örgütlenme, kendini ifade etme eylemleri çoğalmıştı.

1990-91 yılları arasında Kürdistan'da şehirler patlamış, kitlesel gösteri ve protestolar kitlesel bir başkalıdırı düzeyine ulaşmıştı. Kuzey Kürdistan'da halk, kendisi

Nereden Nereye

Var olan hukuk düzeni içinde kurulmuş ve Kürdistan sorunu bağlamında faaliyet göstermiş ya da Kürdistanlılarla özdeşleşmiş açık/legal örgütlenmelerin geçmişi, Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerine kadar uzanır. Bunlar arasında, resmi olarak 1912 yılında kurulan Hêvi örgütü ile 1. Emperyalist Paylaşım Savaşı sonrasında kurulan Kürdistan Tealî Cemiyeti, ulusal temeldeki siyasi talepleriyle öne çıkmışlardır. İstanbul'da kurulmuş olan ve o dönemdeki bir çok Kürdistanlı siyasetçi ve aydınını içinde barındıran bu örgütler, Kürdistan'ın bir çok yerinde de şubeler açmışlardır. Ayrıca, Hêvi örgütü 1913'de Roja Kurd, bunun kapatılması üzerine Helawe Kurd dergilerini, daha sonra da Jin dergisini çıkarttı. Jin dergisi, daha sonra Kürdistan Tealî Cemiyeti Başkanı Seyit Abdülkadir'in "bağımsız bir Kürdistan istemedikler" yönündeki görüşlerine karşı çıkan grubun KTC'den ayrılarak kurduğu "Teşkilat-ı İhtimayîye" örgütünün yayın organı olarak çıkmaya devam etti.

1. Emperyalist Paylaşım Savaşı'ndan mağlup çıkan Osmanlı İmparatorluğu'nun bakiyesi üzerine, yine bunun bir uzantısı olarak kurulan ve emperyalist güçlerle vardığı mutabakat çerçevesinde dörde bölünen Kürdistan'ın Kuzey parçasını elinde tutan Türk devleti, hukuk sisteminde Kürdistanlıları ve Kürdistan'ı red ve inkar eden düzenlemelerle birlikte Kürdistan'a ve Kürdistanlılara ilişkin her türlü örgütlenmeyi de yasaklamış oldu.

1936 Dersim İsyanı'na kadar fiilî direniş ve ayaklanmalar sürerken, Hoybûn ve Azadî gibi, Türk devletinin "yasadışı" saydığı, sömürgeci devlete karşı gizli örgütlenen siyasal oluşumlar kuruldu. >>>

ile sömürgeci sistem arasında zora dayalı olarak oluşturulan siyasi bağı koparmış, düzen partilerinin tabelalarını Ankara'ya postalamıştı. Ancak kurulduktan kısa bir sonra kitleselleşen açık parti bütün bu süreç boyunca kitle taleplerinin ve mücadelesinin aracı olmamış, aksine kitle hareketi önünde bir dalgakıran olarak konumlanmıştı.

Başlarda "legal parti"ye mesafeli duran PKK, kısa bir süre sonra bu aracın önemini kavramış ve partiyi adeta işgal ederek kendi siyasal yürüncesine oturtmuştu. Ancak PKK açısından hiç bir kurumun önemi yoktu. Döneme ve konjoktürel ihtiyaçlara göre gerekli ya da gereksiz olabilirdi. Siyasette mevzi tutmak değil, şu ya da bu mevziyi ihtiyaçlara göre harekete geçirmek önemliydi.

HEP, sisteme karşı meşru bir direniş mevzisi olamadığı gibi, aksine Kürdistanlı kitleler nezdinde aşınan sömürge-sömürgeci siyasi bağı PKK'nin direktifiyli yeniden onarmayı önüne koymuştu. HEP-SHP seçim ittifakı ile Kürdistan'da siyaseten ölen sömürgeci düzen partileri, bizzat HEP'in yardımlarıyla tekrar Kürdistan'a taşınmıştı.

Kürdistan'da serhildanların siyasi öneminin değerlendirilmemesi ve devrimci bir tarzda yönlendirilmemeleri, Türk devletinin kontra terörüyle şehirleri çoraklaştırma çabaları ve mücadelede ciddi bir korunak ve mevzi olması gereken HEP'in saldırılar karşısında direniş değil, ama

korkuyu ve geri çekilmeyi örgütlemesi sonucu; bir taraftan Kürdistan şehirleri mücadele içinde yetişmiş doğal kitle liderlerini sömürgeci teröre kurban veriyor, diğer taraftan terörle şehirler sindiriliyordu. HEP ise siyaseten bitiriliyor, etkisiz, siyasi bir mevtaya çevriliyordu.

Diğer taraftan daha çok metropollerde devlet bürokrasisi içinde yer alan, sömürgeci düzen partilerinde çalışmış, avukatlık, mühendislik, doktorluk, bürokratik mütahitlik gibi değişik mesleki formasyonlara sahip "Yeni Kuşak Kürt Burjuvaları" legal parti çalışmalarını işgal ediyor ve o günden bugüne burjuva partilerinde sahip oldukları deneyimle legal siyasetin yönetici koltuklarını dolduruyordu.

Statülerini sömürgeci sisteme borçlu olan, kredi, vergi, mesleki ünvan, ihaleler vb. alanlarda sisteme kopmaz bağlarla bağlı olan siyaset bezirganlarının programları ve pratik duruşlarıyla Kürdistan Kurtuluş Mücadelesinin kitle tabanının radikal özü arasında ciddi bir antagonizma bulunmaktaydı.

Franz Fanon'un deyimiyle "ulusalci legal parti, sömürgeci sistem ile ulusal kurtuluş hareketi arasında bir tür çağdaş arabulucu" idi.

Sömürgeci kölelik zincirlerinden başka kaybedecek hiç bir şeyi olmayan emekçi kitleler ile, kaybedeceklerini çoğaltan bir parti yönetimi çelişkisi, sonuçta parti yönetimlerinin kitle hareketini barajlamaları,

>> 1938 Dersim İsyanı'na kadar fiili direniş ve ayaklanmalar sürerken, Hoybün ve Azadi gibi, Türk devletinin "yasadışı" saydığı, sömürgeci devlete karşı gizli örgütlenen siyasi oluşumlar kuruldu.

1960'lı yıllardan itibaren Kuzey Kürdistan'da, özellikle de sömürgeci metropollerde bazı Kürdistanlı öğrenciler ve aydınlar, ortaya çıkan yeni bazı "yasal" olanakları kullanmaya başladılar. "Doğu sorunu" olarak adlandırılan Kürdistan sorunu, Kürdistanlı öğrenciler ve aydınlar eliyle sol hareketin gündemine girmeye başladı. Türkiye İşçi Partisi (TİP) ve Fikir Kütüpleri Federasyonu (FKF) içinde açık siyasal çalışmalar yürütülmeye başlandı.

60'lı yılların sonunda kurulan Devrimci Doğu Kültür Ocakları (DDKO), hem Kürdistanlı aydın ve öğrencilerin Türk sol hareketinden kopuşunun miladı sayıldı, hem de TC'nin kuruluşundan bu yana, Kürdistan sorunu temelinde oluşturulmuş ilk açık (legal) örgütlenme olarak tarihe geçti. Sömürgeci metropollerde kurulan DDKO'nun, kısa zamanda Kürdistan'ın değişik yerlerinde şubeleri açıldı. Ancak, 12 Mart 1971'de ilan edilen sıkıyönetim ile birlikte DDKO'lar kapatıldı. Üye ve yöneticileri hakkında Diyarbakır Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi'nde davalar açıldı, bir çoğu ağır cezalara çarptırıldı. İlk kez bu davalarda yapılan siyasi savunmalarda, o döneme göre Kürdistan sorunu kapsamlı bir şekilde sömürgeci mahkemeler önünde tartışıldı. Ayrıca, "Doğu sorunu" kavramı yerine "Kürt sorunu" kavramı kullanılmaya başlandı.

1974 yılında ilan edilen "genel af"ın ardından serbest bırakılan Kürdistanlı aydın ve siyasetçiler, cezaevi ve mahkeme sürecindeki tartışmalarla birlikte kendi içlerinde de bir yol ayrımına girdiler. 1975 yılından itibaren de, bir yandan çeşitli gizli oluşumlar, örgütlenmeler kurulmaya, bir yandan da açık/yasal biçimlerde siyasal araçları geliştirilmeye başlandı.

sistemin kabulleri içine çekme noktasında ciddi düzeyde mesafe almalarıyla sonuçlanıyordu.

HEP'in kuruluşundan itibaren "kitle partisi", DEP ve HADEP'te "Türkiye Partisi" espirileriyle kitlelere dayatılan Türkiyelileşme programı, bugün PKK'nin "demokratik cumhuriyet" stratejisinde yankısını bularak, Kemalist blok önerileriyle en uç noktaya ulaşıyordu.

Kürdistan şehirlerinin sömürgeci terörle sindirilerek susturulduğu, PKK'nin bugünlerde açık olarak ifade ettiği üzere stratejik değişikliğe yöneldiği ve iyi niyet belgesi olarak tek taraflı ateş-kes ilan ettiği koşullarda yeni bir parti projesi gündemleşiyordu.

Bar-Elias'ta imzalanan Burkay-Öcalan protokolü, yankısını Kürt örgütleri arasında bir ulusal cephe çalışmasında buluyor, içeride de daha geniş bileşenli bir parti denemesi gündemleşiyordu. Ancak DEP de HEP'in siyasal anlamda mirasçısı olmaktan öteye gidemiyordu.

Anti-Sömürgeci Muhalefet Grubunun Özgün Durumu

DEP'in içinde radikal-bağımsızlıkçı çizgiyi savunan ve Rizgari'nin teorik çerçevesini yıllar önce belirlediği doğrular için mücadele eden anti-sömürgeci muhalefet grubu, partinin temel politikalarıyla ilgili olarak sürekli ve ısrarlı

bir biçimde iç mücadele yürüttü. Somut gelişmeler karşısında pratik politikalar üretmek partiyeye önerdi. DEP'in sömürgeci parlamentoya dönük yüzünü teşhir etti.

DEP milletvekillerinin parlamentodan çekilmesi, halka dönüş, meşruiyet temelinde mücadele, sömürgeci parlamentonun reddi, DEP'e yönelik baskı, cinayet vb. uygulamalara karşı yabancı büyük elçiliklere toplu sığınma vb. öneriler sürekli olarak DEP yönetiminin sistemle barışık yüzüne çarpıp geri döndü. Anti-sömürgeci muhalefeti açıkça partiden ihraçla tehdit ettiler.

Etkili devrimci muhalefetin son raundu ise 27 Mart 1994 yerel-genel seçimlerinin boykot ve red edilmesiydi. Daha önce seçimlere katılmayı kararlaştıran DEP yönetimi, anti-sömürgeci muhalef grubunun yürüttüğü etkili siyasal çalışmanın parti tabanında destek ve yankı bulması sonucu istemeyerek de olsa, sömürgecilere kolay bir zafer kazandırma fırsatını tepmek zorunda kaldı.

Sömürgeci devletin bozulan seçim oyununa tepkisi 2 Mart'ta, niteliğine uygun bir darbe oldu. DEP milletvekilleri sille tokat gözü altına alındılar. DEP'in kapatılmasına dönük çabalar yoğunlaştırıldı. İşin ilginç tarafı bugünlerde Türkiye Partisi projesini eleştiren çevrelerin o günlerde seçim oyununa ısrarla destek vermesi ve bu oyunda figüran rolünü içine sindirebilmeleridir.

»»» Komal Yayınevi, DDKD ve ASK-DEP gibi dernekler ile Özgürlük Yolu, Rizgari, Kawa gibi Kürdistan sorununu ele alan ve giderek siyasal bir harekete dönüşen dergiler yayınlanmaya başlandı. Bu siyasal yayımlar, ilk andan itibaren sömürgeci devletin ve onun hukuk düzeninin ağır yaptırımlarıyla karşı karşıya kaldı. Ve, bu siyasal dergilerde savunulan görüşler çevresinde yarı gizli ya da gizli örgütlenmeler oluştu. 70'li yıllarda Kürdistan'da ortaya çıkan siyasal hareketlerin tamamına yakını, gizli örgütlenmekle birlikte, kendi siyasal çizgilerindeki yayımlar ya da kitle dernekleri vasıtasıyla "legal" olanaklardan da yararlandılar. Rizgari dergisi, bu alandaki siyasal çalışma yöntemlerini kapsamlı bir şekilde ele alırken, d dönemdeki siyasal oluşumlardan sadece PKK, her türlü "yasal biçim'i reddeden bir anlayışı savundu...

70'li yılların sonlarına doğru ilk kez Diyarbakır ve Ağrı'da, yurtsever kimlikleriyle tanınan bağımsız adaylar Belediye Başkanlıklarına seçildiler...

Militarist bürokrasinin 12 Eylül 1980'deki darbesiyle birlikte, tüm bu yayımlar ve dernekler yasaklandı, kapatıldı. Üye ve yöneticileri, taraftarları Askeri Mahkemelerde "gizli bölücü örgüt üyesi" oldukları ya da "yardım ettikleri" gerekçesiyle ağır cezalara çarptırıldılar. Bazı davalarda yargılananlar, Kürdistan sorununu esas alan kapsamlı siyasal savunmalar yaptılar. Bunu, Kürçe yapılan siyasal savunmalar izledi...

80'li yılların ortalarından itibaren Kuzey Kürdistan'da başlayan silahlı mücadele, yeni bir dönemin de başlangıcı oldu. Fakat, Kürdistan sorununu esas alan açık kitle örgütlenmelerinin oluşumu, 80'li yılların sonlarına doğru gündeme gelebildi. Gerçi bu arada, cezaevlerindeki direnişlere bağlı olarak tutsak yakınları, cezaevlerindeki ağır insan hakları ihlallerine karşı dışarıda fiili bir açık mücadele yürütmekteydiler ve sonradan, yine bu

HADEP'in kurulmasında ilk defa parti bileşenini oluşturan taraflar anti-sömürgeci muhalefetin dayatmasıyla bir ilkeler protokülünde anlaşmışlar, bu ilkeler dergimizin 2. sayısında "Nasıl bir parti" başlığı altında sıralanmıştı.

Ancak siyaset bürokrasisi açısından ilkeler bağlayıcı değildi. Daha protokolün mürekebi kurumadan bütün ilkeler ayaklar altına alınmaya başlanmış, kuruluş için gerekli olan farklı bileşenleri yük olarak algılayan yararcı anlayış önüne ilk iş olarak anti-sömürgeci muhalefet grubu başta olmak üzere uyumsuz sesleri tasfiye etmeyi koymuştu. Aynı dönemlerde sömürgeci devletin anti-sömürgeci muhalefete yönelik operasyonları işleri bir hayli kolaylaştırmış, bir süre sonra HADEP daha sonra siyaset bürokrasisinin tekeline kalmıştı.

28 Şubat Darbesi

HADEP siyasal mirasçısı olduğu partilerin pratiklerini tekrar etti. Ancak silahlı mücadelenin ivme kaybettiği, Kürdistan şehirlerinin bütünüyle susturulduğu, Kürdistan coğrafyasının önemli oranda insansızlaştırıldığı koşullarda, HADEP daha bir içe kapanıyor, nerede ve ne zaman öne sürüleceği belli olmayan bir araç olarak adeta çürümeye bırakılıyordu.

Parti bürokratları siyasetsizliği ilke ediniyor, kitelerle parti arasında büyük bir uçurum oluşuyordu. Ancak sömürgeci

sistemde yıpranma ve kokuşma derinleşiyor, ekonomik ve siyasi krize sürekli değişen MGK patentli savaş kabineleri de çözüm olamıyordu.

Kürdistan dinamiğinin yanısıra geniş bir desteğe sahip siyasal islam, Türkiye devrimci hareketi ve devlet insiyatifini kırmış olan Alevi hareketi krizin derinleştirici dinamikleri olarak varlıklarını koruyorlardı. Bölgesel ittifaklar ve emperyalistlerin desteğine rağmen hedeflerine ulaşamayan sömürgeciler 28 Şubat öncesi çok kapsamlı bir plan hazırladılar. Bu planın merkezinde ise Kürdistan devriminin tasfiyesi duruyordu.

Orta Asya ve Kafkaslardaki durumu lehine kullanma becerisi gösteren Türk devleti, ABD ve Avrupa'nın bölgeye ilişkin politikalarında küçük partner olma ve Kürdistan devriminin tasfiyesi karşılığında yeni bir işbirliğine girdi. 28 Şubat bu tarihsel ittifakın çocuğu olarak doğdu. Türkiye'nin bölgede emperyalist güçlerle uyumlu bir faaliyet yürütebilmesi için "içerideki dikenlerin" temizlenmesi gerekiyordu.

Ayrıca gerek Kürdistan Kurtuluş Hareketinin gerekse de islamcı hareketin kitlesel boyutlara ulaşmasıyla resmî ideoloji olan kemalizmin darbe alması, aşınması, toplumsal tabanının zayıflamış olması rejim için büyük bir tehlike oluşturuyordu. 28 Şubat bir taraftan rejimi tehdit eden odakların fiili tasfiyesi, öte yandan rejimin ideolojik kaynaklarından başlayarak yeniden reorganizasyonunu hedefliyordu.

>>> hareketin bir ürünü olarak oluşan İnsan Hakları Dernekleri'nde de Kürdistanlılar, Kürdistan'daki sömürgeci baskı ve uygulamalardan kaynaklanan insan hakları ihlallerine karşı çalışmaktaydılar. Yine metropollerdeki bazı Kürdistanlı aydınlar, Newroz günlerinde sınırlı bazı etkinlikler düzenlemekteydiler. Ayrıca, 1988'deki Halepçe katliamının ardından hem katliamı protesto eden ortak açıklamalar yapılmış, hem de katliamdan kaçarak Kuzey'e sığınan Kürdistanlılara yardım kampanyaları organize edilmişti. Ancak, Temmuz 1989'da İran KDP lideri Qassemî'nin Viyana'da katledilmesinin ardından gazetelere topluca protesto ilanı verilmesiyle başlayan ilişki köprüsü, daha sonra açık siyasal oluşumlara gidecek bir dönemin de başlangıcını oluşturuyordu. Bu girişimin öncülerinden olan A. Z. Okçuoğlu ve Ü. Fırat, "tamamen legal yapılar içinde, sivil demokratik girişimler organize edilmesi" görüşüyle, bir "Kürt aydın hareketi" oluşturulması gerektiğini savunuyor ve bu yönde çalışmalar yürütüyorlardı...

80'li yılların sonlarına doğru Kürdistan sorununu ele alan Özgür Halk, Deng ve Medya Güneşi gibi dergiler yayınlanmaya başlandı...

1989'da düzenlenen Paris Kürt Konferansı'na katılan SHP'li 6 Kürt milletvekilinin dönüştürülmesi SHP'den ihraç edilmeleri, Kürdistan'da beklenmedik boyutlarda bir tepkiyle karşılanmış ve kiteler büyük bir hızla sömürgeci düzen partilerinden uzaklaşmaya başlamışlardı. Bu dönem, aynı zamanda Kürdistan'da sermîdanların da geliştiği bir dönemdi. A. Z. Okçuoğlu ve T. Z. Ekinci gibi isimlerin de aralarında bulunduğu bazı Kürt aydınları, bu milletvekilleriyle birlikte "kültürel özerklik" gibi talepleri de gündemleştirecek bir kitle partisi kurulmasını savunurken, Deng dergisi çevresi, aynı dönemde SHP'den ayrılan "yeni oluşum hareketi"yle birlikte yeni bir "sosyal-demokrat parti" kurulmasını savunuyor, kurulacak partinin kitle tabanı üzerinde

Aşınan toplumsal meşruiyetin yeniden sağlanması ve toplumsal tabanının yeniden güçlendirilmesi için üç ayaklı bir plan devreye sokuluyordu.

Kürdistan Kurtuluş Hareketi, siyasal islam, Türkiye'deki sol muhalefet ve ek bir önlem olarak Aleviler belli bir tasfiye planı çerçevesinde 28 Şubat'ın çizdiği ideolojik, siyasal çerçeveye yerleştirilmeliydi.

28 Şubat 97'den bugüne gelindiğinde militarist-bürokratik oligarşinin bu planda ciddi başarılar elde ettiği görülüyor. Bağımlı kapitalist yapılanmanın bünyesel krizlerinden en fazla etkilenen küçük ve orta ölçekli sermayenin, Anadolu'nun eşraf ve tüccarlarının siyasal temsiline soyunan, bu kesimlerin yanısıra kapitalist sömürü ve yıkımdan hoşnutsuz, ama solun örgütleyemediği geniş bir kesimi dini söylemlerle etrafında toplayan siyasal islam, radikal islamdan farklı olarak mevcut egemen iktidar blokundan kopuşmak ve onları dışlamak değil; bu bloka dahil olmak, piyasa ve yönetimde etkin bir pay istemektedir.

RP'de ifadesini bulan bu eğilim, islami söylemlerle örgütlenen kitlelerin radikal taleplerinin önünde kontrollü bir baraj işlevi görmüş, sistem tarafından görüntüde iktidar ortağı yapılarak kitle tabanını nezdinde yeterince yıpratılmış, güçten düşürüldükten sonra ise daha genel bir müdahalenin gerekçesi yapılarak 28 Şubat kararlarıyla iktidardan uzaklaştırılmıştı.

12 Eylül'de Generallerin gerekçelerinden biri nasıl MSP olmuşsa, 28 Şubat'ta da RP gerekçe olarak sunulmuştu. Özünde RP üzerinde yürütülen baskının asıl amacı radikal islamın tasfiyesi, geleneksel uzlaşmacı siyasal islamın terbiye edilerek devletin dinine çekilmesi, kemalist ideolojinin islami anti-kürt, anti-komünist bir baraj ve kitleleri bu temelde birbirlerine bağlayan bir çimento olarak yeniden konumlandırmasıydı.

Ancak, müdahalenin asıl ayağı Kürdistan Kurtuluş Hareketiydi. Zaten, Türk devletinin militarist-bürokratik iktidar odağının başvurduğu geleneksel bir yöntem olarak, ne zaman Kürdistan'la, Kürdistanlılarla ilgili kapsamlı bir saldırı ya da tasfiye hareketi başlatılmışsa, bu girişimin önü mutlaka "laiklik karşıtı islamcı akımlarla mücadele" gibi bir perdeyle örtülmeye çalışılmış, böylece uluslararası alandan gelebilecek tepkilerden korunulacağı gibi, destek dahi görülebileceği hesaplanırdı.

28 Şubat'ta planlaması yapılan program Öcalan'ın Suriye'den çıkarılarak ABD ve Avrupa'nın destek ve müdahalesiyle Türkiye'ye teslim edilmesiyle bu ayak da hayata geçirilmişti. Tutsaklıktan sonra Öcalan'ın 28 Şubat'ı ve orduyu övmesi, ilerici bir rol biçmesi anlamlıydı.

Öcalan ve peşinden PKK Başkanlık Konseyi'nin, Kürdistan Kurtuluş Mücadelesinin temel tezlerini red ederek

>>> tartışmasız bir etkinliği bulunan Özgür Halk çevresi ise, tartışmalara girmeksizin gelişmeleri izliyordu. Sonuçta Haziran 1990'da, merkez yönetimine SHP'den ayrılan "yeni oluşumcular"ın egemen olduğu Halkın Emek Partisi kuruldu. Kurulacak partide "Kürt kimliğinin önde olmasını" savunan, fakat bir sonuç elde edemeyen bazı aydınlar, bu gelişmeler karşısında çalışmalarından ayrıldılar. HEP'in kuruluşundan sonra parti örgütünde Özgür Halk çevresi, bazı yerlerde Deng çevresiyle de ortak hareket ederek etkinliğini geliştirmeye başladı.

Kendisini bir "Türkiye partisi" olarak tanımlayan, ancak fiilen Kürdistan'da ulusal-demokratik talepleri bulunan bir kitle potansiyeline dayanan HEP, kuruluşundan itibaren bir kimlik bunalımıyla karşı karşıya kaldı. Kürdistan'da kitlelerin sömürgeci düzen partilerinden kopuşu karşısında telaşa kapılan ve başından itibaren bu potansiyeli kontrol altına almak, yeniden düzen içine çekmek için çabalayan Türk devleti, 1991'deki "erken genel seçimler"de HEP'in, SHP ile "seçim ittifakı" yapmasını sağlayarak bu tehlikenin önünü almaya çalıştı.

1991'de, "Körfez savaşı" döneminde, Irak ordusunun kimyasal saldırı tehdidinden dolayı Güney Kürdistanlıların kitlesel olarak Kuzey ve Doğu Kürdistan'a göç ettiği günlerde İstanbul'da değişik siyasal çevreler ve aydınların katılımıyla "Soykırım Önleme Komitesi" adıyla bir platform oluşturuldu. Daha sonra bu platformun ardından "Kürt Hak ve Özgürlükleri Girişim Komitesi" oluşturuldu. Komite, bir konferans toplanması ve bir "Kürt Aydın İnstiyatifi" oluşturulması yönünde çalışmalara başladı. Bu arada HEP'ten tasfiye olan Deng çevresi de bu çalışmalarda daha aktif yer alarak, yeni bir "legal parti" tartışması başlattı. Ankara'da yapılan bir dizi toplantının ardından Şubat 1992'de İstanbul'da geniş katılımı bir toplantı düzenlendi. "Legal parti" de dahil değişik önerilerin tartışıldığı bu toplantıda, "Kürt Hak ve Özgürlükler Vakfı"

emperyalist-sömürgeci rasyonelleri benimsemesi, PKK'nin ideolojik, siyasal ve örgütsel olarak silahsızlandırılarak sömürgeciler ve emperyalistler nezdinde görücüye çıkarılması programın başarısını gösteriyordu.

Ancak emperyalistler ve sömürgeciler açısından asıl başarı, bir mücadele örgütünün teslim alınması ve tasfiye edilmesi değil, mücadele örgütünü var eden kitlelerin teslim alınması ve sömürgecilerin program hedeflerine çekilmesidir.

"28 Şubat konsepti"nin diğer bir hedefi Türkiye'de devrimci muhalefetin ezilmesiydi. Radikal sol harekete yönelik baskılar, işkence, tecavüz, devrimci tutsaklara yönelik katliamlar, son olarak F tipi hücre dayatması ve sendikasılaştırma uygulamaları o günden bugüne hız kazanarak devam etti.

İşçi sınıfının en dinamik ögesi olan memurların jurnalle işinden edilmesi uygulamasına yasal zemin olmak üzere çıkartılmaya çalışılan Kanun Hükmünde Kararname de bu sürecin son halkasını oluşturuyor. Ecevit, karamamenin 28 Şubat kararlarından hareketle hazırlandığını ifade ederken, eski cumhurbaşkanı Demirel'in "28 Şubat sürüyor" tesbitinin ne kadar doğru olduğunu gösteriyordu.

Devletin demokratikleştiği yaygarasını koparan sömürgeci devletin "yeni" borozancı başlarının yüzüne çarpan başka bir şamar ise "Demokrasi cephesinin"

yılmaz savaşçısı ilan edilen ve ikide bir vatandaşın haklarını devlete karşı savunma gösterileri yapan taze başbakan yardımcısı Yılmaz'ın "devletin kendisini memurlarına karşı koruma hakkı"ni ileri sürerek 28 Şubat kararları uyarınca çıkarılan jurnal yarasını hararetle desteklemesiydi.

"Yeniden Yapılanma", "Demokratikleşme" ve "Kopenhag Kriterleri"

Öcalan'ın Türkiye'ye tesliminden ve kendisinin partisiyle birlikte ideolojik ve siyasal olarak sömürgecilere teslim olmasından sonra "iç istikrarsızlık" öğelerinden kurtulmuş bir Türkiye görüntüsünün verdiği güvenle Türkiye'ye AB kapıları açılıyor, ABD'nin baskısıyla en azından proje bazında olsa bile Bakü-Ceyhan Boru Hattı formülü kabul ediliyordu.

ABD ve AB emperyalistleri, ileri karakolda iç istikrarın sistemin istikrarı anlamına geleceğini biliyorlardı. Şimdi "iç istikrarsızlık" öğelerinden kurtulmuş olan rejimin yeniden organize edilmesi gerekiyordu. Devlet mekanizmasının çürümesi, siyasal kirlenme, sermayenin yatırımdan kaçması ve ranta dayalı ekonomi politikasının yarattığı ekonomide eksi 6'larda seyreden küçülme, iç dinamiklerin tahrip olması vs. bütün göstergeler artık devletin bu biçimde güdülmeyeceğini gösteriyordu.

>>> adıyla bir vakfın kurulması kararlaştırıldı. Aynı dönemlerde Özgür Halk çevresi de, "Kürt Kültür Vakfı" adıyla bir vakıf kurma çalışması başlatıyor, ayrıca daha önce kurulan Mezopotamya Kültür Merkezi bünyesinde bir Kürt Enstitüsü kuruyordu. "Kürt" kelimesi, "yasal" zeminde oluşturulan kuruluşlarda kullanılmaya başlanmıştı...

1992'de ortaya çıkan bir diğer girişim de, "Demokratikleşme İçin Kürt Aydın İnisiyatifi" oldu. "Türk devletinin üniter yapısı içinde demokratikleşme suretiyle Kürt sorununun çözülebileceği"ni savunan bu girişim, Şubat 93'de düzenlenen bir sempozyumun ardından dağıldı...

1992'den itibaren "legal" alanda yoğun bir faaliyet gözlemlendi. Yeni yayınevleri, dergiler ve gazetelerin yanısıra, ulusal demokratik içerikte kültür kurumları, kadın kuruluşları v.b. oluşumlar ortaya çıktı. Bunların büyük bir kısmı sömürgeci metropollerde kurulmuştu ve Türk devletinin yoğun baskısı ve terörü nedeniyle Kürdistan'da, bir-iki örnek dışında şube açılmadı.

HEP'in kuruluşuyla birlikte Kürdistan'da -ya da Kürdistanlı siyasal oluşumlar içinde- "yasal parti", açık/legal mücadelelerin en önemli ve temel aracı olarak görülmeye başlandı. 1993'de HEP'in kapatılması gündeme geldiğinde, Kürdistanlı siyasal çevrelerin de daha geniş bir katılımıyla DEP oluşturuldu. Ancak gerek HEP, gerekse DEP yönetiminde, partinin üzerinde hareket ettiği kitle tabanının meşru siyasal taleplerine karşın, "yasalci" bir çizgiyi esas alan bir anlayış egemen oldu. Kitlelerin sömürgeci sistemle karşı karşıya geldiği her durumda bu potansiyelin barajlanmasına, kırılmasına çalışıldı. Türk devletinin baskı ve kuşatmaları karşısında her defasında geri çekilerek, devletin çizdiği sınırlar içinde durmaya özen gösterildi. Ayrıca, parti içindeki farklı anlayışlar süreç içinde tasfiye edildi. 1994'de DEP'in de kapatılmasından sonra bu kez daha dar bir çevreyle HADEP kuruldu.

Ayrıca, AB sadece siyasal bir birlik değil, aksine siyaseti belirleyen bir ekonomik birlikti. Türkiye'nin AB üyelik sürecine girmesi demek sadece Dünya Bankası ve IMF reçeteleri değil, ama acil olarak AB'nin dayatacağı ekonomi politikalarını da uygulaması zorunluluğu demektir.

Reorganizasyon elbette rejimin resmi ideolojisine, devletin özgün yapılanmasına, güçler dengesinin hassaslığına uygun ve uyumlu olacaktı. Ne varki, devletin de topluma batan bazı sivri uçlarının törpülenmesi, rejimin yük haline gelmiş ve denetimi dışana çıkmış artık gerekli olmayan bazı ağırlıklardan kurtulması gerekiyordu.

Özünde sistemi daha da sağlamlaştıracak bu tür basit makyajlar bile militarist-bürokratik mekanizma içinde fırtınaların alttan alta kopmasına, kanat ve klikler içinde çatışma ve çelişmelere yol açıyordu. Elbette bütün çatışma ve çelişmelere son müdahale "devletin yüce çıkarları" ilkesiyle MGK'dan yapılıyor, sarsılan taşlar, gerekirse yerinden atılmak pahasına da olsa yeniden onarılıyordu.

Militarist-bürokratik diktatörlüğün geleneğine uygun olarak, "değişim" gerekirse bunu da devlet yapacaktı.

Militarist-bürokratik diktatörlük oligarşik özüne uygun olarak, "yeni" politikaları yeni kadrolarla değil, 70 yıllık geleneksel politikaların yapıcısı ve daha çok yürütücüsü olan güçlerle devreye sokuyor, Türk hakim sınıfları böylelikle imajlarını da tazelemiş oluyorlardı. Ayrıca "kadim devlet" anlayışı her seferinde topluma bu tür manevralarla tekrar tekrar benimsetiliyordu.

Derin devletin yeniden yapılanmasını "demokratikleşme" olarak tercüme edenler ve buna dönük ellerini oğusturanların üzerinden atladıkları gerçek ise, devletin yeniden yapılanmayı "iç" muhalefeti bütünüyle ezmek, ideolojik ve siyasal olarak kendi kabullerine çekmek zemini üzerinde yükselteceği idi. Bunun üç temel nedeni sayılabilir.

Birincisi; devletin burjuva anlamda demokratikleşmesi demek bile, burjuva demokratik bir talep olan ulusların kendi kaderini tayin hakkını kabul etmesi, dolayısıyla Kürdistan gibi bir sömürgeye sahip olmaması demektir. Kürdistan'da kapitalist barbarlığın biçimi olan sömürgecilik, bugün elde ettiği avantajlarla daha da kalıcılaşmakta, Türkiye sadece Kuzeyi değil, Güney Kürdistan'a da gözlerini dikmiş durumdaydı. (Öcalan'ın

>>> Bu arada DEP sürecinden HADEP'te yer almayan bazı siyasal çevreler, kendi çizgilerinde yeni "legal parti" girişimlerinde bulundular. DDP -ve onun kapatılmasının ardından DBP- ile DKP gibi partiler kurıldı. . . DKP de bir süre sonra kapatıldı.

1999 yılında yapılan yerel seçimlerde Kürdistan'daki bir çok şehir ve kasabada HADEP adayları Belediye Başkanlıklarına seçildiler. Bu arada, Türk devletinin HADEP'i iyice ehlileştirme programı, PKK ve Genel Başkanı A. Öcalan'ın "Demokratik Cumhuriyet" söylemleriyle daha da hız kazandı. Kürdistan kamuoyunun, seçimlerdeki kitle desteğiyle birlikte HADEP'in daha etkin faaliyetler yürüteceği yönündeki beklentisi, HADEP yönetiminin bütünüyle "demokratik cumhuriyet" adıyla lanse edilen teslimiyet programını benimsemesiyle boşa çıktı. HADEP yönetimi tarafından, "partinin merkezde bir Türkiye partisi" olmasından, sömürgeci düzen partileriyle, özellikle de kemalist CHP ile "ittifak" kurmasına, hatta birleşmesine kadar değişik açıklamalarda bulunuldu. . .

Bu gelişmeler yaşanırken, farklı çevrelerde de ayrı ayrı "yeni bir legal parti" yönünde hazırlıklar yürütülüyor, toplantılar düzenleniyordu. Bu yöndeki bir girişim, yerel seçimlerde başarısız kalan DBP çevresi yürütürken, diğer bir çalışmayı da eski DKP çevresi yürütüyordu. Ayrıca, eski HADEP milletvekilleri ve yöneticilerinin de içinde yer aldığı bir grup da, "Demokrasi Hareketi Girişim Grubu" adı altında çalışmalar yapıyordu. DBP ve DKP çevrelerinde yürütülen çalışmalar, bir süre önce "Demokrasi ve Kürt Sorununu Çözüm Girişimi" adıyla birleştirildi. Yapılan açıklamada, "Türkiye'de çoğulcu, üniter olmayan demokrasinin hayat bulması ve buna bağlı olarak Kürt sorununun çözümünü programında merkez alan yeni bir siyasal oluşuma ihtiyaç olduğu" vurgulanarak, toplantıya katılmayan aydın ve siyasal kesimlerle de görüşmelerde bulunulup, bölge toplantıları düzenlendikten sonra ortaya çıkan sonuçlara göre, "örgütlenme de dahil tüm sorunların tartışılacağı bir Demokrasi ve Kürt Sorununu Çözüm Kurultayı" hazırlanacağı belirtildi. "Demokrasi Hareketi Girişim Grubu" ise, HADEP'i ve bazı Türk sol siyasal çevreleri de kapsayacak olan ve "demokratik cumhuriyet" programıyla çalışacak bir Türkiye Partisini hedeflemekteydi. ●

Türkiye'ye önermelerini de unutmayalım). PKK'nin ideolojik, siyasal ve örgütsel anlamda teslimiyeti ve tasfiye sürecine sokulması bile sömürgeci devleti tatmin etmemiş, demokratikleşiyor denilen devlet, dil ve kültür düzeyindeki talepleri bile şarkı-türkü takibine çıkararak, kültür merkezlerini basıp kapatarak karşılamaktaydı.

İkincisi; Türkiye Orta-doğu, Balkanlar ve Kafkaslar'da ciddi roller üstlenmiştir. Bu alanlarda kendi çıkarlarıyla da uyumlu olarak "istikrar" sağlamaya dönük emperyalist müdahalelerde, "istikrarsızlık yaratarak", iç dengelerle oynayarak istikrar sağlamaya dönük operasyonlarda aktif rol üstlenmiş, kapitalist yeniden inşaa programlarında bekçilik rolü üstlenmiş, bu alanlarda emperyalist yeniden paylaşım dalaşmalarında öne çıkmıştı. Ayrıca Kafkaslar'dan Uzak Asya'ya kadar ABD emperyalizmiyle rekabete dayalı yayılmacı bir politika güden Rusya'ya karşı koç başı misyonu üstlenmişti. Böyle bir gücün toplumun bütününü sindirmiş ve susturmuş bir zeminde, baştan aşağı militarize olması gerekiyor.

Üçüncü faktör ise, Türkiye'nin yapısal durumudur. Türkiye'de üyesi olacağı(?) Avrupa ülkelerindeki gibi bir burjuva diktötörlüğü değil, özgün bir diktötörlük biçimi vardı. Burjuvazinin henüz cılız olduğu koşullarda siyasal iktidarı fiilen üstlenen

asker ve sivil bürokrasinin özerkleştiği ve ayrıcalıklar edindiği bir devlet biçimi olarak Kemalizm, kendi eteğinde büyüyen burjuva sınıfa vesayet ediyor, gerektiğinde sınıfa çekidüzen veren bir konumda bulunuyordu. Hakim sınıflar adına siyaset yapan asker-sivil bürokrasi Kürdistan Kurtuluş Mücadelesinin yükseldiği son 20 yıl içinde bütün ağırlığıyla siyasete çöküyor, 12 Eylül Anayasası ile MGK gibi devleti yönetme yetkisini tekeline alarak, parlamento ve hükümetleri, kararlarını dikte ettirdiği birer biçime çeviriyordu. Derin devlet denilen olgu aslında Türk devleti içinde yuvalanmış bir gücü değil, ama bizzat Türk devletinin kendisini tanımlıyordu.

1980'den sonra ordu, ekonomi içinde de ciddi bir tekel haline gelmiş, deyim yerindeyse en güçlü sermaye gruplarından biri konumuna erişmişti.

Bütün bu etkenler alt alta sıralandığında Türk devletinin yeniden yapılanmasının burjuva anlamda bile demokratikleşmeye değil, olsa olsa bütün istikrarsızlık unsurlarının susturulması üzerinde -ve ancak bu koşulda- kendini dizayn etmesi, sistemin bazı yanlarını törpüleyerek kendisini daha da kalıcılaştırması olduğu anlaşılacaktır.

Ancak Kürt ve Türk kamuoyunda Avrupa'ya el açarak, dışarıdan ithal demokrasi bekleyenlerin sayısı oldukça

GÖRÜŞLER

Taha Akyol (20.6.2000 tarihli Milliyet'teki yazısından)

(...)
Ecevit, 'ırk ayrımına dayalı partilerin bölünme getireceğini belirterek adını vermeden HADEP'i eleştiriyor. PKK'nin siyasileşmesinin de terör kadar zararlı olacağını vurguluyor.

Ecevit'in bu yaklaşımını doğru buluyorum. Aralarında önemli görüş farkları olmakta birlikte, rahmetli Turgut Özal da bir yandan Kürtlerin kazanılması, kendi deyişimiyle 'entegre edilmesi' için sıcak yaklaşımlar yapılması, öbür yandan terör ve bölücülüğe mücadele edilmesi şeklindeki bu ikil yaklaşımı savunurdu....

(...)
KURT konusunda Ecevit'in yaklaşımı çok ihtiyatlıdır. Çünkü Ecevit, 'etnik siyaset'in önü açılırsa bunun bölücülük getireceğinden kaygılıdır...

(...)
Ecevit'in ve bütün milli partilerin açılımlarını geliştirmeleri gerekir. Demokrasinin radikalleri demokratikleştirmek gibi uzun vadeli bir işlevinin olduğunu unutmamalıyız. Bu, madalyonun bir yüzüdür.

Madalyonun öbür yüzünde, PKK ve HADEP'in etnik milliyetçilikten vazgeçmesi zarureti vardır. PKK'nin terör eylemi yapmaması yetmez. Çünkü bu onların samimi tercihi değil, askeri alanda yenilgilerinin sonucudur.

PKK ve HADEP çevreleri Türkiye'nin hem toprak bütünlüğüne hem üniter devlet ilkesine bağlı oldukları konusunda inandırıcı açılımları kararlılıkla ortaya koydukları ölçüde Türkiye'de halk, daha kapsamlı liberal açılımlara oy verecektir. Kimlik ifadesini de içeren liberal açılımlar

kabarık. Avrupa'nın mal, sermaye ve silah ihraç ederken gösterdiği istek ve kararlılığı, demokrasi ihraç ederken de göstereceğine duyulan bir inanç var. Türkiye'de burjuva anlamda bile demokrasinin, Türkiye ve sömürge Kürdistan emekçilerinin mücadelesine bağlı olduğuna duyulan inanç kırıldıkça, sözünü ettiğimiz inancın öne çıkması ilginç değil mi?

Öte yandan Türkiye'de burjuva anlamda demokratik hak ve özgürlüklere dönük ciddi dinamiğin bulunduğu, Kürdistan sorununu es geçmek suretiyle eşyayı tersten adlandıran bir sakatlığa rağmen islami kesimden, emekçi sendikalarına, aydın, sanatçı ve bilim adamlarına kadar ayrı ayrı ya da birlikte mücadele platformları açmaya çalıştıkları da bir gerçektir. Yine burjuvazinin dünya piyasasına açılan, özellikle Avrupa sermayesiyle ilişkili bir kesiminde, ordunun korumasında kalmak ama vesayetinden de çıkmak ve kendi adına siyaset yapmak yönünde bir eğilimin de yavaş yavaş su

yüzüne çıktığı, bazı liberal aydınlarla kendisini siyaseten ifade etmeye başladığı da biliniyor.

Yasal Partiye Kilitlenmiş "Legal Çalışma" Anlayışı

Dosyanın girişinde "yeni dönem" tesbitinden hareketle, "yeni döneme" özgü siyaset tarzı olarak legal parti tartışmalarının başladığına vurgu yapmıştık. Açık çalışmayı, legal partiden ibaret gören anlayışların legal partiye biçtikleri misyon da doğal olarak yeni dönem tesbitlerine uygundu. Tesbitin esası, emperyalistlerin ve sömürgecilerin oluşturduğu gündemdi. Türkiye "iç iştikrarsızlık" unsurlarından kurtulduğuna göre, demokratikleşmek zorundaydı.

Bir tarafında DBP ve Roja Teze gazetesinin, diğer tarafında ise eski-yeni HADEP'lilerin yer aldığı tartışmada görünen kadarıyla partinin programında değil ama biçiminde farklılaşma yaşanıyordu.

Feral Tınc (27.8.2000 tarihli Hürriyet'teki yazısından)

GORUŞLER

(...)
HADEP Genel Başkanı Ahmet Turan Demir, konuşmasında Kürt partisi olmadıklarını vurguluyor. "Biz Türkiye'nin partisiyiz" diyor.

Ama parti olarak kendilerini halka anlatamadıklarını söylüyor. Bunun nedenini de "Türkiye'nin sorunlarına yaklaşım konusunda acizlik yaşadık" diye açıklıyor.

Kürt sorununu her şeyin önüne koymanın hata olduğu noktasına gelmiş parti. "Oysa halkın başka derdleri de vardı" diyorlar.

Kürt sorunuyla ilgili yeni bir yaklaşım ortaya koyuyorlar. Bunun, demokratikleşme sorunu içinde ele alınması gerektiğini açıklıyorlar.

Artık Türkiye'nin tüm sorunlarına aynı duyarlılığı gösterme bilinciyle çalışmak istiyorlar.

Ve merkeze yelken açıyorlar.

HADEP'in kendisine merkez solda yer arama kararı ne anlama geliyor?

Her şeyden önce Güneydoğu'dan alınan oyların partiyi iktidara taşımaya ya da parlamentoda etkili bir muhalefet haline getirmeye yetmediği ve yetmeyeceği anlaşılıyor.

İkincisi "Kürtçülüğün", oy potansiyeli yüksek büyük kentlerde, özellikle de İstanbul'daki Kürt kökenli kitlelerin oylarını almak için yetmediği ortaya çıkıyor.

Parti'nin, geçen seçimlerde İstanbul'da yaşayan Kürt kökenli seçmenlerin sadece yüzde 16'sından oy almaları bunun göstergesi.

Ö nedenle, özellikle İstanbul'da emekçilerin sorunlarına öncelik veren çalışma programları üzerinde duruluyor artık.

ÖNCE Fazilet, ardından MHP, şimdi de HADEP. İdeolojî partileri, merkezde yer kapmak için sıraya girmiş görünüyorlar.

Radikal çizgi, sadece yasalara ya da devlet baskısına tosladığı için gerilemiyor, tutunamamasının en önemlisi sebebi kitle temeli bulamaması.

Bu partiler ise, bir yandan (kendilerini iktidara taşımaya yetmeyen) eski taraftarlarına sempatik görünmek için geçmişin anlayışlarını içlerinde barındırmaya çalışıyor, diğer taraftan da yenileşmek istiyorlar.

HADEP'in organize ettiği Demokrasi hareketi, Kürt sorunu, insan hakları, çağdaş anayasa gibi temel konularda önermelere sahip bir Türkiye partisi projesini öne sürüyor, CHP'den ANAP'a kadar geniş bir demokratik bloku savunuyorlardı. Projenin özü, AB kriterlerine uygun, Türkiye'nin özgünlüklerini de hesaba katan, rejimin ideolojik dayanaklarını savunan bir oluşuma dayanıyordu. Bu nedenle Kemalist blok olarak da adlandırılıyordu. DBP ve Roja Teze çevreleri ise 3 Şubat 2000 tarihinde bir toplantıyla yeni projelerini tartışmaya açıyorlar ve 65 Kürt aydını, "Birlik İçin Girişim Grubu" adı altında bir inisiyatif başlatıyorlardı.

DBP Genel Başkanı Yılmaz Çamlıbel'in çağrısı üzerine Ankara Keykan Oteli'nde bir araya gelen girişim 7 kişilik bir temas grubu oluşturuyordu. "Silahların susmasının ve

Türkiye'nin AB'ye aday üye kabul edilmesinin Kürt sorunu bakımından yeni bir döneme işaret ettiği vurgulanıyor, Kürtlerin yeni durumlarını yeni döneme uygun olarak yapılandırmaları gerektiğinin altı çiziliyordu. Öcalan çizgisindeki "yeni" Kemalist blokun "Batı'nın müdahalelerine karşı çıkan ve Türk devletine yaşmaya çalışan" söyleminden farklı olarak, içlerinde A. Melik Fırat, M. Emin Sever, Mehmet Vural, İbrahim Güçlü vd. isimlerin de yer aldığı diğer blokta "Kürt kimliği"ni öne çıkartan, ayrıca Batı'nın yardımıyla sorunun çözülebileceğine inanan, güvenen bir söylem kullanılıyordu.

"Demokratikleşme" duasına yatanların umut kapıları emperyalist "Yeni Dünya Düzeni"ydi. "Dünya artık eskisi gibi silaha başvurmayan kimliklerle ilgili müdahaleyi, o ülkenin içişlerine müdahale olarak kabul

GÖRÜŞLER

PADEK

(1 Eylül 2000 tarihli

"PADEK MK toplantısı Sonuç Bildirisi"nden)

(...)

Legal parti sorunu

Özellikle legal parti konusunda yaşanan gelişmeler ve değişik kanallardan oluşturulmaya çalışılan projeleri de titizlikle ele alan MK'miz, bu sorunu can alıcı temel sorunlardan biri olduğu ve geçmişte yapılan bazı hatalardan kaçınılmadığı takdirde, yine büyük hayal kırıklıkları ve fiyaskolar yaşanabilecektir. Herşeyden önce "Kürtlerin Birliği" adına bütün Kürtleri dar bir alana sıkıştırmanın bir yarar sağlamayacağı, önemli olanın değişik siyasal görüş ve eğilimlere sahip kişi ve çevrelerin önemli siyasal konularda hareket birliğinin sağlanması olduğuna varıldı.

Mevcut yasal partiler ile kurulmak istenen oluşumların, Kürtlerin birliğinin önünde bir engel değil, tersine bir zenginlik olduğu; birliği çok sesliliğin değil, aksine dayatılacak tek sesliliğin bozabileceği ve bu tek sesliliğin geçmişte yaşanan "ben merkezli" politikalara çanak tutma riskini her zaman taşıdığını vurgulayan MK'miz, tüm bu oluşum ve girişimlerine rağmen hala ulusal kimlikli bir yasal partinin veya bu yönde ciddi bir girişim oluşturulmadığının altını çizdi.

Bu hususta Merkez Komitemiz, PADEK'in "Benim bir yasal partim olsun" mantığından çok, halkımızın ve ülkemizin sorunlarını kendi ölçülerinde açık alanda gündemleştirip çözüm yolunu arayacak bir oluşuma duyduğu ihtiyattan hareket ettiğini ve bu yönde üzerine düşeni yapacağını, böylesi bir projeye her türlü desteği sunacağını belirtti.

Legal parti konusunda mevcut parti ve girişimlerin hala "Türkiye Partisi" olma söylemlerinden vazgeçmediği ve kimi telafuz farklılığına rağmen hepsinin aşağı yukarı aynı şeyleri tekrarlayıp durduklarının gözlemlendiğini vurgulayan MK'miz, herşeyden önce mevcut yaklaşım yanlışlıklarının aşılmasının önemini dile getirdi. Bu bağlamda PADEK'in anlayışına uygun düşen legal partinin hem taşıyacağı kimlik, hem çalışma ve mücadele tarzı, hem de partinin iç işleyişi hususunda mevcut olanlardan alabileceğine farklı olduğunu tesbit etti.

Legal alanın hassasiyeti ve dönem dönem kimi düşüncelerin direkt olarak savunma güçlülüğünün de hesaba katılmasının, ama tüm bunların belli düşünsel değerleri ayaklar altına alınmadan ve kendini devlete ve kurumlarına begendirme yanlışlığına saplanmadan yapılmasının en doğru yol olacağını belirten MK'miz, mevcut oluşumları bu konuda daha duyarlı olamaya çağırıyor.

etmiyor, globalleşen dünyanın çözüm önerilerine aykırı olmak olmuyor" deniyordu.

Proleter devrimcilikten liberal girişimciliğe iltica eden İbrahim Güçlü ise, "ideoloji"den soyunmayı, düşman karşısında çıplaklığı herkese öneriyor, "eski ideolojik prensiplerimizi bir tarafa bırakmak"tan söz ediyordu. Roja Teze'deki tartışmalarda "silahlı mücadelenin reddi" ilkesi ön plana çıkıyor, geçmişten günümüze Türk sömürgeciliğinin Kürt siyasetçilerine dayattığı "PKK'yi kınamaları" kıstasını

hatırlatan önermeler yer alıyordu. Bir yazıda "İspanya'da milyonların Bask'a evet, ETA'ya hayır anlayışını Türkiye'de göremiyorsak, bunda Türkiye sol hareketinin de önemli bir payı var.." deniliyordu.

Behlül Yavuz ise tartışmanın her iki tarafında yer alanların özünde birbirlerinden farklı şeyler söylemediklerini açığa vuruyordu. "Biz de bağımsızlık istemiyoruz. Gerçekten demokratik bir ülkede demokratik haklarımızı istiyoruz.."

PKK Genel Başkanı A. Öcalan (Serxwebun, Haziran 2000 sayısından)

GÖRÜŞLER

HADEP'i dışarıya bağlama çabalarına engel olunmalıdır. Kemalizm de demokratikleşiyor. Barışı zorlamak gerekiyor. Türkiye bunu iyi anlamalı, üzerimizdeki oyuna engel olunmalıdır. Dışarıdaki güçlere de bunu iyi anlamak gerekir...

Türkiye'de derinliğine demokrasi iradesi ortaya çıkarılmalı, sivil toplum kuruluşları ile demokrasi bloku oluşturulmalıdır. CHP ile blok oluşturulmalıdır. Tartışma olmalı, Türkiye'de barış sürecinin gelişmesi ile ilgili olarak ilkeler düzeyinde ittifak olmalıdır. Aynılık olmasın, kardeşlik olsun, şiddet olmasın, ama demokratik birlik içinde demokratik çözüm olsun. Sonuna kadar birlik, sonuna kadar kardeşlik, sonuna kadar dostluk anlayışı ve sloganı ön plana çıkararak çalışmalar yapılmalıdır. Bu temelde seçim sürecine hazırlıklı olunmalıdır. Sekizer kişilik barış grupları çıkıp gelmiş. Demokratik çözüm oturulmalıdır. Bence Demirel de bu sürece hizmet edecek şekilde bunu geliştirmek istiyor. Demirel Eylül'de gelir. Sağ blok oluşuyor, sol blok da olmalıdır. Ekim ile birlikte bazı ilerlemeler yaşanabilir...

Bazıları tutuklanmış olsa bile demokratik mücadeleyi geliştirin. Silahlı planın dışında, tüm demokratik mücadele yöntemleri kullanılmalıdır. HADEP politika yapmalıdır. Buna engel olmak isteyenler var. Ama HADEP demokratik sistemde öncü olabilir. Gerçek kardeşlik için onurluca birleşmek gerekir. Kültürün gelişmesine engel olunamaz. Tutuklama ve ölüm de olabilir. Sonuna kadar kardeşlik olmalıdır.

Demokratik çözümün içi doldurulmalı ve kitleselleştirilmelidir. Ancak halk hareketi demokrasiyi geliştirebilir. Yoksa klasik sağ-sol çatışmaları olur. Geçmişte bu çok yaşandı ve sonuç vermez. Şimdi demokrasi gelişir. Cumhuriyet gazetesi çevresi ile görüşülmelidir. İhan Selçuk ve ötekiler eskisi gibi olamazlar. Kemalistlerle ilişki geliştirin, onlar da düşünüyorlar. Birlikte Mustafa Kemal'in sözleriyle yürüelim. Geçmişte böyle söylemediysem, bu benim eksikliğimdir. Konumuz nedeniyle böyle oldu. Demokratik çözüm Türk halkı için de güzel bir çözümdür, bir şanstır...

Eğer HADEP ve diğer kurumlarda bir zorlama ve ciddi engeller olursa, söylemdeki Kürt sorununun çözümü yerine demokrasinin geliştirilmesi öne çıkarılmalıdır. Söylem daha net ve daha anlaşılır bir hale getirilmelidir. Kurumların gündemi demokrasi olmalıdır. HADEP cesur davranmalıdır. Cumhurbaşkanı ile görüşmeler istenmelidir. Kimse buna karşı çıkmaz. Körce isyan savunulmamalıdır...

Ferdun Yazar iyi konuşmuş. Zorla da olsa ayrılmayız. Türkiye'nin her tarafı bizindir. Ancak Kürtlerin diline ve kültürüne sahip çıkılmalıdır. Benim dilimi yasaklayamazsın. Sonuna kadar vatan-ulus birliği diyoruz. Kürtlerin Çarakkale'de payı var. Cumhuriyet'in kuruluşunda hepimiz savaştık, payımızı istiyoruz. Demokrasi gelişir, dil ve kültür gelişir. Genel Kurmay da söyledi, demokrasi gelişirse her şey gelişir, HADEP, dil, kültür gelişir. Bilim kurumları kurulur, tez olarak bunun üzerinde çalışır...

(25 Şubat 2000, Roja Teze)

Ancak Roja Teze'de, Kürt hareketinin legal parti macerasından doğru dersler çıkaran ve legal partinin hangi ilkeler üzerinden yükselmesi gerektiğine vurgu yapanlar da vardı.

Selim Murat, "Ulusal Kimlikli Legal Kürt Partisi" başlıklı makalesinde "Muhtevası, ruhu ve eylemiyle Kürt ve Kürdistani olan bir parti...Kürtlerin milli istemlerini, ulusal ve demokratik taleplerini, özgürlük, demokrasi ve barış özlemlerini böyle bir partide görebilmelidir... Kürt sorunun çözümü için çalışan bir parti mevcut hukuk düzenine, yasalara ve yürürlükteki politikalara boyun eğen bir parti değil,

aksine onları meşru görmeyen, karşı çıkan ve mevcut hukuku işlevsiz kılmak isteyen bir parti olmak zorundadır.. Kürt kimlikli bir partiyi kurmak ve yaşatmak isteyenlerin birincil amacı esasen parlamentoya seçilmek değil, öncelikle varolan siyasi ve hukuk sistemini değiştirilmesine yönelik olmalıdır." diyordu. (Roja Teze, 18 Şubat 2000) "Bir yanılla ulusal demokratik potansiyeli zulmün değerleriyle bütünleştirmeye yönelik açık ve tehlikeli bir çaba, diğer yanılla böylesi bir tehlikenin yaşam bulabilceği bıkkınlık ve hayal kırıklığı zemini.." Dr. Bozan Erdem ise tartışmaların yürütüldüğü toplumsal zeminin taşıdığı tehlikelere işaret ediyordu. (Roja Teze, 10

GÖRÜŞLER

PSK Genel Sekreteri Kemal Burkay
(Roja Teze, 1 Ocak 2000 Özel sayısından)

Yeni bir döneme girdiğimize kuşku yok. Üstelik bu dönem tam da 2000'li yıllarla başlıyor. Kürt hareketi bu dönemde siyasal mücadeleye ağırlık vermeli, örgüt ve mücadele biçimlerini buna göre ayarlamalı.

Kürt ulusal hareketi önüne barışçı, siyasal yöntemler koymalı. Koşullara uygun düşen yöntem budur. Böylece Kürt hareketini yeniden örgütleyip mücadele alanına etkili biçimde yönelebilir, aynı zamanda Türkiye'deki demokratikleşme sürecine katkıda bulunabiliriz.

Örgütsel biçim ise en başta, yurtsever hareketin en geniş kesimlerini bir araya getirecek olan legal partidir.

Bugün de legal planda Kürtler tarafından oluşturulmuş ve Kürt sorununun çözümünü başlıca gündem maddesi sayan iki legal örgüt, HADEP ile DBP var. Ama bunlardan DBP, yeterince kitlesel ve yurtsever hareketin değişik kesimlerini kapsayıcı değil. HADEP'in ise şimdiye kadar yanlış yönetilmesi ve dayandığı potansiyelin hayardaca heder edilmesi bir yana, bu aşamadan sonra ne olacağı belirsiz. Son dönemde HADEP'i de tümüyle ehilleştirip rejimin dümen suyuna sokma, hatta bazı başka örgütlerle birleştirip düzene entegre etme çabaları var. Bu nedenle sorun şimdi de gündemdedir. Hatta son dönemde yaşanan önemli değişikliklerin ardından daha da önem kazanmıştır. Aydınların, siyasal kadroların yanısıra, bizzat yurtsever halk kesimleri de bundan böyle ne olacağını soruyor, bir çıkış yolu arıyor. Bize göre bu çıkış yolu yine de en başta geniş, kitlesel, legal partidir.

Biz, geniş yurtsever kesimleri ortak bir program üzerinde bir araya getirecek, bir legal partiyi bu dönemin kilit görevi olarak görüyoruz. Sosyalist Kürtler, sosyal demokrat ve liberal eğilimli Kürtler, hatta islami değerleri öne çıkaran yurtsever kesimler böylesine bir birlikte biraraya gelebilir. İşlevi ise Türkiye'nin demokratikleşmesi ve Kürt sorununun barışçı ve adil çözümü için çalışmaktır.

Bizim yıllardır en geniş yurtsever kesimlerin katılacağı kitlesel, legal bir partinin oluşması için bunca çaba göstermekten amacımız açık: Kürt halkının etkili bir araca sahip olması. Bunun yalnızca bizimle olmayacağını biliyoruz. Bunu ille de kendimiz yönetme gibi bir tutkumuz yok. Ayrıca bunu yanlış da buluyoruz. Biz onu taban ve yönetim olarak başkalarıyla paylaşmak istiyoruz.

Bizim böylesi bir partinin çalışma tarzına ilişkin anlayışımız şudur: Böylesi bir parti tümüyle demokratik bir şekilde işlemeli. Yani organlar seçimle gelip seçimle gitmeli, dışarıdan bir baskı, baskı, tehdit olmamalı.

Mart 2000)

Açık/Meşru siyasal mücadele ve Açık Parti anlayışımız

Açık siyasal çalışmada açık parti, koşullardan soyutlandığında kuşkusuz önemli bir siyasal çalışma aracıdır. Geniş ve yaygın siyasal çalışma, kitlelerle dolaysız bağ kurma, kitleleri siyasal çalışmanın öznesi haline getirme, görüşlerimizin en etkin propaganda ve ajitasyon olanağı ve seçimlerle gücümüzü ölçme aracı olarak açık siyasal parti elbette devrimcilerin siyasal çalışmada tercih edecekleri bir araçtır.

Ancak legal çalışmada şu ya da bu aracın seçilmesi, devrimcilerin iradi ya da keyfi tercihiyle belirlenmiyor. Tercihlerimizi belirleyen etkenlerin başında sözkonusu aracın üzerinde yükseldiği toplumsal zemin ve ona varolma olanağı sunan burjuva hukuk sistemidir.

İrkçi-inkarcı ve imhacı Türk devletinin hukuku Kürt ve Kürdistan gerçekliğine kapalıdır. Sömürgeci hukuk, Kürdistan sorununun inkarı ve Kürdistan devrimci dinamiklerinin imhasıyla çerçevelenmiştir. Ceza yasası ve siyasal partiler yasası, sömürgeci statüyü yaşatmak, güçlendirmek ve kalıcılaştırmak için vardır.

Bu nedenle mevcut yasalara uymak koşuluyla kullanılacak legal siyasal parti aracı, özünde sömürgeci düzen partilerinden farklı bir işlev görmez, göremez. İkincisi, sömürgeci parlamento sömürge Kürdistan'a ilişkin bütün inkar ve imha program ve politikaların üretildiği bir mutfaktır. Sömürgeciliğe karşı direnme savaşı veren Kürdistan Kurtuluş Mücadelesine karşı konumlanmış bir savaş kabinesidir. Sömürgeci parlamento siyasal çalışma yapılacak, sistemi reformlara zorlayacak bir çalışma alanı olarak görmek, özünde bu parlamento ve yapısal unsurlarından biri olduğu için Türk devletini meşru görmektir.

Kürdistan sorunu, işgal altındaki bir ülke ve sömürgeleştirilmiş halklar sorunudur. Sömürgeci parlamento Kürdistan Kurtuluş Hareketi'nin amacı değil, bağımsız, fedaratif sosyalist Kürdistan parlamentosu Kürdistan Kurtuluş Mücadelesinin stratejik hedefidir.

Kürdistanlıların sorunlarının çözüm mekanizması yabancı parlamentolar değil, kendi yerel ve federasyon parlamentolarıdır. Dolayısıyla legal siyasal parti faaliyetinde

sömürgeci parlamento meşru gören, bu parlamento çözüm merci olarak algılayan anlayış, devrimci ve ulusal kurtuluşçu bir anlayış olamaz.

Yine legal siyasal parti Kürdistan Kurtuluş Hareketinin kendisi olamaz. Ancak bu hareketin çalışma biçimlerinden biri olabilir. Sömürge-Sömürgeci ilişkilerini belirleyen temel etken zor'dur. Zor'a dayalı siyasal bağın koparılması, yani sömürgeci kölelik zincirinin kırılması yine halkın örgütlü zor mekanizmalarıyla mümkündür. Bu nedenlerle Kürdistan Kurtuluş Hareketi doğası gereği illegal (yasadışı ve gizli) olmak zorundadır.

Ancak illegalite, açık siyasal çalışma olanağının olduğu iğne deliği kadar bir alanı bile değerlendirmeye, alana özgü mücadele araçları oluşturmaya engel değil, aksine böylesi bir çalışma illegal yapının geniş kitle bağlarına ulaşması ve yasal korunaklarla korunması için gerekli ve çoğu kez zorunludur.

Yakın geçmişte ve günümüzde açık veya yasal siyasal çalışma biçimlerinin, siyasal çalışmanın asli ögesine, yani illegaliteye alternatif olarak konumlandırılması, legal siyasal çalışmada illegal örgütlerin görüşleriyle temsiline karşı alerjilerin örgütlenmesi çabalarına çokça tanık olduk.

Bu çaba ve eğilim sömürgeci devlet tarafından da sürekli olarak desteklendi ve açık siyasal çalışmanın varlık koşulu sadece sadece mevcut sömürgeci burjuva yasalarına uygunluk olarak dayatılarak, açık çalışma ile illegalite arasında keskin hatların çizilmesine bağlıdır.

Daha çok sisteme ideolojik ve siyasal olarak bağlı, kaybedecek şeyleri çoğalmış, açık siyasal çalışmada riskleri yok etmeyi hedefleyerek çöreklenmiş "yeni Kuşak Kürt Burjuvalar"ın örgütlemeye çalıştıkları bu eğilim, mücadeleye emek vermeden kazanımlarına konmaya çalışan, illegal siyasal mücadelenin büyük emek ve bedellerle ulaştığı kazanımlar üzerinde kariyer yapmaya çalışan, bu kazanımları kendi statüleri için sömürgecilerle pazarlıkta bir malzeme olarak kullanmakta sakınca görmeyen siyaset asalaklarının eğilimidir. Kürdistanlı kitleler ve devrimciler, önümüzdeki dönemde bu asalaklara dikkat etmelidir.

Başa dönüp toparlarsak;

-Kürdistan Kurtuluş Mücadelesi doğası gereği illegaldir. Illegalite bizim keyfi tercihimiz değil, imha ve inkarımız üzerine

kurulu sistemin mevcut satüyü zor mekanizmasıyla ayakta tutmasından dolayıdır.

-Açık siyasal çalışma sömürgeci satütüyü korumaya uyarlı yasalliteyi değil, tarihsel ve toplumsal haklılık üzerinde yükselen meşruiyeti esas almalıdır. Bunu yaparken mücadeleler sonucunda kabul ettirilmiş olan yasal mevzileri işletmeyi, genişletmeyi de önüne koyacaktır.

-Kürdistan halkları için, inkar ve imha politikalarının mutfağı, meşru direnme savaşı veren Kürdistan halklarına karşı bir savaş kabinesi olarak konumlanan sömürgeci parlamento meşru değildir. Sömürgeci parlamento çözüm ya da reform merci değildir. Açık siyasal çalışmada sömürgeci parlamento reddedilmelidir. Kürdistan halklarının sorunlarının tartışma ve çözüm merci Kürdistan Kurtuluş Mücadelesinin stratejik hedefi olan yerel ve federal parlamentolarıdır. (sovyetleridir)

-Açık siyasal mücadele bir mücadele biçimidir. Bu biçim mücadelenin asli biçimi olan illegal mücadeleye karşı ya da alternatif olamaz. Aksine illegal mücadelenin geniş kitle bağları kurmasını sağlayacak, ona koranak olacak bir biçim olarak savunulmalıdır.

Yeni Dönem ve Yeni Çalışma Tarzımız

Radikal bağımsızlıkçı sosyalist anlayış olarak hareketimizin yeni dönem tanımlaması "yeni" kemalistlerle, reformistlerden temelden farklıdır.

Siyasi anlatımlarımızda sık sık siyasal gericilik tanımlaması yapıyoruz. Şimdiye kadarki anlatımlarımız içinde siyasal gericilikten ne kastettiğimiz anlaşılmalı. Emperyalist Yeni Dünya Düzeni ve onun ülkemizdeki yansıması olan tasfiye ve teslimiyet ile sömürgeci statünün korunması ve Kürdistan Kurtuluş Mücadelesi'ni sömürgeci rasyonelite içine çekerek, sistemin çimentosu haline getirilmesi eylemidir, siyasal gericilik.

Bütün dünya ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadeleleri siyasal gericilik dönemlerinde devrimci yapıların aynı zamanda ağır saldırılara maruz kaldıklarını göstermiştir. Günümüzde ideolojik-siyasal saldırı ve dayatmalarla birlikte bu dayatmalara direnen devrimci öznelerin imhası gündemleştirilmektedir.

Geçmişten farklı olarak günümüzde burjuvazi bir taraftan kendi saflarına iltica

edenlere 'geniş' özgürlükler bahşederken, diğer taraftan bir avuç kışkırtıcıya karşı ise şiddet sopasını sürekli hazır tutmaktadır. Yine siyasal gericilik dönemlerinin gözkaştırıcı siyasal özgürlükler sahnesinde devrimci kadro ve liderlerin en karanlık yöntemlerle imha edildiği sıkça görülen olaylardandır.

Türkiye'de sistemin kabülleri içinde bile sistemi 'denetleyecek', baskı oluşturacak hiç bir oluşuma izin verilmemesi, topluma giydirilen deli gömleğinin toplumsal bir şizofreniye yol açması; toplumda hak talebi ve eyleminin yer altı dışında bir araç bulamaması, radikalizmin tek seçenek olarak ortaya çıkması ve giderek programsal, örgütsel yetersizlik ve yeteneksizliğine karşı toplumun radikalleşmesine karşı geliştirilen formüle yasal alan açılmasıdır.

"Siyasallaşma", "yasallaşma", "siyasal liberalizm" olarak sunulan şey özünde toplumsal muhalefeti sistemin kabülleri içine çekme formülleridir. Emperyalistler ve onların programı içinde Türkiye'de boy verenler, toplumsal ihtiyacı, toplumun ödediği bedellerden soyutlayarak Kopenhagen kriterlerine, Helsinki kararlarına dayandırırken, militarist-bürokrasi ise "Kopenhagen kriterleri, Helsinki kararları değil, toplumun ihtiyacı" şeklinde formüle ederek, geleneğine uygun bir şekilde lütüfkarlık yapmaktadır.

Son olarak, silahlı örgütlü halkın bağımsızlık ve özgürlük hedefi karartılarak, anayasal vatandaşlık, bazı kültürel haklar ve nihayet devletin aif ederek büyüklüğünü göstermesi karşılığında PKK tarafından emperyalist program ve onay içinde teslimiyet ve tasfiye dayatmasıyla yeni bir durum ortaya çıktı.

Kürdistan Kurtuluş Mücadelesi emperyalistler ve sömürgeciler açısından ideolojik ve programatik olarak silahsızlandırılmış, silahlı mücadele ise bir tehdit unsuru olmaktan çıkarılmıştı. Ancak geride ulusal mücadelenin kitle tabanı kalmıştı.

15 yılı aşkın bir süredir mücadeleyi kan ve canla besleyen, mücadele içinde - biçimsiz ve eksik de olsa- yetişen, ödedikleri bedellerle mücadeleye bağlanan milyonlar demoralizasyona, kafa karışıklığına karşın orta yerde duruyordu.

15 yıllık mücadele en azından bir ulusal bilinç, Kürde aitlik kimliği yaratmıştı. Mevcut kitle potansiyelinin bizzat bu kitleyi örgütleyen, yürüten yapı tarafından

sömürgeci sistemin kabulleri içine çekilmesi gerekiyordu.

Öte yandan Kürdistan'da yerel iktidarı (belediyeleri) ele geçiren Kürt halkı, yenilgi psikozuna girmiyor, özellikle de belediyelerin halkın istemleri doğrultusunda çalıştığı bölgelerde yenilgi bir yana 'zafer' elde etmenin tadını çıkarıyordu. Sömürgecilerin bu kitleyi de yenilgi psikozuna sokmaya, sindirmeye ihtiyaçları vardı.

İşte Kürdistan Kurtuluş Mücadelesi açısından 'siyasallaşma', 'yasallaşma' denilen programın özü budur. Özetle; program, tehdit ve tehlike unsuru olmaktan çıkarılan silahtan sonra, Kürdistan Kurtuluş Mücadelesinin kitle tabanına 'siyasal' alanlar açarak, sömürgeci sistemin kabulleri içine çekme amaçlıdır.

'Siyasallaşan' ya da 'yasallaşan' PKK değil, PKK üzerinden Kürdistan Kurtuluş Mücadelesine dayatılan sömürgeci sistemin kabullerine çekilme programıdır.

Bu program kısa vadede sömürgeci sistemin aleyhine bir görüntü gibi görünsede, özünde program boşa çıkarılamazsa, PKK'nin söylediği gibi Kürt kitleleri devletin yeniden yapılanması çalışmasında temel bir inşaat malzemesi görevi görecektir. Sistemi zaafa uğratmak bir yana, sistemi güçlendirecek bir malzeme..

Tartıştırılan programın Kürdistan Kurtuluş Mücadelesinin acil program hedeflerini de yer yer içermesi, programları Kürt kitleleri nezdinde de çekici kılmakta, bu amaçla oluşturulan platform ve inisiyatifler hazır bir kitle tabanına kavuşmuş olmaktadır.

Süreci kabaca anlatmaya çalıştık. Her tesbit kendi içinde açılmaya ve tartışılmaya ihtiyaç duymaktadır. Ayrıca sürecin ciddi belirsizliklerle dolu olduğu, dengelere bağlı olarak bir çok şeyin bir anda alt-üst olabileceği, özellikle sömürgeci egemen sınıfların kendi içindeki saflaşmalarının yeterince netleşmemesinin bu tür sürprizlere her zamankinden daha fazla açık olduğu bilinmelidir. Ancak tayin edici olan böyle bir manzara içinde Kürdistan'da devrimci öncünün görevlerinin tespitidir.

Siyasi gericilik döneminde yapmamız gereken programlarımızı tekrar gözden geçirmek, önceliklerimizi tesbit etmek ve esas halkayı yakalayarak çubuğu ona bükme. Güçler dengesi, kitlelerin durumu, işletilmeye çalışılan programlar bizi çetin günlerin beklediğini gösteriyor.

Yapmamız gereken çetin günlere hazırlanmaktadır.

Esas halka kitleleri teslim almaya dönük 'siyasallaşma' adı verilen legalizasyon programlarıdır. Bugünlerde platform ve inisiyatifler biçiminde boyveren bu programın, önümüzdeki dönemde geniş bir tabanla partileşmesi hesaplanmaktadır.

Devrimci öncü, bütün bu gelişmelerin, bu tür oluşumların altını dolduran kitlelerin dışında durarak salt bu programları yazıp çizerek teşhir etmekle oyalanamaz. Görev bu tür oluşumlara girerek, mücadelenin acil program hedefleri doğrultusunda kitleleri örgütlemek ve harekete geçirmek, kitleler içinde örgütlenmektir.

Elbette bizi tasfiyecilerden ayıran şey, acil program hedeflerini mücadelenin genel program hedefleriyle uyumlu kılmak, kitlelere bunu kavratmaktır.

Görev Anti-Sömürgeci İnsiyatifler Örgütlemektir.

Dönem Kürdistan hareketi içerisinde de net ayrışmalara yol açmıştır. Ayrışma örgütlerin döneme ve politikalara nasıl baktıklarıyla ilgilidir. Ayrışma kaçınılmaz ve doğaldır. Ayrıca ayrışma temel politikalarda farklılığı dayatırken, KUKM'nin güncel acil talepleri noktasında da beraberlik zeminleri yaratmaktadır.

Hareketimiz, KUKM'nin güncel-acil talepleri etrafında diğer güçlerle ortak mücadele perspektifinde ısrar edecek, temel politikalarda ise radikal bağımsızlıkçı sosyalist güç ve çevrelerle ortak mücadele karargahları oluşturmayı esas alacaktır.

Açık siyasal çalışma sadece yasal partilere kilitlenemez. Kürdistanlı kitlelerin olduğu her alanda anti-sömürgeci temelde örgütlenmelidir, sendikalar, demokratik kitle örgütleri, çevre dernekleri, kadın örgütleri, okullar ve fabrikalar, semtler birer anti-sömürgeci mücadele karargahına çevrilmelidir.

Anti-sömürgeci perspektife sahip olan sosyalist örgütlerin, bağımsız sosyalist aydınların yanısıra, örgütlü ve örgütsüz Kürdistanlı radikal yurtseverler böyle bir inisiyatifin bileşeni olabilir, öncülüğünü yapabilirler. Ayrıca Kürdistan halkının kendi kaderini tayin hakkını savunan Türkiye devrimci hareketiyle inisiyatif düzeyinde ortak iş ve güç birlikleri zeminleri yaratmaya çalışmak gereklidir.

Anti-sömürgeci inisiyatifler, birer tartışma klübü değil, ortak hedefler ve

ilkelere bağılı mücadele birliktelikleri olmalıdır. İnsiyatifler, tasfiye ve teslimiyete, sistemin kabullerine çekilmeyi örgütleyen legalizasyon programlarına karşı ideolojik ve siyasi mücadeleyi yükseltmeli, kitlelerin taleplerine devrimci içerik kazandırarak demoralizasyon dalgasına karşı, coşku ve kararlılığı aşılmalıdır.

Anti-sömürgeci insiyatifler, benzer programlara sahip devrimci çevrelerin dağınık ve tek başına sonuç alma olanağı olmayan güç ve enerjilerini birleştirmeyi önüne koymalıdır. Legal parti ve platformlarda anti-sömürgeci mücadele grupları, ortak yayın, ortak kültür kurumları, ortak kadın dernekleri, sendikal faaliyet ve öğrenci gençlik faaliyetlerinde ortak çalışma grupları oluşturmak, Kürdistan Kurtuluş Mücadelesine devrimci sosyalist soluk getirmek esas olmalıdır.

Kürdistan devriminin doğrularını sadece savunmak değil, doğrularla sömürgeci kapitalist barbarlığa ve her türden siyasi gericiliğe karşı mücadele etmek gerekir.

Mücadele Araçları İçinde Legal Partinin Yeri

Welat Can

Kuşkusuz legal parti de bir mücadele aracıdır. Ancak onu konuşmadan önce mücadele araçlarının genel karakteristik özelliklerine ana başlıklar altında kısaca bir göz atalım.

İnsanoğlu daha ayakları üzerinde dikelmeyi beceremediği tarih öncesi dönemlerden, galaksilerin fethini gündemine aldığı günümüze kadar, doğayla ve toplumla sürekli mücadele halinde olmuştur. Bu mücadelelerde değişik ve karmaşık yığınla araç kullanılmıştır. Mücadelelerin her biri kendi karakterine denk düşen araçlar yaratmıştır. Bu araç ve gereçler hedeflenen şeye daha kolay, daha sancısız ve daha çabuk ulaşmayı amaçlar. Toplumsal ilerlemenin motor gücünü işte bu kesintisiz mücadele süreci oluşturur. Yaratılan araçlar toplumsal ve teknolojik gelişmelere ivme ve anlam katmıştır. Eğer bugün hala kağıt devrinde değilsek, bu, bir önceki kuşağın birikim ve deneyimlerinin bir sonraki kuşağa aktarılması sayesinde. Hiçbir kuşak sıfırdan başlamamıştır. Her kuşak kendinden öncekinin tüm birikimlerini alarak onun üzerinde yükselmiştir. Bundandır ki, evrene hükmetmeye kalkışan ultra teknolojik araçların mayasında, demirin ve ateşin bulunmasından Spartaküslerin başkaldırılarına kadar uzanan insanoğlunun bütün bir süreci bulunur.

Araçlar da tıpkı doğadaki diğer nesnelere gibi doğar, gelişir, büyür ve sonra da ölürler. Miadını dolduran yığınla mücadele araçları, günümüzde artık müzeleri süslemektedir. Miadını dolduran ve dolayısıyla anlamsızlaşan araçlar üzerinde ısrarcı

olmak zaman kaybetmektir, boşa kürek çekmektir. Bu noktada özenle dikkat edilmesi gereken şey, doğru mücadele anlayışına denk düşen doğru araçları tespit edebilmek ya da yaratabilmektir. Sineğin üzerine tank ile gidilmeyeceği gibi, tankın üzerine de sinek ilacıyla gidilemez. Doğayla, mücadelede kullanılan araçların nasıl ki işin özüne ve uğraşılacak şeyin niteliğine uygun olması gerekiyorsa, toplumsal mücadelede de, kullanılan gereçler işin özüne ve uğraşılacak şeyin niteliğine uygun olmalıdır. Şüphesiz araçlar hem yaşanan ülkeye, hem de yaşanan döneme göre değişiklik gösterirler. Basitleştirirsek, Avrupa'da internet bir araçken, Afganistan'da hiçbir şeydir. Milyonlarca yıllık insanoğlu tarihinde -yüz yıl öncesine kadar- at önemli bir araç iken, bugün üzerine bahis oynanan basit bir eşyaya nesnesidir.

Esas olarak toplumsal mücadelelerin ulusal ve sınıfsal biçimleri, diğer mücadelelerin tümünden ayırt edici ve tayin edici özelliklere sahiptir. Diğer mücadelelerden çok daha karmaşık ve çok daha komplekstir. Bu nedenledir ki, toplumsal mücadelelerde hedefin doğru tespit edilmemesinin ya da doğru tespit edilen hedefin yanlış araçlarla sürdürülmesinin bedeli çok ağır ödeniyor. En hafif deyimle, milyonların kaderiyle oynanmış olunuyor. Tarihin tozlanmış yaprakları arasında ağır bedeller ödenip sonuca varılmayan yığınla toplumsal mücadeleye; yığınla ulusal ve sınıfsal mücadelelere rastlanır. En son örneğini de bizzat Kürt halkı yaşadığı ve hala yaşıyor.

Bir mücadelede kullanılacak olan araç ve gereçlerin ahlaki ve insani boyutları, amaçlanan hedef kadar önemlidir. Amaca ulaşmak için her aracı mübah gören Makyavelist anlayış kısa vadede bazı başarılarla imza atmış olsa da, bu yaklaşımın kadrolar ve toplum üzerinde yarattığı kirli anlayışı temizlemenin bedeli, kölelik zincirini koparmak için ödenen bedellerden çok daha ağırdır.

Toplumsal mücadelelerin handikaplarından birini de "araçların fetişleştirilmesi" sorunu oluşturuyor. Belli bir hedefe ulaşmak üzere ortak paydalarda buluşup parti, dernek, sendika gibi mücadele aracı kuran kadrolar, bir süre sonra yarattıkları araçların kölesi olabiliyorlar. Sıkça fetişleştirilen araçlardan biri de siyasal partilerdir. Önceleri "her şey toplumsal kazanımlar içindir" anlayışı, bir süre sonra "her şey partiyi korumak içindir"

anlayışına dönüşebilmektedir. Partiyi, derneği ya da sendikayı koruma pahasına verilen tavizler, fetişleştirmenin boyutunu gösteren ilginç örneklerdir. Amaca ulaşmak için yaratılan araçların kölesi olmamak gerekiyor. Fetişleştirme olgusunun ağır bedellerini neredeyse her gün yaşadık, her gün yaşıyoruz. Elbette yaratılan kurum korunur, korunmalı da. Burada sözü edilen ve eleştirilen korumanın fetişleştirmeye dönüşmesidir. Yaratılan araç taparcasına bağlı olmaktadır. Kendi varlığını onun varlığıyla özdeşleştirmektedir. Yaratılan aracın kendisine yabancılaşmaktadır.

Politikacıların toplumun siyasi doktoru olduğu iddia olunur. İddia olunur diyorum çünkü, pek çok politikacı toplumsal yaraları iyileştireceğine yarayı daha da derinleştiriyor, ya da hastalıklı olmayan bir topluma hastalığı bizzat kendileri taşıyor. Bunu politikacıların kötü niyetiyle açıklamak kolaylıktır. Mücadelede kullanılan araç ve gereçlerin toplumun sınıfsal, kültürel, etnik ve hatta sosyopsikolojik, sosyoekonomik ve sosyopolitik durumuna denk düşmesi gerektiği gibi, aynı araç ve gereçlerin ulusal, bölgesel ve hatta uluslararası konjüktürel duruma da uygun ve uyarlı olması gerekiyor. Yoksa söz konusu araç sahibini vuran silaha dönüşür. Tıpkı Kürtleri vuran silahlar gibi. Hasta olmayan toplumu hasta etmek, ya da yaraları derinleştirmenin nedenlerini buralarda aramak gerekiyor.

Legal-İllegal Parti Açmazı

Toplumsal mücadelelerde insanoğlunun ulaştığı en üst ve en olgun örgütlenme biçimi siyasal partilerdir. Siyasal partilerin toplumsal mücadele alanına dahil edilen bir araç olması pek eski değildir. Şunun şurasında yüz küsur yıllık bir geçmişi vardır. Çok yeni bir araç olmasına karşın, toplumsal yaşamda derin ve kalıcı izler bırakmıştır. Unutulmamalı ki, yirminci yüzyılın en büyük devrimini böylesi bir parti yapmayı başarmıştır. Yerküremizdeki ülkelerin hatırı sayılır bir bölümünün de siyasal partiler tarafından yönetildiğini unutmamak gerekir.

Siyasal partilerin doğması, büyümesi ve gelişmesi kuşkusuz pek rahat olmadı. Dönemin egemen anlayışları bu partilerin yaşamaması için her türlü zoru ve baskıyı kullandılar. Doğal olarak baskılardan korunmak için yığınla parti illegaliteyi seçmek zorunda kaldı. Bütün baskılara rağmen insanların siyasal örgütler

aracılığıyla bir araya gelmeleri, güçlerini birleştirip hedefe ulaşmaları engellenemedi. Tıpkı işçi sınıfının sendikalaşmasının engellenemediği gibi. Partileri manipüle etmek, içlerini boşlatmak ve sistemin bir parçası haline getirmek, yirminci yüzyılın başında, egemen sınıfların temel politikalarından biri haline geldi. Toplumsal bilincin gelişmesine, örgütlenme bilincine ulaşılmasına engel olunamıyorsa, o bilincin kendi sınıf çıkarı doğrultusunda şekillenmesine çalışmak gerekiyordu. İkinci enternasyonal partilerinin sisteme karşı olmalarına rağmen, sistemin bir parçasına dönüşmelerinin başka bir açıklaması yoktur. Bu partiler ile sarı sendikacılığın aynı tarih dilimi içinde var olmaları ve buluşmaları rastlantı olamaz.

Manipüle edilemeyen, sistemin bir parçası haline dönüştürülemeyen partiler üzerindeki yoğun baskı ve polisiye önlemler, söz konusu partileri gizli çalışmaya itti. İllegal parti anlayışı bu zorunluluğun bir ifadesi oldu. Buradan çıkarılacak sonuç; siyasal partilerin hemen hiçbiri bilerek ya da isteyerek yer altına çekilmedi. Hiçbir partinin böyle bir tercihi yoktu. Baskı ve dayatma bu tercihi neredeyse zorunlu kıldı.

İllegal örgütlenmeler zorunlu değildir. Bunu zorunlu kılan koşullar oluşmadıkça illegal örgütlenmeye yönelmek yanlıştır. Daha büyük kitlelerle buluşmak için legal çalışma olanakları sonuna kadar zorlanmalıdır. Ne legal parti anlayışını, ne de illegal parti anlayışını fetişleştirmemek gerekiyor. Her ikisi de genel mücadele içinde birer araçtır. Hangisinin nerede ve nereye kadar kullanılacağını koşullar belirler.

İllegal partilerin sıkıntıları ve açmazları başka bir yazının konusu olabilir. Burada sadece illegal partilerin açmazlarının legal partilerden daha fazla olduğunu belirterek geçmek istiyorum. Esas olarak legal partileri irdeleneceğiz. Ancak illegal-legal parti açmazından kurtulmak için bu ön açıklamaları yapmak gerekiyordu.

Toplumsal mücadelelerde kullanılan araçların hiçbiri diğerinin alternatifi ya da karşıtı değildir. Ya da hiçbiri "olmazsa olmaz" değildir. Her araç bir ihtiyacı karşılamak için doğmuştur. İhtiyacı karşılandıktan sonra da araç kendiliğinden gereksiz hale gelir.

Toplumsal kavgalarda araçlar arasındaki entegrasyon ve uyum önemlidir. Bunun için işe, hangi aracın ne zaman, nerede ve hangi koşullarda öne çıkacağı ya

da geriye çekileceğine karar verebilecek bir komuta merkezine ihtiyaç vardır. Hepsi bu. Komuta merkezi yoksa, ya da sarsıksa araçlar birbirlerinin önünü kesebileceği gibi birbirlerinin alternatifi haline de gelebilirler. Tıpkı şu anda "legal-illegal" parti tartışmalarında olduğu gibi...

Legal Partinin Sömürge Koşullarında Misyonu

Bugünlere kolay gelinmedi. Kürtlerin tarihsel belleğinin zayıf olduğu söylenir. Doğrudur. Biraz geçmiş kurcalayalım. Belleğimizi tazeleyelim.

70'li yıllarda Kürt halkının anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadelesi formüle edilirken, iktidar erkini elinde tutan ya da onun alternatifi olan ve esas olarak ideolojik kaynağını kemalizmden alan partiler "sömürgeci burjuva partileri" olarak adlandırılmıştı. Belirli periyotlarda sömürgeci yapılan genel seçimler, "kölenin efendisini seçme özgürlüğü" olarak belirlenmişti. Doğrusu da buydu. Sömürge bir ulusun sorunu, efendiler arasında seçim yapma değildi, kölelik zincirini parçalamaktı. Durum bu olunca, burjuva partilerinde çalışmak **yanlışın kamburu** anlamına geliyordu. 70'li yıllarda bizi bu tespitleri yapmaya zorlayan olgu, sömürge ulus adına politika üreten bazı çevrelerin "Karaoğlan"ın CHP'sinde politika yapmayı, listelerinde aday olmayı ve böylece ulusun umudunu Ankara'ya taşımayı marifet saymalarındandı. Bu tehlikeli politik anlayış üzerinden sömürgeci politika yeniden, yeni baştan, ama bu kez bizzat "sosyalist" Kürt çevreleri tarafından ülkeye ikame ediliyordu. -Sonradan sol jargonlu bazı partilerle benzer politikalar güdülmeye çalışıldıysa da esas olarak mantık değişmedi- Kuşkusuz "seçim" dönemlerinde boş durulmayacaktı. Verilen olanaktan yararlanılacaktı. Seçim kürsüsü halkın bilgilendirme ve bilinçlendirme kürsüsüne dönüştürülmeliydi. Belirlenen -ilkeli, şartlı ve tercihlili- koşullar içinde bağımsız adaylar desteklenmeliydi. Bu koşullara haiz adayların bulunamadığı yerlerde ise "sömürgeci burjuva partilerine oy yok!" sloganıyla, sömürgeci boş sandıklarla anlamlı protestoların çıkması sağlanmalıydı. Nitekim süreci iyi okuyan siyasal çevreler güçleri ve yetenekleri oranında o süreçte bunu yaptılar da...

Yine o yıllarda demokratik kitle örgütleri (DKÖ) olarak adlandırılan dernek

ve sendikalarda kümeleşerek kadroları eğitime önemli siyasal faaliyet alanlarından biriydi. Çoğu yerde siyasal bilinç bu kurumlar aracılığıyla halka taşınıyordu. Yine o yıllarda iki sapma vardı. Sapmalardan biri, tüm DKÖ'leri reddeden ve illegal faaliyet dışında hiçbir çalışmaya sıcak bakmayan mantıktı. Diğeri ise, bu mantığın ikiz kardeşi. Onlar da tüm faaliyet alanlarını DKÖ'ler içine hapsederek, illegal faaliyetlere soğuk bakıyorlardı. -Tarih iki anlayışı çok çabuk buluşturdu, bugün legal faaliyetleri fetişleştirenler, o gün legal faaliyet içinde olanları hain ilan etmişti.

O yıllarda legal faaliyet kurumları dergiler, gazeteler, yayınevleri, dernek ve sendikalardı. Bunlara şirketler, kooperatifler, meslek kuruluşları, odalar, vakıflar ve legal partilerin eklenmesi 90'lı yıllara tekabül eder. Legal faaliyet alanlarının genişlemesi ve çeşitlenmesi bir yandan ulusun bilinçlenmesiyle ilgiliyken, diğer yandan "küreselleşme"nin -dolayısıyla demokratik normların göreceli olarak olgunlaşmasının- metropol merkezlerine, giderek sömürgeye ulaşmasıyla ilgilidir.

Bugün -siyasal partiler hariç- legal kurumlarda çalışma genel kabul görmüştür. Legal parti ise içinde tehlikeleri barındıran bir handikaptır. Tartışma iki boyutludur. En azından biz iki boyutunu birden tartışmak durumundayız. Birinci boyutu legal partilerin varlığı, işlevi ve gerekliliği üzerinde olmalıdır. Diğeri ise irademiz dışında kurulan ve kitlelerin içinde kümeleştiği bu tür partilerde duruş ve çalışma yöntemi üzerinde olmalı.

Legal parti gerekli mi?

İlk elden buna "evet" ya da "hayır" demek kolaylıktır. Ülkede illegal siyasal örgütlenme ve -merkezi yönetime aday olmayan- diğer legal kuruluşlar yeterince olgunlaşmış, kitlelerin muhalefetine kucaklayabilmiş, taleplerini karşılayabilmiş ise, son tahlilde umudu Ankara'ya taşıyacak olan legal bir partiye gerek yok. Hatta varlığı sakıncalıdır bile.

Son yirmi yılda ulusal direniş kaynaklarımız çarçur edildi. Neredeyse tüm silahlarımızın barutu boşaltıldı. Ulusal demokratik mücadelenin hedefi muğlaklaştırıldı. Kitleler bir oraya bir buraya koşuruldu, savruldu. Kısacası yanlış öncüyle hareket etmenin bedeli çok ağır ödendi. Ödeniyor da. Bu toz duman içinde, hiçbir şekilde Kürtlerin iradesi dahilinde

olmayan bir parti -HEP- kuruldu. HEP'in kuruluşu ve onu yaratan koşullar çok iyi biliniyor. Tekrarlamaya gerek yok. A. Zeki OKÇUOĞLU bu partinin kuruluş biçimini ve kapalı kapılar arkasında yapılan pazarlıkları SERBESTİ'de yazdı. Daha kuruluş aşamasında oynanan Bizans oyunlarını belgeleyen ibret verici bir yazıydı. Kürtlerin bilinç ve iradelerinin dışında kurulan bu partiye, sonradan legal mücadele alanını fetişleştiren bazı Kürtler monte edildi. PKK'ye rağmen ülke zemininde politika yapmanın mümkün olmadığı anlaşılınca, bunların önemli bir bölümü -ki çoğu CHP, SHP kökenliydi- kraldan daha çok kralcı kesilerek PKK'ileştiriler. Prim yapmanın başka bir yolu yoktu. Arkasındaki güçlü kitle desteğini örgütleyemeyen, bunu hiçbir şekilde yönetip yönlendiremeyen PKK ise oluşan bu yapının üzerine balıklama atladı. Önce liberal Kürtler, ardından "reformist" Kürtler partiden tasfiye edildi. Böylece, PKK aracılığıyla Kürtlerin gündemine ilk kez legal bir parti de girmiş oldu. İlegal Kürt siyasal çevrelerinin legal parti deneyimlerinin olmaması, kadrolarının neredeyse tümünün sömürgeci partilerden devşirilmiş olması, dolayısıyla sistem tarafından törpülenerek terbiye edilen kadrolarla politika yapılması, bu kadroların ülkede süren savaş koşullarına reel politikalar üretmemesi ve giderek derinleşen kimlik bunalımı bu partinin ve arkasından gelen diğer partilerin de temel handikabını oluşturdu. Kimlik bunalımı çok boyutlu ydu. Devlete sunulan kimlik, siyasal çevrelere sunulan kimlik, halka sunulan kimlik ve kendilerini var eden merkezilere sunulan kimlik hep farklı oldu. Derinleşen kimlik bunalımı üretilecek olan politikaların da önünü kesiyordu. Söz konusu partilerden bugüne kadar kimlik bilgisiyle ilgili net yanıt alınamaması, sunmaya çalıştıkları kimliğe bizzat kendilerinin de inanmamış olmalarındandır. Partiyi kimin yönettiğini, hatta kararların nerede ve nasıl alındığını, yöneticilerin bizzat kendisi bile bilemiyordu. Kazara üretilen politikalarından çark etmelerinin, dün söyleneni bugün inkar etmelerinin esas nedeni, başkaları tarafından kulaklarının sürekli çekilmesinden kaynaklanıyordu. Bugüne kadar legal parti hep mirasyedi oldu. Esas olarak partinin kimliksiz ve kişiliksiz olması ve sadece mirasyedi olarak kalması isteniyordu. Ayakları üzerinde duran, görece bağımsız varlık gösterebilen ve böylece rüştnü ispatlayan bir parti, güçlü

bir parti olurdu ve böylesi bir parti kimsenin tercihi değildi.

Gelinen nokta hiç iç açıcı olmasa bile, yapılacak şeylerin var olduğu ve var olacağı açıktır. Adına ne denirse densin, hangi süreçlerden ve nerelerden gelmiş olursa olsun, Kürtler adına legal alanda politika yapan ve hatta genel ve yerel seçimlere katılan partiler var. Bu süreci görmezlikten gelmek mümkün değil. Halkın umudunu bu partilere, hatta bu partilerden birkaç milletvekili Ankara'ya göndermeye bağladığını yaşayarak gördük. Bu saatten sonra da halka "umut Ankara'da değil, senin öz gücündedir, dağlardadır" dense bile fayda etmez. Öz gücünün "öz öncüsü" ile nerelere vardığını gördü, yaşadı. Ve daha da kötüsü **yorulmayla birlikte karamsarlaştı**. Geçen yıl üç belediye başkanının kısa tutukluluk süreçlerinin bölgede -"ya yeniden PKK savaşmaya başlarsa" yönündeki kuşkunun- yarattığı tedirginlik, bu yorulmanın net bir görünümüydü. Sadece halk değil, gerilla da, aydınlar da yoruldu. Yıllarca anti-kemalist politikalar üreten ve varlığını anti-kemalizm üzerine bina eden "aydın"larımızın sürece sessiz kalmaları ve hatta bir bölümünün Kemalizme övgüler yağdırmasının başka bir açıklaması olamaz.

Adına "globalleşme" ya da "küreselleşme" denilen, ancak esas olarak kapitalist-empyralist sistemin kendini reorganize etme sürecini iyi okumak gerekiyor. Empyralist metropollerde sivil toplum grupları ve sisteme rağmen görece özerk davranışlar gösterebilen diğer kurumların kendi devletleri üzerindeki ağırlıkları dikkate alınmalı. Politikalar üretilirken bu grupların varlığı, sistem içindeki duruşları ve talepleri iyi hesaplanmalı. Yerkürede tek başımıza yaşamadığımızı göre diğer yaşayanların varlığını dikkate alırken, güçlerini ve bu gücün Kürt halkının demokratik talepleri yönünde kullanılması için azami dikkat ve çaba sarf edilmeli.

Bütün bu anlatımlardan çıkan sonuç şu:

Legal parti esas olarak sömürge ulusların mücadele araçlarından biri değildir. Ancak çok özgün özellikler gösterse bile İrlanda ve Bask gerçeği ortada. Türkiye'deki legal parti denemeleri de bu örneklerden ders alabilmeli. Onların sistem içindeki fonksiyonları ile sistemle aralarındaki ince denge dikkate alınmalı. Her iki legal partinin "her şey" olmadıklarını,

ama "bir şey" olduklarını bilmek gerekiyor.

70'li yıllardaki genel ve yerel seçimlerde bağımsız adaylara yüklenen misyon legal partiye yüklenmelidir. Legal partiye "iktidara ulaşmanın bir aracı" olarak bakılmamalı. Ona sivil toplum örgütü misyonu biçilmelidir.

Kuşkusuz her siyasal anlayışın legal bir partiden beklentileri ve ona yükledikleri misyon farklıdır. Çok tehlikeli bir anlayış olmakla birlikte, hatırı sayılır miktarda siyasal çevreler, legal partiyi esas mücadele aracı olarak görmektedir. Şimdilerde içerden ve dışarıdan törpülene törpülene sisteme uydurulan Kürt "aydın"larının çoğunluğu da legal partiyi esas mücadele aracı olarak görmektedir.

Bugün ülke zemininde varlık gösteren siyasal çevrelerin neredeyse tümü legal parti kurma çalışmalarını içindedir. Kendi içlerinde bir yığın alt gruplar barındıran HADEP çevresi, Ş. ELÇİ çevresi ile DBP çevresi "geniş" tabanlı parti kurma faaliyetlerini sürdürmektedirler. Neden üç ayrı parti sorusunun yanıtını kimse veremiyor. Programatik hedefleri aynı olan bu çevrelerin neden bir araya gelemedikleri açıklanamıyor. Kurulu olan iki partinin "taban genişletmekten" ne anladıklarını bilmek olanaksız. Kendilerini feshedip "yeni" bir parti kurmalarının esbabı mucibesi anlaşılıyor. HADEP'in Türk aydınlarını sürece ikame etme çabalarının diğer çevrelerin programatik hedefleri açısından neyi değiştireceği anlaşılıyor. Eski anlayışa yeni vitrinin neyi değiştireceği bilinmiyor. Bütün bunlar gerillanın silah bırakmasından sonra meydana gelen boşluğu doldurma telaşı gibi gözüküyor. Doğru bir aracı doğru bir hedefe yönlendirmek olarak görülüyor. Yaşanılan süreçlerden çıkarılan derslerin bir sonucu olarak "güçlü bir legal parti" kurmanın gereği olduğuna inanmıyorum. Eğer öyle olsaydı ortak paydalarda bile "ayrı durmanın" bedelinin nasıl ağır ödendiği bilinirdi. Yeni bedeller ödenme yoluna gidilmezdi. Bu ayrı duruşları "farklı renklerin ayrı örgütlenme hakkı olarak" açıklamak yersizdir. Süreci açıklamak için yetersizdir. Çünkü farklı renkler farklı program hedefleri üzerinde buluşup ayrı örgütlenirler. Ama aynı program hedefleri içinde, aynı renklerin ayrı örgütlenmelerini algılamak çok zor. Bunu kimseye anlatamayız. Legal parti çalışmalarının önce bu açmazdan kurtulması gerekiyor. Ve bu açmazdan kurtulmak için her yurtseverin omuzlarında

ağır sorumluluklar bulunuyor. Kimse bu sorumluluktan kaçıp tarafgirlik yapmak hakkına sahip değildir.

Sorun ortak paydalarda buluşabilmektedir. Kürtlerin yarısını bugünden daha iyi yapmayı hedefleyen her çalışma ilkesel olarak desteklenmelidir. Bizim program hedeflerimize uymuyor diye yol ayrımına gelinmemelidir, köprüler atılmamalıdır. Her kazanım için verilen mücadelenin bizzat içinde olunmalı, kazanımlar kıskançlıkla korunmalı, kollanmalı ve onlara sahip çıkılmalıdır. Her kazanım daha ileri hedeflerin birer sıçrama tahtası olarak algılanmalıdır. Politikalar bunu üzerine inşa edilmelidir.

Ne Yapmalı?

Sivil toplum örgütü misyonu yüklediğimiz legal partilerin kuruluş süreçlerine merkezi düzeylerde katılmak önemlidir ama zorunlu değildir. Önemlidir, çünkü legal partiyi daha kuruluş aşamasında tarihsel misyonuna denk düşecek bir formasyonla donatmak gerekiyor, en azından olması gerektiği yerin en yakınında tutmaya çalışmak gerekiyor. Zorunlu değildir, çünkü kitlelerin bulunduğu her yerde bulunmak ve onları bilgi-bilinçle donatmak gerekiyor. Çalışma alanları için merkezi anlaşmaların varlığı ya da yokluğu önemsizdir. Bu genel geçer bir kuraldır. Ancak gelinen noktada bu kural daha bir önem kazanıyor. Bu kuralı ete kemiğe büründürmek gerekiyor.

Öyleyse dönüp geçmişimize bir bakalım.

DEP ve HADEP süreçlerine katıldık. Bu partilerdeki varlığımızın onların doğru politikalar oluşturmasında ne kadar etkili olduğu ayrı bir konu. Esas olarak kendimize "kitle çalışmalarında neredeydik, nerelere geldik?" sorusunu sormamız gerekiyor. İtiraf etmek gerekir ki, legal parti "sahipleri" ne kadar sağdaydırsa, biz de o kadar "sol"daydık. Bir yandan legal parti deneyimsizliği, diğer yandan legal partiye yüklenecek misyonu kavrayamamanın sorunlarıydı bunlar. İdeoloji ile politika arasındaki ince sınırı da kavrayamadık. İdeolojik duruşu hep öne çıkardık. Politikanın karakterinde var olan esnekliği göremedik. İdeolojik duruşları politik duruş sandık. Kuşkusuz bütün bunları bilerek, isteyerek yapmadık. İçimizde derinleşen illegal mücadele anlayışının yıllar içinde kültüre dönüşmesiydi. Bu kültürün

davranışlarımız ile bütünleşmesiydi.

En temel handikabımız yıllarca TBMM'yi sömürgeciliği meşrulaştıran en üst sömürgeci kurum olarak belleyip bilincimize kazımışken, TBMM'yi hedefleyen bir partide çalışmaktı. Güncel deyimle, arkadaşlarımızın hiçbiri bu durumu "içine sindiremedi." İçerisine sinmeyen bu durum tüm çalışmalarımıza yansdı. Her fırsatta parti içinde çalışmama gerekçeleri yaratmak, muhalefet şerhi konulan kararların uygulanmasından kaçınmak bunlardan sadece birkaçıydı.

Birlikte çalıştığımız siyasal çevrelerin yanlışları ayrı bir şey. Bunlar konuşulur. Ancak esas olarak kendimize dönüp bakmalıyız. Sağlıklı bir geleceğe ulaşmak için geçmişin hatalarından arınmasını bilmeliyiz. Bu hatalarımızı bilince çıkarıp zengin deneyimlere dönüştürebilmeliyiz. 20-25 yıllık ideolojik tespitlerimizi, mücadelenin seyrine ve yeni gelişmelere uyarlı hale getirebilmeliyiz. "Haklı çıktık" psikozundan kurtulmalıyız. Haklı çıkmalarımızın bedellerini çok ağır ödedik, öduyoruz da... Haklı çıktık çıkmasına da, "haksız çıkmamız" için neler yaptık? Köşede oturup "sakın şöyle yapmayın, sonucu kötü olur" demek ve sonuç kötü çıktıktan sonra da, gerinerek "bak yine haklı çıktık" demek politika yapmak değildir. Tam tersine politikasızlıktır.

Haklı çıkma mantığı, kendini beğenmişliğin kapısını araladı. Kendini beğenen ve dolayısıyla kendini başkalarından daha büyük gören arkadaşlarımız "küçük" işlerle uğraşma gereğini duymadılar. "Büyükler, büyük politikalarla uğraşır" mantığı bizleri atıl kalmaya mahkum etti. Bu nedenle arkadaşlarımızın çevresinde kendi kültür düzeylerine denk düşen insanlar oldu hep.

Sömürge ulusun devrimcisi, aydını ve hatta her bireyi, her aracı mücadelenin hizmetine sunmakla, ahlaki ve insani boyutunu dikkate alarak, her araçtan sonuna kadar yararlanmakla ve bütün araçlara işlerlik kazandırmakla mükelleftir. Bunları bilincine kazıyıp gereğini yerine getirmeyenlerin devrimci ya da demokrat olmak bir yana, yurtsever olabilmeleri de mümkün değildir.

Diplomasi Enternasyonalizm Ve Kürdistan Sosyalist Hareketi

İbrahim Tarhan

Burjuvazinin, siyasi iktidarı ele geçirmesiyle birlikte ulus devletler arasındaki ilişkilerde kurumlaşma olgusu ortaya çıkmaya başladı. Devletler arası mali, siyasi, askeri ve istihparat alanlarında uzmanların yetiştirilmesi, yetiştirilen kadroların işbölümü ve uzmanlaşma temelinde ilgili kurumlarda istihdam edilmeleri; bu kurumların devletler arası ilişkilerde yerine göre danışman, karar organı, icracı ya da kararın ve icranın parçası olmalarıyla en üst düzeye ulaşmış durumda. Bütün bu faaliyetler günümüzde "diplomasi" olarak ifade ediliyor. Diplomasi, aslında sermaye devletinin uluslararası arenada çıkarlarını korumak için kullandığı araçlardan biri. Zorun karşısı sivil bir siyasi araç olarak öne sürülmesine karşın, diplomasi faaliyeti kendi başına bir araç olmayıp sermaye sınıfının çıkarlarına uyarlı olarak, uluslararası ilişkilerde yer yer zor ile desteklenmiş, zoru meşrulaştıran ya da zorun sonuçlarını kabul ettirmeye dönük ciddi bir araçtır. Bu muhtevasına karşın genellikle uluslararası ilişkilerin barışçıl aracı olarak sunulur. Diplomatik faaliyet çoğunlukla, karşılıklı görüş alış-verişi, karşılıklı çıkarın gözetilmesi, hukuk ve hakkaniyet ilkelerine dayalı siyasi bir ilişki biçimi olarak lanse edilir. Bütün sunuluş biçimleri özünde yerel ya da uluslararası burjuvazinin kirli siyaset yapma biçimini, siyasal etiğini, sömürü ve zulüm üzerine inşa olmuş çıkarlarını cilalamaya dönüktür. Günümüzde uluslararası siyasal entrikalar, sanayi casusluğu, gizli askeri faaliyetler, rüşvet üzerine inşa olmuş lobi faaliyetleri, yabancı topraklarda yürütülen istihparat faaliyetleri ile gizli operasyonların örtüsü diplomasi faaliyetidir. Burada dikkat çekici yan, uluslararası arenada bütün bu faaliyetlerin diplomatik dokunulmazlık zırhı içinde yapılmasına emperyalist-kapitalist sistemin verdiği onaydır.

"Devletlerin Dostları Değil, Çıkarları Vardır"

Ulusal ya da uluslararası arenada yürütülen her faaliyet gibi diplomatik faaliyetin de amacı, hedef kitlesi/muhattapları, amacı gerçekleştirmek ve hedef kitleye ulaşmak için kullandığı araçlar bulunmaktadır. Diplomatik faaliyetin esası çıkarlara dayalı olmasıdır. Uluslararası ilişkilerde "ulusların-aslında egemen ulus olarak örgütlenmiş hakim sınıfların demek daha doğrudur-dostları değil, çıkarları vardır" deyimi faaliyetin niteliğini tanımlamaktadır. Çıkarlar esas olunca, çıkar temelinde yürütülen faaliyetlerde karşılıklı ödünler, karşılıklı bağımlılık ilişkileri, çıkarları rasyonelleştirmeye dönük propaganda ve tanıtım faaliyetleri vs. araçlar devreye girecektir. Pazarlık masalarından karlı çıkmanın önkoşulu da doğal olarak çok daha fazla siyasal, ekonomik, askeri güce, bu gücün yaptırım kapasitesi ve etkinliğine çok daha fazla şantaj kozlarına, faaliyetin muhattabı aleyhine harekete geçirebileceğiniz iç ve dış baskı unsurlarına bağlıdır.

Emperyalist-kapitalist sistemin rakipsiz bir dünya sistemi olarak kendisini dayattığı koşullarda, küreselleşme doğmasına uyarlı olarak sistem içindeki devletlerarası ilişkiler, bu güçlerin karşılıklı geliştirdiği ilişkilerle değil, sistemin Avrupa Birliği, Birleşmiş Milletler, NATO, AGİK, IMF gibi siyasal, askeri ve ekonomik enternasyonal kurumları tarafından belirlenmektedir. Emperyalist-kapitalist sistemin içinde, siyasi, ekonomik ve askeri hegemonya yarışına dayalı çelişki ve çatışmaların özünü oluşturan kriz kanatlarına yaydırılarak çözülmeye çalışılmakta, egemenlik ve hegemonya kavgasının hedefindeki coğrafyalarda, çelişki ve çatışmanın tarafları değil, bizzat hedef coğrafyalardaki yerel unsurlar çatıştırılarak çözümlenmek istenmektedir. Kendi içindeki çelişme ve çatışmaları bu biçimde "çözen" sistem, "Yeni Dünya Düzeni" (YDD) dayatmasıyla, kendisine alternatif yada kendisi için tehlikeli radikal devrimci örgüt ve akımlara ise tam bir savaş açmış bulunmaktadır. "YDD"ni ideolojilerin sonu, demokrasinin zaferi, tarihin sonu, insanın tarihin öznesi olduğu görüşünün iflası vb. ideolojik daytımalarla empoze eden sistem, dayatmaya direnenleri "terörüst" olarak ilan etmekte ve "terörüzme karşı mücadele" bütün dünya devletlerinin ikili diplomatik ilişkileriyle sistemin uluslararası kurumlarının temel ilkesi olarak ileri sürmektedir. Daha dün kadar silahlı mücadele veren örgütler "YDD"ni "çağımızın gerçekliği" olarak ilan edip, ideolojik anlamda intihara yönelindiklerinde sistem tarafından artık düşman ya da terörist olarak görülmemekte, tersine sisteme entegrasyonlarına dönük programlar hızla işletilmekte ve bu örgütler dünyadaki radikal devrimci hareketlere karşı bir örnek olarak lanse edilmektedirler..

Diplomasi ve Enternasyonalizm Ya da Enternasyonalist Dayanışma

Emperyalist-kapitalist sistem içinde diplomasinin tanımı ve diplomatik faaliyetlerin kapsamı buyken, devrimci marksistlerin diplomasiden ne anladıkları ve nasıl faaliyet yürüttükleri oldukça tartışmalıdır. Kapitalist sistemin karşıtı olarak örgütlenmiş devrimci marksistlerin sistemin rasyonelleri içinde ve belirlenmiş sahalarda, verili siyasal etik kapsamında faaliyet yürütmeleri mümkün olmadığına göre, devrimci marksistlerin diplomasiden ne anladıkları, dahası diplomatik faaliyetin devrimci enternasyonalist hareketler için ne anlam taşıdığı tartışılmalıdır.

Dünya gericiğinin merkezi olarak emperyalist-kapitalist sistemin uluslararası kurumlara sahip olduğu, küeselleşme dogmasıyla kendisini gezegene dayattığı koşullarda dünya devrimci hareketinin ve uluslararası işçi sınıfı hareketinin uluslararası birlik bir yana, ulusal çapta bile birlikten yoksun olduğu ve her geçen gün yerelleştiği bilinmektedir.

Yerelleşmenin yarattığı en önemli sonuç kendi iç gündemine takılıp kalmak, dışa dönük siyasal çalışmadan ve enternasyonalist perspektiften düşerek kendini tekrarlamak, bir taraftan kendini tekrarlayarak çürürken, diğere taraftan iç krizlerle parçalanarak krizin nedeni olan hastalığı yeniden ve yeniden üretmektir. Sınırlı güç ve olanaklarla dar grupçu bakış açısı bir araya geldiğinde pratikte karşılaştığımız önemli sonuçlardan biri de dünyadaki gelişmeleri emperyalist medyanın verileriyle yorumlamaktır. Bütün bunlar biraraya geldiğinde ortaya çıkan tablo son derece çarpıcıdır. Kendilerini uluslararası devrimci hareketin yerel (ülkedeki) müfrezeleri olarak tanımlayan hareketler, nitelik ve programlarına yabancılaşmakta, gezegenin dört bir yanında gelişen devrimci mücadelelerin burjuva medyası aracılığıyla basit bir izleyicisi olmaktadır. Çoğu kez enternasyonalist dayanışma hareketinin üyelerinin bile okumadıkları dergilerde üstün körü bir yazıyla ifade edilerek görev savsaklanmaktadır. Yerel düzeyde bile görev ve sorumluluklarına önemli oranda yabancılaşmış, yerel düzeyde de olsa asgari birlik ve ittifak zeminlerini dar grupçu anlayışın serseri mayınlarıyla tuzaklamış güçlerin, uluslararası planda devrimci bir programa sahip olmaları zaten beklenemez. Devrimci enternasyonalist programlardan yoksun örgütlerin uluslararası düzeyde kurdukları tek tük ilişkiler devrimci enternasyonalist programın değil, olsa olsa siyasal psikolojinin ilgilenme alanını oluştururlar. Çünkü bu tür ilişkilere damgasını vuran "kardeş parti", "ağabey parti" olgusu, özünde örgütlerin kendilerini ve tabanlarını psikolojik açıdan rahatlatma girişimlerinden öteye fazla bir anlam ifade etmiyor. Biraz daha kitlesel ve biraz daha geniş olanaklara sahip olan "ağabey parti"lerin

"kardeş parti"lerine dayattığı ilişki biçimi özünde devrimci enternasyonalist programın iftali ve bir tür metreslik ilişkisidir.

Son yıllarda kendisini şu ya da bu devrimci önderin adıyla isimlendiren hareketlerin uluslararası alanda yaratmaya çalıştıkları "birlik ve platformlar" olumlu örnekler olarak ön plana çıksada kastlaşma tehlikesine her zamankinden çok daha fazla açıktırlar. Kastların en önemli özelliği dünyanın çeşitli bölgelerinde anti-emperyalist, anti-kapitalist mücadele yürüten devrimci örgütlerle dayanışma, bu mücadelenin ulusal ve uluslararası arenada sesi olma görevlerini ideolojik temizlik ve programsal aynılık koşullarına bağlamalarıdır. Doğal olarak kastların aradığı subjektif koşulları taşımayan hareketler devrimci enternasyonalist programlara sahip olduğunu söyleyen örgütler tarafından peşinen yanlızlığa mahkum edilmektedirler.

Kürdistan Kurtuluş Hareketinin Diplomasi Macerası ve Zorunlu bir Özeleşiri.

Tartışmanın ikinci ayağını ise Kürdistan gibi dünyanın son klasik sömürgeesinde yürütülen kurtuluş mücadelesinin özgünlüğü oluşturmaktadır. Mücadelenin ulusal demokratik haklara dönük yanı, daha esnek bir diplomasi anlayışıyla faaliyet yürütmeyi gerekli kılmaktayken, sömürgeciliğin, kapitalist barbarlığın ülkemizdeki biçimi olmasından hareketle mücadelenin anti-kapitalist niteliği, esnek fakat ilkeli bir diplomasi anlayışının yanı sıra, ezilenlerin ve sömürülenlerin uluslararası dayanışma ve birliğini yaratmak için devrimci marksistlerin enternasyonalizm anlayışını geliştirmeyi de zorunlu kılmaktadır.

Kürdistan kurtuluş hareketinin diplomasi macerasına baktığımızda ikincisinin ihmal edildiğini, birincisinin ise mücadelenin devrimci özünü boşaltma derecesinde burjuva bir mantıkla öne çıkarıldığını görüyoruz. Güney ve Doğu Kürdistan örneklerini tartışma dışında tutarak, anti-emperyalist, anti-kapitalist sosyalist söyleme sahip olan Kuzey Kürdistanlı güçler nezdinde bir değerlendirme yaptığımızda karşılaştığımız sonuç farklı olmayacaktır.

Bütün "diplomatik" çalışma alanlarında ve program olarak birbirinden farklı bir çok Kürt örgütünde kendisini gösteren böylesi bir çalışma tarzı elbette bir anlayışın ve bir tercihin ürünüydü. Her şeyden önce diplomasiye ve dış ilişkilere oldukça yabancı olan Kürt örgütleri açısından "Kürt halkının dostları kimlerdir" sorusunun yanıtı netleşmiş değildi. PKK açısından dünyada Türk devletiyle çelişkisi ve hesapları olan her devletten ve oluşumdan yararlanılmalıydı.. Bu çalışma tarzının pratik sonuçları Şam, Bağdat ve Tahran'da ortaya çıkmıştı. Ayrıca doksanlı yıllarda "sosyalizm" mezara gömülmüş, anti-emperyalist, anti-kapitalist ideolojik ve siyasal

duruşun gerillaya mermi getirmedığı ortaya çıkmıştı. Diplomatik çalışmada tek ilke ilkesizlikti. PSK, programına uygun olarak Avrupa sosyal demokrasileriyle ilişkileri ön plana çıkarıyor, ancak bir süre sonra diplomatik pazarın önemli bir kısmını arkasında ciddi bir gerilla gücü olan ve program olarak kendisinden farklı şeyler önermeyen, hatta kendisinden daha geri programatik düzeylere razı olmaya hazır olan PKK'ye kaptırıyordu. Bu çalışma alanına yabancı olan PRK/rızgari ise çifte kişiliğine uygun bir ikilem yaşıyordu. Bir taraftan sosyalizme düşman eski "GS"i nezdinde PKK taklidi bir diplomasi anlayışı, diğer taraftan marksist kadrolarının devrimci ilişki biçimlerindeki ısrarı arasında gidip geliyordu. Kürdistan'da marksist geleneğin öncüsü olmasına karşın, marksist kadroların zindanda olduğu koşullarda Avrupa'ya yerleşmiş bazı kadroların müdahaleleriyle ulusal partiye doğru evrimleşmeye başlayan PRK/rızgaride ikilem doğaldı. İkilem emekçilerin çıkarlarını esas alan ulusal ve toplumsal kurtuluşçu anlayışla, partinin kapılarını sosyalist olmayanlara da ardına kadar açarak, sosyalist niteliğini ortadan kaldırmayı amaçlayan burjuva anlayış arasındaki mücadele ve ikilemdi. Uluslararası temel ve stratejik müttefiklerimizle ilişkiyi reddedip, taktik adına şekilsiz bir diplomasiyi öne çıkaran anlayış, bunu partideki yurtseverlerin, demokratların ve milliyetçilerin tercihi olarak lanse ediyordu. İşin ilginç tarafı bu söz edilmiş kalabalığın "GS" ve onun diplomatik ilişkilerini yürüten iki üç akrabadan oluşmasıydı. Sonuçta bir süre için galebe çalan Avrupa'ya yapışıp kalan "GS"nin ilişki biçimi oldu. Örgütünün bilgi ve denetimine sunmamaya özen göstererek, yakaladığı, daha doğru bir ifadeyle yakalandığı bazı "ilişkiler" in kendisine verdiği kendi deyimiyle "PKK'yi terbiye etme görevi karşılığında yaşamını idame ediyordu. Ancak bu macera örgütün marksist kadro ve militanlarının çetin iç mücadelede başarıyla çıkmaları sonucu sona erdi. Örgüt devrimci marksist kişiliğine uygun devrimci enternasyonalist bir çalışma anlayışını hakim kıldı. Burda önemli olan PRK/rızgaride diplomasi ve enternasyonalizme bakış açısında siyasal-ideolojik ve ahlaki yenilenmenin Öcalan'ın Türkiye'ye teslim edilmesinden çok önce başlaması ve Öcalan olayında partinin gücü ve olanakları ölçüsünde duyarlılığı yüksek tutmaya çalışmasıdır.

Uluslararası İttifaklar ve Diplomasi..

Öncelikle ittifaklarla diplomasiyi birbirinden kalın bir çizgiyle ayırd etmek gerekir.

KKM'sinin uluslararası ittifakları üç kategoride ele alınmalıdır. Birincisi; dünya emekçileriyle ve sömürülen diğer alt sınıflarla, ikincisi; ezilen uluslar ve toplumsal gruplarla, üçüncüsü; uluslararası demokratik kamuoyu, çevre hareketi gibi muhalif demokratik oluşumlarla kurulan

ittifaklar.. Bunlardan ilki anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadelenin hem temel hem de stratejik ittifakçı gücüdür. Anti-kapitalist temelde yükselen anti sömürgeci mücadele ile dünya emekçilerinin ittifakı temel bir ittifaktır. Dünya emekçileri ve ezilen ulus ve topluluklarıyla ulusal kurtuluş hedefi arasındaki ilişki ve ittifak ise stratejik ittifaktır. Uluslararası demokratik kamuoyuyla güncel demokratik taleplerin gerçekleştirilmesi temelinde geliştirilen ilişki ve ittifaklar ise kısa vadeli ittifaklardır. Ki bu ittifak bir ulusal kurtuluş mücadelesinin hedefleriyle çakışan stratejik ittifak niteliği de kazanabilir.

Diplomasi ise yukarıda da vurgulandığı gibi çakışan hedeflerden çok, kesişen çıkarlara bağlı olarak kurulan ve geliştirilen, güç ve dengeler üzerine kurulan, özünde ilke, etik, dostluk gibi değerler içermeyen kaygan ve değişken ilişkilidir. Sınıfın, ulusun dış temsil ilişkilerini fade eden, karşılıklı hükmü şahsiyetlerin tanınmasına dayalı bir ilişkidir.

Bir tarafın diğerini ucuz hesaplarla kullandığı, karşılıklı meşruiyetin ve eşitliğin tanınmadığı ilişkiler "diplomatik" ilişki olarak bile nitelendirilemez.

Kürdistanlı marksistlerin diplomasi politikası, ülkenin bağımsızlığı, ulusun özgürlüğü ilkelerine bağlı, iç işlerine saygı ilkelerine dayanmalıdır. Diplomasinin ülke ve ulus adına yürütülen bir dış ilişki olarak algılanması, karşı tarafın ilişkide temsili eşitliği tanınması, iç işlerine ve bağımsızlığa saygı, dost güçlere zarar verecek ilişki ve anlaşmaların reddi, diplomaside duyarlı olunması gereken ana noktalarıdır.

Çoğunlukla "politik" mülteci kadroların yürüttüğü diplomasi faaliyetinin amacı, Kürdistan Kurtuluş Mücadelesinin niteliği, ihtiyaçları ve gereklerine göre değil, "ilişki" kurulan güçlerin özellik ve hassasiyetlerine, faaliyetin yürütüldüğü ülkedeki kitlenin tercihlerine göre belirlenmiştir. Bu açıdan değerlendirildiğinde Kuzeyli güçlerin kendilerine dönük "diplomatik" faaliyet yürüttükleri hedef kitlenin niteliği, faaliyetin niteliğini de ele vermektedir. Rusya'da faşist parti ve istihparat örgütü, Avrupa'da ve Balkanlarda anti-Türk-Anti-Türkiye değil- milliyetçiler ve onların iktidar ve devlet mekanizması içindeki uzantıları, paramiliter ve parakratiki (devletin örtülü -gizli örgütleri) güçler.. Diplomatik faaliyete ve tercihlere yön veren, "destekçiler" in sunduğu ya da sunacağı olanaklar, güçleri ve bir süre sonrada dayatmaları olmuştur. Örgüt diplomatları, bu kirli ilişkiler içinde bir süre sonra, örgütün ve mücadelenin temsilcileri olmaktan çıkarak, "ittifak"ların gönüllü ya da ücretli temsilcileri olmuşlardır.

Kuzeyli güçlerin böyle bir sonuçla karşılaşmasında temel etken devrimci enternasyonalist bir bakış açısından yoksun olmalarıdır. Diğer etkenler ise mücadelenin acil ihtiyaçları, örgütlerin ve mücadelenin soluk borularına, taktik üslupla duyduğu ihtiyaçtır.

Bunları belirtmekte amacımız ilişkiyi rasyonelleştirmek değildir. Çünkü hiç bir ihtiyaç mücadelemizin niteliğine ters kirliliği bir ilişki biçimini mazur gösteremez.

Kürdistan Kurtuluş Mücadelesinin diplomasi macerasında ikinci önemli etken ise dünya devrimci hareketinin Kürdistan Kurtuluş Mücadelesi karşısında takındıkları suskunluk ve daha önemlisi 1970'li yıllarda sahte T"K"P'den kalma "küçük burjuva milliyetçisi", "ayrılıkçı", "bölücü" olarak nitelendirilme mirasını sürdürme tavrıdır. Kürdistan Kurtuluş güçleri diplomasi sahasına indiklerinde, bu sahadaki "sol"- "sosyalist" hareketlerin önyargıları ve katı tutumlarıyla karşılaştılar. Ancak burjuva partilerin dış ilişkiler bölümleri, devletlerin Kürt masaları çok daha hazırlıklı ve programlı olarak Kürt örgütlerini karşıladılar. Kürt örgütleri sol'un katı duvarlarına çarpıp geri döndüklerinde, karşılarında kapılarını açmış geniş olanaklarla donanımlı malum merkezleri buldular. Bu aşamadan itibaren diplomasi programları artık kendileri değil, malum merkezler tarafından yapılır ve yönlendirilir oldu. Faşist partilerin paramiliter ve parakratiği örgütlerin, Avrupa'da meclis içi ve dışı sağ ve sosyal-demokrat partilerin kanatları altındaki hareket, dünya solu'nun geleneksel önyargılarını pekiştirdi. Kendi ülkelerindeki burjuvazinin gönüllü propagandacısı, destekçisi, vitrin süsü bir hareket elbette sol ve sosyalist güçlerin desteğini alamazdı. Ayrıca kendi ülkelerinde burjuvaziye karşı mücadele eden anti-kapitalist mücadele dinamikleri açısından Kürt hareketi olsa olsa başka bir güce dayanmadan ya da başka bir gücün güdümüne girmeden mücadele edilemeyeceğine ilişkin umut kıran bir örnekti. Kürdistan Kurtuluş Hareketi bu ilişki biçiminin faturasını ağır biçimde ödedi. Abdullah Öcalan'ın bilinen ilişki ağı içinde Türkiye'ye teslim edilmesi, Cevat Soysal'ın Türkiye'ye teslimi, Balkanlarda Türk devletiyle ortak operasyon ve tutuklamalar bilinen örnekler. Listeye bu olaylar kadar önemli olan isitihparat dosyalarının Türkiye'ye teslimi, PKK ve diğer Kürt örgütlerine yönelik dayatmaları eklemiyoruz. Bu tür bedellerin yanı sıra diğer önemli bedel ve yaratılan ağır tahribat ise Kürdistan Kurtuluş Hareketinin dünya devrimci hareketinden soyutlanmasıdır. Diplomatik maceralar, Kürdistan Kurtuluş Mücadelesini temel ve stratejik müttefikleri ve uluslararası dostları nezdinde tecrite uğrattı. Öcalan'ın Türkiye'ye teslim edilmesinden sonra ortaya çıkan gerçekler, PKK'nın Orta-Doğu'dan Rusya'ya, İtalya'dan Yunanistan'a kadar burjuva devletlerin istihparat örgütlerinin kullandıkları basit bir pazarlık aracı ve ilgili devletlerin Orta-Doğu ve Türkiye'ye dönük programları içinde biçimlenen, amaçlarına yabancılaşmış bir mücadele görüntüsü verdi. Görüntüyü pekiştiren son etken ise imralı "savunmalarında" A.Öcalan'ın yaptığı açıklamalardır.

Başta dönersek Kürdistan Kurtuluş Hareketi dostluğa ve mücadele birliğine dayanan ittifaklarıyla çıkara dayanan diplomatik ilişkiyi tanımlamamış, yukarıda sözünü ettiğimiz anlayıştan ötürü kişiliksiz dilenci diplomasisi, kişilikli ve eşitlikçi ittifakla yer değiştirmişti. Kürdistan Kurtuluş Mücadelesi'nin anti-emperyalist, anti-kapitalist niteliği, mücadelenin dostlarını ve stratejik müttefiklerini daha baştan belirlemektedir. Birincisi devrimci marksist program, Kürdistan'da ulus egemenliğine dayanan bir burjuva devleti değil, Kürdistan'da sömürgeci boyunduruk altında yaşayan bütün halklardan, kültür ve dinlerden emekçilerin iktidarına dayalı bağımsız-federatif ve sosyalist bir Kürdistan'ı hedeflemektedir. Bağımsız-federatif-sosyalist Kürdistan Cumhuriyet ezilen komşu halkların ve emekçi sınıflarının doğal/stratejik müttefikidir. Bağımsızlığı, ezilen halklara ve sınıf kardeşlerine karşı değil, kendisiyle birlikte onları da kölelik statüsü içinde tutan sömürgeci-emperyalist sisteme karşıdır. Kürdistan halklarının bağımsızlığı ve özgürlüğü ezilen komşu halklarla ve sınıf kardeşleriyle özgür koşullarda birlikteliği için önkoşuldur. İkincisi; Kürdistan proleteryanının kurtuluş mücadelesi, dünya işçi sınıfının kurtuluş mücadelesinin bir parçasını oluşturmaktadır. Kürdistan Kurtuluş Mücadelesi'nin doğal dostları, temel ve stratejik müttefikleri bütün dünya devrimci işçi sınıfı hareketleridir. Anti kapitalist mücadelenin dinamikleri olan dünya devrimci hareketi, işçi sınıfı hareketi, kadın kurtuluş hareketleri, çevre hareketi, baskı altında bulunan ezilen halkların kurtuluş hareketi Kürdistan kurtuluş hareketinin doğal/temel ve stratejik müttefikleridir. Kürdistan halklarının dostları kimlerdir sorusu bu kapsamda yanıtını bulmaktadır.

Bir Kez Daha "Taktik İlişkiler" Sorunu Üzerine

Tartışmanın kapsamı içinde Kürdistan Kurtuluş Hareketinin "taktik ilişkiler" sorununa nasıl yaklaştığına ilişkin kısa vurgular yapmıştık. Küreselleşme doğmasına karşın, emperyalist-kapitalist sistem içinde dünyanın yeniden paylaşımı noktasında ciddi bir kışıma bulunmaktadır. Yeniden paylaşımın hedefinde ise Orta-Doğu, Kafkaslar ve Balkanlar durmaktadır. Yeniden paylaşım savaşının bugün için hedef alanlarda yerel güçlerin çatıştırılması biçiminde sürdürüldüğüne yazı içinde değinmiştik. Ayrıca yeniden paylaşımın yanısıra sistemin yumuşak karnı ya da kara delikleri niteliğindeki alanlarda "istikrar"ın sağlanması esprisine dayalı olarak emperyalist-kapitalist müdahalelerin yapıldığı bir gerçektir. Yeniden paylaşım noktasında çıkarları çelişen, emperyalist-kapitalist güçlerin, sisteme dönük potansiyel yada fiili tehlikelerin gündemleştiği durumlarda tam bir uyum ve

işbirliği içinde birlikte davrandıkları da bir gerçektir. Konumuz açısından önemi, yeniden paylaşım ile sistem açısından "istikrarsız" alanların aynı coğrafyalarda bulunması, çoğu kez her iki olgunun nesnesinin de aynı olmasıdır. Kürdistan bu olgunun somut örneğidir.

Kürt hareketi bilerek ya da bilmeyerek gerçeklerin üzerinden atlayarak, sistem içindeki çelişkilere umut bağlama noktasına geldi. İttifaklar politikasını da bunun üzerine inşaa etti. Emperyalist-kapitalist sistemin dünya gericiliğinin merkezini oluşturduğu, sistem içindeki şu ya da bu burjuva devletin sistemin aleyhine bir oluşuma ve kırılmaya taraf olamayacağını unutmayı tercih etti. Bu tercih Kürt hareketinin tarih hafızasına sırt çevirmeyi, hafızanın tarihsel mirasını bulanıklaştırmayı beraberinde getirdi. Unutmamalı ki tarih hafızası ve tarihsel miras, ancak devrimci bir bakış açısına sahip hareketler için anlam ifade eder. Bir hareketi devrimci asıl ölçü ise politik öncüsü olduğu halkın tarihin öznesi olduğu bilincine sahip olmasıdır. Bölge devletlerinin sömürgeci devletlerden biriyle olan çelişki ve çatışmaları üzerine inşa olmuş bir "ittifaklar politikası" ve buna uyarlı diplomasi, aslında Kürdistan halklarının kendi tarihinin öznesi olduğu/olacağı gerçeğine duyulan inancın boşalması ve bilinçte parçalanmanın yaşanması demektir. Likidasyon olarak ifade edilen bu olgu tersine dönmeye, sömürgeci burjuvazinin egemen ideolojisi ve söylemini kabul etmeye her zaman yatkındır. Bunun somut örneği bugün PKK'nin geldiği yerdir. PKK, lideri nezdinde Kürt halkının tarih boyunca ve bu arada kendi pratiğine de dış güçlerin kışkırtmaları altında ve onların Türkiye üzerindeki emelleri uğruna isyan ettiğini ileri sürecek noktaya geldi. Bütün bunlardan sistem içindeki çelişki ve çatışmalardan yararlanılmayacağı anlamı mı çıkacaktır? Elbette hayır. Somut koşullara bağlı olarak devrimi ilerletecek, güç kazandıracak, düşmanı yalnızlaştıracak, düşmanların bir kısmını bir süre için de olsa tarafsızlaştıracak ya da etkisiz kılacak politikalar geliştireceğiz. Her taktik ilişkiyi, stratejik hedeflerimize, onun asgari ya da azami programlarına bağımlı ve uyumlu kılmak esas ilkemiz olacaktır. Ancak kurduğumuz bu ilişkilerin bir ittifak anlamı taşımadığını, bu tür taktik ilişkilerin gerçek niteliğini, güvenilmez olduğunu, kitlelere ve uluslararası dostlarımıza açık biçimde anlatacağız ve duyarlılıklarımızı her zamankinden on kat artıracacağız. Düşmanlar arasındaki çelişki ve çatışmalardan yararlanmak bir şeydir, çelişki ve çatışmalar içinde biçimlenmek, çelişki ve çatışmaların parçası olmak başka bir şeydir. İkisini birbirinden kalın çizgilerle ayıracak olan tek ölçü ise dost ve düşmanı yerli yerine oturtan devrimci enternasyonalist bir programa ve duyarlılığa sahip olmaktır. Kürdistan Kurtuluş Hareketi'nin tarihi günübirlik, ilkesiz taktik ve ilişkilerin stratejik yenilgilere nasıl yol açtığına örnekleriyle doludur.

Diplomasi ve enternasyonalizm kavramlarının birbiriyle uyumlaştırılması, enternasyonalistlerin diplomasi anlayışının netleştirilmesiyle mümkündür. Dikkat edeceğimiz nokta, mücadelemizin niteliğine aykırı burjuva anlayışın ve ilişki biçiminin, yani sağ sapmanın karşısına "sol" sekte bir anlayışın ve ilişki biçiminin dikilmemesidir. Elbette diplomatik sahada genel olarak kamuoyuna dönük bilgilendirme, kamuoyunu duyarlı kılma ve harekete geçirmeye dönük faaliyetleri programlayıp örgütleyeceğiz. Elbette burjuva partileriyle diplomatik ilişkiler kurarak onları sahip olduklarını ileri sürdükleri burjuva-demokratik ilkelerine sahip çıkmaya, sistemin ölçülerine aykırı uygulamaları noktasında Türk devletini kinamaya, siyasal-ekonomik ve diplomatik baskı altında tutmalarına dönük faaliyetleri programlayıp organize edeceğiz. Elbette uluslararası burjuvazinin uluslararası kurumları nezdinde girişimlerde bulunacağız. Bu kurumları Kürdistan halklarının ulusal-demokratik hakları konusunda duyarlı kılmaya ve çokça propagandasını yaptıkları burjuva demokratik ilkelerinin takipçisi olmaya çağıracağız ve bu konuda elbette sömürgecileri bağlayan somut ihlaller konusunda harekete geçirmeye çağıracağız.

Kürdistan Sosyalist Hareketi'nin Özgün Durumu ve Devrimci Enternasyonal İçin Görevlerimiz

Kürdistan Kurtuluş Mücadelesinin sürdüğü son yirmi yıl içinde dünyanın dört bir yanına ciddi bir göç yaşandı. Kürdistan'ın dört bir taraftan milyonlarca Kürt sömürgeci yıkımdan dolayı ülkelerini terk etmek zorunda kaldı. Binlerce devrimci kadro sömürgeci devletlerin militarist güçlerinin takibinden kurtulmak ve mücadeleye daha fazla yararlı olabilmek için ülke sınırlarının dışına çıkarak mültecileşti. Dünya devrimci hareketinin ulusal sınırlar içine hapsolarak yerelleştiği koşullarda kapitalist sömürgeci barbarlık aslında farkında olmayarak bütün dünyaya devrimci yığınları ihraç etmiş oldu. Dünyanın dört bir tarafına dağılmış olan kitleler ve kadrolar belli bir mücadele birikimine ve geleneğine sahiptiler. Devrimci enternasyonalist bir program çerçevesinde kadrolar ve kitleler buldukları her alanda anti-kapitalist mücadelenin öğeleri olarak harekete geçirilebilir, devrimci bilinç ve enerji daha yeni deneyimlerle sıçratılabilir. İşçiler sınıf kardeşleriyle aynı sendikalarda örgütlenip aynı mevzilerde çarpışarak kölenin kölesi olmak statüsünden kurtulabilir, kadrolar farklı deneyimlere ve daha zengin birikimlere sahip devrimci örgütlerde çalışarak dünya devriminin harcı olabilir, farklı deneyim ve birikimleri Kürdistan devrimine aktarabilirlerdi. Kürdistan Kurtuluş Mücadelesi dünya devrimci demokrat kamuoyuna mal edilebilir, her Kürt mültecinin bulunduğu alan aynı

zamanda Kürdistan devriminin mevzisine çevrilebilirdi. Ancak ne yazık ki Kürdistan Kurtuluş Hareketi bu birikimi değerlendiremedi. Binlerce devrimci kadro mültecilik koşullarında çürüdü, çürütüldü.. Toplumsal yaşama ilişkin toplum ve birey duyarlılığının gelişmişlik düzeyine paralel olarak insanların hayatın her alanında örgütlendiği bir dünyada Kürdistanlılar örgütsüzlüğe mahkum edildi. Örgütsüzlük ise somut olarak kitlelerin ve kadroların yabancı coğrafyalarda daha önce deneyim sahibi olmadıkları zorluklar karşısında boyun eğmeleri ve moda deyimle "hayata karışmaları" sonucunu yarattı. Aslında bunun anlamı sisteme yenilmektir. Tersine, yabancı bir coğrafyada bir devrimcinin hayata karışması o ülkenin dilini, kültürünü ve tarihini öğrenmesi, ülke gerçeklerine uygun olarak kendisini mücadele örgütlerinde konumlandırması demektir. Devrimci örgütlerin üye ve kadroları mültecilikte 20-25 yıllarını doldurdular. İkinci bir kuşak oluştu, torun sahibi oldular. Üyesi ya da kadrosu oldukları örgütler bir kaç kez parçalandı, yeniden biçimlendi. Bu süre içinde hiç olmazsa çalıştıkları işyerindeki emekçi arkadaşlarıyla ya da markette alışveriş yapacak kadar dil öğrendiler. İçlerinde vatandaşlık statüsü sahibi olanların sayısı bile bir hayli kalabalık, ancak buldukları coğrafyada devrimci bir örgütün etkinliğine katılan, böyle bir örgüte üye olan bir sendikada işyeri temsilcisi olabilecek kadar enternasyonalist anlayışa sahip insanlarla henüz karşılaşmamak ilginç değil mi?

Kendisini uluslararası devrimci ordunun bir müfrezesi olarak isimlendiren Türkiye ve Kürdistan sol hareketi her ne hikmetse coğrafya değiştirdiği zaman müfrezelikten de vazgeçiyordu. Başka bir coğrafyada aynı devrimci ordunun birlikleriyle yan yana geldiğinde, o coğrafyada aynı mevzide vuruşmamayı seçerek aslında kendi görev ve sorumluluklarına da sırt çeviriyordu. Bunu ise "biz ülkeye dönük çalışıyoruz, kadroların ve kitlelerin bu coğrafyada özgün sorunları ve programları doğrultusunda örgütlenmeleri demek devrimci hareketin gücünü bölmek, kadro ve kitleleri kendi ülke gerçeklerine yabancılaştırmak demektir" tekerlemesiyle açıklıyordu. Kitleleri arada bir Türkiye karşıtı yürüyüşlerde boy veren kalabalıklar, dergi ve broşür satın alan, bağış veren para kaynakları, olarak algılayan bu anlayış ileri sürüldüğünün aksine kitlelere ve kadrolara dönük depolitizasyonun sorumlusu oluyordu. Devrimci enternasyonalist anlayış yokluğunun yanı sıra faaliyeti yürüten kadrolar nezdinde örgütlerin yabancı coğrafyalarda elde ettikleri ekonomik ve sosyal güvenceleri kaybetme korkularının böyle bir anlayışa gelmelerinde payı var mıdır sorusu da mutlaka sorulmalıdır. Emekçi özellikleri olmayan küçük burjuva kökenli kadroların özellikle Avrupa'da sistemin kendilerine sunduğu küçük nimetleri kaybetme korkuları, bu korkuları devrimci

enternasyonalist programa karşı örgütlemeleri bir olgudur.

Kürdistan sosyalist hareketinin önündeki görevlerden biri de göçmen ve mültecilik koşullarında kitleleri özgün talepleri noktasında örgütlemek, göçmen ve mülteci kitleleri buldukları her alanda anti-kapitalist mücadelenin aktif bir ögesi olarak harekete geçirmek, kadroların önünde program olarak yakın devrimci örgütlerin içine girerek çalışma perspektifi koymaktır. PRK/rızgari 3.Avrupa Kongre kararları böyle bir programa geçişte ciddi bir devrim anlamına gelmektedir. Unutulmamalı ki, devrimci bir enternasyonalin yaratılmasında dünyanın dört bir tarafında örgütlü olan Kürdistanlı marksistlere tarihi bir sorumluluk düşmektedir.

Bürokrasilerin Egemen Sınıf Olarak İkame Olması; Sosyalizm ve Siyasal Yabancılaşma

recep maraşlı

17.sayımızda "Sanal Sosyalizmden Çıkış yada Ekim Devriminin Sovyet Bürokrasisinden Kurtuluşunun 10. Yılı" makalemizde "Bürokrasi ve sınıf ilişkileri" ile "sosyalist iktidar" veya "sosyalist kuruluşların yozlaşmaları, tıkanmaları, geri dönüşlere" ilişkin tartışmaları başka bir yazıda ele almak istediğimizi belirtmiştik. Bu makalede bu başlıkları irdelemeye çalışacağız.

Tarihten Dersler Çıkarmak

1871 Paris Komünü 70 gün yaşayabilmişti. 1917 Ekim devrimi ile açılan ve onlarca sosyalist devrim ve iktidar döneminin gerçekte ne kadar ayakta kaldıklarını biliyor muyuz? 70 yıl mı? Yoksa daha mı az?

Bu soru sosyalist inşa deneyimlerinin akıbetleri üzerinde sorumluca durmayı gerektiriyor. Çünkü bunlar, dünya işçi sınıfının ve ezilen halkların ortak mirası, kazanımları, deneyimleridir. Unutmamak gerekir ki ilk sosyalist inşa deneyimine girişen öncü kadroların ellerinde teorik öngörüler dışında referans alabilecekleri bir başka model, bir inşa deneyimi yoktu. Her şey tarihsel zorunluluklar, RASTLANTILAR, imkanlar ve koşullar içinde gelişti. Bunları iyi anlamak, başarının veya başarısızlığın temellerini iyi kavramak gerekiyor. Bu kadroların belki mazeretleri vardı. Ama bizim mazeretimiz yok. Çünkü arkamızda ve önümüzde milyonlarca emekçinin mücadelesiyle örülmüş muazzam bir birikim duruyor. Bu birikimden grupsal duruşları haklı çıkaracak malzemeler cımbızlamak bir şeye yaramayacaktır.

Marks, Engels, Lenin'den yerli yersiz yapılan alıntılar bütün bu olguları açıklamaya yetmiyor, yetmez de. Ama bu yetmezlik daha çok onların değil, karşılaşılan sorunlara kolayca bu alıntılarla cevap vermeye çalışanların yetmezliğidir. Çünkü karşılaşılan her problemin tanımı da çözümünü de aynı olamaz; her problemin tanımı ve çözümüne aynı reçeteyi dayamak bilginin değil cehaletin göstergesidir. Marksist ustaların değil, onların

öğretilerinin üzerine bir tek tuğla dahi koyamamış olanların cehaleti..

Biz sosyalistler, belki polis devletiyle, yargılamalar, zindanlar, sorgulamalarla fazla haşır neşir olmanın sonucu olsa gerek; özellikle tarihsel olgulara **dedektif hikayesi** ya da **dava dosyası** gibi yaklaşıyoruz çoğunlukla. Ya katili/katilleri iz sürüp bulmak; ya "suç" ve "suçlu"yu yakalayıp yargılamak; ya da birilerini savunmak üzere analizler yapıyoruz çoğunlukla.

Oysa dedektif, savcı ya da yargıç rolünü bırakıp; bilim adamı tavrı, mühendis-teknisyen titizliği takınmak daha doğrudur. Böyle olunca sosyalist kuruluşun, sosyalist iktidarın yaşadıkları sorunlar, açmazlar daha doğru kavranabilir. Teorik ideolojik çözümlenmelerde aksayan şeyleri bulmak; uygulamanın ve özgün koşulların çıkardığı sorunları tartmak, zorunluluklar veya iradi hataların rollerini birbirinden ayırtmak ancak böyle mümkün olabilir.

Bunun için kadavraya öncelikle yetkin bir otopsi yapmak gerekiyor. Çünkü O'nun henüz bir "cinayete mi kurban gittiği" yoksa "doğal bir ölümle" mi kaybedildiği konusunda bile tam bir görüş birliği içinde değiliz. Anolojilerin yanılıcılığına karşı duyarlı olmakla beraber, örneğimizden gidersek, ben, ölümün öncelikle doğum ve gelişme dönemindeki bir sürü terslik ve travmalar sonucu oluşan sakatlıklara, hastalıklara bağlı olduğunu düşünüyorum.

Sosyalizm İkinci Ütopya Dönemini Yaşıyor.

İnsanlık, sosyalizm ütopyasının bilimsel bir teori haline getirilmesinden ve onun bir siyasal iktidar aracılığıyla yaşam tarzı olarak kurulma çabalarından/pratiklerinden çok şey kazandı.

Günümüze geldiğinde sosyalizm inşa deneyimlerinin /ya yozlaşarak, ya hiç kurulamayıp, ya da yenilgiye uğrayıp yüz-geri ederek/ bir biçimde başarısız kalmaları; insanlığın bundan hiçbirşey kazanmadığı anlamına gelmiyor. Tersine;

En başta sosyalizm ütopyasının gerçekleşebilirliği konusunda çok daha ileri bir bilgi ve deneyim birikimi oluşmuştur.

İkincisi ve belki de en önemlisi emperyalist-kapitalist sistemin kendini yenileme başarısı göstermesinden bahsedilebilecekse, bu, kendi iç dinamikleri nedeniyle değil, ancak sosyalist iktidarların ve bizzat sosyalist siyasal mücadelenin her alandaki büyük iç ve dış baskısı nedeniyle mümkün olabilmıştır.

XX. yüzyılın başlarında Marksistlerin tesbiti; "artık bir dünya düzeni haline gelmiş olan emperyalist kapitalizmin en üst aşamasına varmış olarak, üretici güçlerin gelişmesini sağlamaktan uzak, tersine bizzat onun önünde gerici bir engel haline geldiği ve yine bizzat bu üretici güçlerin ileri doğru gelişme eğilimi karşısında kaçınılmaz olarak büyük bunalımlarla

* Siterka Rızgari, S.17, İstanbul, 1998, Özgür Üniversite Formu İstanbul, 1998.

karşılaşacağı ve bu büyük bunalımların doğuracağı devrimci ortamların proletarya iktidarlarının sosyalizmi kurmasıyla sonuçlanacağı" öngörüsüydü.

XX. yüzyıl boyunca süregelen amansız sınıf savaşımının özü; işçi sınıfının sosyalizm bayrağı altındaki iktidar mücadelesi, özellikle proletarya, köylü ve küçükburjuva kütellerin emperyalizme karşı verdikleri ulusal kurtuluş ve demokrasi mücadelelerinin enternasyonalist devrimci blokuyla; emperyalist- sistemin büyük paylaşım savaşları, gerici diktatörlükler, faşist iktidarlar, sömürge savaşlarıyla emperyalist burjuvazinin uluslararası gerici siyasi-askeri bloku arasındaki amansız mücadeledir. Bu mücadele yalnızca siyasal alanda değil, daha çok öne çıkan yanıyla askeri, bunun bir adım gerisinde yürüyerek ideolojik-felsefik-ahlaki her boyutta yürüyen bir sınıf savaşımıdır.

XX. yy'da yaşanan iki büyük bunalım ve paylaşım savaşımının ortamında insanlık büyük kırım ve yıkımlarla karşı karşıya kalmış, ama Marksizmin öngörüsünü doğrulayan bir tarzda her bunalım döneminden bir dizi ülkede sosyalist iktidarların kuruluşuyla çıkmıştır.

İlkinde Rusya'da bütün dünyayı derinden sarsan 1917 **Büyük Ekim Devrimi**; ikincisinde Asya ve Afrika'nın ulusal bağımsızlık savaşlarıyla birlikte **Çin devrimi**. Ama her ikisinde de üretici güçlerin gelişmişliğini temsil eden Avrupa, devrim dalgasını kaçırmıştır.

Ekim Devriminin yolundan ilerleyen proletarya, I. Paylaşım savaşı sonrasında önce **Almanya**'da başkaldırarak yenilmiş; ardından köylü hareketinin zayıflığı nedeniyle **Meksika** devrimi; bütün ihtilalci özüne ve çok renkliliğine karşı kuşatmayı aşamayarak **İspanya** devrimi boğulmuştur..

İşçi sınıfının Avrupa'da sosyalist iktidarlar kurabilme şansını kaçırmada uluslararası sosyalist hareketinin önderliğinin ve II. Enternasyonal partilerinin zaafalarının önemli bir rolü vardır. Avrupa devriminin başarısız kalmasının sınıf savaşımını olumsuz yönde etkileyen iki büyük sonucu olmuştur; Her şeyden önce sosyalizmin kurulma deneyimi Rusya gibi üretici güçlerin, toplumsal örgünün Avrupa'ya göre daha geri olduğu bir ülkeye kalması ve bu iktidarın büyük bir askeri-siyasal kuşatma altında kalarak içe dönmesidir. Böylelikle sosyalist devrim, işçi sınıfının nicelik ve nitelikçe yetkin olduğu Avrupa'dan, küçük-burjuva köylü kitlelerinin ağırlıklı olduğu Kuzey Asya'ya sıkıştırılmış olmaktadır.

Sosyalizm deneyimlerinin uğradığı sektede bu faktörün belirleyici bir rolü olduğu söylenebilir.

Diğer önemli sonuç ise yenilgi sonrasında adeta bir gaz kütlesi gibi parçalanarak genişleyen küçük burjuva kitleler üzerinde yükselen **faşizm** olgusudur. Faşist hareketin emperyalist burjuvaziyle müthiş izdivacı, bütün dünyayı kasıp kavuran bir dünya gericiliğine, soykırımlara,

büyük yıkım ve savaşlarla yürüyen bir faşizm dönemine yolaçmıştır.

Meksika devrimi'nin yenilgisi de; militarist-bürokratik elitlerin, büyük sermayenin bekçileri olarak kurdukları askeri diktatöryal rejimlerle tüm Amerika kıtasına egemen olmasıyla ifadesini bulur. Öyleki bu rejimler II. Paylaşım savaşı öncesi ve sonrasında Avrupa ve tüm dünyadaki karşı devrim hareketlerinin gübreligi ve korunağı olmuşturlardır.

II. Paylaşım savaşı ise 3. Enternasyonal partilerinin faşizm karşısındaki zikzaklı tutumları ve SSCB'de devrimin içe dönerek kendi kendini yemeye başladığı bir dönemde tüm devrim güçlerini hazırlıksız yakalar.

II. Paylaşım savaşımının kaderini de sonuçlarını da uniformalar belirlemiştir. Başlangıçtaki siyasal ve askeri zaafaların en büyük bedelini 17 milyon insanla SSCB ödemiştir. Nazilerin Moskova önlerine kadar ilerlemelerinden sonra bu saldırıyı kahramanca direnişleriyle durduran SSCB halkları ve emekçileri olmuştur. Nazilerin, SSCB'yi yenmesini ve yorgun düşmesini böylece bir taşla iki kuş vurmaya bekleyen ABD ve İngiliz emperyalistleri ise ancak Nazi ordularının Rusya'da bozguna uğramasıyla savaşın kaderi belli olduktan sonra; ilerleyen Kızıldünnün önünü kesmek ve Avrupa'daki anti-faşist gerilla direnişlerinin, partizanların sosyalist iktidarlarını önlemek için savaşa yüklenmişlerdir.

II. Paylaşım savaşımının sonuçları bu nedenle yine "**Avrupa'da engellenmiş bir sosyalist devrim dengesi**" üzerine şekillenmiştir. Avrupa sosyal-demokrasisi de Avrupa komünizmi de bu koşulların ürünüdür. **Fransa ve İtalya** yurtsever anti-faşist gerillalar ile ağırlıklı olarak komünist partizanların yeraltı direnişleri ile kurtulmuşlardı. Balkan halklarının Osmanlı İmparatorluğuna karşı yürüttükleri ulusal direnişlerinde kurumlaşıp gelenekleşen "çete" savaşlarını geliştirerek; aynı partizan savaşı silahını Nazi işgaline karşı da kullandılar. **Yunanistan, Arnavutluk, Yugoslavya ve Bulgaristan** direniş savaşlarıyla ve komünist partilerinin öncülüğünde özgürlüğü yakalamışlardı. Polonya, Romanya, Çekoslovakya, Macaristan ve nihayet Almanya ise Kızıldünnü sayesinde Nazi işgalinden kurtuldular. Fakat Müttefikler blokunun Yalta ve Postdam'da arka arkaya düzenledikleri paylaşım ve denge toplantıları Kızıldünnün ilerleyişini Doğu Avrupa'da durdurmakla kalmadı, Avrupa'da kapıya dayanan sosyalist iktidar alternatifi de yine doğuya itti. Fransa, İtalya ve Yunanistan çizginin beri yanında kaldıkları için "Batı Bloku"na dahil oldular. Kitle tabanı zayıf olmasına rağmen Polonya, Romanya Çekoslovakya ve Macaristan ise "Doğu Bloku"nun üyesi olmak zorunda kaldı. Almanya ikiye bölündü; ünlü "Berlin Duvarı" ve Avrupa demokrasileri de bu paylaşım dengesi üzerine kuruldu. Kısaca emperyalist burjuvazi iç dinamiklerle gelişen devrimler karşılığında zoraki "Halk Cumhuriyetlerini" karşı bloka hediye etmiş

oldu.. Sonuçta kendisi kazandı.

Enternasyonalizme Ne Oldu?

Enternasyonalizm anlayışı, proletaryanın sınıf mücadelesinin biçimde "ulusal" olmakla birlikte özünde sınıfsal olduğu ve uluslararası bir nitelik taşıdığı kavrayışına dayanır. Kapitalizmin uluslararası egemenliği, dünya proletaryasının da, her türlü ulusal ayırımın üzerinde uluslararası bir örgüte ve mücadele çizgisine sahip olmasını zorunlu kılar. Bu nedenle proletaryanın enternasyonal örgütlenmesi taktik değil, stratejik bir değer taşır.

Rızgari dergisi, Komünist Enternasyonal'in lağvını "**Emperyalist burjuvaziye ideolojik - politik teslimiyet ve proletarya**

enternasyonalizminin kurşuna dizilmesi"² olarak nitelendirirken, bu konuyu tartışmıştı. 1945'de III. Enternasyonal lağvedildiğinde, "Milli Komünizm" de resmileşmiş oldu. Gerçekte o tarihlerde zaten tüm işlevini yitirmiş ve içi boşaltılmış bir kurum haline gelmişti. Genel olarak **Enternasyonal**, Sovyet bürokrasisinin ve SSCB diplomasisinin bir aracı haline getirilmiş bulunuyordu. Stalin'in açıklamaları, çoktan siyasi mevta haline gelmiş bu kurum için bir fatihadan öte bir anlam ifade etmiyordu. Enternasyonal, SSCB Dış politikası için gereksizleştiği hatta ayakbağı olduğu andan itibaren de kaldırıldı.

Enternasyonal, bir örgüt olarak varlığını yitirdikten sonra da enternasyonalizm anlayışı bir süre, önder parti olarak SBKP kabul edilip, sosyalizmin uluslararası çıkarları da SSCB devletinin yürüttüğü diplomasiyle özdeşleştirilmeye devam edildi..

Böyle bürokratik bir aygıt olan III. Enternasyonal artık dünya proletaryasının uluslararası politik örgütü olma vasfını da yitirmiş olmaktadır. Hatta Ekim devriminin ve Marksizm ve Leninizmin prestiji gibi bir çok ideolojik silahı elinde bulundurduğu için, birçok devrimci süreci pragmatist devlet politikaları uğruna barajlamaya kadar varan tutucu bir işlev de görmeye başlamıştı.

Örneğin; TC'de Kemalist iktidar, ülkedeki tüm gerici, anti-komünist pratiğine, sömürgeci işgal ve kurumlarına rağmen; Enternasyonal tarafından hala SSCB'ye karşı aldığı diplomatik tavra göre değerlendiriliyordu. Bu nedenle Kemalist iktidar Türk Komünistlerine müttefik olarak lanse ediliyordu. TKP geleneği ile III. Enternasyonalin tavrını birbirinden çok farklı olarak değerlendirmek mümkün değildir..

Keza III.Enternasyonal SSCB dış politikasına bağlı olarak Alman Faşizmi ile imzalanan Hitler-Stalin Paktı'nı üye partilere benimsetmeye çalışabilmiştir. Ülkeleri Alman faşistleri tarafından işgal edilirken; Polonyalı, Çekoslovakyalı komünistler, enternasyonalin SSCB ve

III.Reich'in işbirliğinin devrimci özü üzerine vaazlarını dinlerken dehşete düşmüşlerdi.

Daha 1938'de bir alternatif olarak kurulmuş olan IV. Enternasyonal ise ideolojik-politik kuşatılmışlık çemberini kırabilmiş değildi.

XX. Yüzyılın son on yılında "ulusalcılık" yeniden canlanma dönemini yaşıyor. Bugün artık "proletarya enternasyonalizmi" bayrağına sarılan pek fazla kimseye rastlanmıyor.

Enternasyonalizm, sadece Kürtler, Eritreli ya da Baskılar gibi ezilen ulus kurtuluş hareketlerini azarlamak için ezen ulus sollarınca hatırlanıyor.

Üçüncü Dünya Retoriği

II.Emperyalist Paylaşım savaşından sonra kurulan siyasal dengeler, dünyayı iki ana kampa bölmüştü. ABD ve SSCB karşılıklı "soğuk savaşın" odakları olmalarına rağmen bu güç dengesinin korunması yolunda uzlaşıyorlardı. Bu durum ileri ülkeler proletaryası ile sosyalist kamptaki devletleri, dünyanın diğer yarısındaki emekçi kitlelerin çıkarlarını farklılaştırırdı. **Dünya Devrimci kuşağı** bir kez daha sanayileşmiş ülkeler proletaryasından yarı-sömürge ve sömürge Doğu ve Güneyli ülke emekçi kitlelerine kaydı. Bu olgu köylülüğe dayanan, yarı feodal kültürden, kır yoksullarından çıkış yapan bir **Üçüncü Dünya retoriği** yarattı.

Avrupa proletaryası, burjuva demokrasisi içinde reformist dönüşümleri benimseyen bir çizgiye çekilmişti. Bunun SSCB'deki izdüşümü ise "toplumsal ilerleme", "barış içinde bir arada yaşama" ve "barış içinde geçiş" olarak belirmektedir. Sovyet bürokrasisinin uluslararası çıkarı dünya çapında **statükoyu** bozmaya değil, korumaya yönelik olduğundan **tutucu** bir işlev görüyor ve kaçınılmaz olarak, devrimci radikalizmin çıkarlarıyla çelişiyordu. SSCB'nin uluslararası işçi sınıfının önderi ve kurtuluş savaşlarının koruyucusu olma imajı 1960'lar da tümüyle yıkıldı.

Devrimci radikalizm proletaryadan küçük burjuva sınıf ve tabakalara, özellikle öğrenci gençliğe, aydınlara doğru kaydı. Yarı sömürge ve sömürge ülkelerde ise devrimci çekim merkezini, kırlardan beslenen ulusal kurtuluş mücadeleleri oluşturdu.

Fred Halliday'ın de belirttiği gibi;

"Bunlar metropolitan orduların terörüne ve ihtiyatlı Sovyetlerin diplomatik buyruklarına meydan okumaktadırlar. Bundan dolayı Stalin'in 1945'den sonrası Avrupa'da inatçı uzlaşmacılığı, Uzak Doğu'da Çinli ve Koreli komünistlerin bağımsız insiyatifleri sonucu dramatik biçimde etkisizleştirilmişti. Daha sonra Kruşçev'in Amerika ile anlaşma yolları araması, 1959 Küba Devrimine ABD'nin misillemede bulunması, barış içinde bir arada yaşama konusunda Çin'in inatlaşması ve Vietnamlı komünistlerin ülkelerini birleştirmeye yeniden karar vermeleri ile durduruldu. Brejnev'in 1970 başlarında giriştiği

² Rızgari, "Faşizm, devlet ve demokrasi" s.9. 1979 İstanbul

Detant politikası ise 1974 ve sonrası Üçüncü Dünyayı sılıp súpüren devrimlerle etkisini yitirdi gitti." *

Amerikan Emperyalizmin dünya jandarmalığı için Uzak Doğu'da giriştiği güç gösterisi devrimci dalga ve ulusal direnişlerle kırıldı.

Emperyalist Metropollerdeki sınıf uzlaşmacılığı ise Avrupa ve Amerika'yı kasıp kavuran 68 fırtınasıyla sarsıldı. "68 Devrimi" de daha çok öğrenci gençlik ve aydın tabanı üzerinden yükseliyor ve yarı sömürge emekçilerinin isyanıyla örtüşüyordu.

Bu nedenle 70'li yılların ihtilalci kuşağını Vietnam, Latin Amerika ve Afrika'daki devrimci savaşım, Avrupa'daki öğrenci hareketleri temsil etti. Uluslararası harekette ideolojik bölünmeler ise daha da derinleşerek çok merkezli hale geldi. ÇKP ve daha sonra AEP gibi odaklar ortaya çıktı.

Ne varki devrimci dalganın bu yeni kabarışı ve ulusal kurtuluş mücadelesinin dayanışması, proleter enternasyonalizmin yeniden canlanması anlamına gelmedi.

Herşeye rağmen SSCB'nin varlığı ve nükleer savaş tehdidinde dayalı statik bir dengenin korunma isteği, Batılı Emperyalistlerin saldırganlıkları karşısında caydırıcı bir işlev gördüğünü de unutmamak gerekir. Sovyetlerin bu ikili rolü, süper güçler arasındaki savaş gerilimini "üçüncü dünya" ülkelerini konvansiyonel bir hesaplaşma alanı haline getirmişti. Bu durumda kendi coğrafyasını çok iyi tanıyan, kitlelerden güç alan, küçük ve hareketli birliklerle savaşan üçüncü dünya devimcileri gerilla savaşı ile bu konvansiyonel hesaplaşmayı kendi lehlerine çevirme başarısı göstermeye çalıştılar.

"Bürokrasi/Sınıf /İkâme"

Marksist devlet kuramında bürokrasinin kendi başına sosyal bir sınıf olup olmadığı bir hayli tartışılmıştır. Bu sorunun karşılığı hep olumsuzdur. Bir üst-yapı kurumu olarak devletin, sosyal sınıflardan herhangi birisi tarafından tek başına ele geçirilemediği ya da elde tutulamadığı geçiş koşullarında; örneğin Bonapartizm ve Bismarkçılık gibi sınıflar karşısında görece özerkleşmiş ve sanki kendi adına hareket ediyormuş gibi işleyen devlet modelleri olabileceği, sosyal sınıflara buyurganlık yapabileceği de kabul edilmiştir.

Biz de buna Rizgarî'de Kemalist Devlet örneğini verdik. Bir farkla ki Kemalizm, sınıflar karşısında "görece özerk" olmakla beraber, burjuva sınıfının vesayetini, onun adına sistemin örülmesi işlevini de üzerine almakdaydı; Bu sayede de özellikle militarist-bürokrasi ekonomi ve politikada sürekli ve kalıcı ayrıcalıklar elde etti; bürokrasi sadece devlet yapısı içinde değil,

sistemin organik bir ögesi olarak kendisini mülk sahibi bir sınıf olarak ikâme edebildi.

Bu olgunun tarihsel temelleri Selçuklu ve Osmanlı devlet yapısına kadar dayandırılabilir. Tüm Osmanlı tarihinde devlet, başta, işgal edilen topraklar olmak üzere, üretim araçlarının, "mülk"ün biricik sahibidir. Bu ona aynı zamanda köklü bir siyasal güç kazandırmaktadır. Osmanlı devletinin bu özelliği Türkiye'de kapitalizmin gelişmesi ve burjuvazinin oluşum sürecinde de özgün iktidar ve sınıf mevzilenmelerini belirlemiştir. Kemalist devlet bu olguların mirasçısıdır. Okuyucu Stërka Rizgarî'nin geçen sayılarında "Devlet" konusunda bunu epeyce tartıştığımızı hatırlayacaktır. 2 Militarist bürokrasinin Türkiye'de resmi ideolojiyi yapan, resmi politikayı saptayan bir kurum ve aynı zamanda tekeli sermayedar bir grup olduğu, olduğu unutulmamalı. Dolayısıyla elinde büyük bir silahlı güç bulunduran, ideoloji ve politika yapan, yöneten ve aynı zamanda toplum artı-değerin büyük bir bölümünü denetleyen bir siyasal güçle karşı karşıyayız. Bu, emir-komuta kademesiyle tekçi-otoriter bir örgütlenmenin elindedir. Türkiye'de Kemalist devlet, diğer örneklerde bürokratik aygıtların ögücü buradan geliyor.

Devletin sınıflar karşısında "görece özerk"leşmesi olgusuna sosyalist iktidarların bürokratik aygıtlar olarak yozlaşmaları örneğinde de karşılaşmaktayız.

Marksist teoriye göre "sosyalizmin kuruluşu olanaklı ve kaçınılmazdır." Ama sosyalist üretim ilişkilerinin kuruluşu zorunlu olarak yukarıdan aşağıya doğru yani devlet eliyle yapılacaktır. Sosyalist kuruluş teorisine göre devlet aygıtının sosyo-ekonomik temeli üst-yapıdan sonra gelecektir; kurulacaktır. Diyalektik-tarihsel materyalist öğretiye göre bütün toplumsal üretim tarzlarında /İlkel komünal, köleci, feodal ve kapitalist üretim tarzlarında/ sosyo-ekonomik alt-yapı üst-yapıyı belirlemekte; hukuk, devlet, ahlak, din gibi üst-yapı kurumları sosyo-ekonomik temelinden sonra oluşup güçlenmektedir. Paradoksal olarak sosyalist toplumun üst-yapısının ise, bunun aksine kendi üretim ilişkilerinin kuruluşundan önce geleceği öngörülmektedir. Burada subjektif öge belirleyici hale gelmektedir. Aynı anlama gelmek üzere proletarya iktidarı/parti aygıtı bütün bunları kendisi oluşturmak zorundadır. Burada subjektif koşulun önceliği ve üstünlüğü, işçi sınıfının üst-yapıyı hiç bir biçimde denetleme imkanının olmaması halinde onu kaçırmaz olarak yozlaşmaya uğratmaktadır.

Marks ve Engels, sosyalizmin kurulma koşullarını sayarken "üretim araçları ve bir bütün olarak üretici güçlerin ileri gelişme düzeyini ve dünyanın üretici güçlerinin önemli bir bölümünün proletaryanın elinde toplanmasını asgari koşul" olarak belirlemişlerdi. Oysa sosyalist iktidar,

* Fred Halliday; "Yeni Soğuk Savaş"(Sovyet-ABD ilişkileri), Belge Y. 1983

2 Bak. Stërka Rizgarî Dergisi, sayı:14

Üretici güçlerin çağdaşlarına göre çok fazla gelişmediği, dünya proletaryasının ise çok sınırlı bir bölümünü barındıran Rusya'da gerçekleşti.

Hem sosyalist toplumun kuruluşunun objektif koşulları ve olabilirliğinin tartışıldığı, hem de toplumsal yapıda henüz varolmayan üretim ilişkilerinin bizzat oluşturulmasının iktidar aygıtına yüklediği misyon, sosyalist kuruluşun bir paradokstur. **Bu durum bürokrasilerin, kendini sosyal sınıflar yerine ikâme edebilmesinin de maddi zeminini sunmaktadır.** Üretici güçlerin oldukça zayıf olduğu, kuşatılmış koşullarda, işçi sınıfının sosyalist iktidarı denetleyip sosyalist demokrasiyi işletme koşullarının kaldırılması, sisteme yabancılaşması, bürokrasinin toplumsal artı-değeri mutlak olarak denetleyen, mülk sahibi bir sınıf olarak ikâme olmasını da "kader" haline getirir.

"Sosyalist İktidar" kavramının burjuva devlet aygıtının basit bir biçimde ters yüz edilmesi; burjuva kurumların el değiştirmesi olarak ele alınması; Devletin buyurganlığı ve yapıcılığı; öncü, seçkin aydınların toplumsal yapıyı istedikleri gibi düzenleyebilecekleri sanısı; örnekleri üzerinde çokca tartışacağımız sosyalizmin başarısız kuruluş deneyleriyle sonuçlanmıştır.

Bürokrasinin "Egemen Sınıf" Haline Gelmesi

Subjektif ögeye "bu kadar belirleyici tarihsel rol biçildiği bir yerde, komünist öncünün", işçi sınıfının bizzat kendisinin gerek emperyalist savaşta ve gerekse uzun yıllar süren iç savaş sırasında büyük bir kadro ve nitelik kaybına uğradığına dikkat çekmek gerekir. Proletarya bir hayli zayıflamış ve yorgun düşmüştür, sınıfın ileri işçileri ve öncü kadroların çoğu kaybedilmiştir. Bolşevikler gerçi bütün bu süreçlerden "zafer"le çıkmışlardır ama bu adeta "Pirus zaferi"³ dir. Parti kadroları ve koskoca politik aygıtın içi Bolşeviklerin zaferinden pay kapmak isteyen her türlü çıkarıcı tarafından, siyasal güce yaranarak imtiyazlarını korumak isteyen memurlar, eski rejimin bürokratları tarafından doldurulmuştu. Bu süreçte sosyalist değerlere özünde yabancı ne kadar grup varsa Bolşevik iktidarı sahiplenerek, onu adeta işgal ettiler.

Diğer nesnel olumsuz koşulların yanısıra sınıf ve parti dokusundaki bu aşınma sosyalist iktidarın da kaderini belirleyecektir. Bolşevik önderlerin bazı öngörü ve uyarılarına karşı Partinin çok kısa sürede bürokratik yozlaşmaya, toplumun ise siyasal yabancılaşmaya uğramasını açıklayan en önemli cevap anahtarlarından biri buradadır.

Burjuva devlet cihazının parçalanması ve ele geçirilmesi ile sosyalist iktidarın kendine özgü bir aygıt yaratması arasında derin bir uçurum vardır.

Eski imtiyazlı sınıfların mensuplarının "uzman" ya da devlet memuru sıfatıyla Sovyet kurumlarına doluşmaları, Lenin'i 1920'deki XI.Parti kongresine bir uyarı mektubu göndermek zorunda bırakmıştır. Lenin bu durumu eleştirirken, Bolşevikleri, fethettikleri ülkenin üstün kültürü altında ezilmiş fatihlere benzetiyordu. "Onların kültürü , adi ve sefilidir. Yine de bizim kültürümüzden çok daha büyüktür. 'Geniş bürokratik aygıtı' yönetmekte olan sorumlu komünistler değildi. Farkında olmaksızın bizzat kendileri yönetilmekteydi."³demektedir.

Bürokrasinin nasıl yeni bir "egemen sınıf" haline geldiği ve proletarya iktidarıyla kurulmaya çalışılan sosyalist sistemin nasıl yabancılaştığını en yalın biçimde gösteren örneklerin başında uluslar sorunuyla ilgili uygulamalar gelir. Ekim Devrimiyle birlikte "kendi kaderini tayin hakkı prensibi" uyarınca bağımsızlaşmış özgürleşen ulusların, bürokratik aygıt tarafından "**ulusların gönüllü birleşmesi**" adı altında zorla yeniden Rus merkezi sistemine bağlanmasıyla kendini ele vermektedir.

Lenin, tanık olduğu ilk uygulamalara ileri görüşlülükle karşı çıkar. Sovyet İktidarının ilk yıllarında Rus bürokrasisinin henüz 'sovyet aygıtı' haline gelmediğini ve bu aygıtla yapılacak bir birliğin 'kağıt üzerinde' kalacak ama muhteva olarak büyük-Rus milliyetçiliğini ihya edeceğini belirtir. Bu konudaki kaygılarını Gürcüstan sorunu tartıştığı "Özerkleştirme Üzerine Notlar"ın da (30-31 Aralık 1922) şöyle dile getirmektedir:

"...Birleşik bir aygıtın gerekli olduğu söyleniyor. Bu inanç nereden geliyordu? Bu, günlüğümün daha önceki bölümlerinde belirtmiş olduğum gibi Çarlık'tan aldığımız ve bir miktar Sovyet yağı ile yağladığımız o aynı Rus aygıtından ileri gelmiyor mu?"

Kuşku yok ki bu önlem bu aygıtımızın kendi öz aygıtımız olduğu konusunda emin olduğumuzu söyleyebileceğimize dek bir süre etelenelemiydi. Ama şimdi mutlaka bunun tersini kabul etmek zorundayız; Kendimizin diye adlandırdığımız bu aygıt gerçekten henüz bize oldukça yabancıdır; Bu, burjuva çarlık türüsüdür. Ve öteki ülkelerin yardımı olmaksızın geçen yıl içerisinde bundan kurtulma olanağı yoktu ve çünkü zamanımızın büyük bir bölümünde askeri çarpışmalarla ve açlığa karşı mücadele ile 'uğraşmaktaydık.'⁴

Süreç kısa zamanda Lenin'in haklı olduğunu kanıtladı. Komünist, burjuva hatta aristokrat unsurların bürokrasi içinde erimesi iki yönlü bir etki yaratıyordu. Bu eski "unsurların" Sovyet rejimi ile uzlaştığını göstermekle kalmıyor, aynı zamanda rejimin "Rus" geleneklerine daha az olumsuz bakılmasına da yol açıyordu.

SSCB'nin kuruluşu sırasında partinin Rus Komünist Partisi olan adını Sovyetler Birliği

³ Lenin, Soçineni ye, c.xxvii s.24-5 Carr, Bolşevik Devrimi

⁴ Lenin Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkı s.236

³ Pirus Zaferi: kazananın kaybettiği savaş.

Komünist Partisi (Bolşevik) olarak değiştirilmesinin bile direnme ile karşılaştığı düşünülürse sorunun boyutları daha net görülecektir.

1923'te XII. Parti Kongresinde bazı komünistlerin bile Sovyet Cumhuriyetlerinin, ulusların milliyetçi eğilimlerini tatmin etmek için geçici süreler için kurulmuş olduğunu düşündüklerini yazıyordu. Aynı düşünce yerel organlarındaki Sovyet devlet memurları tarafından da, cumhuriyetlerin giderek tasviye edileceği biçiminde paylaşılıyordu. Bu Cumhuriyetlere eşit haklara sahip devletler olarak bakılmıyordu.⁵

Proletarya ile köylülük arasındaki ittifak olgusu da kısa süre içinde, öncü Rus proletaryasının ezilen ulusların köylüleriyle ittifakı ve nihayet onları yönetip yönlendirmesi biçimlerine büründürülerek, Rus bürokratlarının geleneklerini gizleyecekleri bir kılıf haline geldi. Stalin işçi-köylü ittifakı ve milliyetler sorunu şu şekilde bağdaştırıyordu:

"..Ulusal sorunun özü nedir? Ulusal sorun nedir? Ulusal sorunun sınıfsal özü-bizim koşullarımızda, Sovyetik koşullar içinde demek istiyorum- karşılıklı ilişkileri belirlemeye, bir zamanların egemen ulusunun, proletaryası ile, bir zamanların ezilen milliyetlerinin köylülüğü arasındaki doğru ilişkileri belirlemeye dayanır. (..) Buradaki işimiz bir zamanların egemen ulusunun, tüm federasyonumuz proletaryasının en kültürlü katmanını teşkil eden proletaryası ile, köylülük arasında herşeyden önce, bir zamanların ezilen milliyetlerinin köylülüğü arasında doğru bir ilişki belirlemektir, sınıfsal özü buradadır. Eğer proletarya öbür milliyetler köylülüğü ile Rus olan herşeye karşı bu köylülüğün duyduğu, ve Çarlık siyaseti tarafından onlarca yıl boyunca ekilip yerleştirilmiş olan tüm güvensizliğin kalıntılarını yok etmeye yetenekli ilişkiler kurma başarısını gösterirse; eğer Rus proletaryası, üstelik karşılıklı bir güven sağlama başarısını yalnızca Rus proletaryası ve köylülüğü arasında değil, ama Rus proletaryası ile öbür milliyetler köylülüğü arasında gerçek bir ittifak kurma başarısını gösterirse sorun çözülmüş olacaktır."⁶

Ulusal Sorun ve Bürokrasi

Proletaryanın köylülükle ittifakı, Ekim Devrimi'nin itici güçlerinden biriydi. Çarlık Rusyasında sanayi proletaryasının ezici bölümünü Ruslar oluşturmaktaydı. Hatta Bakü, Taşkent, Kazan gibi Rus olmayan şehirlerde bile proletaryanın ağırlıklı bölümü Ruslardan oluşuyordu. Buna koşut olarak RSDİP'in kadrolarının ağırlıklı bir bölümü de Rustu. Karşılık olarak Rus köylülerini ayrı tutarsak ezilen ulusların ağırlıklı bir bölümü de "köylü uluslar"dı. Dolayısıyla Proletaryanın köylülükle ittifakı,

Rus köylüsü dışında "ulusal" bir biçime dönüştü. İşçi-köylü ittifakında proletaryanın öncü, yönlendirici rolü kolaylıkla Rus proletaryasının, "köylü ulusları" vesayet altına alması, önderlik etmesi eksenine oturmuş oldu. Çarlık Rusyasının ezen ezilen ulus ikilemine son verilirken yerine **önder ulus ve vesayet edilen ulus** ikilemi gelmişti. Eski Çarlık bürokrasinin yeni siyasal güçle uzlaşmasıyla birlikte bu biçim kolaylıkla **yöneten ulus, yönetilen uluslar** ikilemine döndü. Büyük Rus proletaryası adına hareket eden Sovyet Bürokrasisi, geri uluslara, köylülüğe önderlik etme, onları yönetme hakkına sahipti ve bunu "sosyalist bir görev" olarak yapmaktaydı!

Sonuçta Ekim Devriminin devrimci taktiği, Sovyet bürokrasisinin, uluslar üzerindeki buyurganlığının teorik kılıfı haline sokulmuş oldu. Rus bürokrasisi ezilen uluslara tepeden bakan, onlara buyurganlık eden Büyük Rus geleneğini kolayca bu "öncülük" sıfatıyla özdeşleştirmişti.

Parti kadrolarında Rus milliyetçiliğine ve şövenizme karşı daha önce varolan hassasiyet giderek azaldı. Ezen ulus milliyetçiliği ile ezilen ulus milliyetçiliği aynı derecede zararlı görüldü. Bundan da Rus milliyetçi yaklaşımı faydalandı. Çünkü diğer küçük uluslara mensup yöneticiler, "milliyetçilik"le suçlanmamak korkusuyla, ulusal haksızlıkları basitleştirmeye çalıştıkları gibi, daha çok Rus kafasıyla hareket etmeyi "enternasyonalist olma", ulusların kaynaşmasının bir gereği gibi kabul etmeyi başardılar.

SSCB'de "ulusal sorunun tamamen çözüldüğü, tam ve gönüllü bir kaynaşmanın yaratıldığı" tezi de tıpkı "sosyalizmin kurulduğu, komünizme geçildiği" tezi gibi rasmileşti ve tartışmasız kabul edildi. Bundan sonra da artık SSCB'de uluslar bahsinde, gerçeklerin yerini "parlak söylevler" aldı. Apaçık ulusal eşitsizlik ve haksızlıklarda bile yerel parti örgütleri "milliyetçi"likle suçlanmamak korkusuyla bunları tartışmaktan kaçındılar. Sosyalist inşaanın yozlaşması, içten içe diğer sorunlar gibi ulusal sorunların da günümüze kadar birikmesine neden oldu.

1990'lı yıllarda bürokrasi, dünya kapitalist piyasasına entegrasyon programına uygun yeniden yapılanmalara giriştiğinde; ulusal çatışmaların, anlaşmazlıkların kaldığı yerden alevlenerek kolaylıkla savaşımlara, etnik boğazlaşmalara dönüşmesinin temelleri buradadır. Bütün ulusların, ulusal toplulukların ayrılma ve bağımsızlık isteklerinin öne çıkması 70 yıllık uygulamaların ardındaki gerçeği ortaya koymaktadır.

Başta Baltık ve Kafkas Cumhuriyetleri olmak üzere tüm ögelerinin ayrılmaya kalkarak, SSCB'nin dağılması ona "Rus İmparatorluğu'nun son biçimi" olarak bakanları kaygılandırdı.. Merkezi bürokratik diktatörlük, geçici bir taktik geri çekilmenin ardından pençelerini, dışlerini göstermekte gecikmedi. Bir bütün olarak Rusya'yı sisteme kazanan emperyalistler ise,

⁵ Carr; Bolşevik İhtilali, VKP/P/ Rezolutsiya k/1941/ c.1. s.495

⁶ Stalin;" Marksizm, Ulusal Sorun ve Sömürgeler Sorunu"

başlangıçta sırf SSCB'yi istikrarsızlaştırmak için destekler gördükleri ulusal bağımsızlık isteklerine bu noktadan sonra karşı çıkmaya başladılar. Çeçenistan'ın Rus tanklarıyla işgal edilmesine ses çıkarılmadı. "Gevşek" filan dense bile Rus İmparatorluğu, **BDT / Birleşik Devletler Topluluğu** adı altında geleneksel sınırlarını korumayı başardı.

Sosyalist İnşa Deneyimleri ve "Bağımsızlık"

Sosyalizm kuruluş deneyimlerinden henüz yeterince dersler çıkarılmış da değildir. Hemen hemen her grubun özel bir saplantısı ve tabusu vardır. Ondan yukarı çıkmak veya aşağı inmek istemezler. Kimileri için **Lenin** ya da **Stalin** tabudur, sosyalist kuruluş Lenin ya da Stalin sonrasında ihanete uğrar ve geri çevrilir. Kimileri için **Mao Zedung**, kimileri için **Enver Hoca** tartışılmaz.

Bir an bu tezlerin doğru olduğunu, sosyalist kuruluşların bu önderlerin yitimi ardından yozlaşıp, çürümeye başladığını varsaysak bile, yine de ortada hiç yanıtlanmayan sorular bırakır bu açıklamalar. Örneklere göre; sosyalist iktidarlar, büyük sosyal çalkantılar ve devrim süreçleri sonrasında gerçekleşmiştir. Sosyalist inşa ise yine önemli zorluklar ve iç direnişlerle karşılaşmıştır. Ama her nedense bütün bu zorlukların üstesinden gelerek "sosyalizmi kurmuş" olan ülkelerin hepsinde de geri dönüşler, kapitalist restorasyon süreçleri hiç bir önemli direnişle karşılaşmaksızın sessiz sedasız gerçekleşmektedir. Ne kendi kazanımlarına sahip çıkması beklenen parti aygıtından, ne işçi sınıfından, ne de emekçi kitlelerden hiçbir karşı koyuş, hiç bir muhalefet hareketi görülmez. Restorasyon programı uygulayan ülkelere tepkiler kendi işçi sınıflarından değil, hep dışarıdan uluslararası çatışmalar boyutundan yükselmiştir. SSCB'yi Çin, ÇHC'yi Arnavutluk eleştirmiş, geri dönmekle, giderek sosyal-emperyalist politikalar izlemekle suçlamıştır.

Devrimlerle kazanılan süreçlerin yozlaşmaları, çürümesi ya da "geri dönüşler" in bizzat aynı parti kadroları tarafından gerçekleştirilmesi ve buna karşı ne parti içinden, ne de işçi sınıfından herhangi bir muhalefet gelişmemesinde bir gariplik, bir terslik yok mudur? Yalnızca bu bile, sosyalizmin mükemmelen kurulmuş olduğuna dair anlatımların paradoksal biçimden çürütülmesine yeterlidir. En azından kurulu olduğu varsayılan sosyalist sistemin **kendi kendini koruma ve savunma zaafı içinde olduğunu** göstermektedir bize. Parti kadroları ve işçi sınıfının, kendi iktidarlarının temellerinin boşaltılması karşısında neden böyle **duyarsız**, savunmasız, tepkisiz, ilgisiz olduğunu anlamak zordur. Hangi sistem, hele devrimci bir iktidar bu kadar çalkantısız olarak kendi zıddına dönüşebilir? Kapitalizmden

sosyalizme geçiş devrim yoluyla gerçekleştiği halde: Sosyalizmden kapitalizme geçişin evrim yoluyla oluşması mümkün müdür? Eğer böyle ise kapitalizmden sosyalizme geçişin de çatışmasız ve savaşımsız, evrimsel bir yol izleyeceğine hak verilmiş olunmamakta mıdır?

İşte can alıcı soru da budur: Bu bize sosyalizmin kuruluşunun başarılı olduğu iddia edilen ülkelerde, buralardaki "sosyalizmin" kitleler ve kadrolar nezdinde derin bir **yabancılaşma** ile karşı karşıya olduğunu gösterir. Üstelik sosyalizmin kuruluş aşamalarında Stalin, Mao ve Enver Hoca'nın muhaliflerine karşı ne kadar acımasız ve kararlı oldukları, "sosyalizmin düşmanlarına aman vermeyen" kaya gibi rejimler kurmuş oldukları iddie edildiğine göre, rejim kendi zıddına evrim yoluyla nasıl dönüşebilmiştir?

Bu , başkalarının ihaneti, dış koşullar vb. ile kolayca açıklanamayan bir iç **zaaf** göstergesi değil midir? En basitinden bu rejimler, çok iddialı oldukları halde "revizyonizme", "geri dönüşe", "kapitalist restorasyona" karşı kendilerin savunamamış, çok kolayca bu sürece teslim olmuşlar demektir.

Uzun süre bazı sosyalist teorisyenler geri dönüşlerin çatışmalı bir karşı-devrimle değil, tedricen evrimsel bir süreçle gerçekleştiğini savunmuşlardır. Yani sosyalist iktidarlar "**karşı-devrimle**" değil, "**karşı-evrim!**"le değişmiş olmaktadır.

Biz ise eğer bir geri dönüş sözkonusu ise bu geri dönüşlerin bir karşı-devrimle mi, bir evrimle mi gerçekleştiğinden çok; bütün bunlara karşı parti kadroları ve işçi sınıfından emekçi yığınlardan neden **direniş** gelmediği konusuyula ilgilenmeyi yeğliyeceğiz.

Çok gariptir ki, geri dönüş ve kapitalist restorasyona karşı çok duyarlı ve bilinçli olduklarını ilan eden ve SSCB'yi bu konuda kıyasıya eleştirmiş olan Çin ve Arnavutluk da SSCB'de eleştirdikleri akibetin aynısını yaşamaktan kurtulamamışlardır. Aynı tepkisizlik, ve sessiz onaylayıcı parti kadrosu ve kitle... Bu durum bu kadar çok eleştirici olmalarına karşın onların da "geri dönüşe" karşı geçerli bir savunma mekanizmalarının olmadığını gösteriyor.

Bu açıklamaların ortaya çıkardığı sonuç, adı anılan "sosyalizm"lerin kendilerini savunmak için bir **bağımsızlık sisteminden yoksun** oldukları gerçeğidir. Bizce bunun açıklaması da "kitle", "sınıf", "parti", "öncü", "devlet ve birey" birey ve sosyo-ekonomik sistem arasındaki **siyasal yabancılaşma** olgusunda durmaktadır. Bu da bize, aslında bu rejimlerin değişmediklerini, yıkılmadıklarını, özgün bir iktidar biçimi olarak var olduklarını gösteren bir başka veri sunmuş olmaktadır.. Çünkü bu rejimlerin ana karakteri, bürokrasinin "egemen sınıf" haline gelmesi ve siyasal yabancılaşmadır.

Siyasal Yabancılaşma

Stalin, Kruşçev, Brejnev, Gorbaçov birbirlerinin yerlerini alıyorlar; hatta dönemler arasında birbirini reddeden siyasal uygulamalar oluşuyor ama bürokrasinin iktidarı aynı kalıyor... Stalin ve Kruşçev dönemlerindeki birbirine zıt söylemlere, uygulamalardaki müthiş farklılaşmaya rağmen, ne bir karşı-devrim ne de geri-dönüş söz konusu değildi. Çünkü bürokratik iktidar aygıtı ve onu denetlediği toplumsal sistem ana karakterini sürdürmeye devam ediyordu. Stalin sonrası gelen tüm parti yöneticileri ve uygulamalara SSCB proletaryasında, SBKP kadrolarında değil dışardaki sosyalist kitle ve hareketlerden eleştiri ve tepki almasının sırrı da budur.

"Tek ülkede sosyalizmin kuruluşunun mümkün olmadığını" savunanların belli bir mantıksal tutarlılık gösterdikleri ve bugün gelinen yerde kendilerini doğrulayacak zengin argümanları sahip olduklarını kabul etmek gerekir. Ne ki, Troçkist 4. Enternasyonal partilerinin savundukları "Geçiş Programı" henüz herhangi bir ülkede uygulama şansı bulmadığı için bunun ne denli başarılı olabileceği veya aynı iç zaafılara karşı korunma başarısı gösterip gösteremeyeceğini bilemiyoruz.

Gerçekte bu tartışmalar bir miktar aşılıştır. Billenen bir çok ülkede, üretim gücü olarak belli bir düzeyin yakalandığı; özel mülkiyetin yerine, kamu mülkiyetinin konulduğu; ekonomiye "kâr", "artı-değer", "piyasa" kurallarıyla değil, merkezi planlamayla yön verildiği, bir çok sosyalist kuruluş deneyinin yaşanmış olduğudur.

Şu noktaya dikkat çekmek gerekir ki, ister sosyalizmin mükemmelen inşa edilip sonra tedricen geri dönüşlerin yaşandığını kabul edelim, ister sosyalizm kurma deneyiminin daha başında yozlaştığını -hatta verili koşullarda mümkün olmadığını- kabul edelim, her durumda da devrim için harekete geçmiş olan kitlelerin, devrimci kadroların seyirci kaldıkları pasifikasyon değişmemektedir. Yani soru her iki durumda da geçerliliğini sürdürür. Ne ki sosyalizmin hatta komünizmin kurulup da adeta sihribazvari ve çalkantısız bir biçimde birkaç yıl içinde tersyüz edildiğini savunanların cevap vermeleri gereken sorular elbette daha ağırlaşmaktadır.

Bu deneyimler başarılarıyla veya başarısızlıklarıyla çok önemli bir pratiktir. Geçiş programının öngörüleleriyle, yaşanan somut olguların analitik karşılaştırılmaları ilginç veriler sunabilir. Şu da bir gerçek ki, bürokratizme karşı güçlü bir duyarlılık beyan etmek, gerçekte o tuzakları bertaraf etmek için yeterli bir silaha sahip olduğumuz anlamına gelmez.

Sosyalist iktidarların tıkanmasında, iktidarın öncelikle üretici güçlerin gelişme düzeyinin geri olduğu ülkelerde ele geçirilmiş olması; emperyalizmin yoğun kuşatması altında bulunmasının da; sosyalist devrimlerin ileri kapitalist ülkelere doğru genişleme değil iç

kapanma süreci yaşamalarında rolü büyük olmalıdır.

Esas olarak makalemiz boyunca üzerinde durduğumuz Parti'nin devlet aygıtıyla özdeşleşmesi ve kurucu kadroların ayrıcalıklı bir yöneten sınıf haline gelmesiyle; işçi sınıfıyla emekçi yığınların yaşadığı siyasal **yabancılaşma** olgusunun belirleyici olduğunu söyleyebiliriz.

Nedir bu yabancılaşma?

Yabancılaşmanın kaynaklarından biri -belki en önemlisi- felsefik, ideolojik anlamda yaşanan yabancılaşmadır. Sosyalizmin; bir yaşam-düşünce-eylem birliği olmaktan çıkıp, sadece geleceğe ilişkin sosyo-ekonomik bir tasarım olarak algılanması; bilimsel bilgiye dayanması ve bu nedenle sürekli bir yenilenme içinde olması gereken sosyalist düşüncenin; ağır bir dogmalar, tabular yığını haline getirilip statikleştirilmesidir. Tamamlanmış, yetkinleşmiş, herşeye cevap veren bir öğreti olarak algılanmasıdır. İzleyenlerin sorgulamaları gerekmeyen, sadece daha iyi öğrenme ve daha iyi anlamada yarışabilecekleri bir doktrin! Sosyalizmin temel referansının **doğaya ve kendine yabancılaşmamış özgür insan** olması gerekirken, referanslar muğlaklaşmıştır. Bu haliyle sosyalist düşüncenin kendisi de kendisine yabancı bir şey haline gelmiş olmaktadır.

Yabancılaşmanın temellerinden biri de, kuruluş teorisi ve pratiğiyle ilgilidir.

Üretim araçlarının **özel mülkiyetinin kaldırılıp kamu mülkiyeti** haline sokulması; mülk sahibi sınıfların mülksüzleştirilmesi, kuruluşun ilk adımıdır, ama yeter adımı değildir. Kuruluş teorisi ve mantığının gereği, üretim araçlarının kolektif mülkiyeti sınıf adına bürokrasi tarafından üstlenilmiştir. Ekonominin merkezi planlaması ve toplumun yukarıdan aşağı yeniden inşası, yöneten sınıfın eline tüm sosyo-ekonomik gücü de teslim etmiş olur. İşçi sınıfı, emekçi yığınlar, kapitalist sistemde olduğu gibi artı-değer üretmeye devam ederler. Bu toplumsal artı-değerin tüm toplum için kolektif tarzda planlanarak, üretici güçlerin gelişmesine, toplumsal refaha aktarılacağı varsayılır. Sonuçta yöneten sınıf hem kamu mülkiyetinin tek denetleyecisi, hem de toplumsal artı-değer üzerindeki tasarruf sahibi tek güç olarak tarih sahnesindeki yerini alır. Bürokratik yozlaşma ve sosyalist kuruluşun tıkanıdığı nokta, işçi sınıfının ürettiği artı-değere karşı yani, kendi emeğine karşı yabancılaştığı bu çizgi üzerinde yükselir. Çünkü, proletarya kapitalist sistemde de "sanal" sosyalist sistemde de emeğinin doğrudan sonuçlarıyla ilgisini tamamen kesmiştir. O artık sadece evine götüreceği ekmek ve çocuklarının bakımına yetecek bir geliri olup olmamasıyla ilgilidir. Bir işçi için, fabrika sahibinin herhangi bir şirket veya patron olmasıyla; devlet veya bürokrasi olması arasında hiç bir fark kalmıyorsa, bu onu ilgilendirmeyen bir ayrıntıya dönüşmüşse siyasal yabancılaşmanın başladığı, sosyalist

kuruluşların, sosyalist iktidarlarında yozlaşmış bittiği yer tamda burasıdır. Emekçilerin kamu mülkiyeti "varsayılan/farzedilen" bir mülkiyeti; emekçiler gerçekte yine mülksüzdüler; emekçiler kendi toplumsal arti-değerlerine yine yabancıydılar; arti değerinin nasıl paylaştırılacağına da, siyasetin nasıl işleyeceğine de yine "onlar adına" birileri karar veriyordu.. Dolayısıyla üst yapıdaki el değiştirmeler emekçi yığınlar açısından kendi yaşam koşullarında doğrudan bir değişiklik ifade etmedikçe da hiçbir anlam taşımazdı, tepki görmedi. İnsanların emeğiyle ve toplumun kendisini yöneten iktidarla yabancılaştığı bir sistem elbetteki sosyalizm olamazdı.

Bu yüzdendir ki Ekim Devrimiyle başlayan sosyalist iktidarlar ve sosyalizmin kuruluş deneyimleri proletaryaya büyük bir miras bırakmış, muazzam bir birikim yaratmıştır. Ama ortaya çıkan rejimleri "sosyalizm" olarak tanımlamak, gerçek sosyalizm projesini bu rejimlerle birlikte tarihe gömmek olur. Emperyalist propagandanın yapmak istediği de budur.

Bu rejimler özgün iktidar biçimleriydiler ve hiçbir biçimde sosyalist üretim tarzını da, toplumsal, ahlaki ilişkileri de temsil etmemekteydiler.

Bürokratik Rejimlerin Çözülüşü ve Direnişi Üzerine Sonuçlar ve Olasılıklar

Stêrka Rizgari'nin 17. sayısında yayınlanan makalemizin temel düşüncesini, bürokratik aygıtların kendilerini egemen sınıf yerine koyarak yönettikleri rejimlerin çökmedikleri, fakat zaten içinde oldukları sistemin "küreselleşen ekonomi" koşullarına uyum süreci geliştirdikleri oluşturmaktaydı. Burada ise bu rejimlerin dayandıkları tarihsel arka planını çözümlenmeye çalıştık.

Sonuçta bürokratik aygıtlar eski tarz varlıklarını sürdürmeyecekleri küreselleşme koşullarında, kendi yeni yerlerini /kaderlerini/ kendileri tayin etmektedirler.

Bürokratik rejimler asıl şimdi, piyasaya entegrasyon programı içinde reformlar yoluyla değişmeye başlayacaklardır. Bu evrimsel dönüşümü olanaklı kılan en güçlü iki etmenden biri, değişim programını bizzat bürokrasinin kendisinin yürütmek durumunda olması ve bunun getirdiği avantajlarla kendini yeni işbirlikçi burjuvazi olarak örgütlemekte güçlü çökmeyecek olması. Diğer dünya kapitalizminin entegrasyon programına oldukça elverişli koşullar sunmasıdır.

Buna karşılık bürokratik iktidarların bu evrimsel dönüşümüne karşı iki yönlü muhalefet de beklenmelidir. Biri bizzat bürokratik aygıtın içinden gelecektir/gelmektedir. Çünkü entegrasyon programına göre küçülmesi ve yerini kapitalist piyasa kurallarına terketmesi gereken

aygıtın kaybetmeyi göze alamayacağı birçok ayrıcalığı ve yetkesi de bulunmaktadır. Bütün bir aygıtın birebir kendi yeni işbirlikçi burjuva-mafya karışımı oluşuma bırakması sözkonusu olmayacağına göre, eski bürokratik merkezîyetçi tarzı savunan güçlü ya da güçsüz bir iç muhalefet beklenmelidir. En tehlikelisi ve yanıltıcı olanı da bunların kendilerini "Komünist" ilan ederek bu direnişlerini sosyalizm değerleri adına yapacak olmalarıdır. Naifçe bakanlar için bu "babaların" mücadelesi kolaylıkla "sosyalistlerin direnişi" olarak algılanabilir.

Asıl muhalefet ise, Rusya ve BDT'nin, eski Doğu Bloku ulusları işçi sınıflarının yeniden bilinçlenme ve örgütlenmelerine koşut olarak güçlü bir sınıf muhalefeti ortaya koymalarıyla olanaklıdır. Buradaki en önemli açmaz ise arkasında yozlaşma ve yıkımla sonuçlanan bir sosyalizm deneyi bulunan proletaryanın, devrimci bir parti içinde örgütleneme, önderlik yaratma yeteneğidir. Çünkü "Sanal sosyalizm" artığı eski bürokratik aygıtın elemanlarının, eski imtiyazlarının ve ayrıcalıklarının peşinde koşan eski Parti bürokrasisinin "düşmüş ve itilmiş" olarak çoktandır unuttukları sosyalizm söylemine ve sembollerine sarılmaları, sınıf muhalefetine ikinci bir yanılsama götürmeleri mümkündür ve herhalde en trajik olanı da bu olacaktır.

Moskova meydanlarında kızıl bayraklarla yapılan muhalefet gösterilerinde, yeni ve gerçek bir sosyalizm projesi yerine "eskiye özlem" ağırlıklı talepler dile getirilmesi, böyle yanılgılı bir atmosfere işaret ediyor. Çünkü proletarya eski adına sosyal güvencelerinin kaybolmasına, işsizlik tehlikesine, hayat pahalılığına, yaşam standardının düşmesine karşı tepkisini dile getiriyorsa da, herhalde istediği şey bürokratik elitin ayrıcalıklarının geri alması, yoğun siyasal yabancılaşma ve baskı koşulları değildir.

Dün "Sanal sosyalist" rejimleri dünya halklarına örnek sosyalist ülkeler olarak lanse edip buyurganlık yapmaya çalışanlar, bugün de kendi bürokratik ayrıcalıklarını korumaktan başka güdüsü olmayan ve gerçekte emperyalist pazarda pay alma mücadelelerini anti-emperyalist, devrimci direnişlermiş gibi sunarak "sanal" muhalefet pazarlamaya çalışanlar çıkacaktır elbette.

Türkiye'de **Kemalizm**, Ortadoğu'da Irak ve Suriye'de **Başçılık** gibi olguları da Bürokratik aygıtların çözülüşü ve direnişleri bağlamında ele almak gerekir. Bir tür **militarist bürokratik oligarşi** olan bu rejimler, **uluslararası kapitalist piyasaya entegrasyona karşı pazarlıkçı bir direniş göstermektedirler**. Ayrıcalıklarını korumaktan başka dertleri olmayan ve Halklarına kan kusturan bu gerici rejimler bu noktada pazarlıkçı tutumları, "Uçuncü dünyacı solcu"lar tarafından kolaylıkla anti-emperyalist direnişler olarak parlatılmaya hazır görünmektedir. Tıpkı Rusya'da eski rejim kalıntılarının yaptıkları gibi...

Bir diğer yanılsama da, küreselleşmenin bu

rejimleri kaçınılmaz olarak değişime zorladığı iddiasıdır. Bu rejimlerin sonuç olarak, "Yeni Dünya Düzeni"nin ekonomik, siyasi ve askeri yaptırımları sonucu ister istemez serbest piyasa ile birlikte liberal değerleri de kabullenerek değişmek zorunda kalacakları savunulmaktadır. Bu öngörünün gerçekleşebilme olasılığı, Irak, Suriye, İran örneklerine bakıldığında iddia sahiplerini de caydırıcı bir direnme ile azalmaktadır.

Türkiye ise iddia sahiplerinin hararatle savundukları umutlu bir örnek olarak şunulmaktadır. Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne Aday Üye olarak kabul edilmesi, Kürdistan sorunu dahil içte ve dıştaki tüm çatışmalı sorunlarda bu devlete hissedilir bir siyasi destek verilmesi; buna karşılık olarak devlet yapısının küreselleşme değerlerine uyumlu bir değişime zorlanacağı vaadini de birlikte getirmektedir. Bu nedenle içte ve dışta Türkiye'nin "demokratikleşeceği" beklentisi sanal bir biçimde pompalanmaktadır. Oysa ben tam tersini düşünüyorum; kapitalizmin küresel entegrasyonu, Türkiye örneğindeki gibi militarist bürokratik oligarşileri, liberalize ederek değil, hemen hemen olduğu gibi sistem içine kabul ederek gelişmektedir.

Aslında tüm veriler ışığında Türkiye'de ve Çin'de yaşandığı gibi devlet bürokrasinin -tam anlamıyla militarist bürokrasinin- kurallarıyla oynadığı süreç tekelci bir sermaye grubu olarak da küresel sisteme kabul edilebilirliği mümkün görülmektedir.

Bürokrasinin Piyasa Kapitalizmini İhya Etme Çabaları

Sosyalizmin kuruluşu ve bürokrasinin rolüne ilişkin yanılmalı durumu önceki makalemizde "Reel" mi "sanal" mı? başlığında tartışmıştık. **Bu örnekleri; İlki, Önderliğini Rusya'nın yaptığı eski SSB Cumhuriyetlerinde, bizzat eski bürokratik aygıtın yürüttüğü sosyo-ekonomik entegrasyon...; İkincisi: Polonya'daki örneğin ardından giderek eski rejimin bürokratik aygıtı ile burjuva muhalefetin bir biçimde uzlaştığı ve karma bir tarzda birlikte yürüttükleri uyum programı...; Üçüncüsü: Dünya Kapitalst piyasasına entegrasyonun, KP iktidarı, Kızıl Bayrak ve M-L söylem altında yürütülmesi... Çin Halk Cumhuriyeti**

Genel hatlarıyla üç ayrı yol izlese de bir zamanların "Sosyalizm" kurma iddiasındaki Komünist Parti ve Devlet aygıtının (bürokratik kastın) harıl harıl dünya kapitalist piyasasına entegrasyon programını yürüttükleri, bunun öncülüğünü yaptıkları görülmektedir.

Herşeyden önce bu, bürokrasilerin sistemin mantığıyla uyumlu mülk sahibi sınıflar haline gelmeleri için geçirdikleri bir transformasyon sürecidir. Bu yüzden uyum öncelikle bürokratik aygıtların kendileri için geçerlidir.

Bütün örneklerde sözkonusu rejimlerdeki emekçi yığınların mülkiyet ilişkileri, üretim tarzı içindeki rolleri değişmemektedir; hatta yaşam standartları ve sosyal güvencelerinde düşüşler ve sarsıntılar olmaktadır. Tüketim malzemelerinin çeşitlenmesi ve kalitelenmesinin bedeli daha çok yoksullaşma ve işsizlik olarak ödenmektedir. "Uyum" ve "Geçiş" programlarında emekçi sınıflar sisteme "yabancılaşmalarının" bir ürünü olarak ya edilgen ya da, piyasaya geçiş sürecini hızlandıran muhalefetin aktörleri olarak yer almışlardır. Beklenildiğinin aksine bürokratik rejimlerin, "reel sosyalizm"lerin devrimci sosyalist eleştirisi ve alternatifinden hareket eden sosyalist muhalefet sözkonusu olmamıştır. Denilebilir ki, "sosyalizmin yenilgisi" ya da "bunalımından" bahsedilecekse bu, bürokratik aygıtlar piyasa ekonomisi programını uygulamaya karar verdikleri için değil; bir zamanların sosyalist iktidarlarına güç vermiş olan kitlelerde sosyalist muhalefetin örgütlenememiş olması, prestijini yitirmiş olmasında durmaktadır.

Sonuçta bürokratik aygıtlar eski tarz varlıklarını sürdürmeyecekleri küreselleşme koşullarında, kendi yerlerini /kaderlerini/ kendileri tayin etmektedirler.

Varılan Durak; Sistemin Küresel Krizi..

1998 yılında kapitalizmin derin küresel krizinin habercileri birer birer ortaya çıktı. Gerçekte kapitalist sisteminin bugün "küreselleşme" bağlamındaki temel karakteri sürekli ekonomik krizler olarak belirlemektedir.

Önce uluslararası kapitalizmin gözbebeği ve tüm dünyaya örnek olarak gösterilen "**Uzakdoğu kaplanları**" Kore, Filipinler, Singapur ve Endonezya ardı ardına iflas ettiler.. Kriz yalnızca Rusya'ya özgü bir sorun değil ardı ardına diğer "Uzakdoğu kaplanları" da kağıttan birer fareye dönüşüverdi: Singapur ve Filipinler'de devam eden kasırga en son, 1 milyon komünistin katlederek iktidara oturmuş olan 30 yıllık Suharto yönetimi ve Endonezya ekonomisini çökertti. Ekonomik iflas, onun bekçisi olan siyasi üstyapıyı da altüst etti.

Krizin küresel niteliği çok geçmeden kendini Rusya'da gösterdi, ardından Türkiye ve diğerleri..

Ağustos ayı ise Rusya ekonomisinin çöküşüne tanıklık etti. Rusya 1991'den bu yana hızlı bir piyasa ekonomisi programı uygulayarak dünya pazarındaki yerini almaya çalışıyordu.

Uzun süredir süren kriz sonunda Rusya'yı bütün iç ve dış borçlarını ödemeyecek duruma geldiğini ilan etmeye götürdü; yani ekonomi iflas etmişti. 13 yıl süreyle hiçbir borcunu ödemeyeceğini ilan eden Rusya, bu tarihten sonra ise onları ancak Ruble üzerinden ödeyebileceğini açıklıyordu.

Bu trajik çöküş bütün dünya borsalarında pank yarattı. Çünkü kriz dalgasının katlanarak büyüyeceği ve birçok ekonomiyi vurabileceği

ortaya çıktı.

Rusya devletçi kapitalist ekonomilerden, piyasaya dönüşen en seçkin model olarak gösteriliyordu. Eski rejimin bürokratlarının bizzat yürüttükleri bu ekonomik program sonucu aslında Rusya, başta eski bürokratik aygıt olmak üzere hemen hemen bütün asalak sürülerinin, leş yiyicilerinin pay kapmak için üşüştükları bir hayvan ölüsüne benziyordu.

Artı-değer kontrolünün aslan payını elinde tutmak isteyen aç gözlü bürokrasi, kendini aynı zamanda "yeni işbirlikçi burjuva sınıfı" olarak ikame etmeye çalışırken; diğer yandan dünyanın her yanından üşüşen firmalar, kapkaçıcılar ve içerde olağanüstü boyutlarda büyüyen mafya ekonomiyi yağmalamaya devam ettiler.

Elbette aslan payını Avrupa, ABD ve Japonya gibi emperyalistlerin yedikleri bu ekonomi, sonunda bunca yağmalamaya dayanamadı ve çöktü. Bu çöküş aynı zamanda uluslararası burjuvazinin, kapitalizmin zaferine ve kendini yenilemesindeki yeteneğine dizdiği övgülerinde çöküşü oldu.

Şimdi Rusya'daki ekonomik çöküşün yansımaları siyasal alanda yaşamaya başlanıyor.

Diğer ülkelerde olduğu gibi Rusya'da da politikanın gerçek aktörü olan kitleler, özellikle de işçi sınıfının örgütlü-siyasal bir özne olarak yerini almaması, krizden çıkışın "devrimlerle" değil, geçici iyileştirmeler ve mevzilerle kalacağını gösteriyor.

Küreselleşme döneminin diğer bir karakteri ise 3. bunalım döneminin etkilerinin zamana ve alana yayılarak "sürekli kriz" halini almış olmasıdır.

Sistemin kronik hale getirdiği kriz dalgalarının sosyo-ekonomik ve siyasal etkilerini savuşturmak için "karşı bir alternatif" bulunmayışının da rahatlığıyla çözümler bulabilmektedir.

Sorun şudur ki, kendi ekonomik ve siyasal alternatifini dayatmak ve hayata geçirmek için, ideolojik-politik bunalımını aşamayan uluslararası sosyalist hareket güçsüz, emekçi sınıflar ise ya örgütsüz ya da sahte bayrakların altında toplanmaktadırlar. Emperyalistler bu küresel krizlerini de şu veya bu şekilde ama faturayı emekçi yığınlara yıkarak, onlara küresel bir felaket yaşatarak çıkacaklarsa, bunun tek sorumlusu, işçi-emekçi cephesinin kendisini tahkim edemeyişi olacak.

Küreselleşme ve devrimci olanaklar

"Küreselleşme" ve "YDD" konularını ayrı bir yazı konusu olarak tartışmak gerekir. Ancak geçerken birkaç saptama yapmak yerinde olacaktır. Küreselleşmenin ana fikrini "ekonominin uluslararasılaşması ile devletin gücü arasında ters bir orantı olduğu, küreselleşme arttıkça devletin rolünün küçüleceğine dair" genel çizgi oluşturmaktadır. Bu fikir küresel ekonomi içinde bürokratik aygıtların neden daha fazla

"tekelci devlet kapitalizmi" modelinde ve kapalı bir sistemde ekonominin tüm musluklarını ellerinde tutamayacaklarını yeterince açıklamış olmaktadır. Beri yandan küreselleşmenin yaşadığı bir diğer paradoks da, yine devlet aygıtının bu programları uygulamakta en azından SSCB ve Çin gibi dev ekonomilerde öncüyürütücü bir görev üstlenmiş olmalarında yatar.

Kapitalizmin bir dünya sistemi haline geldiğini Marksistler daha yüzyılın başında belirttiler. O halde bugün kapitalizmin dünya sistemi olduğu yolundaki tezler eğer onun "kaçınılmaz, vazgeçilmez ve değiştirilemez" olduğunu iddia etmiyorlarsa yeni bir tesbit değildir. Şu varki kapitalizmin bir dünya sistemi haline gelmesinin önündeki engeller "kapalı, içe dönük ekonomik sistemler" de dünya pazarına açılmış olmaktadır. "Pazarın küreselleşmesi/rekabetin küreselleşmesi", "tek kapitalist pazar" aslında **toplam artı değerın uluslararasılaşması** 'dır.

Küreselleşme teorisyenleri "ekonominin uluslararasılaşmasıyla devletin gücü arasında ters bir orantı" olduğunu söylerler. Yani "küreselleşme arttıkça devletin rolü küçülür".. Fakat burada da güçlü bir paradoks vardır: Tüm kapitalist süreçler gibi bu da kendi sonuçlarıyla çelişki halindedir. Devlet, özellikle kamu ekonomisi alanında bazı işlevlerinin kaybederken yerine başka fonksiyonlar kazanır ve özellikle, sistemin teknik ve polisye anlamdaki koruma yeteneğini artırır.

Küreselleşmenin bu aşaması daha büyük "üniter devletler" yerine, işlevi ve alanı küçültülmüş ama teknik yeteneği daha çok geliştirilmiş "ulusal-yerel devletler"den oluşan büyük birlik ve federasyon örgütlenmelerine gerek duyuyor. Bu devletler eskinin her şeye kadir süper devletleri gibi güçlü olmayacaktır. Ekonomik, askeri, siyasal yetkelerinin bir çoğunu uluslararası birliklere terketmiş olacaklardır. Örneğin Slovakya, Çek Cumhuriyeti'nden ayrıldıktan kısa bir süre sonra Avrupa Birliğinin bir "Eyalet devleti" haline gelmekten kurtulamıyor. İngiliz İmparatorluğun'dan kopuşacak olan Kuzey İrlanda da, **Birleşik İrlanda** ile birlikte Avrupa Birliğinin içinde yer alacak. Eskinin güçlü emperyalist devletlerinin Avrupa Birliği içinde eşit haklara sahip Eyalet devletleri haline gelmeleri yönündeki bir bütünleşme yaşanırken, örneğin İngiltere'de yüzlerce yıl sonra bile olsa **Galler ve İskoçya**'nın parlamentolarını ayırmaya karar vermiş olmaları bu paradoksun en güzel örneğidir. Buna rağmen bilinir ki bu, İngiltere'nin bölünmesi ve uluslararası düzende köklü bir değişiklik anlamına gelmez. Bu sadece, merkezi İngiliz hükümetinin yükünün biraz daha hafiflemesi anlamına gelir. Gevşek çok uluslu-çok devletli birliklerle, daha çok parçaları diyalektiğine son derece uygun bir durum. **Birleşme parçaların yok olmasıyla değil, çoğalıp güçlenmesiyle oluşmaktadır.**

Feodalizm, kapitalizm ve emperyalizm

çağında, sosyalist devrimler çağında devletleşme olanağı bulamayan Kürdistan, belki de küreselleşme konseptinde, parçalanma eğilimindeki büyük devletler yerine ikame olacak olan zayıf küçük devletler döneminde devletleşebilecektir. Bu, bizim ulusal kurtuluş, bağımsızlık kavramımıza denk düşen bir devletleşme değil; dünya pazar ekonomisinin Kürdistan'daki teknik memurluğunu yapacak, uydu-aracı sınıflara dayalı bir devletleşme modelidir.

Soğuk Savaş ve sonrası konseptinde nükleer savaş tehdidi ve konvansiyonel silahlanma yarışı sınıf mücadelesini dünya çapında caydırıcı /pasifize edici bir rol oynuyordu. Bunu siyasal-ideolojik koşullarından ayırtetmek olanaksızdır. Bugün ise emperyalistler nükleer bir savaş tehdidi yaratmak veya konvansiyonel silahların teknolojinin tüm olanaklarıyla yetkinleştirilmesine ideolojik mazeretler bulmakta zorlanıyorlar. Hayali bir "terörist ülkeler ve terörizm" söylemi bu metropolitan terörü meşrulaştırmak için çok cılız kalıyor. O halde büyük kitleleri sınıf mücadelesini pasifize etmek için kullanılan savaş tehdidi bu caydırıcı rolünü kaybetti mi?

1990'lı yıllar konvansiyonel silah teknolojisinin denendiği Körfez Savaşı, Kürdistan, Bosna, Çeçenistan gibi örneklerle tanıştık. Ayrıca nükleer güç sadece ABD ve Rusya'nın tekelinden çıkıp Ukrayna, Kazakistan gibi yeni aktörlerin eline de geçti. Fransa ve Çin teknolojilerini geliştirirken, Hindistan ve Pakistan kendilerini bu yolda geliştirmeye adıyorlar.

Dün bütün uluslararası gerilimler ve sınıf mücadelesinin ivmesi ABD-SSCB arasında iki kutba yoğunlaşmıştı. Bugün ise tüm bu gerilimler yüzeye yayılmış durumdadır. Bu yüzey emperyalist-kapitalist sistemin eşitsiz ve bileşik gelişim yasasından kaynaklanan **sürekli devrim düzlemidir** aynı zamanda.

Monthly Review'in Şubat 1977 sayısında Bay Sivanandan ile Bayan Wood arasında, küreselleşme koşullarındaki devrimci olanaklar üzerine ilginç bir tartışma yaşandı. Bay Sivanandan'ın, emperyalist ekonominin geçirdiği teknolojik evrim ve bunun yarattığı değişikliklerin dikkate alınması gerektiği yönündeki haklı uyarılarının yanı sıra, Bayan Wood'un devrimci enternasyonalist olanaklar hakkındaki görüşleri de dikkate değer. Bayan Wood, "*..eğer devlet, küreselleşmiş ekonomide sermayenin içinde hareket ettiği bir kanalsa, aynı şekilde anti-kapitalist bir kuvvetin, sermayenin can damarını koparacağı bir araçtır da.*" derken son derece haklıdır. Bu görüş **Etkili bir anti-kapitalist mücadelenin ancak enternasyonalist tarzda örgütlenebileceği gerçeğiyle** çelişmez. Bu anlamda Ortadoğu gibi emperyalizmin can damarlarından birinin üzerindeki Kürdistan'ın devletleşmesinde sosyalist iktidar seçeneği belki de, sistemin kan damarlarını tıkayacak ve onun krizini hazırlayacak etkili etmenlerden biri olabilir.

"Sosyalist enternasyonaliden önce kapitalist enternasyonal gerçeğiyle" söyleyenler, Küreselleşmeyi kapitalist enternasyonal olarak mı görüyorlar? Eğer öyle ise bu, sosyalist enternasyonal için bir engel oluşturmaktan çok, işçi cephesinin yalnız ulusal sınırlarla değil, sektörel farklılıklar, iç tabakalaşma ya da siyasal-ideolojik-kültürel eksendeki çok parçalılığını birleşik bir güce dönüştürmede yeni olanaklar yaratmıyor mu?

Stalin Ekenler ya da Gorbachev Biçenler*

Gürdal Aksoy

İdeolojisiz insan düşünülebilir mi? Ya da kiblesiz insan? Bir kibleye sahip olmak mıdır ideolojisi olmak? O halde bu, her ideolojinin mutlaka bir kiblesi olduğunu mu gösterir? Kiblesiz ideolojiler olamaz mı?

Anarşizmi bir yana bırakacak olursak, yeryüzünde kiblesi olmayan ideolojilerden biri de sosyalizm'dir. Çünkü o, ne devlet, ne lider ve ne de herhangi bir toplumsal kesimi kutsamak için kurulmuştur. Tam tersine sosyalizm, son tahlilde devletin sönmülmesinden, toplumsal sınıfların ortadan kalkmasından ve insanların toplumsal olarak kendi kendilerinin yöneticisi olacağından, yani eşit ve özgür insanlıktan söz etmektedir. Ama, pratikte hiç de böyle olmamaktadır, hiç de böyle olmamıştır. En başında Marks'ın kendisi, işçi sınıfını ilahi bir kudret gibi geleceğin mistik kurtarıcısı olarak tasarlamış ve devrimin önce kapitalist Avrupa'da patlak vereceğini müjdelemiştir. Bu yüzden, Marks'ın proleter devrimi bekleşi kimilerince bir mitos sayılmış, dahası, Marksizmi özelleşmiş bir "mitler kompleksi" olarak nitelenmiştir.¹

Doğrusu, Marksistler olarak bu tür düşüncelerden rahatsız olsak da, Marks'ın da, Lenin'in de ve hepsinden öte Stalin'in de sosyalizme şu ya da bu açıdan birer kible armağan ettiklerini söyleyebiliriz. Peki nedir bunlar? Geçen yazımızda² belirtmiştik; Marks'ta işçi sınıfı, Lenin'de parti, Stalin'de ise lider birer laik tanrı konumuna yükseltilmiştir. Yanlış anlaşılmasın; elbet biz bunları yok saymıyor ya da yadsımıyoruz. Biz yalnızca, devrimci sosyalizmin doğasına aykırı bir şeyi reddediyoruz ve reddettiğimiz ise, her üç öznenin (işçi sınıfı, parti ve lider), bir kutsallık atfedilirsecesine abartılması, şişirilmesi, yani tanrılaştırılmasıdır.

* 8 Ekim 1999'da Özgür Politika'ya gönderilen ancak yayınlanmayan bu makalenin eski başlığı "İdeoloji ve Kible"dir.

¹ Pozitivistlerin yaptığının aksine, siyasal mücadelede mitosların tümüyle bir kenara bırakılmasından yana olmamakla birlikte, devrimci ideolojinin dinselleştirilmesini ve söylemin tümüyle teolojik kılıncasını kabul edemeyiz.

² "Entellektüel'in İmgesi" Özgür Politika 29 Eylül 99

Toplumsal derinliğinde bir çok neden olmakla birlikte, tanrılaştırılmanın gönünürdeki temel dayanağı, eleştiri kısırlığı ya da eleştiri yokluğudur. Bunun en basit örneği, din ve dinsel tanrı tasarımıdır. Çünkü din, ona bağlanan ve dolayısıyla tanrısına tapan kimselerce eleştirilemez önermelerden oluşur, yani dogmalardan... Ama dogmaları yalnızca dinsel ideolojiler üretmez; başka, özellikle modern siyasal ideolojik önermelerinde kimi dogmalara dönüştükleri bilinmektedir. Bu anlamda, "bilimsel sosyalizm" de çoğu kere "dinsel sosyalizm"e dönüşmekten kendini kurtaramamıştır. Çünkü ona da kul köle olunmuş söylenen ve yapılanlar gözü kapalı biçimde, eleştirilip tartışılmadan benimsenmiştir.

Marks'ın en sevdiği sözlerden biri, herşeyden şüphe edilmesi gerektiğine dair eski bir sözdü; belliki, Marks'ın sözünü ettiği paranoid bir şüphe değil, epistemolojik (bilgi kuramı) bir şüphedir. Dolayısıyla, Marks'ın ve Marksistlerin varolan tüm toplumsal gerçeklikleri kavrayışı eleştirel olmak zorundadır. Ama bu eleştireliliğin önüne ne yazık ki yine Marksist-Leninist dogmalar tıkamaktadır. Sözgelimi, Lenin'in "devrimci partiler tartışma kulüpleri değildir" sözü, bugün tam bir dogmaya dönüştürülmüş olup, en küçük bir eleştirin en basit farklı düşüncesinin üzerinde bile Demokles'in kılıcı gibi sallandırılmaktadır. Bu gibi yaptırımlar, özgür düşünmeyi ve özgürce bağlanmayı engellemekte ve sonuçta, sosyalizmin öngördüğü özgür yeni insan yerine, eleştiremeyen, düşüncesini söyleyemeyen, buyruk almaya ağzını açmış iradesiz köle ruhlu tipler ortaya çıkarmaktadır. Bu bakımdan, en başta Marksist önderlerin söylediklerine eleştirel olarak bakmak gerek.

Bu yönde, bir zamanlar "Das Kapital"ın Kutsal Kitap gibi okunmaması gerektiğinden sıkça söz edilirdi; böyle olmakla birlikte, aksine Kutsal Kitapların tam da "Das Kapital" gibi okunması gerektiğini söyleyebiliriz. Ancak bunlar yapıldığında, söz ve davranış kalıplarının birer tekrarlayıcısı olmaktan çıkılıp, özgür birey olabilme yoluna girilmiş olur. Yazık ki, sözlü kültürün egemen olduğu, yazının henüz tam olarak kültürleşmediği toplumlarda, ezbere dayalı kalıp sözlerin biktirici bir tekrarı sözkonusudur. Bu yönüyle, daha yazılı bir kültürel düzey oluşturamamış halkımızın, çok da eleştirel bir bilinç geliştirdiğinden söz edemeyiz. Dolayısıyla, bugün olup bitenlerin bir hazır lokma gibi iyiliğin yutulduğunu, hiçbir analitik bakışa konu edilmediğini görüyoruz. Bu kültürün, tam da karşı çıktığımız egemen kültürün bir kopyası olduğunu söylemeye bile gerek yok!... Kaldı ki, amaç siyasal mücadeleye kullar katmak olmamalıdır; amaç, siyasal mücadeleye özgür bireylerin katılımını sağlamak, bireylerin özgürleşmesine katkı sunmak olmalıdır. Bu da ancak eleştirel özgür bilinçle olur. Çünkü, eleştiri özgürlüğünün olmadığı yerde, ancak yağcılar ve sağcılar

boygösterir ve böylesi ortamlarda, ancak sloganlar ve politik propagandalarla yürünür. O nedenle, örnek olsun diye yazıyorum, "padişahım çok yaşa!" ile "yaşa Mustafa Kemal Paşa!" sloganları arasında bir yönüyle önemli bir fark varken, bir yönüyle de hiçbir fark yoktur. Önemli fark, padişah ile M.Kemal'in konumlarında, kimliklerinde düğümleniyor. Ancak, halka gelince, her iki kalıp sözün de, son tahlilde işlevi "aynı" olduğundan, belki de hiçbir fark yoktur. Sonunda gelip düşülen tuzak; acaba hep aynı mı olmaktadır? Kral öldü, yaşasın kral!...

Eleştiri özgürlüğünün önüne geçen, dolayısıyla devrimci demokrasinin oluşumunu engelleyen ve devrimin kimi öğelerini birer kibleye çeviren bir çok gerçeklik var. Bunun bizdeki payandaları da çok, ancak birine, burada özellikle değinmekte yarara görüyorum. Bu, öznesi olmadığı etkinliği eleştiremeyeceğiniz şeklindeki dogmatik düşüncedir. Yani, bir etkinliğin içinde değilseniz, ona ilişkin söz söyleme hakkınız da yok anlayışından söz ediyorum. Bunun yanlışlığını ortaya koymak için, konuyu etraflıca değerlendirmeden, çok önceleri bir arkadaşımın bu anlayışı eleştiren şu espritüel cümlesini aktarmak istiyorum; "Ne yani, Demirel'i eleştirmek için, başbakan mı olmak lazım!..." (Bu söz söylendiğinde Demirel başbakandı)

Bu noktada, düşüncelerin yanlışlığını ortaya koymanın yolu, sözkonusu düşünceyi öne sürenlere karşı şiddet uygulamak değil, olsa olsa doğru olarak seçilen, doğru olduğuna inanılan bir başka düşünceyle yanıt vermektir. Olması gereken budur; düşüncelerin sosyalist potada yer alması gerekir. Bu sayede birbirimizi anlamış ve tanımış oluruz; bu sayede düşmanı da iyi kavrayabiliriz. Aksi halde, kendimizle çatışmalı, ama karşıdakilerle barışık olan toplumsal zemini kendi ellerimizle kurmuş oluruz.

En başa dönüyor ve ideolojilerin kiblesiz (özellikle sosyalizmin) olabileceğini tekrar belirtmek istiyorum. Bunun daha zor, ama sapa sağlam bir yol olduğu ortadadır. Diğer yol, yani kiblecilik, ideolojik yayılmayı olduğu kadar, ideolojik çözülme de kolaylaştırmaktadır. Efendi köle kültüründen kaynaklı insanların kibleciliğe dönük yüzleri, ideolojiyi bir dinsel dogma haline getirince, sonunda kibleler birer birer parçalanıp döküldüğünde, ideolojik inançtan da eser kalmaz.

Milan Kundera, "Gülünesi Aşkılar" adlı yapıtında, "Sonsuz Arzunun Altın Elması" öyküsünde, buna ilişkin güzel bir diyalog yazmıştır. Öykünün bir yerinde, güzel bir kızla arkadaşlık kurmak isteyen ve kendisinin yaman bir "çapkın" olduğunu düşünen Martin, öykünün başkahramanı (ve aynı zamanda anlatıcısı) olan arkadaşısıyla birlikte kızla tanıştıktan sonra, kızın eve gidip döneceğini umup parkta beklemeye koyulurlar., ancak kız gelmeyince aralarında şu diyalog geçer:

"Dinle Martin, galiba artık gelmeyecek, dedim

sonunda.

- Nasıl açıklıyorsun bu durumu? Kız bize Tanrı'ya inanır gibi inanmıştı?
- Evet, dedim, 'işin en kötü yanı da bu ya. Bize fazla inandı.

- Ne olmuş inandıysa? Belki de sen inanmamasını isterdin, öyle mi?

- Bu kuşkusuz daha iyi olurdu. Çok aşırı bir inanç en kötü müttefiktir. Bu fikre kapılmış olarak, bir söyleve giriştim: 'insan bir şeye harfiyen inandığında, inanç bu şeyi saçmalığa iter. Bir politikanın gerçek savunucusu, bu politikanın safsatalarını hiçbir zaman ciddiye almaz, yalnızca bu safsatalar ardında gizlenen pratik amaçları ciddiye alır. Çünkü politik klişeler ile safsatalar biz onlara inanalım diye yaratılmamışlardır; onlar daha çok örtük olarak benimsenmiş mazeretlerdir. Onları ciddiye alan safdil kişiler bu klişelerde ve safsatalarda er geç çelişkiler keşfedecekler, isyan etmeye başlayacaklar ve sonunda rezilce birer sapkın ya da döneke olup çıkacaklardır. Hayır, aşırı bir inanç hiçbir zaman iyi birşey getirmez; yalnızca dinsel ve politik sistemlere değil, bu küçük genç kıızı çekmek için başvurduğumuz kendi sitmemimize bile!.."

Öykünün anlatıcısının da söylediği gibi, "kız onlara Tanrı'ya inanır gibi" inanmıştır!.. İşte devrimci siyasette de tehlikeli olan budur, Tanrı'ya inanır gibi inanmak!.. Marks herşeyden bilimsel anlamda şüphe ederken, Marksistlerin aynı bağlamda hiçbirşeyden şüphe etmemelerini şüpheyile karşılıyorum. Bilgi düzeyinde şüphe etmemek, siyasal olayları eleştirel kavrayamamak, sonuçta hiçbir şeyi bir türlü anlayamayan yığınlar ile hiçbir yönüyle anlaşılamayan tanrılar yaratır. Dolayısıyla, düşüncelerin çiçeklenmesini (ki Mao pek güzel söyler; "Bin çiçek açsın, bin fikir tartışsın" der) önlemek, Stalin örneğinde olduğu gibi, ideoloji bahçesinde yalnızca ayırıkotu biçmekle sona erer. Zira artık iyi biliniyor ki, Stalin ekenler Gorbaçov biçer!..

Avrupa'daki Kürdistanlılar ve

Politik Perspektifler (I)

murat satık

Kimi verilere göre, Avrupa'da yaşayan Kürdistanlıların sayısının bir buçuk milyonu aştığı tahmin ediliyor. Bunun yarısından fazlası (yaklaşık sekizyüzbin) Almanya'da yaşıyor. Avrupa devletlerinin vatandaşlığına geçmiş Kürdistanlıların sayısı ise yüzbinleri buluyor..

Avrupa, Kürdistan Kurtuluş Mücadelesi'nde yer alan siyasal hareketler tarafından da bir örgütlenme alanı olarak seçilmiş durumda.. Daha çok Kürt kitlesini "milliyet" temelinde örgütlemeyi önüne koymuş olan bu hareketlerinin büyük bölümü, Avrupa'daki varlık nedenlerini ve hedeflerini henüz net biçimde tanımlamış değiller..

Kürdistanlıların Avrupa'daki nüfusu, dünyadaki bir çok devletin nüfusundan fazla.. -Ki Avrupa'da nüfusu üç yüz bine ulaşmayan devletler var- Buna karşın, henüz ayrı bir ulusal topluluk olarak varlıkları tanınmış değil. Avrupa Birliği Parlamentosu'nun, 12.06.1992 tarihli ve A3-0192/92 sayılı "Kürt Halkının Hakları"na ilişkin kararı ile, yine Avrupa Divanı'nın 1998'de aldığı "Azınlık Ulusların Hakları Bildirgesi" kararına bakıldığında; "Avrupa devletlerinden birinin vatandaşlığına geçmiş ve nüfusu belli bir sayıya ulaşmış göçmen topluluklarına 'azınlık' haklarının tanınması" öngörülmesine ve bu kararlarla Kürtlerin federal yapılanmaları, kültür ve dilleri "güvence"(1) altına almasına rağmen, yoğun olarak yaşadıkları Avrupa ülkelerinde ayrı bir "ulusal topluluk" olarak haklarının tanınmaması, bir yanı sıra Avrupa devletlerinin nasıl bir "Kürt politikası"na sahip olduklarını ortaya koyarken, öte yandan Kürdistanlıların hukuken kabul edilmiş haklara işlerlik kazandıracak örgütlenmelerden de yoksun olduklarını ortaya koyuyor. Öyle görülüyor ki, yakın gelecekte Kürdistanlılar örgütlü bir seçenek olarak sürece müdahale etmezlerse, önümüzdeki dört yıl içinde Avrupa Birliğine tam üye olmaya hazırlanan Türkiye, AB'ne üyelikle birlikte,

Lozan'ı ikinci kez onatma ve imzacı devletlerin sayısını genişletme olanağına kavuşmuş olacak. Türkiye, AB'ne tam üye olması halinde hem mevcut sömürge statükosunun devam etmesi yönünde büyük bir avantaj kazanmış olacak, hem de Avrupa Birliği devletlerini hukuksal olarak da mevcut statüo'nun aktif koruyucusu haline getirmiş olacaktır. TC, bu arada AB üyelik müzakereleri tamamlanıncaya kadar, Kürt'lerin temsil hakkı kazanmış güçlü ve örgütlü bir taraf olarak ortaya çıkmaması için ne gerekiyorsa yapacaktır.

Kürdistanlılar, başta seçme ve seçilme hakkı olmak üzere, diğer siyasal haklardan da yoksun durumdadır. Avrupa'daki diğer göçmen halklar gibi onlar da en ağır işlerde çalıştırıldıkları ve gerek vergileriyle gerek ürettikleri artı-değerlerle ekonomiye büyük "girdi" sağladıkları halde, siyasal karar süreçlerinden dışlandıkları için devlet politikalarına etki etme şansları zayıftır. Seçme ve seçilme hakkı olan "Avrupa vatandaşı" Kürdistanlılar ise, bu haklarını örgütlü toplumsal bir güç olarak kullanmaktan uzaktırlar. Buradaki yasal partiler içinde çalışan az sayıdaki Avrupa "vatandaşı" Kürdistanlıların, politik süreçlere etkisi ise yok denecek kadar azdır. Diğer emekçi göçmenler gibi Kürdistanlılar da, "yabancı"lara yönelik ırkçı tepkiler ve devletlerin uygulamaları karşısında; oturum alamama, işini kaybetme korkusu vb. nedenlerle sistemle uzlaşmaya, uygulamalara boyun eğmeye oldukça yatkındırlar. Yaşadıkları ülkenin idari ve siyasal sistemini, yasalarda var olan sosyal ve siyasal haklarını da yeterince bilmeyen göçmenler; sosyal, ekonomik, hukuksal ve sağlık gibi sorunlarını da, daha çok bireysel çabalarıyla çözmeye çalışıyorlar. "Ekonomik" göçmenlerin tamamı, politik mültecilerin ise büyük bölümü, bireysel ekonomik sorunlar içinde bocalayıp durmaktadırlar. Hatta denilebilir ki bireysel ekonomik kaygılar, göçmenlerin yaşamlarında neredeyse belirleyici öneme sahiptir..

Göçmenler yaşadıkları ülkenin siyasal yönetimlerine ve karar süreçlerine etki etmek ve yaşam koşullarını iyileştirmek için, ekonomideki güç ve ağırlıklarını ortak örgütlenmelerle politik arenaya taşımaları konusunda da, gerekli donanıma sahip değiller. Ekonomik ve sosyal hak kısıtlamalarında, öncelikle "yabancı"ların hakları kısıtlanmasına rağmen, bu duruma ciddi hiç bir tepki göstermedikleri gibi, ekonomik ve sosyal haklarını genişletme amaçlı işçi direnişleri ve grevlerine de çok az katılım gösteriyorlar, hatta yer yer grev kırıcısı rolü oynadıkları da söylenebilir.

Ekonomik-siyasal ve toplumsal sorunların asıl nedenlerini gizlemek, hem "yabancıları" hem de Avrupa emekçilerini manipüle etmek için Avrupa devletleri tarafından kontrollü biçimde geliştirilen ırkçı-faşist hareketlerin "yabancı"lara dönük fiili saldırıları da, onları, var olan haklarını koruma ve geliştirme mücadelesinde yer almak

yerine, savunma refleksiyle devlete sığınmalarına yol açıyor. "Demokratik" makyajı gittikçe silinen Avrupa devletleri ise, bu politikayla ırkçı-nazi hareketlerine karşı "yabancı"ları "koruyan", "kollayan" bir kimlikle kendini sunma olanağı buluyor.

Burada bir parantez açarak, Avrupa'da gelişen ırkçı-faşist harekete ilişkin bir saptama yapmakta yarar var.

Devlet çalışma izni vermediği göçmen ya da ilticacı yabancıları hem işsizliğin nedeni hem de Avrupalıların verdiği vergilerle geçinen, bu yüzden onların yaşam standartlarının düşmesine yol olan asalaklar olarak empoze ediyor. Bununla ırkçı-faşist hareketin gelişimine elverişli ortam sağlanırken, diğer yandan hem sosyal ve siyasal hak kısıtlamaları karşısında devlete dönük tepkilerin hedefi saptırılıyor, hem de "yabancı"lar bütün olumsuzlukların kaynağı gösterilerek, bir an önce kendi kimliğine yabancılaşarak sisteme entegre olmaları ve en ağır koşullarda çalışmak zorunda kalmaları için üzerlerinde toplumsal baskı oluşturuluyor.

Neo-nazizm ve ırkçılık bu atmosferden besleniyor. Avrupa'yı uygarlığın merkezi ve kaynağı, Avrupa dışı halkları ise "ilkel" ve "tembel" olarak sunan Avrupa merkezci bakış da, ırkçılığa ve neo-nazizme besleneceği ideolojik dayanaklar sağlıyor. Avrupa'daki sermaye birikiminin ve zenginliklerin hala büyük oranda Avrupa dışı ülkelerden sağlandığı, Avrupa'daki "yabancı" emeğinin yine Avrupa ekonomik yaşamının temel direklerinden biri olduğu gizlenirken, göçmenlerin Avrupa'luların sırtından geçinen asalaklar olarak empoze edilişi, Avrupa devletlerinin tamamında, Avrupa halkının da çok büyük bir bölümünde var olan gizli ırkçılığa kaynak teşkil ediyor. Zaten asıl tehlikeli olan da sık sık televizyonlara çıkarılan üretim dışı ve lümpen öğelerden oluşan işsiz ve mutsuz genç dazlaklar değil, bunların arkasındaki milyarder işadamları, devletler, ırkçılığı besleyen egemen politikalarıdır. Geçelim..

Kürdistanlıların ekonomik, sosyal ve nüfus güçleri ile, devlet politikalarına etkileri arasındaki orantısızlığın nedenleri, Avrupa devletlerinin göçmenleri etkisizleştirmeye dönük başarılı politikalarından önce, Kürt politik güçlerinin örgütlenmedeki başarısızlıklarında aranmalıdır. Benzer durumda olan, ancak sürgün ve göçmen kimliğini bir avantaja dönüştüren başka halklara bakıldığında, sorunun önemli ölçüde Kürt hareketinin siyasal ve örgütsel yanlışlarında durduğu daha iyi anlaşılır. Daha önce yerinden-yurdundan edilen bir çok sürgün halk, bu reel durumlarını bir avantaja dönüştürmeyi başaramışlardı. Diasporadaki Yahudilerin, İsrail'in kuruluşunda önemli bir rol oynadıkları biliniyor. Yine Amerika'daki İrlandalılar, İrlanda sorununun "çözüm" sürecine girmesinde son derece etkili oldular. Aynı şekilde sürgündeki Eritreliiler, Filistinliler, taleplerinin

uluslararasılaşmasında, BM- AB-ABD vb. gibi uluslararası güç ve oluşumların gündemine girmesinde ve "çözüm" sürecinin hızlanmasında oldukça etkili oldular. Kürdistan sorununun çözümüne önemli katkılar sunacak bir potansiyele sahip olan sürgün Kürdistanlılar ise, Avrupa devletlerinin "Kürt politikalarını" etkileyecek örgütlenmelerden yoksundurlar.

Aynı durum sömürgeci metropoller için de geçerli. Bugün büyük metropol kentlerinin bir çoğu neredeyse bir Kürt şehri haline gelmiş durumda.. Kürdistanlılar sömürgeci metropollerde Türklerle birlikte toplumsal yaşamın iki temel gücünden birini oluşturuyorlar artık. Buna karşın, toplumsal ve siyasal yaşama etki düzeyleri bu güçleriyle orantılı değil. Bu da, Kürdistanı siyasal hareketlerinin politik perspektiflerini, örgütlenme yöntemleri ve araçlarını radikal biçimde sorgulamaları gerektiğini ortaya koyan olgulardan biridir.

Kürdistanlıların emperyalist ve sömürgeci metropollerdeki varlığının, yer yer öznel-iradi nedenlerle açıklanmaya çalışılması da ciddi bir yanılgıdır. Diasporadaki Kürt varlığı sömürgeci politikaların bir sonucudur ve bu sonucu var eden nesnel temeller ortadan kalkmadıkça da bunun önüne geçme olanağı yoktur.. Öyleyse politika ve örgütlenme, bu nesnel gerçeklik dikkate alınarak belirlenmek zorunda. Bu noktadan hareket edildiğinde Kürdistanlıların baskı, zulüm, katliam, sürgün, açlık ve sefalet gibi nedenlerle emperyalist ve sömürgeci metropollere akmasının yarattığı/yaratacağı tahribatların bilimsel çalışmaları ortaya konulması önemli bir görev olarak karşımıza çıkmaktadır. Bununla birlikte asıl yapılması gereken şey, sürgün ve göçmen bir halk olmanın ortaya çıkardığı yeni olanakları, yeni mücadele dinamiklerini tespit etmek; her türlü yozlaşma, çürüme, kimlik çatışması içinde dejenere olma, gettolaşma, ehilleşme ve eriyip yok olma gibi tehlikelere karşı güncel ve temel görevleri somutlaştırmak olmalıdır. İlki bilimsel araştırmayı, ikincisi politika ve örgütlenmeyi içeren bu ikili görev, birlikte ve içiçe yürütülmelidir. Çünkü iradi müdahaleyi ve dönüştürmeyi amaçlamayan bir "öğrenme" çabası, yaşanan haksızlıkların farkında olduğu halde değiştirmek için bir şeyler yapmayan "bilinçli köleler" yaratmaktan başka bir anlam taşımaz. Feurbach üzerine sekizinci tez'de de vurgulandığı gibi; *"Toplumsal hayat esas itibariyle pratiktir. Teoriyi mistisizme çeviren sırların hepsi, aklı çözümlerini insan pratiğinde ve bu pratiğin anlaşılmasında bulur"*. Pratiğin "doğru" anlaşılma aracı olan bilim ve teoriyi önemsemeyen kaba müdahale girişimleri ise, mutlak yenilgi demektir.

Demek ki göçmenliğin ve mülteciliğin tehlikelerini sayıp dökmek ve felaket telallığı yapmak tek başına bir şey ifade etmeyeceği gibi, fırsat ve olanakları örgütlenme, sürece müdahale

etme görevinin savsaklanmasına da yol açar. Geçmişte daha çok bu yapıldı, tespitçilikle yetinildi.

Dikkat edilmesi gereken yanılgılardan biri de, büyük çoğunluğu ekonomik göçmen olan diasporadaki Kürtler ile politik kadroların durumunun aynı ölçüler içinde değerlendirilmesidir.

Avrupa'daki Kürtlerin varlığı, sömürge-sömürgeci ilişkilerinin bir sonucudur ve salt iradi nedenlerle açıklanamaz. Kürdistan'ın dört parçasında onlarca

yıldır uygulanan sürgün ve jenosid politikaları, işsizlik, açlık ve yoksulluk gibi olgular, milyonlarca Kürdistanlının metropollere akmasına neden olmuştur. Muhacerat koşullarında işsiz, evsiz, aç ve sefil bir yaşam sürdürmek zorunda kalan Kürdistanlıların bir kısmı da bu uygulamanın sonucu olarak "refah ve zenginliğin merkezi" olarak gördükleri Avrupa'ya çıkmıştır. Köyü mezrası yıkılıp yıkılan onbinlerce Kürdistanlı, varını yoğunu satarak topladığı paraları Avrupa'ya gitmek için modern köle taciri şebekelere vermiş, yüzlercesi muhacerat yollarında donarak, boğularak, bazıları da sınır boylarında vurularak hayatlarını kaybetmişlerdir.

Emperyalist metropollere yönelik göçün arka planında sömürgeci devletlerin durduğu, özellikle TC'nin, Kürdistan'ı boşaltmaları ve Avrupa'ya çıkmaları için Kürtleri teşvik ettiği, hatta organizasyonunda dolaylı olarak yer aldığı artık bilinmektedir. Güney Kürdistanlı Kürtlerin Avrupa'ya çıkışı da, TC'nin Güney'e dönük hesapları nedeniyle özellikle desteklenmektedir. Ucuz emek ihtiyacı nedeniyle Avrupa devletlerinin de kontrollü olarak göz yumduğu bu göçün tüm boyutlarıyla etraflıca araştırılması; ekonomik, sosyal, bölgesel, etnik ve politik yanlarıyla bir bütün olarak analiz edilmesi zorunludur. Sömürgeci ve emperyalist metropollerdeki Kürdistanlı kitlenin durumu değerlendirilirken tüm bu faktörler gözönünde bulundurulmalıdır.

Politik kadroların durumu ve Avrupa'daki varlığı ise, yer yer benzer nedenler içerse de daha farklı ölçülerle ele alınmalıdır.

Politik öğelerin bir bölümü örgüt ve partilerin program hedefleri içinde Avrupa'ya çıkmışlardır ve siyasal hareketlerin önceliklerine göre alan ve ülke de değiştirebilirler. Bunların büyük bölümünün sisteme entegre oldukları, alan ve ülke değiştirme imkanlarını yitirdikleri de bilinen bir gerçektir. Kuşkusuz örgütlerin kadro istihdam politikaları, öncelikleri, alan seçimi doğru

bulunmayabilir ve eleştirilebilir, bu mümkündür ve mutlaka yapılmalıdır da.. Ancak yukarıda da vurguladığımız gibi programlı biçimde ya da ağır cezalara çarptırıldığı için Avrupa'ya çıkan politik öğeler ile kitlenin durumu aynı ölçüler içinde değerlendirilmemelidir. Bununla birlikte Avrupa'ya çıkabilen Kürdistanlıların hukuki, sosyal ve ekonomik durumları, göçe yöresel ve bölgesel etkiler dikkate alınarak kategorize edilib etraflıca incelenmelidir. Asıl önemli olan, politik yönelimlerin nesnel durumun analitik çözümlemesine dayandırılmasıdır. Aksi halde Avrupa'daki bir buçuk milyonu aşan Kürdistanlı kitleyle "didişmek" gibi apolitik bir tutum içine girilmiş olur. Avrupa'da etkin bir siyasal örgütlenmeye ulaşmak için Kürdistanlı kitlenin ve politik örgütlerin durumuyla ilgili şu soruların yanıtları netleşmelidir:

Öyle görülüyor ki, yakın gelecekte Kürdistanlılar örgütlü bir seçenek olarak sürece müdahale etmezlerse, önümüzdeki dört yıl içinde Avrupa Birliğine tam üye olmaya hazırlanan Türkiye, AB'ne üyelikle birlikte, Lozan'ı ikinci kez onatma ve imzacı devletlerin sayısını genişletme olanağına kavuşmuş olacaktır. Bunun gerçekleşmesi halinde, Türkiye hem mevcut sömürge statükosunun devam etmesi yönünde büyük bir avantaj kazanmış olacak, hem de Avrupa Birliği devletlerini hukuksal olarak da mevcut statükonun aktif koruyucusu haline getirmiş olacaktır. Bu arada T.C, AB üyelik müzakereleri tamamlanıncaya kadar Kürt'lerin temsil hakkı kazanmış güçlü ve örgütlü bir taraf olarak ortaya çıkmaması için ne gerekiyorsa yapacaktır.

- Avrupa'da miting ve gecelerde küçümsenemeyecek bir kalabalık oluşturan Kürdistanlı kitle, sürekli yüzyüze olduğu ekonomik, sosyal, kültürel, hukuki sorunlarının çözümünü temelinde neden etkin biçimde örgütlenemiyor ve devlet politikalarına etki edecek bir güç haline gelemiyor?

- Avrupa emekçileriyle ortak sorunların ve taleplerin çözümü için neden güç ve mücadele birliği sağlanamıyor? Kürdistanlı örgütler ile Avrupa'lı "demokratik" ve "sosyalist" örgüt ve gruplar arasında iş ve güç birlikleri neden yok denecek kadar az?

- TC Kürdistanı yakıp-yıkarken, cezaevlerine pervasızca saldırırken, buna karşı neden güçlü bir muhalefet organize edilemiyor? Avrupa devletleri ve uluslararası "demokratik" kuruluşlar, neden TC' üzerinde etkili ve caydırıcı bir baskı

kurmak yönünde harekete geçirilemiyor?

- Avrupa devletleri TC ile çok yönlü işbirliği geliştirirken, Avrupa emekçileri ve "sol" muhalefatinin bu işbirliğine tepkisiz kalmasının nedenleri nelerdir? Bunda, Kürdistan hareketlerinin yanlış politikalarının rolü nedir?

- Kürdistanlı parti ve örgütler Avrupa'yı neden bir çalışma ve örgütlenme alanı olarak seçtiler? Politik hareketlerin Avrupa örgütlenmeleri, politik kadroların çeşitle nedenlerle "yurt dışı"na çıkmaları sonucu kendiliğinden mi başladı, yoksa Avrupa'ya gitmek zorunda kalmış büyük bir Kürdistanlı kitlenin varlığı dikkate alınarak, bu kitleye dönük siyasal çalışma yapmak veya diplomatik faaliyetler sürdürmek için programlı şekilde mi Avrupa'ya çıkıldı?

- Siyasi hareketler Avrupadaki ulusal ve enternasyonal görevlerini, çalışma hedeflerini, mücadele yöntem ve taktiklerini nasıl tanımlıyorlar? Ekonomik, sosyal, siyasal ortamları ve ilişki biçimleri değişen; çelişki ve sorunları farklılaşan Kürdistanlılara nasıl bir program ve proje sunuyorlar? Yeni koşullara uyarlı, yeni imkan ve tehlikeleri dikkate alan örgütsel modeller ve araçlar neden geliştirilemiyor?

- Entegrasyon, asimilasyon, kimliksizleşme, gettolaşma ve içe kapanma, kuşak ve kimlik çatışması gibi olgular karşısında güncel demokratik görevler nasıl tanımlanıyor, bu görevleri taşıyacak yeni kurumsal-örgütsel formlar nelerdir?

- Emperyalist metropollerde güncel demokratik mücadele programı ile sosyalist görevler nasıl tanımlanıyor? Örgütlenme milliyet temelinde mi, güncel demokratik görevlerle sentezleştirilmiş toplumsal kurtuluşun esas alındığı enternasyonal temelde mi sürdürülüyor?

Açıktır ki, bu sorulara henüz doyurucu yanıtlar verilebilmiş değil.

Biz kendi gözlemlerimizi, ulaştığımız kimi sonuçları, metnin ilerideki bölümlerinde ele almaya çalışacağız.

Politik örgütlerin Avrupa'yı çalışma alanı olarak seçme nedeni ne olursa olsun, gerçek şu ki, taşıdığı muazzam mücadele potansiyeline rağmen, Avrupa'daki Kürdistanlılar hala örgütsüz durumdalar. Son yirmi-yirmi beş yıllık "yurt dışı" faaliyetleri dikkate alındığında, Kürt politik hareketlerinin Kürdistanlıların sorunlarına, ihtiyaç ve taleplerine, Kürdistan Kurtuluş Mücadelesinin kalıcı enternasyonal ittifaklar kurma ve etkin bir diplomasi oluşturma ihtiyacına cevap vermediği/veremediği görülür. Denilebilir ki Kürdistan'da ve sömürgeci metropollerde yaşanan siyasal ve örgütsel tikanıklık, Avrupa örgütlenmesine de birebir yansımış durumda..

Bu olgular dikkate alındığında, Kürdistan hareketlerinin "yurt dışı" örgütlenme programlarını, çalışma hedeflerini ve yöntemlerini radikal biçimde gözden geçirmeleri gerektiği açıktır.. Son dönemlerde bu yönde belli bir çaba içine girilmiş

olması, mevcut programların, eski tarz çalışma yöntemlerinin sorgulanmaya başlanması kuşkusuz olumlu bir gelişme.

Bu sorgulama ve arayış, radikal bir değişim ve yenilenme yaratabilecek mi, eski tarz politikalar aşılabilecek mi? Kısa vadede net çıkarsamalarda bulunma olanağı olmasa da, uzun vadede Kürdistanlıların da, siyaset ve örgütlenmedeki handikapları aşacaklarını rahatlıkla söyleyebiliriz.

Umarız bu sorgulama, kısa sürede eski siyaset ve örgütlenme tarzının aşılmasını, ulusal ve toplumsal ihtiyaca cevap veren yeni projelerin geliştirilmesini sağlar.. Sonuçta bunu, nesnel koşulları değiştirme iradesine sahip olan tarihin gerçek yapıcısı ezilenlerin örgütlenme ve değişim kapasiteleri belirleyecektir.

NEREDEN BAŞLAMALI?

Açıktır ki gezegen üzerinde sömürü ve baskının olduğu her yer mücadele ve kavga alanıdır. Sosyalistler buldukları her yeri, orada yaşayan ezilen ve sömürülenlerle birlikte, örgütlenecekleri bir mücadele alanı olarak görürler.

Kuşkusuz kavganın araç ve yöntemleri, mücadele edilen alanın özelliklerine göre farklılaşacaktır. Her yerde aynı araçlarla ve yöntemlerle mücadele yürütmeye kalkışmak, aynı tarz ve üslupla siyaset yapmak dogmatizmdir. Böyle bir tarz, başarısızlığa ve yenilgiye davetiye çıkarır.

Sistemin, emekçilerin sömürüsüne dayanarak varlığını sürdürebildiği her yer kavga alanı olduğuna göre, Avrupa'da, emperyalist-kapitalist sistemin kumanda merkezlerinden biri olarak ülkemiz ve diğer sömürgelerden elde ettiği artı-değerlerle kendini yeniden üretme imkanı bulunduğu önemli mücadele alanlarından biridir.

Metropollerin temel mücadele alanlarından biri olarak saptanması, siyasal duruş ve görevlerde, örgütlenme ve mücadele anlayışlarında bazı köklü değişikliklere gitmeyi gerektirir.

Kürdistan coğrafyası; jeo-politik konumu, üç kıtayı birbirine bağlayan geçiş noktası üzerinde olması, sahip olduğu yeraltı yerüstü zenginlikleri nedeniyle yüzlerce yıl çeşitli güç odaklarının mücadele alanı oldu, sayısız kez istilaya uğradı, yağmalandı. Kürdistan halkı bu istilalarda defalarca jenosid uygulamalarına maruz kaldı. Saldırıları ve işgaller karşısında Kürtler hep dağlara sığındı, dağlar onu hep korudu, o da bu yüzden dağları hep sevdi.. Bu yüzden Kürtlerin daha çok savunma refleksleri gelişti. Köyün ve mezrasını genellikle dağ eteklerine kurmasında Kürdistan'ın bu jeo politik konumu ve sürekli işgallerle karşı karşıya olmasının önemli bir payı var. Sömürgecilerin ormanları yakarak dağları çiplaklaştırması, dağlarla içiçe olan köy ve

mezraları yakıp yıkması, bir anlamda bu savunma olanaklarını kırmak içindi. Göç ve sürgün olgusu da, esasen direniş ve mücadele temellerini zayıflatmak, ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesinin dinamiklerini parçalamak için başvurulan yöntemlerden biri oldu. Sömürgecilerin bu politikada belli bir başarı kaydettikleri de açıktır.

Bugüne kadar işgal ve saldırılar karşısında Kürdistanlılar hep savunmadaydılar. Ama bizzat sömürgecilerin politikaları sonucu ortaya "sürgünde koca bir Kürdistan" çıkmasıyla, şimdi durum fiilen değişikliğe uğramış durumda. Sömürgeci politikalarla yerinden yurdundan edilen Kürdistanlılar, artık metropollerde siyasal ve toplumsal yaşamın bütün gözeneklerine girme, sistemin ana kumanda merkezlerinde yuvalanma **olanaklarına** kavuştular.

Büyük bir Kürt nüfusunun metropollere göçertilmiş olması, Kürtleri, yüzlerce yıllık savunma psikolojisinden çıkarmakla kalmayacak, işgalci güçleri de savunma psikozuna sokabilecek bir imkandır aynı zamanda. Elbette **imkan ve tehlike** tanımı görelidir ve siyasal-toplumsal güçlerin pozisyonlarına göre bu tanım değişir.. Hem sömürgeciler hem de Kürdistanlı örgütler açısından çok sayıda Kürdistanlının metropollere yerleşmiş olmasının ortaya çıkardığı imkan ve tehlikeler içindedir. Sömürgeciler göre, Kürdistanlıların metropollere göçertilmesi asimilasyon, eritme, etkisizleştirme, yabancılaştırma ve kimliksizleştirme politikalarını hızlandırma olanaklarını artıracaktır.. Kürdistanlı hareketler için ise, bu durum, içinde pek çok imkanlar taşıyan yeni bir devrimci dinamiktir.

Aslında her iki saptama da **izafi** olarak doğrudur. Sonucu, çatışan güçlerin kendileri için tehlikeli gördükleri faktörleri etkisizleştirme, imkanlardan da azami ölçüde yararlanma kapasiteleri belirleyecektir. Türk, Fars, Arap, Avrupa emekçileriyle ve bu alanlardaki "sol" politik muhalafetle ilişkilerin düzeyi ve niteliği bu mücadelenin sonuçları üzerinde etkili olacaktır.

Bu açıdan sistemin beyni ve kalbi durumunda olan Avrupa'da örgütlenmek, sömürgecilerden elde edilen kaynaklarla uyuşturulan Avrupa'lı alt sınıflarla ilişkileri geliştirmek son derece önemlidir. Avrupa'daki Kürdistanlı emekçiler bir yandan Avrupa ülkelerindeki emekçi sınıfları

geldikleri alanın kavga atmosferinin sıcak yürek atışları ve duygularıyla sarsarken, diğer yandan bu merkezlerin bütün birikimlerini, mücadele deneyimlerini eleştirel bakışla devralmalıdırlar. Kürdistanlıların acı ve savaşla yoğrulmuş mücadele deneyimleri ile Avrupa emekçilerinin ve alt sınıflarının tarihsel deneyimlerini enternasyonal temelde ortak bir zeminde buluşturmak, büyük bir devrimci potansiyeli açığa çıkaracaktır.

Nereden Başlamalı sorusuna yeniden dönecek olursak;

Kürdistanlı emekçiler için Avrupa da mücadele ve örgütlenme alanlarından biri olduğuna göre, atılması gereken ilk adım, Avrupa'yı tüm özellikleriyle bilmektir. Üzerinde hareket edilecek zemin; ekonomik-toplumsal ve siyasal yapısıyla, ideolojik-kültürel temelleriyle, sistemi besleyen dış ilişki ve bağlantılarıyla

kavranmadan; neyin, nasıl yapılacağı doğru saptanamaz. Kürdistanlı demokratik ve sosyalist siyasal güçlerin Avrupa'daki varlık nedenlerini doğru tanımlamaları, öncelikle bu alanın siyasal ve toplumsal yapısını ve Kürdistan kolonitesinin bu yapı içindeki yerinin doğru saptanmasına bağlıdır.

"Neden Avrupa" sorusunun yanıtı da buradan çıkacaktır. Öte yandan alternatif politikalar geliştirebilmek için, Avrupa devletlerinin Kürdistan kolonitesine karşı izlediği politikanın

yanı sıra, Kürdistanı sömürgeleştiren devletlerin büyük elçilikler, konsolosluklar, politik ve ticari lobiler, çok uluslu şirketler, medya ve çeşitli oluşumlar aracılığıyla Avrupa'da yürüttükleri politikaların da yakından izlenmesi gerekir. Sömürgeci devletlerin "yurt dışı"nda nasıl ve hangi araçlarla çalıştığı, Avrupa devletleriyle ilişkilerinin kapsamı, KKM'sinin diplomatik ayaklarını kırmak ve uluslararası ittifaklarını etkisizleştirmek için kullandığı taktikler ve ulaşmak istediği hedefler kavranmadan, karşı politikaların geliştirilmesi, ulusal ve enternasyonal mücadelenin etkin ve sonuç alıcı bir güce dönüştürülmesi olanaksızdır. Demek ki sistemin ana karargahlarından biri olan Avrupa'da etkin bir örgütlenmeye ulaşılması, ekonomik-toplumsal düzeyde olduğu kadar, ideolojik ve siyasal düzeyde de sistemin nasıl işlediğini ve kendini nasıl ürettiğini bilmeyi gerektirir.

Sömürge ulusların düşünüş biçimini, zihinsel-

kavramsal çerçevesini büyük ölçüde etkilemiş olan Avrupa merkezci bakış anlaşılardan, Avrupa devletlerinin politikalarını kavramak, güncel ve temel görevleri doğru saptamak olanaksızdır.. Ki bu bakış, sömürgelerdeki "radikal" partilerden, reformist partilere kadar bir çok "ulusal kurtuluşçu" hareketi de şu ya da bu ölçüde etkisi altına almış olduğundan, üzerinde özellikle durulmalıdır.

Avrupa merkezci bakış, sömürge insanının kendini Avrupalıyla eşit görmesini engelleyen ve köleliğin içselleştirilmesine neden olan bir ideolojidir. Sistemin dünya çapında kendini yeniden üretmesine imkan sağlayan bu ideolojik-felsefik temel eleştirilmeden, ne Kürdistanlıların içinde buldukları durumun nedenleri doğru değerlendirilebilir, ne de geleceğe dönük sağlıklı politikalar üretilebilir.

Açık ki sistem, daha çok ezilen ve sömürülenlerin beyinlerine nüfuz ederek varlığını süreklileştiriyor. Beyne egemen olmada ideolojik aygıtlar temel rol oynuyor. İkel birikim sömürgeciliği döneminde hakim ideolojinin temel argümanı, yerli halkların "cennet" vaadiyle hıristiyanlaştırılmasıydı.. Sanayii devrimi döneminde bu argüman, yerini "uygarlaştırma" söylemine bıraktı. Bugün ise daha çok "kalkındırma", "yapısal uyum", "insan hakları" ve "demokratikleşme" retoriği kullanılıyor. Döneme göre söylem değişse de, ideolojinin işlevi değişmiyor: *Emperyalist sistemin çıkarlarını, ezilen ve sömürülenlerin çıkarı olarak empoze etmek...*

Yabancılaşmanın kaynağı ve ulusal kimliğin ana kırılma noktası, kendini "aşağı" gören bu sömürge psikolojisidir. Parti gecelerinde ve miting meydanlarında "Bağımsız Kürdistan" sloganları haykırıp, devlet memurları önünde "reben" durarak bu kompleksin aşılması olanaklı değildir. Kürdistanlılar, Avrupalılar karşısında sömürge olmaktan kaynaklanan aşağılık kompleksinden kurtulmadıkça ve kendilerini bir Alman ya da Fransız'la eşit görmedikçe, ne bu aşağılık kompleksini aşabilirler, ne de taşıdıkları mücadele potansiyelini maksimum düzeyde kullanabilirler.

Zor ve şiddet ile, ideolojik-siyasal kuşatmayla sömürge insanına taşınan kendini "değersiz" ve "işe yaramaz" olarak görme psikolojisi, sadece ülke dışında "koruyucu" ve "kurtarıcı" arayışına yol açmakla kalmaz, "iç ilişkilerde" de kendini üretecek bir kültürel temel oluşturur. Mazlum ulusların kendi celladına başkıldırırken bile zihinsel ve ruhsal olarak özgürleşememesi ve "yeni efendiler" aramasının asıl nedeni budur.

Avrupa'da etkin politik bir güç haline gelebilmek için, Kürtler üzerindeki bu ideolojik hegemonyanın kırılması şarttır. Yine, köleliğin yeni biçimler altında sürdürülmesi istenmiyorsa, Avrupa merkezci bakışın beslediği "kurtarıcılık" ideolojisinin ve fetişizminin aşılması, kitlelerin kendi kurtuluşlarının öznesi haline gelmesi zorunludur. Bu aynı zamanda, Kürdistanlıların özgüvenlerini

kazanmalarını ve kendi gerçek güçlerinin farkına varmalarını sağlayacaktır. Sistemden köklü ideolojik ve siyasi kopuş da buna bağlıdır. Bu, hem örgütsel bağımsızlığın güvencesidir, hem de ulusal ve toplumsal kurtuluşun önkoşuludur.

Sonuç olarak, sürgün Kürdistanlılarla ilgili sağlıklı politikalar üretilebilmesi için, Avrupa merkezci bakışın Kürdistan toplumu ve Kürt hareketleri üzerindeki etkisinin mutlaka irdelenmesi gerekir.

AVRUPA MERKEZCİBAKİŞ VE SÖMÜRGEÇİLİK

Avrupa merkezçiliği, kendi ulusal ve dinsel kimliğini başka uluslardan ve topluluklardan üstün gören **etno-merkezçiliğin** bir türevidir. Bu özelliğiyle Avrupa'daki gizli-açık ırkçılığın ana beslenme kaynağıdır.

Avrupa merkezci ideoloji, Avrupa'nın uygarlığın merkezi olduğu, diğer uygarlıklardan ve halklardan her bakımdan üstün olduğu kabulüne dayanır.. Bu anlayış kendi dışındaki ülke ve ulusları ilkel ve geri gördüğünden, kendisine benzemeyen halklara çeşitli yöntemlerle kendi değerlerini dayatır.

Avrupa merkezçiliği, aynı zamanda işgalci ve talancı politikaların ideolojik harcıdır. Sömürgeciliğin çeşitli evrelerinde Avrupa merkezçiliğin ideolojik söylemi değişmiş olsa da, özü hiç değişmedi: *Etki ve nüfuz alanlarını genişletmek, başka halklara ve uluslara egemen olmak...*

Yine bu anlayışa göre, Avrupa; bilim, felsefe, sanat ve teknik alanda; ekonomik ve toplumsal gelişmede Avrupa dışı uygarlıklara hiç bir şey borçlu değildir. Avrupa kendi güç, yetenek ve olanaklarıyla bugünkü gelişme düzeyine ulaşmıştır ve tarihsel gelişiminde başka uygarlıkların etkisi yoktur.

F.Başkaya, Edward Said'e de dayanarak Avrupa merkezci ideolojinin bazı özelliklerini şu şekilde ortaya koyuyor;

Avrupa merkezci ideolojinin oluşmasında ve yayılmasında Avrupa'nın "özgünlüğü" ve "üstünlüğü" teması önemli bir yer tuttu. Önce, "Batı uygarlığının" başka uygarlıklardan etkilenmediği, ıktibas yapmadığı düşüncesi yayıldı. Bu amaçla tarihsel süreklilik inkar edildi ve ırkçı-merkezci bir ideolojik söylem üretildi. Bununla eşzamanlı olarak da, üstünlük-alçaklık ilişkisinin iki ayağının oluşturulması gerekiyordu. Avrupa üstündü zira, ateşli silahlara, topa-tüfeğe, modern makinalara ve "uygar" kurumlara sahipti. Avrupa dışı toplumlar geriydi zira onun sahip olduklarından "yoksundu". Bunlardan birincisini kanıtlamakta fazla zorlanmadılar. İkincisinin oluşturulmasında da oryantalizm imdada yetişti.. "Oryantalizm, sömürgeciliğin keşif kolu"

başlığını taşıyan kitabın yazarı Filistin asıllı ünlü bilim adamı Edward Said: "Avrupa sadece şekil olarak ele aldığı alçaltılmış bir doğu kavramıyla kendi kültürünü belirlemiş ve güçlendirmiştir". (Said, 1995, s.15) Avrupa uygarlığının özgünlüğünün kanıtlanması için Asya ve Afrika uygarlıklarıyla secere zincirinin koparılması gerekiyordu. Bu amaçla kadim Grek uygarlığının kadim Mısır uygarlığından etkilenmediğini "kanıtlamaya" giriştiler. Oysa Yunan uygarlığındaki Mısır ve Fenike etkisini inkar etmek tarihi fahrif etmek demektir. Dolayısıyla kadim Yunan uygarlığını, Anadolu, Mısır, Doğu Akdeniz, Sudan vb uygarlıklardan soyutlamak ve sürekliliği inkar etmek için ari irk soyudurmaya zorlandılar.

Sömürgecilik etkinliğini artırdıkça, Avrupalı beyaz adamın Avrupa dışı uygarlıklara karşı saygısızlığı ve küçümsemesi de belirgin bir hal aldı.

Hiristiyanlığın da, Kadim Yunan uygarlığının da "Avrupalı" olduğu,

uygarlığın ve felsefenin beşiği olduğu biçiminde bir tarih versiyonu geliştirildi."

"...Avrupalı, başka halklardan üstün olduğuna göre, Avrupa dışı dünyanın insanlarının"ne ve nasıl olup olmamaları" gerektiğine de uygar üstün yetenekli Avrupa'lı karar verecekti. Öte yandan, "saf", "temiz", "uygarlık" timsali Avrupa ırkının bu özelliklerini koruyabilmesi de "aşağı ırklarla" temasının önlenmesine ve aşağı ırkların ari irki dejenere etmesinin önünün kesilmesini gerektiriyordu..... İnsanlık Tarihi bir kere tahrif edilip, pre kapitalist dönemin büyük uygarlıklarıyla "Avrupa uygarlığı" arasındaki süreklilik bağı inkar edilince, Avrupa merkezli bir tarih anlayışını dayatmak kolaylaşmıştı." (F.Başkaya, Ö.Ü.Formu Sayı.2. 11-12)

İspanya, Portekiz, İngiltere ve Fransa öncülüğünde başlatılan işgalci sömürge politikası, Avrupa kapitalizmine hem büyümek için ihtiyaç duyduğu kaynakları sağladı, hem de sonraki dönemlerde toplumun ortalama refah düzeyini yükselterek "Batı"daki toplumsal huzursuzlukları ve çatışmaları yumuşatıcı işlev gördü. Avrupa "uygarlığı", varlığını işte bu sömürge politikasına borçludur. Yani batının bölümlendiği bugünkü "refah"ın ve "gelişmişliğin" temelinde Avrupa dışı halkların alinteri, kanı ve emeği var. Kapitalist sanayiinin gelişmesinde Avrupalı emekçilerden çok, sömürgeleştirilmiş

Amerika, Asya ve Afrika'nın yeraltı yerüstü zenginlikleri ile köle emeği rol oynadı. İhtiyaç duyulan sermaye, bu kıtalar yağmalanarak ve talan edilerek, buralardan Avrupa'ya getirilen köleler en vahşi biçimde çalıştırılarak elde edildi. H.Koning'in belirttiğine göre sadece;

"Latin Amerika"nın talanı, yağması ve sömürsü sonucunda 1492-1800 arasında Avrupa'ya taşınan servetin değeri 1914 öncesi altın/dolar kuruna göre 6 milyar dolara ulaşıyordu ki, bu rakam 1800 yılında Avrupa'da sanayiye yatırılan toplam sermayeye eşitti.. (Aktaran F.Başkaya.age.)

Bu talan ve sömürüye Afrika ve Asya'nın zenginlikleri de eklendiğinde, Avrupa'nın bölümlendiği zenginliğin gerçek kaynakları daha iyi anlaşılır.

Açıktır ki zor ve şiddet ile, ideolojik-siyasal kuşatmayla sömürge insanına taşınan kendini "değersiz" ve "işe yaramaz" olarak görme psikolojisi, sadece ülke dışında "koruyucu" ve "kurtarıcı" arayışına yol açmakla kalmaz, "iç ilişkilerde" de kendini yeniden üretecek bir kültürel temel oluşturur. Mazlum ulusların kendi celladına başkıldırırken bile zihinsel ve ruhsal olarak özgürleşememesi ve "yeni efendiler" aramasının asıl nedeni budur.

yerli halkları "uygarlaştırılmak" ve "kalkındırılmak" da ancak kendi yardımlarıyla mümkündür(!)

Zihinsel İstila-1 Kimliksizleştirme

Sömürgeciler fiili baskı, zulüm ve katliamlardan çok, sömürge insanını kendi kimliğine yabancılaştırarak sömürgedeki varlıklarını sürdürmeyi başardılar.

Bilinirki sömürge ulusların militarist uygulamalara karşı savunma refleksleri oldukça güçlüdür. Düşman olarak gördükleri güçlerden gelebilecek olası fiziki saldırılara karşı kendilerini savunmaya koşullanmışlardır. Bu yüzden 19.yüzyıldan sonra salt kuvvet politikalarıyla sömürge kalamayacaklarını anlayan sömürgeciler, özellikle ideolojik manipülasyon yöntemlerine ağırlık verdiler. Böylece zihinsel

işgal ve kimliksizleştirme sömürgeci tutunabilmenin en etkili yöntemlerinden biri olarak devreye sokuldu.

Kültürel kıyım ve kimliksizleştirme, daha çok ideolojik yöntemlerle sömürge insanının beynini fethetmeyi ve böylece sömürgecilere karşı direniş reflekslerini kırmayı amaçlar. Bu yanıyla uzun vadede askeri saldırılardan çok daha tahrip edicidir. Kimliksizleştirme sürecinde kendine yabancılaştırılan sömürge insanı, kendisini kendi gözünüyle görme yeteneğini kaybeder, efendisinin değerlerini benimser ve onun gözünüyle dünyaya bakmaya başlar. Köle efendisinin değerlerini benimserken, onu "çok ileri", kendisini "geri" olarak algılamaya ve ancak efendisi tarafından "uygarlaştırılabileceğine" inanmaya başlar.

Serge Latouche'nin belirttiği gibi,

"Bu yerini doldurma bir kültürleşme değildir, çünkü Batı efsanesinin benimsenmesi ve Batı değerlerinin kanlı saldırganlığıyla bütünleşme söz konusu değildir. Daha yalın bir anlatımla, artık kendisini görececek gözü, kendisini dile getirecek sözü, iş görececek kolu kalmamış toplum, ötekinin bakışını benimser, ötekinin sözüyle konuşur, ötekinin kollarıyla iş görür." (Özgür Üniv.Formu a.g.k)

Sömürgecinin efendi olarak varlığını sürdürdürebilmesi, sömürgeleştirilen insanın "ilkel" ve "geri" olduğuna, Batı'nın (ya da sömürgecinin) vesayeti altında yaşamını sürdürmesi gerektiğine inandırılması gerekir. (Apo'nun savunma ve yazılarında Kürtlerin celladı TC ordusundan ve Türklerden söz ettiği her yerde abartılı bir biçimde yüceltme ve övgüye başvurulması, Kürtlerden ve direnişlerinden sözettği her yerde aşağılayıcı ve küçümseyici bir dil kullanılması, efendisi tarafından kabul görmek ve başışlanmak (!) için çırpınan bir kölenin ruh halini yansıtan trajik bir örnektir).

"Oysa bir toplum için kendi beyniyle düşünemez, kendi gözünüyle göremez olmaktan daha vahim bir durum yoktur." Bu aynı zamanda bir halkı ruhsal olarak köleleştirmenin de en kestirme yoludur. Düşünme, yargılama, karar verme hakkını kendisinden üstün gördüğü birilerine devreden bir halkı boyunduruk altında tutmak çok daha kolaydır çünkü.

Burada düşünme hakkının devredildiği şeyin parti, lider veya devlet olması sonucu değiştirmez. Önemli olan halkın mistik ve tanrısal anlamlar yüklediği bir "kurtarıcı"ya inandırılmasıdır. "Kurtarıcının" güç ve etkinliği, halkın kavrama ve anlama kapasitesinin çok sığ olduğuna inandırılmasına bağlıdır. Bu yüzden sömürge insanı sürekli küçümsenir, aşağılanır, ve kendine güven duyması engellenir.

Sömürge halkı beyinsizleştirme yöntemi, kimi zaman sömürge boyunduruğunu kırma iddiasıyla yola çıkan "kurtarıcı" partiler ve bu partilerin tanrılaştırılan şefleri tarafından da kullanılır. Bu partiler, sömürgecilerin iradesini hiçeştirdiği ezilen halka, özgüven taşımak ve onu kendi

kurtuluşunun öznesi haline getirmek yerine, bir yandan özgürlük söylemini bolca kullanırken diğer yandan benzer yöntemlerle kitleler üzerinde hegemonya kurarlar. İradesi kırılan kitleler, "özgürlük" retorisiyle manipüle edilerek "ruh"larını gönüllü (!) olarak "kurtarıcı" şeflere teslim ederler! Bu ne geçici bir vekalet verme olayı, ne de bir hak ve yetki devridir; çok yönlü ideolojik kuşatmayla kişiliğin parçalanarak teslim alınmasıdır.

Bunun incelemeye değer tipik bir örneği Kuzey Kürdistan'da Öcalan ve PKK olgusunda yaşıandı, halen de yaşanıyor.

Özgürlük ve bağımsızlık iddiasıyla yola çıkan PKK'de "kurtarıcılık", bir ideoloji olarak en uc noktada ve oldukça kaba biçimde üretildi. Özgürlüğe inanarak savaşan militanlar ve kimi MK üyeleri "Apo'suz bir hiç olduklarına; onun tarafından düşürüldükleri bataktan çıkarıldıklarına, Apo'daki derinliği ve dehayı hiç kimsenin anlayacak kapasiteye sahip olmadıklarına" inandırıldı. Öcalan dışındaki herkes aşağılanırken Apo ilahlaştırıldı. Aynı anlayış ve kültür büyük ölçüde kitlelere de taşındı. Kitleler ve parti kadroları bir kez buna inandırılınca, Apo'nun her söylediği sözde, her hareketinde keramet aramaya başladılar. Özlem duydukları, ulaşmak istedikleri tüm amaçları onunla özdeşleştirdiler. O'na bağlandıkları, O'nu sevdikleri, O'nun isteklerini yerine getirdikleri oranda amaçlarına ulaşacaklarına inandırıldılar. Tery Eagleton'un ifadesiyle;

"En etkili baskı kuran kişi, kendi buyruğu altındaki insanları, kendi iktidarını sevmeye, arzulamaya ve kendilerini onunla özdeşleştirmeye ikna edebilmiş olan kişidir". (Ideoloji S14-15 Ayrıntı Yayınevi)

Kitleler ve militanlar düşünce kapasitelerinin Öcalan'ı anlamaya yetmediğine inandırılınca, onlara yapacakları tek iş kalıyordu: Öcalan'a iman etmek, onu "sevmek" ve talimatlarını hiç bir şüphe duymadan harfi harfine yerine getirmek.

Böylece "Başkan'ın bir bildiği var", "Biz onu anlayamayız", "O her şeyin en iyisini bilir" anlayışı Kuzey Kürdistan'da yaygın bir kültüre dönüştürüldü. Kuşku ve sorgulamanın bir "günah" sayıldığı "kul-tanrı" arasındaki ilişki biçimi "sol" söylem de kullanılarak yeniden üretilirken, özgürlük adına düşünce ve iradeye kilit vuruldu..

Bu atmosfer içinde ideolojik-politik kalite düşerken, ilkesel olarak baskı ve bağımlılık kabul etmeyen ve ancak özgürlük bahçesinde filizlenebilen sanatsal yaratıcılık ve bilimsel düşünce üretimi büyük yara aldı.. İdeolojik çizgiye hizmet edecek ısmarlama "eser" üretmeye zorlanan aydınlar, araştırmacılar ve sanatçılar ya gerilla savaşına duydukları sorumluluk gereği bu zorlamaya boyun eğdiler, yada bu dayatmayı reddettiler oranda

dişlandı. Kürdistanlıların bilimsel bilgi üretimine en çok ihtiyaç duydukları bir dönemde aydınlar, araştırmacılar, sanatçılar işlevsizleştirildi.

Her şeyin "kurtarıcıya" havale edilmesi halkın savunma reflekslerini de büyük ölçüde zayıflattı. Kitlelerin ve savaşan kadroların inşiyatifi ve özgüveni parçalandı. Bu yüzden büyük bedeller ödenerek kazanılan mevziler, İmralı'da sömürgecilere "hibe" edildiğinde bile, ne halk ve ne de PKK kadroları gerekli tepkiyi gösteremedi.

Ancak bir de madalyonun diğer yüzü vardı:

"Bununla birlikte" diyor Eagleton, "hikayenin öteki yüzü de aynı derece de öneme sahiptir. Çünkü bu tür bir baskı, kurbanlarını yeterince tatmin etme konusunda uzun süre başarısız kalması durumunda kurbanlar, nihayet bir gün kendisine karşı ayaklanacaklardır" (a.g.e)

Ancak ayaklanma ile devrim aynı şey değildir. Bir ayaklanmanın devrim niteliği kazanması, eski yönetim tarzını şekillendiren tüm ilişki biçimlerini, bu ilişkileri besleyen ideolojik-siyasal

formasyonu reddetmeyi ve bu kopuşun yeni devrimci bir alternatifin inşasıyla tamamlanmasını gerektirir. Bir kitlenin belli bir süre bağlandığı, iradesini teslim ettiği diktatörel bir siyasal organizasyona, bu organizasyonun hegemonyacı şef'ine fiilen başkaldırması, bu yapının varlığına süreklilik kazandıran ideolojik motiflerden, örgütsel-siyasal yaşamın yarattığı kültürden kopmak anlamına gelmez.

Ayaklanma süreci, eski ilişki biçimlerinin yarattığı kültür ve tahribatların kapsamına göre çeşitli biçimler alabileceği gibi, kopuş ve kuruluş süreci arasındaki uzun ince yolda bir çok ara istasyondan geçilebilir. İnanılan, bağlanan ideolojik ve siyasal düzeylerden her kopuş, aynı zamanda buhranlar, derin iç sarsıntılar, iç kanamalar ve doğum sancıları demektir. Çöküş ve yenilenme imkanı aynı anda birlikte varolur. Ideolojik ve siyasal hegemonyanın etkime alanındaki kitle ve kadrolar kopuş sürecine girerken, bu hegemonyanın etki derecesine bağlı olarak çeşitli davranışlar sergilerler. Bu ara dönemde bir çok kişi eski ile yeni arasında uzun süre gergin yaşar. Hayal kırıklığı, değer boşalması, amaç ve hedeflerden vazgeçme, geleceğe güvensizlik, umutsuzluk, yeni "kurtarıcı"

şef arayışı, herkesten ve her şeyden kuşkulama, çöküş ve ihanet, hedefsiz-amaçsız başkaldırı vb. gibi tavır ve tutumlar birlikte ve içiçe yaşanır. Yenilenmenin tohumları da bu süreçte olgunlaşır. Sağlıklı filizleri besleme, yenilenme ve değişim çabaları, ortaya yepyeni kaynaklar, yepyeni dinamikler çıkarır.. Sorgulama ve kopuş süreci, şok yaratacak bir olayla ya da "yenilgi", "teslimiyet" gibi "felaket" olarak algılanacak bir gelişmenin ardından yaşanmışsa, kopuş ve çöküş ile yeni bir alternatifin gelişmesi çok daha hızlı gerçekleşebilir. Ya da bu üç seçenektен ilk ikisi daha hızlı, yeni alternatifin ortaya çıkması ve gelişmesi daha yavaş olabilir. Bu daha çok, şokun ardından ortaya çıkan kopuş, dağılma ve çöküş süreçlerine müdahale edecek alternatif örgütlenmelerin kuruluş hızına ve niteliğine bağlıdır.

Geç kalınmış olsa da Eagleton'un sözünü ettiği AYAKLANMA sürecine Kürdistan'da da girilmiş durumda. Yıllarca iradesine ipotek konulmuş olan Kürdistanlılar, Apo'nun

mahkemedeki tutumuyla, yaşadıkları şokun etkisinden yavaş yavaş sıyrılmaya, özgürlüğün ve kurtuluşun ilk ve temel adımı olan zihinsel özgürlüklerini yeni yeni kazanmaya başladılar; olaylara ve gelişmelere daha özgür bir kafayla, sorgulayıcı ve eleştireci bir mantıkla bakma sürecine girdiler.. "Devrimci Çizgi Savaşçıları", "Özgürlük İnşiyatifi", "Ulusal-Demokratik İnşiyatifi" adıyla ortaya çıkan oluşumlar, örgüt ve liderle özdeşleştirilen amacın, yine bu örgüt ve lider tarafından iğdiş edilmesine, kendilerine teslimiyetin dayatılmasına boyun eğmeyen PKK kadrolarının tepkilerine işaret ediyor. Kuşkusuz bu süreç, yukarıda ifade edilen

olumsuzluklarla birlikte gelişecektir. Hatta denilebilir ki kopuşun ilk belirtileri daha çok olumsuz olacaktır/oldu da. Bu kaçınılmazdır. Özgürlük ve bağımsızlıkla özdeşleştirilen Apo'nun, yakalandıktan sonra, Kürdistan Kurtuluş Mücadelesi'ni tasfiye programında açık biçimde rol alması nedeniyle, ilk etapta Apo şahsında örgütlü mücadeleye inanç ve amaca ulaşma umudu zayıflayacak, değerler aşınacak, güvensizlik ve karamsarlık yaygınlaşacaktır. Büyük olasılıkla bu durum diğer politik hareketlerin bir bölümüne de; bölünme, dağılma ve yeniden saflaşma biçiminde yansımacaktır. Ama bu sürecin aşılması için eski sistemin ideolojik özyle birlikte alt üst olması zorunludur.

Kültürel kıyım ve kimliksizleştirme, daha çok ideolojik yöntemlerle sömürge insanının beynini fethetmeyi ve böylece sömürgecilere karşı var olan savunma ve direniş reflekslerini kırmayı amaçlar. Bu yanıyla uzun vadede askeri saldırılardan çok daha tahrip edicidir. Kimliksizleştirme sürecinde kendine yabancılaştırılan sömürge insanı, kendisini kendi gözüyle görme yeteneğini kaybeder, efendisinin değerlerini benimser ve onun gözüyle dünyaya bakmaya başlar.

Bu dönemin güçlü bir alternatifle aşılabilmesi birazda bu sarsıntının sonuçlarına bağlıdır. Kişiye ve örgüte güvensizlik, bütün devrimcilerden ve örgütlerden kuşulanma paranoyasına dönüşebileceği gibi, şayet kişi ve örgütten kopuş, ideolojik kopuşla tamamlanamazsa, yeni bir şef ve "kurtarıcı" arayışına da yol açabilir. Önemli olan bu sürecin, sömürgeci kültürün bütün türevlerinden radikal bir kopuş noktasına varması ve devrimci bir alternatifle taçlandırılmasıdır. Bu dönemin daha az sancılı geçmesi, sarsıntıdan daha az yara alarak çıkılması, sorgulamaya paralel güçlü ve etkin bir alternatifin oluşmasına ve hızla gelişmesine bağlıdır. Bu bir kez başarılı olduğunda ortaya muazzam bir enerji çıkacaktır. İşte o zaman kitlelerin, aydınların, politikacıların, bilim insanı ve sanatçıların henüz taşıdıkları mücadele potansiyelinin yüzde on'unu bile kullanmadıkları, bu güne kadar kullanılan askeri ve siyasi potansiyelin de, yanlış politika ve örgütlenmelerden dolayı gerçek gücünü ve etkisini gösteremediği daha iyi anlaşılacaktır.

PKK gibi, büyük bir kadro ve kitle potansiyelini bünyesinde barındıran bir hareketten ideolojik-siyasal kopuş, hiç kuşkusuz sadece PKK merkezi tarafından değil, TC ve Kürt sağı tarafından da engellenmeye çalışılacaktır/çalışılıyor. T.C, Apo eliyle PKK kadrolarını ve onun üzerinden de yurtsever Kürt kitlelerini ehilileştirmeye çalışırken, buna boyun eğmeyenlerin etrafı, bağımsızlıkçı ve sosyalist bir seçeneğin ortaya çıkmaması için çeşitli tuzaklarla ve mayınlarla çepeçevre kuşatılacaktır. Bu kuşatmada kemalist-devletçi "sol"cuların yanı sıra, "batı"cı ve anti-sosyalist Kürt sağı da rol alacaktır. Apo'nun manyetik alanından çıkanlar, Apo ve PKK karşıtı gibi görünen, ancak özünde "kurtarıcılık" ve "şef"lik ideolojisinin başka türevlerini temsil eden bu kesimler tarafından da çeşitli yöntemlerle manipüle edilecektir.

Yine PKK dışında kalan radikal söyleme sahip Kürt hareketlerinin küçük **dükka**'lar kuran değişmeyen şefleri de, bu arada siyaset sahnesinde yeniden boy göstermeye, sürecin bütün olumsuzluklarını Apo ve PKK'ye fatura ederek kendilerini aklamaya çalışacaklardır. Yetmişli yıllarda bir çok devrimci "kadro"nun ve büyük bir yurtsever kitlenin umudu haline getirilen bu şefler, tepesine demir attıkları "radikal" hareketlerin militan ve taraftarlarını sorumsuzca harcadılar, inanç ve değerlerini paramparça ettiler; devrimci reflekslerini kırarak adım adım kötürümleştirdiler. Bir dönemin devrimci kuşağı, bütünyle yalan ve entrikaya dayalı burjuva siyaset tarzı içinde çözümsüzlüğe ve umarsızlığa sürüklenerek olup bitenleri kanıksar hale getirildi.

Yaşanan çürüme ve yozlaşmanın sorumluluğunu omuzlarında taşıyan "siyaset sınıfı"nın bu değişmeyen "usta"ları, bir çok militanın kırılmış-parçalanmış umutlarını arkalarında bıraktıklarını akıllarına bile getirmeden, legal/illegal alanın köşe taşlarını

tutmaya başladılar. Bu arada bazı Kürt hareketlerinin kimi eski "önder"leri de, yaşanan demoralizasyon havasından yararlanarak yeniden siyaset sahnesinde boy göstermeye başladılar. Sosyalizme düşmanlığı marifet sanan bazı eski "şef"lerin, "M-L" rumuzlu "radikal" gruplarca hesaplı biçimde yeniden umut haline getirilmek ve kahramanlaştırılmak istenmesi ise gözlerden kaçmıyor. Onlarca yıldır bu kavganın her türlü zorluğunu göğüsleyen ve zindanda-zulümde nice bedeller ödeyen militan kadrolar, eğer ideolojik-teorik bir rönesans eşliğinde pratik politika alanına müdahale etmez ve mücadelenin tepesine paraşütle tekrar inmek isteyen bu gedikli şef'lerden bir bütün olarak kopuşamazlarsa, bu pis çarkın acımasız dişlileri arasında tükenip yok olup gideceklerdir.

Açıktır ki, Kürdistanlılar; ideolojik, politik, askeri, diplomatik ve enternasyonal düzeyde bugüne kadar taşıdıkları kinetik enerjinin sadece çok küçük bir bölümünü kullandılar. Bu da doğru biçimde kullanılmadığı için, harcanan onca emek ve ödenen onca bedel, istenilen sonucu yaratmadı/yaratamadı. Kürtler sahip oldukları potansiyel enerjiyi doğru bir örgütlenmeyle bu kez nükleer bir enerjiye dönüştürebilirse, yüzyıllardır özlemini çektikleri özgürlük ve bağımsızlığa ulaşabilirler.. Bu başarılabilir, başarılımalıdır.

Görülüyor ki, Avrupa merkezci bakış, TC gibi sömürgeci devletler tarafından baskı ve zor aygıtlarıyla takviye edilerek yeniden üretilirken, "yerli" şeflerin elinde de "otantik" biçimler kazanarak oldukça kaba uygulamalara dönüşebiliyor. Bundandır ki emperyalist-sömürgeci devletler askeri, mali, adli, idari hegemonya araçlarının yanı sıra, yerli halkın beynini fethedecek ideolojik hegemonya araçları geliştirmeye özen gösterdiler. Başta "eğitim-öğretim" kurumları olmak üzere, görsel-işitsel ve yazınsal medyayı, spor ve tüketim araçlarını, diğer kültür-sanat etkinliklerini ideolojik hegemonya araçları olarak etkin biçimde kullandılar. Yerli halklara kendi düşünüş tarzlarını, zevk ve değerlerini taşımaya ve benimsetmeye büyük gayret gösterdiler..

Zihinsel istilanın bir diğer önemli yanı, siyasi yönetim biçimi değişse bile sömürgecilere egemenliklerini yeni biçimler altında sürdürme olanağı sağlamasıydı.

Sömürgeci bir güçten "kurtulmak", sömürgecilikten kurtulmak anlamına gelmediği gibi, bir diktatörden kurtulmak da, diktatörlük sisteminden kurtulmak anlamına gelmez.. Yine bir sömürgeci devletin işgal ve ilhaka dayalı klasik sömürgeci yöntemlerden vazgeçmesi, sömürgeci politiklardan vazgeçtiği anlamına gelmediği gibi, bir diktatörün çeşitli nedenlerle yönetim modelini değiştirmesi de, onun diktatörlükten gerçekten vazgeçtiği anlamına gelmez. Aslolan, sömürgeci hegemonyanın askeri gücüyle birlikte ekonomik ve sosyal gücünü

kırmak, buna paralel olarak sömürgecilikten ideolojik ve kültürel olarak da kopuşmak ve zihinsel olarak özgürleşmektir.

Sömürgeciler ideolojik hegemonyanın kalıcı etkilerini bildikleri için, gerektiğinde işgal ettikleri topraklardan çekilmekte, sömürgelerin siyasal "bağımsızlıklarını" tanımakta bir sakınca görmediler. İdeolojik ve kültürel hegemonya, onlara, kapıdan kovuldukları ülkeye pencereden girme olanağı sağlıyordu çünkü. Tabii bu kez ellerinde silah ve kırbaça değil; yüzlerinde sahte tebessüm, boyunlarında kravat, koltuklarında "kalkındırma" ve "yardım" reçeteleriyle...

Aynı durum örgüt ve kurumlar içinde birebir geçerlidir. Kişi ve kurum'dan vazgeçilmesi, ilişki biçimini belirleyen ideolojik ve kültürel yapıdan kopuş yaşanmadığı sürece, eski siyaset ve yönetim tarzının tekrarlanması kaçınılmazdır. Şayet KOPUŞ ve YENİDEN

İNŞAA sürecine, "miras" devralma adına, eski politika ve örgütlenme tarzını besleyen ideolojik ve kültürel öğeler dahil edilirse, ortaya çıkan "yeni" oluşumların da uzun vadede çürümesi kaçınılmazdır. "Kurtarıcı" şeffiği besleyen maddi ve sosyal şartlar uzun süre varolacağı için, aslıolan ideolojik-kültürel kopuştur..

Unutmamalı ki, ideoloji ve kültür öylesine etkili bir güçtür ki, örgütlenme ve kurumlar fiilen dağılsa bile, ideoloji her zaman ete kemiğe bürünebilir, kendi muhtevasına uygun adı ve etiketi farklı, ama özü aynı, "yeni" kurum ve örgütlenmeler yaratabilir. Sömürgecilerin zihinsel

istila araçlarına ve kültür emperyalizmine bu kadar büyük önem vermeleri boşuna değil.

Özetle; sömürge insanının direniş yeteneği sadece zor ve baskıyla değil, daha çok kültür emperyalizmi ile köreltildi. Yukarıda vurguladığımız gibi, başlangıçta bu rolü Hristiyan misyonerler üstlendi; daha sonra bu iş kısmen "bilim"e, daha çok da "Batı'nın kalkınma uzman"larına ve sömürge halkın "mekteplilerine" düştü. Köleleştirilen halklar bunlar tarafından yardıma ve kalkındırılmaya muhtaç geri toplumlar olduklarına inandırıldı. Bunda sömürge ulusların diplomalı "aydınları" da önemli rol oynadı. Sömürge "aydın"ları ve politikacıları, kendi halkını küçümsedikleri ve horladıkları ölçüde,

yüceldiklerini sandılar. Bir Avrupalının ya da sömürgeci devlet yöneticisinin önünde iki büklüm duran, isteklerini dilenci mırıltısıyla dile getiren bu kesimler, kendi halkına karşı olabildiğince küstahlaştılar, kabadayılaştılar.

Zihinsel İstila-2 "Hümanist" Kuşatma!

Mazlum ulusları sefalete sürükleyen "Batı", 15-19. yüzyılları arasında ilkel ve klasik sömürgeci yöntemlerle iç dinamiklerini paramparça ettiği yerli halkların daha sonra "kurtarıcılığına" soyundu. Ama önce bu ulusların "Batı'nın "kurtarıcı" olduğuna inandırılması gerekirdi. Bunda da resmi "kalkındırma"

reçetelerinin yanı sıra, esas olarak, resmi ve "sivil" oluşumlar (AB yardım fonları, NGO, Kiliseler, parti vakıfları, çeşitli yardım kuruluşları vb.) üzerinden organize edilen "kalkındırma ve yardım projeleri" ile "demokrasî" ve "insan hakları" söylemi etkili oldu. Tüm demokratik hakları gaspedilmiş halklar için "demokrasî" "insan hakları" gibi kavramlar, halkın acil politik ihtiyaçlarına denk düştüğü oranda batı'ya umut bağlanmasını sağladı. Öte yandan "insan hakları" retoriği ve belli programlar çerçevesinde uygulamaya konulan denetimli(!) yardım projeleri, halkların kendi iç dinamikleriyle hareket etme ve demokratikleşme kapasitesini büyük ölçüde kırarken, yardım(!) alan kuruluşların kendi kadro ve dinamiklerine

ideolojik ve siyasal hegemonyanın etkime alanındaki kitle ve kadrolar kopuş sürecine girerken, bu hegemonyanın etki derecesine bağlı olarak çeşitli davranışlar sergilerler. Bu ara dönemde bir çok kişi eski ile yeni arasında uzun süre gelgit yaşar. Hayal kırıklığı, değer boşalması, amaç ve hedeflerden vazgeçme, geleceğe güvensizlik, umutsuzluk, eski yapıya yada "aile"ye geri dönüş, yeni "kurtarıcı" şef arayışı, herkesten ve her şeyden kuşkulama, çöküş ve ihanet, hedefsiz-amaçsız başkaldırı vb. gibi tavır ve tutumlar birlikte ve içiçe yaşanır. Yenilenmenin tohumları da bu süreçte olgunlaşır. Sağlıklı filizleri besleme, yenilenme ve değişim çabaları ortaya yepyeni kaynaklar, yepyeni dinamikler çıkarır.

dayanarak örgütlenme, bağımsız siyasal bir kimlik ve kişilik kazanma olanağını da zayıflattı; onların kendi hedef kitleleriyle organik bağ kurma yeteneklerini yitirmelerine, siyasal reflekslerini kaybetmelerine yol açtı. Sonuçta bu uygulamaların yarattığı manipölasyon, hem sömürge ulusların düşmanlarını tanımalarını engelledi, hem de onları kendi kimliklerine daha çok yabancılaştırdı. Kitleler içine düşürüldükleri durumun baş sorumlusu olan sömürgecileri "kendisine sahip çıkan dostları" olarak algılar oldu.. Bugün pek çok Kürt şahsiyetin "batı'yı "kurtarıcı" olarak görmesinde bu "hümanist" politikaların önemli bir payı var.. Bu bağlamda "yardım" ya da

"ödül" alan kişi ve kuruluşların kendi varlık nedenlerine ve amaçlarına hızla yabancılaşmaları ve siyasal olarak çürümeleri, üzerinde ciddiyetle durulması gereken bir olgudur. Şimdilik geçelim.

Böylece "batı", bir yandan halkları yoksulluk ve sefaletle mahkum ederken, diğer yandan da onları bu sefaletten kurtarmak için "kalkındırmaya çalışan hümanist bir güç" rolüne bürünmüş oluyordu.. Kriz ve savaşları kışkırtarak halkları birbirine boğazlatan da, barış adına savaş bölgelerine müdahale eden de o'ydu. Pek çok diktatörü halkın iradesine rağmen işbaşına getiren de, işi bittikten sonra diktatör ilan ederek "yargılamak" isteyen de o'ydu. Kürtlere karşı kullanmak için Saddam'a zehirli gazları satan, Kuveyt'e girmesi için cesaretlendiren de o'ydu, Halepçe katliamından sonra Kürtlerin hamiliğine soyunan da yine o. Asker-polis devletlerine işkence tekniklerini ve yöntemlerini, muhaliflerin kontr-gerilla yöntemleriyle, uzun süreli "düşük yoğunluklu yıpratma savaşları" ile nasıl etkisizleştirileceğini öğreten de o'ydu, bu ülkelerdeki insan hakları ihlallerine "müdahale eden", bu devletleri "demokratikleşmeye" zorlayan da yine o.

Bugün ortalama bir Avrupalı için kendi devletleri "barış", "demokrasi" ve "insan hakları" gibi evrensel değerlerin temsilcisidir. Aynı Avrupalı için bir Kürt ya da Afrikalı tembel ve kaba; kendisinin ödediği vergilerden geçinen bir parazittir. Kendisi "çalışkan", "uygar" ve son derece "insancıldır", çiçek ve hayvan severdir. Hatta dünyanın başka yerlerindeki yoksullara, açlık çekenlere, savaşta mahsur olanlara kendi hükümetleri ve NGO'lar aracılığıyla ara sıra bağış yapacak kadar hümanisttir(!) Hem de öylesine çok hümanisttir ki, Avrupa dışı ülkelerdeki insanlık dışı uygulamaların, işkence ve baskıların boyutlarını "aklı almamakta"(!), örneğin Yılmaz Güney'in TC cezaevlerinde yaşanan gerçeklerin küçük bir bölümünü resmettiği "Duvar" filmini bile abartılı bulmaktadır. Onun tarih hafızasında atalarının Afrika'da, Latin Amerika'da, Asya'da gerçekleştirdiği katliamlar, yerli halk üzerinde denediği işkence yöntemleri yoktur. Ne Aztek-Inka-Maya medeniyetlerinin topyekün imhasını ne de yakın tarihe kadar Avrupa'da demokratik ve sosyalist muhalefete uygulanan toplu imha, işkence ve baskıları anımsamaz, anımsamak istemez. Ona göre Hitler ve Musolini'de, Avrupa "medeniyeti"nin kazara doğmuş "gayri meşru" çocuklarıdır. Avrupa dışındaki militarist burjuva diktatörlüklerini ayakta tutan, bu diktatörlüklerin emekçi kitlelere, demokratik ve sosyalist muhalefete uyguladığı baskı ve zulmü, ancak kendi devletlerinin verdiği ekonomik, siyasal, askeri ve teknik destekle sürdürdüğüne inanmaz, inanmak istemez.

Sartre Avrupa hümanizmini çok güzel betimlemektedir:

"...bizde" diyor Sartre, "...ırkçı bir hümanizmden daha tutarlı bir şey yoktur. Avrupa insan olmayı ancak köle ve canavar yaratarak başaramıştı" (Fanon, Yeryüzünün Lanetlileri S.22)

Şimdi yaratılan bu canavarın ıslah edilmesi ve uygarlaştırılması işi de Avrupalıya düşüyor.

Avrupalı "demokratlar"ın ve kimi uluslararası "insan hakları" kuruluşlarının tutumu da, bu "hümanist" kuşatmanın dışında değil. Hatta "hümaniter" çevrelerin ezici çoğunluğu, bu zihinsel kuşatmada belli bir rol oynuyorlar. Kendi devletlerinin göçmenlere ve Avrupalı sol muhalefete karşı insanlık dışı suçlarını, Avrupa devletlerinin militarist rejimlere verdikleri ekonomik, siyasi ve askeri desteği teşhir etmek yerine, daha çok Avrupa dışı ülkelerdeki "insan hakları" ihlallerini öne çıkaran bu kuruluş ve çevreler, bu tutumlarına açıkça kendi devletlerini aklama işlevi görüyorlar. Şili'de, Halepçe'de, Kuzey Kürdistan'da, El Salvador'da, Filistin'de gerçekleştirilen katliamlardaki kendi devletlerinin sorumluluğunu gözardı etmekle, sadece bu rejimlerin suçlarına ortak olmakla kalmıyorlar, Avrupa'nın kendini bütün dünya'ya hümanist" ve "demokratik" olarak empoze etmesine bilerek ya da bilmeyerek hizmet etmiş oluyorlar.

NGO'lar ve uluslararası insan hakları kuruluşlarının çalışma yöntemleri, hedefleri, örgütsel yapılanmaları ve işleyişleri, kaynakları, Avrupa'daki insan hakları ihlalleri ile Avrupa dışı ülkelerdeki insan hakları ihlallerine yaklaşım farklılıkları, Avrupa devletleriyle direkt ya da indirekt ilişkileri, bu ilişkilerin insan hakları kuruluşlarının çalışma programlarına ve politikalarına etkileri üzerinde enine boyuna durulmalıdır. Özellikle de, başta Avrupa'da yaşayan "ekonomik" göçmenler ve politik müteciler olmak üzere, toplumun alt sınıflarının ve Avrupa'lı radikal muhalif akımların karşılaştığı baskı ve haksızlıklara karşı, "insan hakları" kuruluşlarının aldığı tutumun etrafıca araştırılması gerekiyor.

Zihinsel İstila-3 "Bilimsel" Kuşatma!

Avrupa kendini sadece "insan hakları", "demokrasi" ve "barışın" değil, uygarlıkla birlikte bilgi ve "bilim" in de temsilcisi olarak sundu. Sömürge "aydın"larının ve okumuşlarının manipülasyonunda bu olgu başat rol oynadı. Sosyal bilimlerin kurumsal olarak Avrupa'da sistemleştirilmiş olması, hem bu bilim disiplinlerinin kurumlaştığı alanın tüm sınırlılıklarını ve olumsuzluklarını bünyesinde barındırmasına, hem de bu disiplinlere büyük ölçüde Avrupa merkezci bakışın egemen olmasına neden oldu.

Avrupalı olmayan halkların ekonomik, sosyal, siyasal yaşamlarını da daha çok Avrupalı "bilim"

adamları ve "araştırmacılar" yazdı, yerli halklar kendi tarihlerini Avrupalıların yazdıklarından öğrendi(!) Böylece dil, kavram, literatür, zihinsel süreçler bütünüyle Avrupa merkez alınarak belirlendi ve bütün dünya'ya şu ya da bu ölçüde benimsetildi. Avrupalı "bilim adamları" tarafından yaşamı, özgün tarihi, kimliği, zihinsel ve kültürel gelişimi bilinmeyen halklara, onlarda aşağılık kompleksi yaratacak bir "bilim" anlayışı empoze edilmeye çalışıldı. Antik dönemden başlayarak bilim dünyasına önemli katkılar sağlamış olan Avrupa dışı uygarlıklar, bilgi ve bilim dünyası dışında tutuldu. Avrupa tarihi, dünya tarihi gibi sunulurken, Avrupa dışı uygarlıkların gelişme aşamaları da Avrupa'daki toplumsal ve ekonomik sistemlerin gelişme aşamalarıyla özdeşleştirildi; Avrupa toplum tarihinde dört toplumsal üretim tarzı yaşanmışsa,

dünyanın geri kalan kısmında da aynen öyle olmalıydı. Özgün geçmişi tahrif edilmiş, çarpıtılmış, unutturulmuş bir halkın bugününe ve geleceğine egemen olmak çok daha kolaydı çünkü. Burjuva "bilim" adamlarının ideolojik saldırıda öncelikle tarihsel belleği hedef almaları, halkın geçmiş yaşamındaki olumlu ve direnişçi yanları unutturmaya çalışmalarının nedeni de budur.

Avrupa'da "Doğu'yu inceleyen bir bilim dalı" olarak kabul edilen **orientalizm** (şarkiyatçılık), "doğu"lunun zihinsel olarak kuşatılmasının en etkili araçlarından biri oldu. 19. yüzyılın sonlarında Anquetil-Duperron ve Willam Jones'un

araştırmalarıyla temelleri atılan, Raymond Schwab'ın "Doğu Ronnesansı" adlı çalışmasıyla içerik ve kapsamı genişleyen orientalizm; "doğu"nun "batı"ya etkisinin araştırılması, "doğu" toplumlarının ekonomik-toplumsal-siyasal-kültürel yapısıyla ilgili "bilgi" toplanması, Schwab'ın ifadesiyle "batı"nın "doğu"yu "**öğrenme, tanıma ve anlama**" çabası olarak gösterilmeye çalışılmasına karşın, orientalizm'in özünde bu "bilgi" üzerinden "doğu"yu **tanımlamak**, buna dayanarak da, "batı"nın "doğu"yu "**yönetme**" ve ona "**sahip olma**" isteğini yansıtır. Batı üniversitelerinin "doğu" kürsüleri ile "batı" "bilim adamları"nın bir çoğunun "doğu"ya ilişkin araştırma ve incelemeleri, çoğunlukla masum bir "öğrenme ve anlama" çabası değil, daha çok **egemen olmak için bilme**, amacı taşıdığı, en azından "bilgi"nin bu yönde kullanıldığı açıktır. Batılı bilim insanlarının "doğu" araştırmalarında

bilimsel kaygı taşınsa bile, ortaya çıkan "bilgi", o bilgiyi üreten bağımsız olarak, "batı" burjuvazisi elinde egemenlik kurmak için kullandığı bir sermaye aracına dönüştürülmüştür..

Edward Said, orientalizmi; "*Avrupa'nın yaşantısında özel bir yeri olan Doğu'yu tanımlama çabası*" olarak görür ve "*sömürgeciliğin bir kurumu ve ileri keşif kolu*" olarak nitelendirir. Said, 1978'de kaleme aldığı **Orientalism** adlı kitabında, Feministlerin'de kadın-erkek ilişkilerinde önemle üzerinde durdukları bir saptamada bulunur: Buna göre, 'kendini üstün gören ve bu üstünlüğünü korumak isteyen bir kültür, başka bir kültürü **eşit** olarak anlayıp değerlendiremez. Hele bu kültür sömürgeciliğin askeri ve ekonomik amaç ve

kurumlarıyla da besleniyorsa, yani egemen kültürse.. O zaman öğrenme ve anlama isteği "*izin vermek, ezmek, meşruiyet tanımak, yasaklamak, doğrulamak*" gibi tutkulara dönüşür.'

(Aktaran Jale Parla, Efendilik, Şarkiyatçılık, Kölelik. Say 10-11. İletişim Yay.)

J.Parla, E.Said'e dayanarak; "*egemen kültürlerin, başka kültürleri çarpık yansıtmalarının, o kültüre egemen olma yollarından biri olduğunu*" şu şekilde aktarır.

"Said, Orientalism'de Foucault'un kuramsal analizini uygular. Buna göre bütün egemen kültürler kendilerine uygun bir "hakimiyet" söylemi yaratırlar ve bu söylem içerisinde

kendilerinden başka kültürleri istedikleri gibi yansıtır. Bu çarpık yansıma gerçekte bir kültürün diğer bir kültüre egemen olma yollarından biridir".

(J. Parla, y.a.g.e. S.11-Dipnot)

Yukarıda vurgulandığı gibi, sadece orientalizm değil, Avrupa'da sistemleştirilen diğer bilim disiplinleri de Avrupa merkezci bakışın etkisi altında şekillendi. Bu yüzden Avrupa etiketli bilim-felsefe kuramları, tarih anlayışı, yöntem ve epistemoloji, dünyanın dörtte üçünü oluşturan halklar için, kendini anlamayı, aidiyet bilincine ulaşmayı kolaylaştırıcı bir işlev görmekten çok, kendine yabancılaşmasına "hizmet" etti.

Tek otorite olarak kabul edilen; "doğru"yu "iyi"yi, "haklı"yı kendi tekelinde gören Avrupalı (!) "bilim", iddia edildiği gibi gerçekten tarafsız ve masum muydu? "Doğru" ve "iyi", neye ve kime

Öte yandan "insan hakları" retoriği ve belli programlar çerçevesinde uygulamaya konulan denetimli(!) yardım projeleri halkların kendi iç dinamikleriyle hareket etme ve demokratikleşme kapasitesini büyük ölçüde kırıırken, yardım(!) alan kuruluşların kendi kadro ve dinamiklerine dayanarak örgütlenme, bağımsız siyasal bir kimlik ve kişilik kazanma olanağını da zayıflattı; onların kendi hedef kitleleriyle organik bağ kurma yeteneklerini yitirmelerine, siyasal reflekslerini kaybetmelerine yol açtı.

göre belirleniyordu? Hakkında hüküm verilenlerin iradesinin dışlandığı, yaşam deneyiminin katılmadığı bir "bilgi", hangi "bilimsel" araştırmanın "nesnellik" iddialarına dayanak olabilir? Araştırmacının ulusal ve toplumsal konumu ve cinsel kimliğinden bağımsız "saf" ve nesnel bir araştırma ürünü olabilir mi? Avrupa'da "egemen kültür" atmosferinde üretilen bilginin, "evrensel" ve "çok merkezli" bilgi olarak empoze edilmesi, gerçekte onu "evrensel" kılar mı?

Sanırım bu sorulara verilecek sağlıklı yanıtlar, "bilim" teorisiyle ilgili, bir paradigma değişikliğinin gerekli olduğunu da ortaya koyacaktır.

F.Başkaya'nın belirttiği gibi;

"Bir toplumsal olayın içeriği ve "anlamı", olayı kimin anlattığına göre değişiyor. Kristof Kolomp adında bir adam bir adayı "keşfediyor", keşfettiği yere ve orada yaşayan halka bir de ad koyuyor. Elbette hepsi bu kadar değil. Oraya Avrupa kültürünü, teknolojisini, siyasal kurumlarını da taşıyor. Bütün bunları da "uygarlık yoksunu" vahşileri uygarlaştırmak için yapıyor. Oysa "yeni dünyadaki" yerli halklar, yaşadıkları toprakların keşfedilmeye ihtiyacı olmadığını gayet iyi biliyorlardı. Aynı şekilde Avrupalılar tarafından isim takılmasına da ihtiyaçları yoktu, zira her birinin daha önceden verilmiş isimleri vardı". (F.Başkaya a.g.k)

Bundandır ki egemen kabullerle ve resmi paradigmalarda devrimci tarzda hesaplasmadan pozitivistmin ve akılcılığın kısır çemberini parçalamak olanaksızdı. Yine düşünce dünyasına eşitlik ilkesi gözetilerek ezilenlerin de bakışı dahil edilmeden bu sorulara herkes için geçerli olabilecek yanıtlar verilemezdi.

Avrupa üniversitelerinde sömürge uluslardan öğrencilere verilen dersleri "kültür cinayeti" olarak değerlendiren Paul Feyerabend, "Yönteme Karşı" adlı çalışmasında bu öğrencilerin kendi "eşitlik" ve "özgürlük" anlayışı üzerinde yarattığı olumlu değişimi ironik bir dille şöyle anlatır:

"1964'te ve sonraki yıllarda, yeni eğitim politikaları sonucunda, üniversiteye Meksikalılar, Zenciler, Kızılderililer de girmeye başladı. Bir "eğitim" edinebilme umuduyla, bir miktar meraklı, bir miktar mağrur, bir miktar da kafaları karışık, öyle oturup duruyorlardı. Peşinden sürükleyecek insan arayan bir peygamber için ne bulunmaz bir fırsat! Ama ben farklı düşünüyordum. Zira anlıyordum ki o güne kadar az çok yontulmuş dinleyicilerime anlatageldiğim o incelikli savlar ve güzel öyküler, fikirleriyle kendi dışında kalan herkesi köleleştirmeyi başarmış küçük bir grubun kendini beğenmiş düşlerinden, düşüncelerinden başka bir şey olmayabilirdi. Ben kim oluyordum da bu insanlara neyi nasıl düşünmeleri gerektiğini söylüyordum? Bir çok sorunları olduğunu bilsemde bu sorunların ne olduğunu bilmiyordum. Öğrenmeye hevesli olduklarını

bilsem de ilgi duydukları şeylerle, duygularıyla, korkularıyla tanışıklığım yoktu. Felsefecilerin yıllar boyu biriktirdikleri ve liberallerinde yutulması kolay olsun diye dokunaklı sözlerle bezedikleri tatsız-tuzuz yutturmacaları, toprakları, kültürleri, onurları yağmalanmış ve şimdi de kendilerini köleleştiren sözüm ona insanların sözcülüğünü yapanların anemik fikirlerini sabırla özümlemek ve ardından da tekrarlama durumunda olan bu insanlara sunmak doğru muydu? Çevrelerindeki bu garip dünyayı bilmek istiyorlardı, öğrenmek istiyorlardı, anlamak istiyorlardı; bu insanların hakkı daha iyi bir gıda değil miydi? Bunların ataları kendilerine ait kültürler, renkli diller, insanla insan ve insanla doğa arasındaki ilişki konusunda ahenkli görüşler geliştirmişlerdi... Bu kültürlerin bugün sosyoloji, psikoloji, tıp dediğimiz alanlarda önemli başarıları vardır, insan varlığının olanaklarını ve yaşam ideallerini temsil ederler. Gel gör ki bir avuç alaylı araştırmacının yaptıklarını saymazsak, hiç bir zaman hak ettikleri saygıyı görmemiş, hak ettikleri şekilde incelenmemişlerdir; alay edilmiş ve dünyanın en tabi işiymiş gibi önce kardeşçe sevgi dini, sonra bilim dini tarafından yerlerinden atılmış ya da bir dizi "yorum"la rühsuz-laştırılmışlardır. Şimdi herkes ağız dolusu özgürleşmeden ırkların eşitliğinden bahsediyor; ne anlama geliyordu bu? Bu geleneklerin ve beyaz adamın geleneklerinin eşit olduğu anlamına mı? Hayır. Eşitlik, farklı ırk ve kültürlerin üyelerinin beyaz adamın manyaklıklarına katılmak için, onun bilimine, teknolojisine, tıbbına, politikasına dahil olmak için eşsiz bir fırsat yakaladıkları anlamına geliyordu(altını ben çizdim). Dinleyicilerime baktıkça aklımdan geçen bu düşünceler, yerine getirmek durumunda olduğum görevden tiksintiyle ve dehşetle soğumama neden oldu. Zira bu görev -şimdi gayet iyi anlıyordum ki-çok usta çok hilekar bir köle çalıştırıcısının göreviydi. Ben ise bir köle çalıştırıcısı olmak istemiyordum. Böylesi deneyimler bana bir soruna kavramlarla yaklaşan entellektüel usullerin yanlış yolda olduğunu gösterdi ve bu hatanın şu anda zihinler üzerinde kurduğu olağanüstü güçlü egemenliğin nedenleriyle ilgilenmeye başladım. Eski Yunan'da akılcılığın (Intellectualism) doğuşu ve ardındaki nedenleri incelemeye başladım. Zengin ve karmaşık bir kültüre sahip insanların kuru soyutlamalarla başlarını döndüren ve bu soyutlamalara yer açmak için tüm geleneklerini, düşüncelerini ve dillerini kesip biçirtiren, kötürüm ettiren sebeplerini bilmek istedim. Entellektüellerin hiç şüphe çekmeden cinayet işlemeyi nasıl başardıklarını bilmek istedim; çünkü bu her ders yılı okullarda, üniversitelerde, yabancı ülkelerdeki eğitim misyonerliklerinde işlenen bir cinayetti, zihinlerin ve kültürlerin katledilmesi idi. Bu gidışat tersine çevrilmeli diye düşünüyordum; artık onlardan, köleleştirdiklerimizden öğrenmeye başlamak zorundayız, çünkü bize söyleyecekleri çok şeyleri

var, çünkü hakları ve görüşleri konusunda Batılı Fatihleri kadar "gözü kara" olmasalar bile, onların da diledikleri şekilde yaşamaya hakları var. **Hayatlarını paylaşmadığımız, sorunlarını bilmediğimiz insanlar için elimizde çözümler bulunduğuna inanmak kendini beğenmişliktir, kibirliliktir.** Bu tür uzun menzilli insancılık araştırmalarının ilgili insanların hoşuna gidecek etkileri olacağını sanmak budalalıktır. Batı akılcılığının ta başından beri entellektüeller kendilerini öğretmen, dünyayı bir okul, "insanları" itaatkar öğrenciler olarak gördüler". (Yöntem Üzerine S.328-329 Ayrıntı Yayınevi)

Yerli halklara dayatılan Avrupa merkezli "evrensel bilim" tezine bu şekilde karşı çıkan Feyerebend; "*..tüm bilimsel etkinlikleri için bir takım standartlar ve yapısal unsurlar icad eden ve bunları "Akıl" ya da "Akılcılık"a başvurarak yetkili kılan bir bilim teorisini"* reddederken, "*bilimin bir çok farklı türü olabileceğini, birinci dünya biliminin de bu bilim türleri arasında sadece biri olduğunu"* savunuyordu.

Marks ve Engels'de büyük ölçüde Avrupa merkezli bu bakışın etkisinde kaldılar. Özellikle de tarih alanında ve "üçüncü dünya" toplumlarıyla ilgili değerlendirmelerinde egemen bakışın çerçevesini aşamadılar. Sonradan büyük ölçüde bu bakışın etkisinden sıyrılmış olmalarına karşın, başlangıçta kimi sömürgelerin işgalini "üretici güçlerin geliştirilmesi" ve "uygarlaştırılma" olarak destekleyip, "batı"nın kanlı işgal eylemlerini "ilerici müdahaleler" olarak değerlendirdiler. Bunda kısmen ekonomist ve dar sınıf merkezci bakışın da önemli bir payı vardı. İktisadi gelişmişlik ve proleteryanın nicelik olarak güçlü olması "ilericiliğin" ölçüsü olarak görülünce, "gelişmiş" Avrupa ülkelerinin Avrupa dışı "geri" ülkelere müdahaleleri, işgal edilen ülkelerde üretici güçlerin geliştirileceği varsayımıyla meşru ve mübah sayıldı.

Marks ve Engels'in yanılgılarının üçüncü nedeni de, egemen ulusa, egemen cinse ve sınıfa mensup olmalarının yarattığı empirik sınırlılıklardı.. Bu olgu, onların, kendi yaşam deneyimleri dışındaki dünyayı kavramalarını zorlaştırıyordu. Toplumsal ve cinsel konuları, içinde yaşamadıkları toplumları salt teorik araştırmaları anlamalarına yetmiyordu. Zihinsel yapılarını şekillendiren kavramların tamamına yakın bölümünün Avrupalı düşünürlerden ve politikacılardan "miras" alınmış olması, içinde

doğup büyüdükleri ülke gerçekliğinin dışına çıkarak dünyaya bakmalarını da güçleştiriyordu. Buna karşın her ikisi de ulusal, cinsel ve sosyal konularının dezavantajlarını aşmak ve yenilenmek için kendi yetmezliklerine, yanılğı ve hatalarına karşı sürekli bir mücadele içinde oldular. Ulusal soruna bakiştaki yanılgılarını belli oranda aştılar da. Daha sonra marksizmi taşlaştıran doktriner "sol" ise, Avrupa merkezci bakışı "sosyal-şövenizm" derekesinde içselleştirdi. "Batı uygarlığının" kültür emperyalizmiyle, ulusal kimliği kırma ve yok etme politikalarını "doğal asimilasyon" olarak kutsayarak bu zihinsel iğfale ortak oldu. Oysa bu bir kültür cinayeti idi ve L.V.Thomas'ın da belirttiği gibi "*..Bir halkı kimliğinden mahrum etmekten daha korkunç bir ölüm yoktu"*

Avrupa merkezci anlayışın eleştirisi, Avrupa etiketi taşıyan her şeyin topyekün reddi olarak anlaşılmalıdır. Avrupa'da ortaya çıkan yada

Avrupa dışı uygarlıklardan taşınarak sistemleştirilen değerlerin reaksiyoner biçimde reddedilmesi, tarihsel sürekliliği koparan Avrupa merkezci bakışın tersten yeniden üretilmesidir. Kendi kültür ve değerlerini yadsıyarak Batı değerleri içinde kaybolmak ne kadar yanlışsa, Batılı olan her şeyi reddetmek de bir o kadar yanlıştır. Batı değerleri denen; bilgi, teknik, maddi ve kültürel zenginlikler insanlığın ortak mirasıdır ve bu birikimin oluşmasında Avrupa halklarının yanı sıra Avrupa dışı dünyanın da çok büyük

Uluslararası "demokratik" kuruluşların çok büyük bir bölümünün "batı"lı devletlerin dolaylı ya da dolaysız kuşatması altında olması, çeşitli yöntemlerle yönlendirilmesi ve daha çok "batı"nın "demokratik" maskesine makyaj olarak kullanılması, bu oluşum ve kurumlara dışlayıcı bir sekterlikle yaklaşılmasını haklı çıkarmaz

katkısı var.. Sömürge-yarı sömürge ülkelerin emekçileri söz konusu değerlere ve birikime hem zihinsel ve maddi emekleriyle, hem de ülkelerindeki zenginliklerin sömürülmesiyle büyük "katkı" sağladılar. Dünya zenginliklerinin, emek ürünü değerlerin emperyalist metropollere akışı bugün de hızlanarak ve artarak devam etmektedir. Bu alanlarda merkezileşen sermaye (ki bu sermaye içinde beyin göçüyle birlikte bilgi, bilim ve tekniğin ağırlığı giderek artmaktadır) sonuçta biriktirilmiş zihinsel ve maddi emekten başka bir şey değil.. Devlet ve şirketlerin araştırma-geliştirme (AG) departmanlarının hizmetine verilen büyük miktarlardaki sermaye de, aynı şekilde zihinsel ve fiziksel canlı emeğin maddileşmiş biçiminden başka bir şey değil. O bakımdan Avrupa'daki bu birikimi reddetmek bir yana, bu değerlerin asıl sahipleri olarak içeriklerini dönüştürmek ve "devralmak" gibi bir diyalektik bakışla hareket edilmelidir.

Yine Avrupa'nın değerleri olarak lanse edilen "demokrasi", "hukuk", "insan hakları", "sosyal ve

ekonomik haklar" da, salt "emperyalist merkezlerdeki sınıf mücadelelerini yumuşatmak ve muhalefeti ehilleştirmek için burjuvazinin emekçilere bahsettiği haklar olarak görülmemelidir. Sonuçta burjuvazi elbette bunu siyasal ve toplumsal muhalefeti etkisizleştirmek amacıyla kullanmak isteyecektir, kullanıyor da.. Her ne kadar bugün bu kavramların içi boşaltılarak daha çok ezilenleri manipüle etme aracı haline getirilmişse de, bu hakların kabul edilmesi ve kısmi olarak uygulanmasında Avrupa emekçilerinin yüzlerce yıl süren mücadelesi ile uluslararası düzeydeki mücadelenin belirleyici etkisi var. 19. ve 20.yüzyılda Berlin, Viyana, Londra, Paris gibi sistemin ana karargahlarının bir çok kez devrimin ayak sesleriyle sarsıldığı biliniyor. Bu başkaldırılarda Avrupa emekçileri demokratik ve sosyalist talepler için çok ağır bedeller ödediler. Paris caddelerinde binlerce komünar katledildi. Onbinlerce marksist, anarşist, feminist daha güzel bir dünya için döğüşerek öldü. Bugünkü, ekonomik, sosyal ve siyasal kazanımların asıl sahipleri onlardır.

Açıktır ki bu mücadeleler kapitalizmin saflığını bozarak pek çok yanını değişime uğratmış, sistemin içine bir çok "demokratik" ögenin dahil olmasını sağlamıştır. Bununla birlikte burjuvazinin demokratik muhalefeti ve kazanımları sistem içinde etkisizleştirme yeteneklerini de olabildiğince geliştirmiştir.

Ancak burjuvazinin çeşitli muhalif hareketleri ve demokratik hakları sistem içinde etkisizleştirme başarısı, hatta bu yanları kendini onarma ve yeniden üretme aracı olarak kullanması, bu haklara sahip çıkmak, geliştirmek, içeriklerini devrimcileştirmek sorumluluğunu ortadan kaldırmadığı gibi; uzun yıllar süren mücadeleler sonucunda kazanılan demokratik hakların ve örgütlenmelerin sağdan kuşatılarak işlevsizleştirilmiş olması, bize, bu oluşumları ezilenlerin, emekçilerin, haksızlığa uğrayanların çıkarlarına hizmet edecek biçimde **demokratikleştirme** ve "batı"lı devletlerin bunlar üzerindeki etkisini kırma sorumluluğu da yükler.

Böyle bir yaklaşım, aynı zamanda bizden önceki devrimci kuşakların büyük bedeller ödeyerek bin bir emekle elde ettikleri kazanımlara sahip çıkmak demektir.

Sosyalizmin ve radikal muhalefetin etkisinin zayıfladığı günümüzde, Avrupa burjuvazisinin sosyal ve siyasal hakları ortadan kaldırmaya yönelmesi, bu hakların "iyilik sever" burjuvazinin lütfu olmadığını, milyonlarca insanın mücadele ve emeğiyle kazanılan mevziler olduğunu yeterince açık biçimde ortaya koymuyor mu?.

- TC'nin Avrupa'daki örgütlenmesi ve Kürdistanlılara yönelik politikaları..
- Küreselleşme ve enternasyonalizm.
- Avrupa'da siyasal ve örgütsel çalışmaların üzerinde yükseleceği temeller.
- Avrupa örgütlenmesinin programatik temelleri, güncel ve temel görevler...

İkinci bölümünün konuları:

- Avrupa devletlerinin göçmenler politikası,
- Entegrasyon ve asimilasyon..
- Avrupada Göçmenlerin ve Kürdistanlıların ekonomik, sosyal, siyasal ve hukuki durumları..

75 Yıl Sonra LOZAN

R. Dinc

1923'den bu yana tam 75 yıl geçti. Bu 75 yılda dünya genelinde bilimden siyasete, ekonomiden kültüre kadar hemen her alanda sayısız gelişmeler, değişimler, tarihsel ve toplumsal alt-üst oluşlar yaşandı. Halen de yaşanmakta. Bunlara bağlı olarak, yine bu 75 yılda Afrika'dan Amerika'ya, Asya'dan Avrupa'ya kadar geniş bir coğrafyada dünyanın siyasi haritası da önemli değişikliklere uğradı. Ancak, Ortadoğu ve Kürdistan'ın 75 yıl önce Lozan'da çizilen haritası, büyük acılar ve yıkımlara yolaçmasına rağmen pek bir değişikliğe uğramadı.

24 Temmuz 1923'de, bir dizi konferans ve uzun tartışmalar sonucu Lozan'da imzalanan "antlaşma"yı, imzacı devletlerden her biri kendi siyasi ve diplomatik zaferleri olarak sundu. Yani "diplomasi"nin diliyle, "antlaşmacı devletler"den her biri, diğerinden belli tavizler kopardığını, buna karşın mümkün olan en az tavizi verdiğini iddia etti. Bu taviz alışverişinin işgal altında tutulan ülkelerin, özellikle de Kürdistan'ın -bir bakıma Ermenistan'ın da- paylaşımı üzerine olması da, "antlaşma"nın tarafı olan devletlerden her birinin varılan sonucu kendi kar hanesine yazmasını bir bakıma kolaylaştırdı.

Siyasi literatürde değişik sıfatlarla anılan bu "antlaşma", "resmi taraf" durumunda olan bazı devletlerde "Barış Antlaşması" (Trait de Paix) olarak isimlendirildi. Devletlerarası anlaşmaların bir çoğunda -tıpkı diğer "barış, dostluk ve iyi komşuluk", "silahsızlanma" v.b. adlarla anılan anlaşmalarda olduğu gibi- sıklıkla rastlanan ve "devletlerarası diplomasi"nin özel literatürü içinde, gerçek bir durumun olduğu gibi açıklanmasından ziyade, gerçeğin üzerinin kapatılmasının özel kodları gibi olan bu türden ironik bir isimlendirmeye karşın, yapılışından bu yana "antlaşma", genelde Ortadoğu'da ve özelde de Kürdistan'da, bölgenin yerleşik halklarına karşı "ilan edilmemiş bir yoketme savaşı"nın ifadesi oldu.

İnsanlığın tarihsel ve toplumsal mücadelesinin ortak değer ve kazanımlarıyla şekillenen uluslararası hukuk ilkeleri açısından "Lozan Antlaşması", tipik bir "Paylaşım Anlaşması" olarak tanımlanabilir. "Antlaşma", daha önce Osmanlı İmparatorluğu'nun egemenliğinde bulunan ve 1. Emperyalist Paylaşım Savaşı ve sonrasında büyük bir kısmı İngiltere ve Fransa'nın da içinde yer aldığı "müttefik devletler" bloğunun işgaline uğrayan ülkelerin paylaşımı

sürecinin son halkasını oluşturmaktadır. Bir başka deyişle de, daha "Lozan"ın çok öncesinde fiilen varolan işgallerin, fiili işgal sınırları esas alınmak suretiyle "antlaşmacı" devletler nezdinde resmi olarak da tanınması ve ilhaka dönüştürülmesi hususunda varılan mutabakatı ifade etmektedir. "Lozan Paylaşım Antlaşması"nda, "gayri-müslim" halklara sınırlanmış bir "azınlık" statüsü öngörülmesi, "boğazlar meselesi", "Balkan sınırları" ve diğer teknik konuların yanısıra, esas olarak Kürdistan'ın paylaşımının onaylanması konusu ele alınmıştır. Daha önce, 1639'da Osmanlı ve İran devletleri arasında imzalanan "Kasr-ı Şirin Antlaşması" ile ikiye bölünmüş olan Kürdistan'a, bu kez 1. Emperyalist Paylaşım Savaşı'nın sonucuna bağlı olarak Osmanlı İmparatorluğu'nun elinde bulunan Güney ve Güney-Batı parçasını işgal eden İngiltere ve Fransa da -en azından kendilerine bağlı olarak Irak ve Suriye için oluşturdukları Manda yönetimleri adına- resmen "ortak" olmuştur. Kürdistan'ın fiile dört parçaya bölünmüşlüğü, "antlaşmacı devletler" nezdinde "resmi" hale getirilmiştir.

Aslında, 1. Emperyalist Paylaşım Savaşı ve hemen sonrasındaki dönemde, geçmişte sık sık merkezi Osmanlı ve İran İmparatorluklarının baskı ve dayatmalarına karşı geliştirilen yerel direniş ve ayaklanmalardan farklı olarak Kürdistan'ın değişik bölgelerinde, savaşın bölgede getirebileceği değişikliklere ilişkin beklentilere de bağlı olarak belirli bir hareketlilik yaşandığı, Kürdistanlıların zaman zaman ayaklanma ve direnişlerle gerek bölgede, gerekse uluslararası siyasi ve diplomatik ilişkilerde ulusal taleplerle bir aktör/özne olmaya çaba sarfettiği de söylenebilir. Ne varki, siyasal, örgütsel ve askeri yönden son derece zayıf ve dağınık olan bu hareketler ya kanlı bir şekilde bastırılmış, ya da yerine getirilmeyecek söz ve vaatlerle dağıtılmıştır.

Bunun yanısıra, 1. Emperyalist Paylaşım Savaşı ve sonrasında, emperyalist devletlerin Ortadoğu'ya "yeni bir biçim verme" arayışları içerisinde, Kürdistan sorunu üzerinde de durulduğu bilinmektedir. Bölgenin etnik, tarihsel, coğrafik ve siyasal yapısı ile stratejik konumu ve işgal devletlerinin uzun vadeli çıkarları dikkate alınarak hazırlanan değişik planlar arasında Kürdistan'ın "birleşik ve bağımsız (büyük) bir manda devleti" olmasından, "kendi içinde bir kaç küçük devlete bölünmesi"ne kadar bir dizi "olasılık" da bu arada ele alınmıştır. Nitekim 1920'de imzalanan ve gerçekte hiç bir zaman uygulanmayan "Sevr Antlaşması" da, bu değişik olasılıklardan biri olarak ortaya çıkmıştır.

Sonuçta belki de, girişilen onca ayaklanma ve direnişin başarısızlıkla sonuçlanmasının da etkisiyle, zaten zayıf ve dağınık durumda bulunan Kürdistan'daki ulusal hareketlerin, hiç bir zaman yerine getirilmeyecek olan ve gerçekte de

Kürdistan'ın paylaşımı rekabetlerine bağlı olarak verilen söz ve vaatleri oldukça önemsemeleri, giderek "ulusal hakların ancak emperyalist ya da sömürgeci güçlerle -ör; Güney Kürdistan'da özellikle İngiltere ve Fransa, Kuzey'de de Kemalistlerle- uzlaşarak ya da birine karşı diğerinin himayesinde kalarak elde edilebileceği" düşüncesine saplantı derecesinde bağlanmış olmaları, emperyalist ve sömürgeci güçlerin bölgeye ilişkin planlarını daha rahat yapmalarını ve Kürdistanlıları da bu planların "en kolay" ve "en son gözönünde bulundurulabilir" (ya da en kolay gözden çıkartılabilir) unsurları olarak değerlendirmelerini kolaylaştırmıştır.

Nitekim, Lozan görüşmelerinde de, İngiltere ile Türk devleti arasında Güney Kürdistan üzerine yürütülen pazarlıklar kısmında, İngiltere temsilcilerinin Türk devletinin yetkililerini "Kürtleri ne kadar temsil ettikleri"yle sıkıştırmaya çalışması ile, Türk temsilcilerin İngiliz görüşmecileri, "Musul'da, Kürtlerin Türklerle birlikte yaşamayı tercih ettikleri"yle sıkıştırmaya çalışması dışında Kürdistanlıların durumu hiç gündeme gelmemiş, "antlaşma" metninde de sadece Musul'la ilgili bölümde kısaca değinilmiştir ve bir bakıma Kürdistanlılar, "Lozan Paylaşım Antlaşması"na ilişkin görüşme ve konferanslarda, üzerinde pazarlıklar yürütülen pasif bir nesne gibi değerlendirilmiştir.

"Lozan Paylaşım Antlaşması"nın ortaya çıktığı süreci ve sonuçlarını daha geniş bir çerçevede ele almak elbette mümkündür. Ancak burada, "antlaşma"nın uluslararası hukuk açısından ortaya çıkardığı temel sonuçlar ile bugün nasıl bir anlam ifade ettiği üzerinde durulacaktır.

Gerçekte Kürdistan'ın dört parçaya bölünmesi ve paylaşımı, büyük ölçüde Lozan öncesinde tamamlanmıştır. Örneğin, Türk devletinin "doğu sınırları" Lozan'da tartışma konusu bile olmamış, sadece 1639 tarihli "Kasr-ı Şirin Anlaşması"na atıfta bulunularak, olduğu gibi kabul edilmiştir. Zaten İran'ın 22 Haziran 1922'de Türk devletini (Ankara hükümetini) tanıması ve siyasi ilişkilerin kurulması da, Türk ve İran devletlerinin "Kasr-ı Şirin'i, dolayısıyla buna göre çizilmiş "sınır"ı teyit anlamındadır. Yine (Suriye adına) Fransa ile Türk devletinin yaptığı 20 Ekim 1921 tarihli "antlaşma", Güney Batı Kürdistan'ın Suriye'yede kalmasını ve aradaki "sınır"ı belirlemiş, Lozan'da da yine bu "antlaşma"ya atıfta bulunularak, aynen benimsenmiştir. Lozan'da tartışılan temel bir konu, "Musul meselesi" adıyla Güney Kürdistan'ın durumu olmuş, Türk devleti "misak-ı milli sınırları" içinde gördüğü ve İngiliz işgali altında bulunan Musul ve Kerkük'ün kendisine bırakılması gerektiğini öne sürmüştür. Ki, bu konuda da Lozan'da direk bir sonuca varılmamış, "sınır"ın Türk ve İngiliz devletleri arasında 9 ay içinde "dostça çözüm"ü kararlaştırılmış ve "taraf"lar, bu konuda bir sonuca varılincaya dek mevcut durumu her hangi bir şekilde değiştirme girişiminde bulunmama yönünde karşılıklı

tahhütlerde bulunmuşlardır. 1926 yılında yapılan "antlaşma" sonucunda da "sınır", tarafların mevcut işgal durumuna göre belirlenmiştir.

Lozan öncesinde fiili işgal durumuna göre "hal" edilen bir diğer husus da, "Ermenistan sınırı" olmuş ve Sovyetlerle yapılan "Gümrü Antlaşması" ile Türk devletine, işgali altındaki Batı Ermenistan bırakılmıştır. Bu bakımdan Lozan'da "yeni" sayılabilecek hususlar, "İstanbul'un Türk devletine iadesi", "Yunan adalarının paylaşımı", "gayri-müslimler için öngörülen düzenlemeler" ve diğer teknik konuların yanısıra, Osmanlı'nın devamı olarak Türk devletinin artık Avrupa devletleri nezdinde daha açık tanınması olmuştur.

Kürdistan'ın bölünüp paylaşılmasında, fiili durumda bir değişiklik yaratmamakla birlikte "Lozan Paylaşım Antlaşması", Kürdistan sorununun artık resmen bir uluslararası sömürge sorunu halini almasının tarihsel dönüm noktasını oluşturur. "Antlaşma", Kürdistan'ın siyasi ilhakını, uluslararası boyutta da resmileştirmiştir. Lozan sürecinde Kürdistanlı halkların varlığının adeta yok sayılması, sömürgeci devletlerin Lozan sonrasında Kürdistan'da uygulayacakları siyasete de temel teşkil etmiştir. Başta Türk Devleti olmak üzere, Kürdistan'ı egemenlikleri altında bulunduran devletlerden her biri, Kürdistan siyasetini azami ölçüde Kürdistan'da yerleşik halkların, ulusların red ve inkarı üzerinde şekillendirmiş, yine kendi hukuk sistemlerinde, kısa zamanda fiili duruma uygun yasal ve idari değişikliklere gitmişlerdir. Bölünmüş Kürdistan'ın, çevresindeki (Türk devleti ve İran gibi) kurulu ya da (Irak ve Suriye gibi) kurulmakta olan devletlere payedilmesi ve her bir parçasının bu devletlerin resmi sınırları içine katılmış olmasının gerek Kürdistan'da, gerekse sömürgeci merkezlerde ortaya çıkardığı bazı sonuçları da şu şekilde özetlemek mümkündür. Birincisi; sömürgeci devletlerin hem sömürgeyi merkeze entegre etmelerini, hem de başta asimilasyon ve jenosid olmak üzere, sömürgeciliğin bilinen zor yöntemlerini en geniş boyutlarıyla uygulayabilmelerini kolaylaştırıcı bir zemin oluşturmuştur. İkinci olarak; sömürgeci devletlerin idari ve hukuk sistemlerinin şekillendirilmesinde, Kürdistan'ın sömürge statüsü ile bu statünün devamı ve nihai olarak Kürdistan'daki ulusal/etnik dinamiklerin parçalanarak yok edilmesi amacı belirleyici olmuştur. Üçüncü olarak; köklü bir tarihsel ve kültürel mirasa sahip bir sömürgeci merkeze entegre edilmesinin zorluğu, sömürgeci devletlerden her birinin kendi tarihini, sömürgeci tarihsel ve kültürel mirasına da sahip çıkacak bir tarzda yeniden kurgulamasını, bu şekilde resmi bir devlet ideolojisi ile ona bağlı resmi bir tarih anlayışını geliştirmiştir. Son olarak; sömürgeci kaybetme tehlikesi, sömürgeci devletlerden her biri için aynı zamanda bir "bölünme" sendromunu da beraberinde getirmiş ve bu durum, siyasal/toplumsal yapıda şovenizm ve egemen

ulus ırkçılığına dayalı gerici diktatörlüklerin, bölgede "olağan bir yönetim tarzı" olarak varlığına da temel teşkil etmiştir.

Lozan'dan günümüze gelinceye kadar Kürdistan'ın hemen her tarafında, kapsam ve etkinlikleri dönem dönem değişkenlik gösterse de, bir çoğu zorla bastırılabilmiş sayısız isyan ve direniş hareketi yaşanmış, son 15-20 yılda ise kapsamlı ve kesintisiz bir ulusal hareket devam etmektedir. Tüm bu ulusal direnme ve başkaldırıları, "Lozan Paylaşım Antlaşması" ile Kürdistan'a getirilen statükoya karşı çıkışın da bir ifadesidir. Başka bir deyişle Kürdistanlılar, "Lozan"da iradeleri dışında belirlenen kaderi kabul etmemişlerdir.

"Antlaşma"nın konusunu oluşturan Kürdistanlıların -ve yine Ermeni, Rum ve haklarında kararlar alınan diğer halkların-, bu "antlaşma"nın resmi tarafı ve kabul edeni olmayışı ile, sonuçta şekli olarak devletlerarası bir "antlaşma" olan "Lozan Paylaşım Antlaşması"nın imzacısı devletlerinin değişen durumları, aynı zamanda uluslararası bir hukuk sorunu olarak da değerlendirilebilir.

Bu bağlamda, ilk olarak "Lozan" ile, uluslararası hukukun temel bir ilkesi olan ulusların kendi geleceğini belirleme hakkı, Kürdistanlıların elinden alınmış, Kürdistan'ın geleceği, antlaşmayı imzalayan devletler tarafından tayin edilmiştir. Gerçi, kendi geleceğini belirleme hakkı ilkesi ile bunun kullanım esaslarının, uluslararası hukukta belirgin, açık ve belli güvencelere bağlanmamış olmaması, başlı başına ele alınması gereken bir sorundur, ancak, "Lozan Paylaşım Antlaşması"yla getirilen çerçevede, her koşulda Kürdistanlıların kendi geleceğini belirleme hakkının açıkça ihlali olmuştur. Bir evrensel hukuk ilkesi ve aynı zamanda bir uluslararası hukuk sorunu olan kendi geleceğini belirleme hakkı, halkların/ulusların özgür ve bağımsız bir şekilde kendileri için nasıl bir gelecek, nasıl bir toplum, nasıl bir hukuksal ve idari ilişki biçimi öngördüklerine, kendi oluşturdukları kurumlar eliyle karar vermelerini içerir. Kendi geleceğini belirleme hakkı, uluslar/halklar için temel ve vazgeçilmez bir haktır. Aynı şekilde, bu hakkın kullanımı yer ve zaman kısıtlamasına da tabi değildir. Belirli bir zaman diliminde kendi geleceği hakkında belli bir biçimde karar verebilen bir ulus/halk, başka bir zaman diliminde kendi geleceği hakkında yeni bir karar da verebilir. Ancak uygulamada, özellikle de konuya ilişkin Birleşmiş Milletler belgelerinde bu hakkın kullanım esasları, daha çok devletlerarası ilişkilere, özellikle de Birleşmiş Milletler üzerinde siyasi ağırlıkları bulunan emperyalist güçlerin çıkarlarına bağımlı tutulmuştur. Nitekim, Birleşmiş Milletler belgelerinde, kendi geleceğini belirleme hakkı temelinde ulusal sorunların çözümü, sömürge ve bağımlı ulusların taleplerinden ziyade, adeta egemen/sömürgeci

devletlerin rızasına bağlanmış gibidir. Genel olarak ulusal sorunların çözümünde "barışçı bir yol" izlenmesi gerektiği belirlenmesine rağmen, bu "barışçı yollar"a ilişkin somut ve uluslararası güvencelere/yaptırımlara bağlanmış bir mekanizma Birleşmiş Milletler belgelerinde öngörülmemiştir. Başka bir deyişle, kendi geleceğini belirleme hakkına değinilmekte birlikte, bu hakkın kullanımında uluslar/halklar, "kendi kaderleriyle başbaşa" bırakılmıştır. Buna karşın, gerek "sınırların değişmezliği" türünden kurallar, gerekse zorunlu olarak silahlı mücadele ve direniş yollarına başvurmak durumunda kalan ulusal kurtuluş hareketlerinin, fiilen egemenliklerini kurmadıkça muhatap alınmamaları, hatta "terörist" ilan edilerek dışlanmaları da, kendi geleceğini belirleme hakkının önüne dikilmiş fiili engellerdir. Bu bakımdan uygulamada kendi geleceğini belirleme hakkının kullanımı, çoğunlukla o ulusun/halkın salt siyasi yöntemlere değil, ağırlıkla askeri yöntemlere başvurmasını ve üstelik bunda da "etkili ve başarılı" olmasını zorunlu kılmaktadır. Birleşmiş Milletler'in rolü ise, çoğu zaman artık bu hakkın fiilen elde edilip kullanılması karşısında mevcut durumu onaylamanın ötesine gitmemektedir.

Kürdistan bağlamında, ilk başlarda, Lozan'daki görüşmeler sırasında Türk görüşmecilerin kendilerini "Kürtlerin de temsilcileri" olarak ilan etmeleri ile kendi parlamentolarına atadıkları bazı Kürdistanlılara bu yönde telgraflar çektilmesi ve dolayısıyla "Kürdistanlıların kendi geleceğini bu şekilde belirlemiş oldukları" iddiası zaman zaman gündeme gelmiştir. Ancak bu, gerçeklikten uzak bir iddiadır. Her şeyden önce, Kürdistan'ın Lozan öncesine dayalı işgal ve bölüşümü Kürdistanlıların iradesi dışında, onlara zorla dayatılmış bir durumdur. "Lozan'da Kürdistanlıları da temsil ettiğini" öne süren Türk devleti de, sonuçta bu iddiasını daha baştan, Kürdistan'ın bölünüp paylaşmışlığı üzerinden yükseltmiş, örneğin sadece kendi işgali altında bulunan yerler ile pazarlıklar sonucu elde etmeyi umduğu Musul ve Kerkük yönünden "temsil" iddiasında bulunmuştur. Oysa, Lozan'da bir taraf olarak yer almayan Kürdistanlılar (aynı şekilde Ermeni, Rum ve gelecekleri hakkında kararlar verilen diğer halklar), her hangi bir şekilde ne Türk, ne İngiliz, ne Fransız, ne de bu "antlaşma"nın tarafı olan her hangi başka bir devlete kendilerini temsil yetkisi vermemişlerdir. Kürdistan'da ve diğer yerlerde, buna dair ne bir halk oylaması, ne bir referandum yapılmış, ne de Kürdistan'da -ve diğer halklar nezdinde- temsil niteliği olabilecek siyasal örgütler bu yönde bir açıklamada bulunmuştur. Zaten, Lozan'a telgraf çektilen Türk Parlamentosu'ndaki Kuzey Kürdistanlılar bir kaç yıl sonra bizzat bu gerekçeyle yargılanıp idam edilmiş, yine Lozan sonrası Türk hukuk sistemi, Kürdistanlıları tamamen inkar ederek, Türk ulusu esasına göre

düzenlenmiştir. Keza, Lozan da dahil Kürdistan'ın statüsü üzerine yapılmış hiç bir devletlerarası "antlaşma", sonrasında da Kürdistanlıların onayına sunulmamış, bu yönde de her hangi bir halkoylaması ya da referandum sözkonusu olmamıştır. Gerçekte, Kürdistanlıların -ve diğer halkların- kendi geleceklerini özgürce belirleme hakları yok sayılmış, Kürdistan'ın geleceği emperyalist ve sömürgeci güçler tarafından tayin edilmiştir. Buna karşın Kürdistan'da her dönem, değişik siyasal araçlarla ortaya çıkan ulusal hareketler, kendi geleceğini belirleme hakkı talebiyle hem siyasi ve diplomatik girişimlerde bulunmuş, hem de silahlı direnişler ve ayaklanmalara girişmiştir. 75 yıllık süreçte Kürdistan'da ortaya çıkan ve her türlü baskı ve engellemelere rağmen geniş bir toplumsal kesimi de etkileyebilen bu hareketler, sonuçta Kürdistanlıların, -Lozan da dahil- kendileriyle ilgili hiç bir "devletlerarası antlaşma"yı tanımadıklarının, kendi gelecekleri üzerinde söz sahibi olma isteklerinin bir ifadesi olmuştur.

Kürdistan sorununun bugün her zamankinden daha fazla uluslararası kamuoyunun gündeminde olması, kuşkusuz sorunun çözümü için önemli bir aşamadır. Ancak, Kürdistan sorununun Ortadoğu'nun genelini ilgilendiren, dolayısıyla Ortadoğu'ya yönelik devletlerarası çıkarları da etkileyen uluslararası bir sorun olması, sorunun çözümü bir o kadar güçleştiren bir durumdur da. Nitekim, Kürdistan sorunu uluslararası kamuoyunun gündeminde giderek daha fazla yer almasına rağmen, dünya genelinde devletlerin ve devletlerarası mekanizmaların soruna yaklaşımı, Kürdistanlıların kendi geleceğini belirleme hakkına saygı gösterilmesi temelinin çok uzağındadır. Daha çok da, sorunu sömürgeci devletlerin birer "iç sorun"u gibi gören ve en fazla insan hakları bağlamıyla ele alan, Kürdistan Kurtuluş Hareketlerini "terörizm" olarak değerlendiren, Kürdistanlıların ulusal demokratik haklarına duyarsız kalan, dolayısıyla Kürdistan'daki mevcut statükonun fazlaca değiştirilmeden sürdürülmesinden yana olan bir politik anlayış egemendir.

"Lozan Paylaşım Antlaşması" ile ilgili olarak bugün gözönünde bulundurulması gereken diğer bir olgu ise, günümüze gelinceye kadar "antlaşma"nın imzacısı devletlerinin siyasi ve hukuki durumları ile dünya genelinde meydana gelen temel değişiklikler ve bunların sonuçlarıdır. Kürdistanlıların -ve haklarında kararlar alınan Ermeni, Rum ve diğer halkların- bu "antlaşma"ya taraf olmalarını, dolayısıyla bununla bağlı olmalarının yanısıra, bu "antlaşma"nın resmi "tarafı" olan devletlerden bir çoğunun ya hukuki varlığının ortadan kalkmış olması, ya da siyasi niteliklerinin köklü değişiklikler geçirmesi, "antlaşma"nın imzacı devletler yönünden bile geçerliliğini tartışmalı kılmaktadır. "Lozan Paylaşım Antlaşması"nın Kürdistan'la ilgili kısımlarında Türk devletiyle birlikte, İngiltere,

Fransa, İtalya, Yunanistan, Romanya, Sırp-Hırvat-Sloven Devleti ve Japonya taraf olmuşlardır. Sırp-Hırvat-Sloven Devleti uzun yıllar öncesinden tarihe karışmış, 2. Emperyalist Paylaşım Savaşı sonrasında kurulan Yugoslavya devleti, hem yeni bir devlet olması, hem de egemenliği altında bulunan yerlerde daha önceden kurulu bulunan devletlerin yaptığı tüm "antlaşmalar"ı reddetmesi itibariyle, Lozan'ın imzacısı olmaktan çoktan çıkmıştır. Aynı şekilde, 2. Emperyalist Paylaşım Savaşı sonrasında siyasal sistemini değişen ve kendini "sosyalist" bir devlet olarak tanımlayan Romanya da, eski devletin tüm "antlaşmalar"ını reddetmiştir. Keza, 2. Emperyalist Paylaşım Savaşı'nın taraflarından İtalya ve Japonya, savaşın diğer tarafında yer alan devletlerle daha önce yaptıkları tüm "antlaşmalar"ı iptal etmişlerdir. Yine Yunanistan devleti, süreç içerisinde bir dönem Krallık halini almıştır v.b.

"Lozan Paylaşım Antlaşması", şekli anlamda bir "devletlerarası antlaşma"dır. Uluslararası antlaşmaların belirli bir konuya sıkı sıkıya bağlı olmasından farklı olarak devletlerarası antlaşmalar, antlaşmanın taraflarına sıkı sıkıya bağlıdır. Örneğin; "çevrenin korunması", "insan hakları", "çocuk hakları" v.b. konulardaki antlaşmalar, uluslararası antlaşmalar kategorisinde ele alınabilir ve bu antlaşmanın bazı devletler tarafından imzalanmaması, ya da imzacı devletlerden birinin imzasını geri çekmesi veya bu devletin hukuki ve siyasi durumunda köklü değişikliklerin olması sadece bu devlet açısından bir sonuç doğurur, yoksa sözkonusu uluslararası antlaşmanın varlığını ortadan kaldırmaz. Buna karşın gerek bölgesel ve yerel, gerekse ikili-üçlü düzeylerde yapılmış devletlerarası antlaşmalar -örneğin; "sınır", "karasuları", "ticaret", "bölgesel işbirliği" v.b. antlaşmaları v.b.- antlaşmacı devletlerin durumlarıyla sıkı sıkıya bağlıdır ve bu antlaşmanın taraflarından birinin geri çekilmesi ya da siyasi ve hukuki niteliğinde köklü değişikliklerin olması, sözkonusu antlaşmayı da hükümsüz hale getirir. Nitekim, 20. yüzyıl başlarında imzalanan devletlerarası antlaşmaların hemen tamamı, ilgili devletlerin hukuki veya siyasi niteliklerinin değişmesiyle, ayrıca bir irade beyanına gerek kalmaksızın kendiliğinden ortadan kalkmıştır. Çoğu zaman mevcut veya ortaya yeni çıkan ya da niteliği değişen devletler, ya bu eski antlaşmalara bağlı olduklarını ilan etmek suretiyle, ya da aynı içerikte yeni antlaşmalar yapmak suretiyle var olan durumu devam ettirmişlerdir.

Bu bakımdan "Lozan Paylaşım Antlaşması" da, -antlaşmaya, gelecekleriyle ilgili karar verilen halkların taraf olmaması ile örneğin; "gayri müslimler"e ilişkin hükümler gibi, bir çok hükmünün uygulanmamış olması bile bir yana- imzacı devletlerin bir çoğunun hukuki ve siyasi niteliklerindeki değişimle birlikte, bir

"devletlerarası antlaşma" olarak varlık koşullarını yitirmiş, "imzacı devletler" arasında bile yürürlük ve geçerlilik durumu tartışmalıdır. Bu konferans bağlamında, "Lozan Paylaşım Antlaşması"nın Kürdistanlıların kendi geleceğini belirleme hakkını ihlal edişi üzerinde durulurken, oluşturulacak uluslararası bir daimi komite ile, gerek bizzat bu "antlaşma"nın halen varlığını sürdüren imzacısı devletleri nezdinde, gerekse bu ülkelerdeki demokratik kamuoyları nezdinde, "antlaşma"nın uluslararası hukuk yönünden geçersizliğini ortaya koyan girişimler de başlatılabilir.

Sonuç olarak, "Lozan Paylaşım Antlaşması", 1923'de, Ortadoğu'daki fiili işgal durumu ile bu işgalin sınırlarının ilgili devletler nezdinde bir kez daha tesciliydi. Bu "antlaşma"nın uluslararası hukuk ilkeleri içinde varlığının tartışmalı olması, 1923'lerden bu yana Kürdistan üzerindeki fiili işgal durumunun halen devam etmekte olduğu anlamına da gelmektedir.

75 yıllık süreçte, dünya genelinde çok büyük değişimler yaşanırken, Kürdistan'ın bölünmüşlüğü ve uluslararası sömürge statüsünde her hangi bir değişiklik olmamıştır. Bunu, Kürdistan'ın jeo-politik konumundan, sömürgeci devletlerin niteliğine, uluslararası alanda devletlerin karşılıklı çıkarlarına dayalı politik atmosferden, Kürdistan Kurtuluş Hareketlerinin kendi içindeki sorunlarına kadar bir dizi nedenle açıklamak belki mümkündür. Ancak, 75 yıllık süreç içinde Kürdistan'ın baştan başa savaş alanı haline getirilmesine, dünyanın gözü önünde bir ulusun en barbar yöntemlerle yokedilmeye çalışılmasına karşı dünya demokratik kamuoyunun yeterince ses verememesini açıklamak doğrusu mümkün değildir. Kürdistan sorunu, bugün sadece Kürtlerin bir sorunu değil, başta bölge halkları olmak üzere tüm Ortadoğu'nun ve nihayet tüm dünyanın bir sorunudur. Yine Kürdistan sorunu, sadece Kürdistan'daki halkların özgürlük ve bağımsızlığıyla sınırlı değildir; tüm Ortadoğu halklarının ve tüm dünya halklarının özgürlük sorunu durumundadır. Kürdistan sorunu, Ortadoğu'daki Arap, Fars ve Türk devletlerinin demokrasi sorunuyla da sıkı sıkıya bağlıdır ve Kürdistan sorunu doğru ve adil bir biçimde çözülmeyen, bu devletlerdeki demokrasi sorununun çözülemeyeceği de ortadadır.

Kürdistan sorununun uluslararası bir sömürge sorunu olması, aynı zamanda bu sorunun çözümüne de uluslararası bir boyut katmaktadır. Ancak, uluslararası hukuk içinde, ulusal sorunların çözüm mekanizmalarının darlığı önemli bir sorundur ve yine başta da belirtildiği gibi, sorunun çözümü fiili durumlara, daha çok da devletlerarası ilişkilere bırakılmıştır. Son yıllarda demokratik kamuoylarının belirli çabalarıyla, uluslararası hukukta bazı etkin denetim mekanizmalarının oluşturulabileceğine yönelik umutlar gelişmektedir. Ne var ki, son olarak,

"Uluslararası Savaş ve Soykırım Suçları Mahkemesi"nin kuruluşunda da görüldüğü gibi, demokratik kamuoyunun talebi ve uzun yıllara dayalı çabalarıyla gündemleşen bu tür girişimler, sonuçta sistemin egemen güçlerinin müdahalesiyle, hem kendilerine karşı işleminin önüne geçmek, hem de bundan kendilerini aklamalarının bir aracı olarak yararlanmak üzere, denetimlerindeki devletlerarası mekanizmalar haline getirilebilmektedir. Başka bir deyişle günümüzde, özellikle de devletlerden kaynaklanan belirli eylemler, insanlığın tarihsel ve toplumsal mücadeleleriyle şekillenen evrensel hukuk değerlerine aykırı görülerek "savaş suçu", "insanlığa karşı işlenmiş suçlar" v.b. olarak tanımlanmakta, fakat sonuçta buna karşı oluşturulan mekanizmalar, yine bu hukuka aykırılıklardan sorumlu devletlerin denetim ve insiyatifine bırakılmakta, bir anlamda "failer", aynı zamanda "yargıç" olmaktadır. Fakat, bu tür girişimlerin ne kadar sistemin ve egemen iktidar ilişkilerinin dışında olabileceği tartışmalı olsa da, evrensel hukuk ilkeleriyle bütünleştikleri ve gücünü demokratik kamuoyundan aldıkları ölçüde olumlu gelişmeler olarak görülmesi ve insanlığın ortak mücadelesinin tarihsel kazanımları sayılması gerekir. Bu bağlamda, devletlerarası mekanizmalar ve çıkar ilişkilerinin dışında, fakat devletler üzerinde de etkili bir baskı gücü oluşturabilecek alternatif oluşumlar üzerinde daha fazla yoğunlaşılması önemlidir.

Bu çerçevede benzer bir çaba, dünya genelinde her türlü sömürgeciliği "insanlığa karşı işlenmiş bir suç" olarak değerlendirip, ulusal sorunların çözümünde emperyalist ve sömürgeci devletlerin, bu devletlerin denetimi altında bulunan devletlerarası kuruluşların iradesinin ve çıkarlarının dışında oluşturulacak etkili alternatif mekanizmalar geliştirilmesi yönünde olabilir. Evrensel bir hukuk ilkesi olarak kendi geleceğini belirleme hakkının kullanımını uluslararası demokratik kamuoyunun güvencesine alabilecek somut adımlar atılabilir. Kendi geleceğini özgürce belirlemek isteyen halkların/ulusların bugünkü "kendi kaderlerine", dolayısıyla sömürgeci güçlerin ve destekçilerinin istek ve iradelerine terk edilmişliğine karşı; bu hakkın kullanımını "zor" yoluyla önlemeye çalışan güçlerin engellenebileceği, bu evrensel hakkı tanımalarını sağlayıcı ve nihayet bu hakkın kullanımını ihlal eden ya da ihlal edilmesine yardımcı olan devletlere yaptırımlar getirilmesini sağlayıcı alternatif oluşumlar geliştirilebilir. Bunun bir biçimi, dünya genelinde ilercî aydınların, bilim adamlarının, siyasetçilerin, sivil demokratik kuruluşların ve tüm dünya halklarının katılımına açık, "kendi geleceğini belirleme hakkı ve sömürgeciliğe karşı uluslararası konferans" düzenlenmesi ve bu konferansta belirlenecek ilkeler temelinde daimi organların oluşturulması olabilir.

Biratîya Derew Cînartîya Qeşç !

F. Mîrhaj

Derheq Netewên serdest û bindest de Karl Marks 150 Sal berê gotibû "Netewên Serdest azad nînin". Ev gotin jibo xeta sosyalîzmê bû prensîbek. Ev prensîb kêr – zêde heya destpêka şerê cihanê a yekemîn aliyê hêzên sosyalîst ve hate peyirandin û parastin. Dema şer destpêkir hinek partiyên çep prensîbên sosyalîzmê û çepitîyê danîn alîkî û alîkarîya serdestên xwe û dewleta xwe kirin. Pêşengîya van gavên şaş û şoven serokê Sosyal Demokratên Elemanan Kautskî dikir. Ev nêrîna şoven bû sedemê perçebûna Enternasyonala Duwemîn. Lenîn, piştî van bûyeran li ser Kautskî kitêbek nivîsî û Kautskî teşîr kir, dîre sosyal şovenîzm rexnekir û ji bo Enternasyonaleke nû bang li hêzên sosyalîst kir.

Mesela Netewên bindest û pîrsgirêka Kolonîyan li ser helwesta hêzên sosyal şoven careke din kete rojeva sosyalîstan. Lenîn, gotina Marks a ku bibû prensîb ji bo sosyalîstan gîhande formûlasyoneke nû. Mafê Çarenûsî careke din hate şirovekirin û naveroka wî bi nêrîneke nû hate tijekirin. Angorî nêrîna Lenîn mena mafê çarenûsî "cîhêbûn û avakirina dewleta serbixwe ye". Ev maf, mafêkî pîroze, hemu gel û netewên bindest dikarin bi gorî dilê xwe wî mafî bikarbinin.

Mafê Çarenûsî di bernema Enternasyonala Sêyemîn de jî cîh girt. Nêrîna Enternasyonale ya Mafê Çarenûsî ji bo Netewên Bindest bû meşale û pêşîya wan ronî kir. Sosyalîzm, ji bo netewên Bindest û Kolonîyan bû hêvî û rehberê Azadî û Rizgarîyê. Bi dehan gel rizgarbûn û dewlata xwe ya serbixwe avakirin. Lê mixabim, piştî mirina hostayê mezin Lenîn Enternasyonala Sêyemîn jî gav bi gav dejenere bû. Enternasyonala jî wek Tevgera Sosyalîst a Navnetewî gorî berjewendiyên Yekîtiya Sovyetê hereket kir. Mafê Çarenûsî, berjewendiyên Netewên Bindest, tekoşîna karkerên cihanê hatin bîrkerin. Ji ber van bûyerên negatîf Enternasyonala rizî û pûç bû. Di nava Netewên Bindest de îmaja sosyalîzmê lerizî.

Sosyal şovenîzmê weke nexaşîke bê derman hêzên sosyalîst pêça. Pîranîyan sosyalîstan heya

îro jî hê xwe ji vê nexaşîyê nefilitandine. Tesîra nexaşîyê berdegame. Bila xelet neyê têgihîştin, ev nexaşî di nava çepên Tirk de tenê najî, di hundirê çepên cihanê de jî dijî. Ev nêrîna şaş firsendeke mezin xiste destê dijminên sosyalîzmê. Îtibara sosyalîzmê şikest û îdeolojîyên dijber xurtbûn.

Çepên Welatên Dagirker û Kurdistan!

Pîranîyan çepên welatên dagirker ji hemû çepên cihanê zêdetir nêzîkî sosyal şovenîzmê ne. Ji hilweşandina real sosyalîzmê jî tu ders negirtine. Yûgoslavya û Sovyet ji ber sedemên netewî û yê din

perçe perçe bûn û bi dehan dewletên nû avabûn. Gelên "bira" bihevketin, nêzîkî niv milyonî mirov hatin kujtin. Gelên "bira" bûne neyarên hev, xûna hev rijandin. Çep û sosyalîstên welatên dagirker dîsa çîroka sedsal berê dubare dikin. "Emperyalîzm ji bo rêvebirîya hêsay perçedike, parvedike".

Van bûyerên dawî careke din nîşandan ku slogana "bijî biratîya gelan" sloganeke şaş û vala ye. Ev slogan xeynî veşartina politîkaya sosyal şovenan kêrî tu tiştî nayê. Proplemên di navbera gelan de bi veşartinê çaresar nabin. Ku ji van gelan yek serdest û yek jî bindest be biratîya gelan dereweke mezine. Pîrsgirêkên dîrokî, pevçûnên civakî bi veşartinê ji holê ranabin. Dîrok û metoda dîyalektîk bi hezar caran ev rastî nîşanê me daye. Ceribandineke din pêwîst nîne!

Çepên Tirk xeynî xwe tu kesî û tu hizbî sosyalîst û kominîst napejirînin. Pêşîya derba 12 Hîva Ilonê nêzîkî deh salan bi goftigoya rêxistinîya cîhê an bi hevra derbasbû. Bi dehan rêxistin û partiyên kurdî hatin damezrandin, tekoşîn kete rojeva gel, gel xwedî bi metodên şoreşker serhildan û berxwedanên pîr xurt li darxist, lê dîsa pîranîyan çepên Tirk dev ji "çîroka kevnare" bernedan. Navê vê politîkaya şoven, biratîya gelan e!

Rastî gel Birane?

Belê gel birane. Tu dijayetiya me û îtiraza me bivê rastîyê re tune. Em jî naxwezî gelê me dijmanatiya tu gelî bike, lê belê ev daxwezî yekalî naçe serî. Elbet gelên Tirk û ereb, Firansîz û Îngiliz, Çîn û Maçîn birane, di navbera wan de tu nakokî tune. Ev gelan hemu serdest û azadin, xwedî mafên xwe yê netewî ne. Le mixabin rewşa me cuda ye. Di navbera Gelê Kurd, Tirk, Erebi û Faris de cudatî yê civakî, newekhevî, û hvd pirin. Em mazlum ew zalimin, li gel mazlûman nînin li ser xeta zalimanin, em ne xwedî mafên netewîne ew xwedî mafin, em kole ew "azadin", em bindest ew serdestin, şert û şûrtê me ne wekhevin. Divêt pêşîya her tiştî ev rewşa xeter bête guhurandin, paşê qala biratîyê bête kirin. Kesên ku qala biratîyan gelan dikin, divêt şert û şûrtên gelan bidine berçevên xwe.

Gava ku mirov li rewş û nakokîyên navbera gelê Kurd û Tirk dinêre, ji biratîyê bêtir cînarî mimkûn û realîst e.

Nakokî û newekhevîyên sedsalan bi siloganên vala ji holê ranabin û gel zû bi zû nabine bira. Dîroka nêzîk bi mînakên tijeye. Pîrsgirêkên Netewî li hemû deverên dinê bi AZADÎ û SERXWEBUN'ê çareser dibin. Însiyatîf li destê Emperyalîstan de be jî encam naguhure. Kosovo, Tîmora Rojhilat, Çeçenya çiqas tîfîyên biyanîyan di navda be jî, bîngeha pîrsgirêkê daxweza gelan e. Daxweza hêzên biyanî û berjewendîyên wan tiştêkî dine. Bûyerên dawî careke din dane nişandan ku heya gelên bindest dewleta xwe ya serbixwe ava nekin mesele çaresar nabin.

Di vî warî de wezîfa Hêzên Çep û Sosyalîst, dijê dagirkerî û şovenîzmê tekoşîn, li gel gelên bindest xurtkirina xeta azadî û serxwebûnê ye. Ev nêrîn dikare di nava gelê serdest de şovenîzmê bişkêne û nixrên demokratîyê bicîhke. Xeynî vê rêyê tu şans û tu çere tune. Derheq mesela netewî de bêdengî xeynî xurtkirina xeta nîjadperest kêrî tu tiştî nehat. Hilbijartina dawîyê jî ev rastî careke din nişanê me da. Mirov ji rastîya xwe nikare bireve, rastî pêsîra mirov bernadin. Li Tirkîyê xurtbûna nîjadperestî û şovenîzme sûcê berxwedana Kurda nîne. Eger rewşenbîrên Tirk û hêzên sosyalîst rola xwe baş bileyîztana, li gel dewletê cîh negirtana, sitûyê xwe ber dewletê xwer nekirana îro li Tirkîyê şovenîzm û nîjadperestî ewqas xurt nedibû. Demokrtî û sosyalîstî ji bo Tîmor Serxwebûn, ji bo Kurdan mafên kulturî nîne. ÖDP sedemên têkçûna xwe ya hilbijartina giştî û herêmî Kurdan dibîne, ku şerm neke yê sedeme xurtbûna nîjadperestîya Tirkan jî bavêje sitûyê Kurdan. El însaf!

Belê, heya zimanê me zivirî me bala we kişande ser çend talûkan. Dengê silogana "Biratîya Gelan" xweşik têt guhê mirovan, lê naveroka wî bi nêrîna şovenîzmê tijeye. Heya îro dîrokê tu carî nişanê me nedaye ku navbera Gur û Pez de, serdest û bindestan de biratî çêbe. Îro şûnde jî çênabe. Di navbera newekhevan de ne biratî ne jî dostî çênabe. Ku gel bikaribin bibin cînarên baş û cînarîyeke qenc ji hev û dûra bimeşînin, ev gavê bibe gaveke dîrokî. Ji bo pêşeroja gelan cînarîya qenc ji "biratîya" derew çêtîre. Îro Kurd û Tirk, kî qala "biratîyê" kir, hûn bizanibin ku ew derewa dikin, we jî dixapînin û xwe jî dixapînin.

Em Kengê Dikarin Bibine Bira?

Divêt îro pêşîya biratîya Kurd, Erebi, Faris û Tirkan biratîya me Kurdan pêwîst bête dîtin. Em Kurd xwedî welatekî Çar perçene, di tu warî de yekîfîya me çênebûye, di nava me de aşî tune, em goştê hev dixun, konsensûseke (Ihevhatin) netewî û sîtratejîyeke me a Netewî tune. Ev kêmasî têra me nakin! Em Başûr wek xençerekî

dibînin, Kurdistan "Sûrî" perçek ji Sûrî dibînin. Me demekî jî qala şoreşa Rojhilata Navîn dikir!!! Heya biratî û aşî di navbera Kurdan de saz nebe, kî qala biratîyê bike hûn bizanibin ku ew qala xulamîyê dikin. Ew dixwezînin careke din me têkine xulamê "xalan" an biyanîyan.

Kurd hemû baş dizanin ku, me, heya îro çî kişandîye ji destê "xalan" û biyanîyan kişandîye. Edetekî (tore) me Kurdan heye, dema ku mirat di navbera birayan de têt parvekirin ji keçan re tu par nakeve. Mirat hemû di navbera mîran de têt parvekirin. Baş – xirab ev edetê me Kurdaye. "Xalan"ê me jî, jî

me zêdetir girêdayî vî edetê me ne. Dema ku tiştêkî parvekirinê hebe em derhal dibine xarzî. Kurdên ku dixwezînin heya qîyametê xarzî bimînin, bila serê rojê pênc cara silogana "Bijî Biratîya Gelan" bavêjin!!!! Lê em dibêjin dema xal û xarzîyê derbas bû.

Heya ku di navbera kurdan de biratî çênabe, Kurd bi tu kesî re nikarin bibin bira, lê dikarin bibin xulam. Navê xulamîyê dibe "Biratîya Gelan". Heya li rûyê cîhanê serdest û bindest hebin, heya li cîhanê mîjokdarî û kedxarî hebe, "Biratîya Gelan" derewe, lê cînarîya qenc mimkûn e. Gava ku şoreşa cîhanê li serket, sosyalîzm bu sîstema cîhanî, wê demê nakokî yên li navbera gelan de rabin, biratîya esasî ya bê "xal", bê tirs û bê dawî yê çêbe. Îro wezîfa me serîda ya sosyalîstan ne ji bo biratîya derew xwe xapandine, ji bo cînarîya qenc xebat û tekoşîn e.

Şerî Çandî û Sazgehen Netewî

Jîrek Jîr

Gel bi çanda xwe henin. Gava ku çanda gelekî herîfî, peşkilî an xurufî, gel jî pêra dixurufe, dipêşkile û diherife... Barê şehrezayî li ser milê çandan e. Her gel di nava çanada xwe de dikare bigihîje qada hevdemîn.

Heke Kurd jî bivên bigihîje qada hevdemîn û bivên mîna hevdemîn xwe şehreza bibin, divê ku di nava çanda xwe de qenc bipêjin. Ew kurdên ku xwe, gelê xwe û çanda xwe nas nakin, an jî ji xwe, ji gelê xwe û ji çanda xwe dûrin nikarin bigihîjne hevdemîn xwe.

Çawa ku tê zanîn çanda gelekî bi du awayan diji. Awayekî bi devkî ye, awaya din jî bi nivîskî ye. Di nava Kurdan de awaya devkî jî awaya nivîskî pir mezintir û pir frehtir e. Ez pê bersiva "çira ya devkî ji ya nivîskî pirtir e" nakevim. Rasteqîniya Kurdan ev e. Ezê pê bersiva "li ser vî راستeqîniyê mirov çî dikare bike" bigerim.

Netewek divê bibe dewlet divê nebe dewlet, çanda wî bi destê sazgehan geş dibe, dipêje û tanga xwe dibîne. Sedem vî qasî ye ku hebûna sazgehên netewî, qasî hebûne netewî grîng e.

Xar û jor ji vir sed sal berî, mîr û mîrekên Kurdistanê xwedî li çanda me dikirin. Ya her mîrekê dengbêj, çîrokbêj û yên din hebûn. Di navbera mîrekan de pêşbazîyekê çandî hebû. Pîşevanaên mîrekan li ber temaşevanan li ber hev didan. Yên ku pêşbazîyê kar dikir, bi xelatan dihatine pîroz kirin, mîrê pîşevanan jî ber xwe ve diçûn, serê wan bilind dibûn û bi pîşevanên xwe qore dibûn. Piştî ku mîr û mîrek ji Kurdistanê rabûn, karên çandî jî kete sekeratê. Kêmasî, ne pêş çû û ne jî paş ket.

Jî vir çil sal, pêncî sal berî pergalên teknolojîyê ev qas pir nebû? Li ser çarenûsa gelekî ev qas bandora wan jî tune bû. Her zarok jî bav û kalên xwe hîma çanda xwe dibûn. Çandên gelên dîtir li ser zarokan tu bandor çenedikir. Çanda gel jî bi vî awayî di nava gel de hebûna xwe didomand. Çîrokbêjan çanda çîrokan, dengbêjan çanda stranên didomandin. Heibet bi vî awayî çand geş ne dibûya û jî hebûna xwe pêşveitir jî ne diçûya. Lê belê qet nebe ne dimirîya jî... Di vî dema satelîtan de (ew satelîtan ku çarnokalên gerdûnê mîna mûrîyan girtin e) jî teknolojîyên hevdemîn xelas bûn bê guncan e. Pergalên hevdemîn gerdûnê xistîye

mîna gundekî piçûk. Li kij derê dinê çî bi qewime, di demekî pir kin de tê seh kirin û tê dîtin... Teknolojîya kî pêş bibe ew xwe qencitir dide nas kirin, çanda xwe qencitir dide pejlirandin. Dî nav netewên dinê de şerê serdestiya çandan xefexef lê bi gurmegurm didome. Îro hinek dewletên dinê jî bo ku gelê xwe jî vî şerê çandî biparêzin pê çareyan digerin. Hinek jî wan çareyê di qedexekirinê de dibînin, (mîna Îran û êd.) hinek jî di zeximkirina aborî û teknolojîyê de (mîna dewletên Ewrûpê) dibînin.

Ev şera ku navê wî ne hatiye danîn bi wej didome. Her wekî bûye mij û dûman. Di nava vî şerê de çav çavê nabine. Wêy li wî ku ji mala xwe derneketiye.

Baş e, wê Kurd çî bikin? Di nava vî şerê de wê çanda xwe çawa biparêzin?

Di destê Kurdan de dewlet tune. Kurd pergalên nûjen jî (mîna netewên serdest) nikarin bixwiliqînin. Wusane çare çî ye? Li ser bersiva vî pirsê divê ku herkes baş û qenc biponije, bihizire... Ezê qasê zanîna xwe bersivek bidim.

Çawa ku min li serê nivîsandîna de jî dabaş kiribû, çand jî bo gelek, nemaze jî bo gelekî bindest mîna tiştêkê man û neman e. Gelên bê çand mîna mirovên bêcan in. Heke gel hebe û hebûna wî zindî be wê siyasetvanên wî, aborizanên wî, dewlata wî jî hebe. Geleke bête zanîn ku ew qewmên ku îro navê wan hene lê pixwe tunin, di nav dîrokê de, pêşî çanda wan herîfî û peşilî, paşî hebûna wan herîfî û peşilî... Birastî sedema neherîfîn û nepeşilîna Kurdan çanda Kurdan e... Heke çanda me çandekî zindî, mezin û zexim nebûya, îro em jî mîna Lazan wê wînda bibûna. Sedem vî yekê ye ku geleke em li ser çanda xwe bicirîtin û bilerizin.

Çand ne ya ref (çîn)ek an jî tebeqekî ye. Çand ya hemû netewê ye. Her rengê netewî di nava çanda netewî de dikare xwe nas bike. Xemilîna çandî temamê rengên netewî dixemilîne, çê dike, zexim dike û pêşve dibe. Dabaşa vî rastîyê me dibe li kû? Bersiva vî persê ezê paşî bidim.

Kar û xebatên yekane jar in. Bi guncan û zanîna yek mirovê ve girêdayî ye. Mirov çiqas zana û çê dibe bila bibe di nava karên çandî de qasî giraniya xwe dikare bimeşe. Her mirova ku tenê bi serê xwe bi karê çandî dixebite, miheqeq di derdorê wî de çend şagirt, an jî çend arîkarvanên wî hene. Wusane ew mirov jî tenê bi serê xwe naxebite. Hemine ku şolên yekane jî pir şolên giranbahan e. Şolên camêran nayte nînkur kirin. Ez li vir dabaşa jarîtiya kesayetiyê dikim.

Her kes her tiştê nizane. Sînora zanîna kesan kurt e, kême e. Cereba her kesê şexsî ye û jî jîyana kesayetiyê nabore. Ji bo ku zanîn û cerebe bigihîjne hevudu û xebatan bixemilînin sazgeh hatine xwiliqandin. Bi kurtasî, sazgeh yekbûna cerebe û zanîna ye. Cerebe û zanîna yekane di nav sazgehan de digihîjne hevudu û jî zanîna xaf, derbasê zanîna pehtî dibin.

Çawa ku jorê jî hatibû dabaş kirin, çanda

netewî ji hemû netewê re lazime. Peywira her rengê netewî zexim kirin û pêşve birina çanda netewî ye. Divê ku her reng bi zanîn û cerebên xwe ve di nava sazgehên netewî de cîyên xwe bigirin. Nemaze ji bo sazgehên çandî, ev yek pir girîngtir e. Bîrobawerî divê nebe sebêbê ji hev dûr ketinê. Lewre çanda netewî ne pirsgrêkekê bîrobawerîyê ye. Bersiva pîrsa jorîn ev e; yekîfî û pevrâyîya hemû rengên netewî ye.

Me got; di nava şerê çandî de Kurd bê dewlet mane, xwiliqandina pergalên nûjen jî ji bo Kurdistan îro bê guncan e. Di nava vî şerê de ji bo serketinê, bi kêmasî ji bo newindabûnê, xwiliqandina sazgehên nûjen şert e. Ew sazgehên ku îro henin divê bêne hêzdar kirin. Lewre di destê me de ji sazgehên zêdetir tu tiştek tune. Bêşik gava ku Kurd hêz, zanîn û cerebên xwe di nava sazgehên netewî de bêxne yek, wê serbikevin. Hekene wê her gav binbikevin. Li pêşberê çandên xwediyê pergalên zexim û li pêşberê çandên serdest ji bil zeximkirina sazgehên pêştir çare nîne.

Sed mixabin îro li ser axa Kurdistanê hem sazgehên çandî û netewî kêmin, hem jî yên ku henin dûvajoyên bîrobawerîyanin. Piraniya xebatên wan li ser çanda bîrobawerîyê ye. Ev rasteqîniya han, me li pêşperê êrîşên dijmin jar û weza têxe.

Sazgeh, ji bo karên çandî pergalên girîng in. Bê sazgeh di nav şerên çandî de serketin bê guncan e. Hêzdarkirina sazgehên çandî mercên welatparêzîyê ye. Sazgehên çandî divê ku li ser çanda welatê xwe pêgerîn û lêkolînan çêkin. Çawa ku di serî de jî hatibû dabaş kirin, çanda Kurdistan piraniya bi devkî ye. Yên ku vê çandê dijînin rojbiroj kêmin dibin. Temenê xwe temam dikin û dimirin. Wî çanda giranbaha jî bi xwe re dibin. Bi pergalên curbecur ew çand divê ji mirinê bête rizgar kirin. Çanda xaf ji nav gel bête girtin, di nav sazgehên de qenc bête pehtin û bi zanîyarî bête xemilandin û paşî ji gel re bête pêşkêş kirin.

Ezê ji kêmasîya bîngehînan mînakek bidim.

Rojekî ji bo qonferansê li ser Zmanê Kurdî teblixfnamek ji min hate xwestin. Min teblixfnamek ji wan re şand. Lê min li serê teblixfnamekê jî jêrenotekî vaha danî:

Encûmama Amedekar ya Konferansa Zmanê Kurdî li ser pênc mijaran rawestana me daxwaz kiriye. Bêşik her pênc mijar jî tenê bi serê xwe grîng in. Di serî de divê ku bibêjim; ez ne zmanzan im. Çawa ku 'tuneya mîran navê kitkê bûye Evdîrehman' tuneya/kêmaya zmanzanan jî navê wêkên min jî bûye zmanzan. We dixwiyê ku ev pêvajoyê heya zmanzanên Kurdistan bixwiliqîn û derkeve holê wê vaha bidome.

Jibo ku zmanzanên Kurdistan rojek zû bigihîjin û vê barê gran li ser piştê me hilînin karekî jidîl pêwîst e. Divê ku sazgehên Kurdistan li ser vî mijarê pir bixebitin û pir bîponijin."

Belê divê ku Kurd di sazgehên de pêşî bîngehan bixwiliqînin. Bê bîngeh tu kar nameşe. Heke yên ku ji ziman tiştek dizane bibe

zimanzan, yê ku ji pişeyê tiştek bizane bibe pişevan halê me Kurdistan tu car qenc nabe. Divê ku zimanzan, pişevan û yên din di nava sazgehên de bêne xwiliqandin.

Ez pir qîmet nademe ka "î"ya pêşîya "y" yê wê "î" bimîne, an jî wê bibe "î"... An jî di hevokên navdar de lêkara "bûn" wê cuda bête nivîsandin, an bi hev ve bête nivîsandin. Gengeşîyên han di nava şerê man û nemanê de gengeşîyên bê qîmetin. Helbet li ser zmanê gengeşî wê çêbin, geleke çêbin jî. Lê belê yên ku zikê wan birçîne şerbetê nikarin vexwin. Her çiqas ku şerbet şirîn jî be...

TC'nin Xendekor Katliamı ve Düşündürdükleri

Nurel Kütük

Sömürgeci TC 15. Ağustosta Güney Kürdistan'ın Lolan bölgesine bağlı Kendaxor alanına yeni bir hava saldırısı düzenledi.. Alman napalm bombalarının da kullanıldığı söylenen bu saldırıda çoğunluğunu kadın ve çocukların oluşturduğu 45 kişi yaşamını yitirken onlarca da yaralandı.

1983'ten beri Güney Kürdistan'a pek çok saldırı düzenleyen TC, son saldırı sonrasında da beklenen klasik açıklamasını tekrarladı: "Bölgede otorite boşluğu nedeniyle bölücü kampları var" Oysaki vurulan bölgede PKK'nin gerilla kampları ve birlikleri olmadığı gibi PDK denetimindeki bu alan yeni yeni sivil yerleşime açılmaktaydı. Saldırıya uğrayanlar tümüyle silahsız sivil halktı. Kaldı ki ortada bir buçuk yıldır savaşa son verdiğini açıklayan ve pratiğiyle de bunu doğrulayan PKK gerçeği vardı.

Bütün bunlar göstermektedir ki saldırının nedeni ve amaçları daha başkadır.

Olayın arka planı ve güncel hedefleri üzerinde durulmalıdır.

Hatırlanacağı gibi Körfez savaşı sonrası şekillenmeye başlayan Kürt özerk bölgesi, iç ve dış koşulların çakışmasıyla Federe Kürt Hükümeti olarak somutlaştı. Tabii bu durum üç sömürgeci devlet gibi, TC'yi de çok rahatsız etti. Ne varki Güney'deki oluşum TC'nin uykularını kaçırsa da bölge ve dünya dengeleri onun açık işgaline veya Federe yönetimi yok etmesine izin vermiyordu. O dönemde Özal'ın "bir koyup üç alma" hesabı ABD ve İngiltere tarafından uygun görülseydi Musul ve Kerkük'ünde içinde bulunduğu Güney Kürdistan TC tarafından işgal edilmiş olacaktı.. TC, aklınca Güney Kürtleri ve Türkmenlerin vasisi olacaktı. Sonuçta garantör devlet olma da, ilhak da onay almadığı için bu plan rafa kaldırılmak durumunda kaldı.

İnkâr ve imha edemiyorsan, boz, çarpıt, böl, çatıştır ve denetimine al, hiç değilse gelişimini engelle konseptleri geliştirilmeye başlandı. Dünyanın öbür ucundaki Kürtlerin hak taleplerine bile müdahale etmeye kalkışmakla ünlü olan TC, yanibaşında kurumlaşmaya başlayan Kürt Federe Hükümetini yakın markaja aldı. Kürtlerin her adımını izler, gözler oldu. YNK ve PDK'nin Dublin ve Washington görüşmelerine de hayli tepki

gösterdi. (1)"Irak'ın toprak bütünlüğünün bozulmasına" ve Bağımsız Kürt Devletinin oluşumuna karşı olduğunun ve bölgenin siyasal haritasının değişmesine asla izin veremeyeceklerini, bu konuda İran, Irak ve Suriye'nin de aynı hassasiyet içinde olduklarını defalarca deklare etti. Nihayet Kürt Temsilini engelleyemediği noktada uluslararası zirvelerde kendilerinin de taraf olarak katılmalarını dayatıp, bunu da ABD ve İngiltere yönetimine kabul ettirmeyi başardı. Böylece Dublin, Washington eksenine Ankara Zirvesi de eklenmiş oldu.

TC'nin Federe Kürt Yönetimini ve bölge halkını sürekli ekonomik, siyasal, psikolojik ve askeri baskılanma altında tutarak çatışma ve istikrarsızlığa ittiği gün gibi açıktı. Geçmişte PKK'yi bahane edip Güney'e operasyonlar düzenlemesi, MIT'yle, JITEM'yle bizzat orada yuvalanmaya çalışması, dönem dönem sınır ticaretini durdurması, geçişlerde zorluklar çıkarması, Newroz kutlamasında olduğu gibi PDK'nin Ankara elçisini açıktan tehdit etmesi, Kuzey Kürtlerinin aleyhinde siyasal açıklamalar ve tavırlar geliştirmelerine dönük baskıları vb.. Bütün bunlar Kürt varlığına karşı fiili saldırılarının göstergesiydi..

Tabii ki 4-5 milyonluk Güney Kürdistan parçasının uluslararası düzeyde siyasal statü kazanması, inkarcı ve imhacı Kemalist TC'nin ideolojik-siyasi egemenliğinde büyük gedikler açıyordu. Bu durum 25 milyonluk Kuzey Kürtleri içinde ilerde uluslararası düzeyde model oluşturabilirdi. Kürdistan'ı sömürgeleştiren devletlerin en büyük kaygısı buydu.. Böyle bir şeyin salt tartışma gündemine gelmesi bile TC'yi ürkütüyordu..

Bu yüzdendir ki Güney'deki Federe Yönetimin dünyanın ve öteki parçalardaki (tabii en çok da Kuzey Kürdistan'daki) Kürtlerin gözünde itibar kazanmaması ve hatta ona karşı düşmanlaşması, iç çatışmalar içinde tükenmesi ve dağılması için ne gerekiyorsa yapıldı, yapılıyor.

TC'nin bu son saldırısı da bu bağlamda oldukça anlamlıdır.

Vurulan yer ve zamanlaması dikkatle seçilmiştir. Saldırının PKK'nin PDK ve YNK ile ipleri iyice gerdiği, Apo'nun PKK'yi Güney'e saldırtmaya hazırlandığı, hatta bu yönde açık talimatlar verdiği bir döneme denk gelmesi ve PDK bölgesinin vurulması tamamen bilinçli bir eylemdir. TC bu askeri saldırıyla asil olarak siyasal sonuç almayı amaçlıyor. Güney'e yüklenmeye hazırlanan PKK'nin siyasal olarak güçlendirilmesini hedefliyor. TC vuracak, PKK timsah gözyaşları döküp Güney halkını sahiplenecek, bu arada PDK ve YNK'de hain ilan edilecek, sonuçta da TC' hükümetine saygıda kusur etmeyen PKK, tıpkı Dublin görüşmelerinin ardından yaptığı gibi Güney'deki oluşuma saldırmanın ideolojik gerekçelerini oluşturmuş olacak.. Güneydeki kazanımı dağıtmayave

Kürtleri iç çatışmalar içinde tüketmeye dönük tam bir provakasyon.. TC' ise her durumda karlı çıkıyor.. Sonuçta nerden bakılırsa bakılsın Kürtler zarar görüyor, görecek..

Bu saldırının İmralı açıklamaları ve planıyla üstüste düştüğü açıktır.

Öcalan yargılanma sürecinde Demirel ve Ecevit'e yazdığı mektup ve ek savunmaları ile yakın dönemde söyledikleri dikkate alındığında bu görüşümüz objektiflik kazanıyor.

Öcalan mektup ve savunmasında Güney'deki Federe Kürt Yönetiminin TC için çok büyük tehlike teşkil ettiğini, "Kuzey Irak'ın TC'nin yumuşak karnı" olduğunu ve mutlaka ortadan kaldırılması gerektiğini söylüyordu. Federe Hükümete yönelik operasyonun başarısı için PKK gerillalarının TC tarafından kullanılması gerektiği, aksi durumda TC'nin salt kendi ordu gücüne dayanarak bunu başaramayacağı salık veriliyordu. Yakın dönemde ise bu düşüncelerini dahada pekiştirip, güncel olarak pratikleştiriyordu. PKK'nin de bu görüşlere angaje olduğu görülmektedir.

Öcalan, Başkanlık Konseyine hitaben "Zamana ihtiyaç var, uzun süre Türk devletinden bir şey beklemeyin" derken, kendi projesinin asıl uygulama alanının Güney olduğunu, Saddam rejimiyle ilişkileri iyi olan Kürtlerle ve asurilerle ilişkiler geliştirilmesini belirterek PKK'nin askeri gücüne, Güney'de binbir zorlukla ayakta duran Kürt Federe Hükümetini hedef olarak gösteriyordu. "Güney'i iki ağaya yedirmeyiz. Siz de üçüncü bir hükümet kurun. Hükümetin beyninin Güney'de olması gerekmiyor, yönetim Avrupa'da da olabilir.. Bu Türkiye'nin de yararına." (2) direktifleri göndermesi, daha da ileri giderek Musul ve Kerkük'ün misak-ı millî'nin içinde değerlendirilmesi gerektiğini, TC'nin Güney Kürtlerinin ve Türkmenlerin hamiliğini üstlenmesi gerektiğini de belirtmesi Kürtlere nasıl tehlikeli bir tuzak kurulmaya çalışıldığını, ve bu tuzakta kimlerin kullanılmaya çalışıldığını gösteren trajik bir durumdu..

Bütün bunların ne anlama geldiği açık ve nettir.

Yine bunun gibi açık ve net olan bir şey daha var, o da gerillanın "sınır dışına" çekilmesi olayıdır. TC ile savaşa ve silahlı mücadeleye son verip "barış, kardeşlik, ortak vatan, ortak bayrak, ortak devlet" stratejisini savunan Apo'nun gerilayı sınır dışına çekerek Güney'deki Kürtlere karşı yönlendirmesi gün gibi ortadadır. Şimdiki stratejisi ise TC ile "barış", Türkiye'nin çıkarlarını koruma, Kürtlere karşı ise savaştır. Ki bu durumu Güney'de mevzilenen ve komployu farkedenden bir kısım eski PKK savaşçısı ve kadrosu tarafından "Özgürlük İnsiyatifi" imzasıyla kamuoyuna deşifre edildi.

Dikkat edilirse TC'nin katliamı PKK tarafından PDK ve YNK'yi siyasal olarak vurmanın bir aracı haline getirildi. PKK Başkanlık Konseyi adına yapılan açıklamalarda "TC uluslararası hukuka

saygılı olmalı ve özür dilemeli" derken, PDK ve YNK'ye mağdur oldukları halde ağızlar dolusu sövgüler yapıldı. Hainlikten işbirlikçiliğe kadar literatürlerinde ne kadar küfür varsa sıralandı. Saldırının Barzani tarafından anlaşmalı olarak planlandığı bile propaganda edildi.

Barzani TC ile anlaşış "gel benim bölgemde sivil halkı katlet " demekle acaba ne gibi bir çıkar elde edilebilir? Tabi PKK'de bunun cevabı yoktur. Kaldığı saldırının hemen akabinde PDK katliamı ilk kınayan ve TC'yi protesto eden güç oldu. PDK'nin protestosunu dünyaya duyuran medya kuruluşlarından biri de MED-TV'dir.

Her şey apaçık ortadadır. TC Güney'i vurmakla hem güç ve kabadayılık gösterisine devam edecek, hem Kürtleri birbirine iyice düşmanlaştırılacak, hem de Güney'deki statükoyu, egemen sömürgeci güçler lehine yıkmaya çalışan Öcalan'a kullanacağı siyasi malzeme verecek.

PKK Başkanlık Konseyi eğer timsah gözyaşları dökmüyor, Kürt kanı üzerinde burjuva politikası yapmıyorsa, dönüp Öcalan'a açıktan şunu sormalıdır. "Güney'e siyasi ve askeri olarak yüklenin.. Talabani ve Barzani feodal aşiretçidirler, Hizbullahçılardan da tehlikelidirler. Güney'de üçüncü hükümet kurun, bu Türkiye'nin çıkarınadır" diyorsun da; peki faşist Bahçeli, İrkçi Ecevit ve Özel Savaşçı Yılmaz Hükümetini yıkmamızı, en azından onların hükümetlerinin yanında devrimci bir Kürt hükümeti kurmamızı niye önermiyorsun? Barzani'ye, Talabani'ye siyasi ve askeri olarak yüklenmemizi istiyorsun da eli kanlı Türk generallerine özel TİM'lerine, ırkçı faşist devlet yöneticilerine yüklenmemizi niye istemiyorsun? Faşistlere ırkçı-kemalistlere gül uzatmamızı, "barış ve kardeşlik" adına Türk Kürdü olmamızı istiyorsun da Kürt Federe Hükümetine ve Güneydeki Kürt liderlerine neden bu kadar düşmanca yaklaşıyorsun?? Kemalist Türk devleti Güney'deki Federe Kürt Hükümetinden daha mı iyidir? Bahçeli Barzani'den daha mı demokratır? Kürt halkına daha mı yakındır? Eh tabi ki vakti zamanında Şeyh Saif, Cıbranlı Halid, Seyit Rıza, İhsan Nuri, Şimko, Kadı Muhamed, Mela Mustafa, Alisher ve öteki yurtseverler de "aşiretçi feodallerdi", "gericilerdi", tabii M.Kemal de "demokrat ve ilericiydi". Şimdi Kemalist ideolojiyi yeniden üretmek, düştüğü bataktan çıkarıp aklamak yeniden bir "Kürt" partisi liderine nasip oldu(!) Anlaşılan Atatürk'ün devrimciliği ve değeri ancak İmralı'da anlaşılabilir(!)

Sonuç olarak bütün eksiklerine, yanlışlarına ve yetersizliklerine rağmen Güney Kürdistan Kürt Federe Hükümeti kanlar ve karanlıklar içindeki Kürdistan ülkesinin ve halkının bir nebze olsun ulusal özgürlüğü tattığı, bir parça olsun gün ışığı gördüğü bir mevzidir. Her Kürdistanlı yurtseverin onu sahiplenmesi ve geliştirmesi gerekir.

Güney Kürdistan ulusal inkara, imhaya ve istilaya karşı Kürt halkının diliyle, kültürüyle,

siyasi temsil gücü ve ulusal kurumlaşmasıyla kendisini dünyaya haykırdığı ülke toprağımızdır. Hiç değilse adıyla, sanıyla, bayrağıyla, ordusuyla, okuluyla Kürdistanı bir varoluştur.

PKK'ye destek veren yurtseverler bu gerçekleri görmeli ve bu komploya karşı çıkmalıdırlar. Türk devleti adına Güney Kürtlerine düşmanlık Kürt halkına sadece zarar verir. Sömürgeci devletlerin on yıllardır ülkemizde yarattıkları yapay siyasi sınırların bu kez beynimizde ve yüreğimizde yer etmesine izin vermemeliyiz.

Düşmanlarımızın böl-parçala-yönet politikalarının yaşam bulmasına, bunca acılı deney ve dersten sonra yeniden yeniden izin vermeyelim.

Her yurtseverin tek kaygısı ülke ve halkın bağımsız ve özgür yaşamı olmalıdır. Kimse sömürgeci güçlerin lehine çalışmamalıdır.

Bu balamda TC'nin Kendaxor jenosidini bir kez daha nefretle kınarken tüm Kürdistanlıların ulusal birlik ruhu içinde hareket etmelerini ve düşmanın geliştirmek istediği sinsî oyun ve politikalarına alet olmamalarını diliyoruz.

Dipnot:

(1) Dublin görüşmelerinden TC ve diğer sömürgeci devletlerin yanı sıra en çok rahatsız olan güçlerden biri de PKK ve lideri Öcalan'dır. Dublin görüşmelerine PKK, İran ve Suriye'nin katılmamış olmasına büyük tepki gösteren Öcalan, Dublin görüşmelerinin ardından Şam'da İran ve Suriye yetkilileriyle yaptığı bir toplantıdan sonra, Güney'deki PKK komutanlarına saldırı talimatı vermiş, bunun üzerine PKK, PDK bölgesine bir çok koldan askeri saldırı başlatmıştı.

(2) Apo'nun açıklamaları için Avukatlarla haftalık görüşme tutanakları ile Serxabun'un son altı sayısına bakılabilir.

Kimi Zaaflar Üzerine

Sedat Güncekti

Burjuva bir dünyada yaşıyoruz. Burjuva dünya, metasal düşünmenin ve bencilliğin öteki adıdır. İnsan değerinin ve emeğinin pazara düştüğü, her bir şeyin parayla alınıp satıldığı ve değerlendirildiği bir düzlemde; kendisiyle, toplumla ve doğayla tezat içinde yaşayan insan dramıyla yüz yüzeyiz.

Özel mülkiyetsiz toplumda insanlar beyin gücü ve ekonomik olanaklar bakımından son derece geri durumda olmalarına karşın, gerek aralarında kurdukları ilişkiler bakımından, gerekse de doğa ile olan ilişkileri bakımından „modern çağın“ bilgi ve teknolojisiyle donanmış, „uygar“ insana karşın daha gelişkin sayılabilir olması fevkaledde trajik bir olaydır. Peki, insanı böylesi çöküşe götüren, sosyal ve kişisel bütünlüğünü bozan olgu nedir? „Bilgi ve akıl çağı“ geliştikçe, insanı gerileyişin ve mantıksal düşüşün artması neye yorumlanmalıdır? İnsanı insan yapan şey el ve beyin diyalektiğinin kurularak, insanın üretimde bulunması değil midir? Üretici emek ve düşünce sayesinde doğayı ve kendini adım adım çözen insanın giderek kendini geliştirmesi kaçınılmaz gibi gözükürken, maddi zenginliğin manevi çöküşe yol açması nasıl açıklanabilir? Bu paradoksal durumu Kapitalist - emperyalist sistemin yapısı ve işleyişiyle açıklayabiliriz. (Zira emperyalist aşama, sınıflı toplumların bütün birimlerini de doğasında taşımaktadır.)

Emperyalizm çağı tam da bir yalnızlık ve aldatma çağıdır; insanı insan kılan değerler olarak; sevginin, dayanışmanın, paylaşmanın, emeğin ve bilginin paramparça edildiği, insanın tekil duruma düşürüldüğü ve tekilliği içinde de özel bir yalnızlık yaşadığı, her gün her an kendini ve başkalarını aldatığı, başkalarının mutluluğu üzerinde kendi mutluluğunu kurma ihtirasına girdiği bir yaşam alaveresidir.

Kapitalizmin özel mülkiyet düzeni yalnız üretim araçlarının değil, bütün bir yaşama alanının bireyci düzenlenmesidir de.

Nasıl ki burjuvazi, kapitalizmin şafak vaktinde bütün toplumun kurtarıcısı olarak kendini lanse edip, iktidara giden yolda emekçileri, köylüleri ve kadınları kendine köprü olarak kullandıysa, iktidar koltuğuna oturduktan sonrada tek meşru ilişki

olarak kendi dünyasını insanlığa barbarca dayatmaktan sakınmadı. Evet, burjuvazi bir yandan ekonomik ilişkilerini örerken, bir taraftan da ideolojik ve siyasi hegemonya araçlarını işleterek emekçi sınıfların beyinlerinde nüfuz ederek manevi gücünü de yerleştirdi. Ve işte üretim sürecinde proleter, günlük yaşamda ise burjuva kozmopolit insan tipolojisi ortaya çıkardı. Her işçinin içinde bir parça burjuvalık olmasının siyasal ve psikolojik kökeni, aynı zamanda kapitalizmin „meşruiyet“ zeminini de oluşturmaktadır.

KAPİTALİZM VE İNSAN İLİŞKİLERİ

Kapitalizm, siyasal, ekonomik, ahlaki ve felsefi boyutuyla bir yaşam tarzıdır. Bu yaşam tarzı; bireyci, egoist, yalana, aldatmaya, rekabete, ihtirasa ve düşkünlüğe dayalıdır. Başkalarının düşürülmesi pahasına „yükselen“ başkalarının sömürülmesi pahasına „gürbüzleşen“, hiç bir yasa ve değer tanımayan, amacına varmak için her türlü yolu ve yöntemi meşru sayan bir niteliktedir. „Bütün gözeneklerinden kan ve irin akan“ burjuvazi, küçük bir azınlığın refahı için bütün bir dünyayı sefalet ve acı içine sokmayı hiç mi hiç ahlaksızlık saymaz. Burjuvaziye göre işçiler ve yoksullar tembel ve israfçı oldukları için zengin olamamaktadırlar. Okumaya önem vermedikleri için cahil durumadırlar. Yönetimden anlamadıkları için yönetici olamıyorlar. Hasılı, ezilen sınıf ve katmanlar bu durumlarından kendileri sorumlu tutulurlar, oysaki burjuvazinin yaşama tarzı ve değerleri örnek alınsaymış böyle olmazmış türünden propagandalarla ezilenlerin kafasında burjuva olma, patrona benzeme özlem ve hayalleri sokularak, nesnel sınıf gerçekleri çarpıtılarak, bu yalnız bilinçle sınıfın kendine yabancılaşması ve giderek sınıf üyeleriyle rekabet ve çatışma içine girmeleri sağlanır. İşverene dalkavukluk, işyerinin çıkarı ve verimi için ölçsüz fedakarlık, yoğun çalışmanın kapitalist tarafından sürekli teşvik edilerek ödüllendirilmesi de sınıfın birliğinin bozulmasında başlıca maddi faktörlerdir. Bu ideolojinin doğrudan taşıyıcısı durumundaki sarı sendikaların görevi ise bu yanılsamayı pekiştirmektir.

Bir kapitalistin tanrısı, vicdani, ahlaki, değeri kar'dır. Üretimin ve insan ilişkilerinin dayandığı temel bütününü buna bağlıdır. Burjuvazi üretime yönelirken insanlara yarar ve hizmet diye bir kaygı asla taşımaz. Üretim sürecine tamamen matematiksel olarak bakar. Üretim ilişkileri, emek süreci maliyet artı kar derekesine indirdiği içindir ki, orada çalışan işçiler ve emek güçleri metasal bir olgu olarak değerlendirilir. İşçinin ne kadar emek harcadığı, geçimi, gereksinimleri, çalışma koşulları değil; maliyeti (en ucuzundan) hesaplanır. Çevrenin kirletilmesi, doğanın tahrip edilmesi, üretilen nesnenin tüketicinin ihtiyacına ne kadar denk düştüğü, sağlıklı olup olmadığı

asla esastan sayılmaz. Kar getirsinde, çıkar sağlansında nasıl olursa olsun anlayışı, manevi ve sosyal ilişkilerde de tek geçerli düzey haline gelir. Böylece insanlara insanca değer verme, eşitlikçi davranma, dayanışma içinde bulunma, toplumsal çıkarları öne çıkarma gibi insani değerler yadsınıp, çıkarıcı, bireyci, adil ve demokratik olmayan insan ilişkileri toplumda genel geçer felsefik ve ahlaki değerler olarak yerleştirilir. Böylesi bir toplumsal şekillenme içinde hangi sınıf ve kesime mensup olursak olalım sonuçta burjuva kişiliğin pek çok özelliğini hiç farkında olmaksızın yaşamımızda sergileyiveririz. Bir an için oturup günlük yaşantımızı göz önüne getirelim ve soğukkanlılıkla değerlendirelim; eminiz ki o zaman duygu ve düşüncelerimizdeki burjuvaziye daha net olarak gözlemleyebiliriz. Nasıl mı? En olmadık konularda bile en yakınımızdaki arkadaşımıza karşı hesaplı dururuz. Sıkıştıkmi yalan söyleriz, dayanışma ve paylaşmada ketum davranırız, özel yaşamımıza ilişkin olması gereken açıklık çoğu kez yerini koyu bir gizeme ve kapalı kutululuğa terkeder, olaylara ve ilişkilere hep kendi çıkarlarımız doğrultusunda bakarız, yarın kaygımız toplumsal değil de bireysel temelde gelişir, kavganın risklerine karşı güvenceler ararız, bu „güvence“ kimi zaman aile çevremiz kimi zamanda ensesi kalın „özel“ dostlarımız olur ve onların olanaklarını arkadaşlarımıza kapatıp „dar“ günlere saklarız, arkadaş çevremizde, gurubumuzda bizden daha kötü koşullarda olan dostlarımızla acıları ve yoklukları paylaşmak yerine, sıkıştıkmi nisbeten daha rahat olanları örnek gösterip onların düzeyine çıkmaya ve aşmaya can atarız. Genel olarak „eşitlenmek“tense hep bir adım ilerde olmayı tercih ederiz. Sevgi ve saygı ölçülerimizde pek çok aşınma vardır. Kimi niçin severiz, kime neden saygı duyarız soruları burjuvaca yanıtlanır. İnsanların olanak ve kariyerlerine bakarak „saygı“ ve „sevgi“ geliştiririz. Emekçi, sıra neferi insanımıza tepeden bakarız ama parasıyla ya da değişik olanaklarıyla etrafına mavi boncuklar-kırıntılar dağıtarak itibar elde etmeye çalışan insanların etrafında dolanırız, saygıda kusur etmeyiz. Oysaki yanibaşımızda gerçek bir yoldaşımıza yoksul olduğu için bir metelik bile değer vermeyiz. Kişisel rekabet ve kıskançlıklarımız had safhada seyreder. Kollektif değerler ve paylaşım yerine, kişisel çekışmelerimiz ve değerlerimiz öne çıkarırız. Dostumuzun, yoldaşımızın herhangi bir kusurunu ve yanlış davranışını ona karşı silah olarak kullanırız. Arkadaşımın kusuru benim kusurumdur, diye asla düşünmeyiz. Sorumluluk yerine saldırma, özeleştirme yerine savunma refleksleri geliştiririz. Yerine göre de olumsuzluklara gözümüzü kaparız. Liberal, saldırgan ve savunmacıyızdır. Onarmak, tamir etmek, düzenlemek bize ağır gelir. Çünkü salt kendinden sorumlu olmayı burjuvaziden

kapmışız. Klasik aile yaşamında böyle eğitilmişiz. „Her koyun kendi bacağına asılır“ ya, bizde öylece seyrederiz ya da kıskançlık ve kişilik krizindeyse koyunu tutar kendimiz boynundan asarız „haber“ kanalları bile bizim kadar dedikodu ve magazin söylentiler yaymaz. Bunu adeta meslek ediniriz. Oysaki haber yaymayı „gönüllü muhabir“ olmayı, örgütsel propaganda da dörtte bir oranında bile yapmayız. Biri bizi eleştirmişse oturup o eleştiriye bilince çıkarmak, kendimize ayna olarak yansıtmak yerine, düşmanlık ve kin durumuna getiririz. Kollektif değer ve ahlaktan yeterince nasibimizi almamışsak, kapris küpü olup çıkarız. Bir yoldaşımız bir gün için çok iyidir, bir gün sonra çok kötüdür. Hatta konuşulmayacak biridir. Yoldaşlık arkadaşlık ilişkilerimiz günlük psikolojimize ve çıkarlarımıza göre şekillenir. Örneğin TC'nin dış politikasında da aynı günlük ve anlık çıkışlar vardır. Yunanistan bir gün dosttur, öteki gün düşman. Hani PKK' nin de bu konuda geri kalır yanı yoktur doğrusu. KDP ya da YNK bir gün ittifakçı olur bir müddet sonra savaşılan düşman. Sanki hepimiz aynı hamurdan yoğrulmuşuz!

Kendimizi kollektifin bir ögesi olara görmeyiz. Olumlu bir çalışma yapıldığında, bir değer oluşturulduğunda hemen kişiliğimize -"Ben"e- mal ederiz. Başarısız durumlarda ise gurubu veya birilerini suçlarız. („Zarara karışmam, Kar'a ortağım" bencilliğini bile aşarız.) Her şeyin iyisini kendimizin yaptığını düşünürüz. Yer yer kendimizi her şeyin merkezine koyarız. „Ben olmasam bu iş yapılamaz" havalalarına gireriz, narsist ölçülerde seyrederek de, hata ve kusurlarımız dile getirildimi „ben"liğimizden de köşe bucak kaçarız. Başarılı ve saygın olmayı koituk sahibi olma , yer kapma ile özdeş görürüz. . Oysaki saygınlığın ve başarının yoğun emek harcaayıp değer yaratmaktan geçtiğini unuturuz. Burjuva işletmelerinde çalışan yöneticiler bile bu konuda bazen bizden daha tutarlıdırlar. Zira işletmede başarı sağlayamayan yönetici asla kariyerini koruyamaz.

Yoldaşların, halkın yaşamı bizi pek ilgilendirmez. Elimizde olanaklarımız ve paramız varsa bonkörce harcarız. Yaşama standartlarımız halk ölçülerine göre olmaz. İhtiyaçlarımızı belirlerken hep normalin üstünde gideriz. Evet insan ihtiyaçlarının ve özgürlüğün sınırı tabii ki sonsuzdur. Ama bir sosyalistin zorunlulukları hesaba katması kaçınılmazdır. Mevcut olanakları yok sayarak, abartarak ihtiyaç belirlemez. Benim yanibaşımında yoldaşım kuru ekmek bile bulamıyorsa, benim iki üç öğün yemek yeme hakkım olabilir mi, diye kendimize sormamız gerekmiyor mu? Her şeyden önce ahlaki bir sorundur bu. Yoldaşlarım çok zorunlu bir telefon görüşmesi için para bulamıyorsa, benim bunu en az kendiminki kadar bir ihtiyaç olarak görmem gerekmiyor mu? Her bir değerın, ahlaki ve vicdani duruşun illede kağıt üzerinde, tüzükte yazılması mı gereklidir? Komünal toplumda

komün üyelerinin yazılı kuralları mı vardı? Kollektif bazı değerlere sahip olmak ve bunları işletmek için illede örgüt hükümleri mi gereklidir? Örgüt yirmidört saat kişileri kontrol eden, etmeye mecbur olan bir bekçi midir?

Bireysel yaşantımıza, davranışlarımıza dokunuldu mu, yoldaşlarımıza karşı, „özgürlük havarisi“ kesiliriz. Hakkımızın, hukukumuzun çiğnendiğinden dem vururuz. Oysa burjuva diktatörlüğünün yasalarına, düzenlemelerine, bizi beynimizde ve yüreğimizde kuşatmasına karşı terbiyeli ve itaatkar oluruz. Yada aynı derecede özgürlükçü olmayız. Özgürlük ve demokrasiyi kavrayışımız aslında tamı tamına burjuvacıdır. Örgüt içi demokrasi karşısında kötü bir liberalizm sergilerken, kaba otoriteye karşı da yine kötü bir boyun eğmeci oluruz. „Havuç politikası“na karşı çivilerimiz sökülürken, „kırbaç politikası“ karşısında ise boyun eğerez. Tartışarak, sorgulayarak, bilince çıkarıp içselleştirmek yerine dayatılanı, dayatılan ölçüde „almaya“ koşullanmışız. Özgür birey sözcüğünü dilimizden hiç düşürmediğimiz halde, özgür bir kişilik geliştirmeyiz. Buna nasıl varılacağına da kafa yormayız. Zaafılarımızı kadın-erkek ilişkilerinde de çok çıplak bir şekilde yansıtmaktayız. Bunuda tartışmak durumundayız.

KADIN ERKEK İLİŞKİLERİNE DAİR:

Metnimizde insan ilişkilerini başından beri kapitalist toplum ve burjuva özellikler bağlamında tartıştık. Aslında pek çok davranışımızda feodal özellikler de vardır. Bunları kabaca burjuva diye tanımladık. İsim ve kategori belirtmeden düzen kişiliği diye de sınıflandırmak mümkündür. Öyle de ele alınabilir. Çünkü pek çok kültürün, ideolojinin harmanlandığı toplumsal bir zemin üzerinde bulunuyoruz. Gerçekte çok karmaşık ve kaypak bir zemindeyiz. Kadro ve üyelerimiz açısından bir genel tanımlama yapacak olursak; kişiliğimizde denilebilirki üçlü bir anlayış vardır; (ya da değerler sistemi) feodal, burjuva-küçük burjuva, sosyalist. Kimi olaylar ve olgular karşısında sosyalistçe duruş gösterirken, kimi zaman da tipik bir feodal ve burjuva gibi davranabiliyoruz. Çifte standartlı tavir ve düşünceler tam da kozmopolit etkilenmelerin sonucu oluyor.

Neyse konumuza kadın-erkek bağlamında devam edelim. Genel olarak kadın ve erkeklerimizin geleneksel konumlarından sıyrılmadıklarını söylersek hiçte abartmış olmayız.

Erkeklerimiz tam bir „erkek“ (buyuran, yöneten, kadını malı gibi gören veya kendisiyle eşit saymayan anlayışta) Kadınlarımız da, yine aynı ölçüde bir „kadın“. (eşine, sevgilisine iteat eden, boyun eğmeci, yönetilmeye razı, gölgede kalan) konumu yaşıyorlar.

Uzun yıllar metropollerde yaşayan ve ilişkileri kapitalize olan kadın ve erkek konumlarında ise nisbeten bu geleneksel biçimlenmeler kırılmış

olmasına karşın, sosyalist dönüşüm gerçekleşmediği ölçüde, özgür kadın ve erkek kimliği yerine oturmamaktadır. Feodal bakışın yerine dejenere kapitalist değerler, davranış biçimleri almaktadır.

Feodal kadın-erkek ilişkilerinin yoğunca yaşandığı Kürdistan'ın küçük yerleşim alanlarından kalkıp metropolün kapitalist şehir yaşamıyla yüz yüze gelen Kürdistanlılar doğal olarak bu kültürden her bakımdan etkilenmektedirler. Bastırılmış cin-selliği ve cinsiyetçiliğiyle metropolün „özgür“ cinselliğin pazarlandığı bir alana gelen ve yıllarını buralarda geçiren bir Kürdistanlı bir bakıma şok olmaktadır. Diskoteklerde, barlarda, birahanelerde ve hatta şehrin en kalabalık yerinde pazarlanan ucuz cinsellik karşısında kendini salıvermektedir. Çünkü köyünde, kasabasında bir kadın eli bile tutmamıştır. (Kadınlar açısından da benzer güdülenmeler olacağını söyleyebiliriz.) Cinsellik her iki cins içinde bastırılmış bir ilişki ve ihtiyaçtır.

Cinsellik ve cinsler arası ilişkilerde sağlıklı bir bakış açısının olmadığı bir yerde, pek çok dejenere ilişkinin yaşanacağı, yaşanabileceği bir gerçektir. Bırakalım sıradan insanları, kendisine sosyalist diyen insanların bile çoğu kez içgüdüleriyle davrandıkları kimseye sır değildir. Yaşanan canlı örnekler göstermektedir ki bu konuda çok ciddi bir eğitime ve dönüşüme ihtiyacımız vardır. Bu eğitim ve dönüşümü sağlayamazsak, özgür kadın ve erkek kimliğine ve ilişkilerine asla ulaşamayız. „Özgür sosyalist“ kadın ve erkeklerimizin yaşadıkları ve zaman zaman örgütleride etkileyen cinsel skandalların, çarpıklıkların üzerinde çok ciddi olarak durulmalıdır. Hiç bir ahlaki kabulü olmayan ilişkiler yaşanmıştır ve gerekli bilinç ve irade ortaya konulamazsa daha da yaşanacaktır. İçgüdüsel cinsel ilişkiler pek çok ahlaki kokuşma ve dejenerasyon üretmektedir. Pusulasını şaşırılmış bir kısım „aydın“ yazar ve sanatçı bozuntusunun ve sistemin piyasaya sürdüğü „özgür aşk“, „özgür cinsellik“ hikayelerini, senaryolarını ne yazıkki bizim insanlarımız sahnede oynamaktadırlar. Aşk ve sevgi adına yaşanan üçlü-dörtlü ilişkiler, aldatmalar lümpenliğe bile taş çıkartır niteliktedir. Feodal nitelikli ilişkilerde bile bu kadar aldatıcı, iki yüzlü ilişkiler aleni olarak yaşanmaz. Feodal bir adam eşinin üstüne ikinci bir kadın getireceği zaman bile eşini, aile çevresini haberdar eder ve kadını açıktan eve getirir. Bizim „sosyalist“ bay ve bayanlarımızda ise bu feodal cesaret ve açıklık bile yoktur. Gizliden ikili-üçlü ilişki yaşarlar, bir gün anlaşmazlığa düştüklerinde de feryat, küfür ortalığa düşüp, örgütüde vesveseye boğarlar. Örgütün işi yoksa, bayların bayanların uçkur-peşkir skandallarıyla uğraşsın.

Açıktan tartışalım; özgür aşk kavramından ne anlıyoruz? Özgür aşk birisiyle duygusal ilişki içindeyken, -bu eş veya sevgili olabilir- her canının çektiğiyle de duygusal ve cinsel ilişki

yaşamaması mıdır? Hiç de değil..

Bizim özgür aşktan anladığımız şudur: İki cinsin karşılıklı gönüllülük ve eşitlik temelinde cinselliği ve duygusallığı yaşamalarıdır. Aşk birlikteliğinde her şeyden önce sevgi, saygı, açıklık ve eşitlik vardır. Özgür aşk; her türlü maddi hesap ve kayıdan uzak olarak iki insanın beyinlerde yüreklerde anlaşmasıdır.

Tabii ki hiç bir ilişki mutlak ve sonsuz değildir. Gönüllülük temelinde bir araya gelen çiftler yine gönüllüce ayrılabilirler. Ama sevginin, saygının, paylaşmanın bittiği noktada eşler bunu açıklıkla dile getirip birlikteliklerini dürüstçe noktalamak yerine birbirlerini aldatma, kullanma, ve yıpratma yoluna giderlerse bunun adı özgür aşk olmaz, birbirini yada birini kazıklamak olur. Ki bunu kabul etmemiz mümkün değildir.

Sosyalizmin kuramcıları, "Eşler arasındaki sorunlara, aşka, üçüncü kişilerin karışması doğru değildir" demişlerdir. Bu düşüncelere bizde aynen katılıyoruz.

Ama hiç kimse bu sözleri yanlış anlamamalı ve kullanmamalıdır. Özgür aşk tabii ki insan arasındaki özel bir anlaşmadır. Ama eğer bir aşka üç veya daha fazla kişiyi karıştırmışsanız, doğal olarak örgüt iradeside devreye girecektir. Parti üyesi sıfatıyla skandal yaratıyorsanız, dejenere ilişkilere giriyorsanız, örgüt buna yöntem koymak durumundadır. Çünkü partiye sorun taşımışsınız, ve sizin şahsınızda partiye yönelik suçlamalar, dedikodular yapılmıştır.

Biz, kadın erkek ilişkilerinde içinde aşk boyutunda olmayabilir, hata yapanları, skandal yaratıcıları öncelikle eğitelim diyoruz. Davranış kuralları, disiplinler geliştirelim diyoruz. Zaafını sürdürenlere karşı da müeyyideler geliştirelim. Bu teşhir de olabilir, tecritte, uyarıda. Bunlar kollektifin iradesiyle belirlenebilir. PKK gibi en uç noktalarda aşkı yasaklama ve hata yapanları hemen infaz edelim, yolu düşünceleri doğru bulmuyoruz. Ama dejenere ilişkilerde asla prim verilmemelidir. Yeri gelmişken Apo'nun kadın erkek ilişkilerine bakış açısını ve bir takım uygulamalarını tartışmakta yarar var. Çünkü sorun aynı yakıcılıkta bizi ve tüm Kürdistanlıları ilgilendirmektedir. Apo'nun aşk ve cinsel yaşama ilişkin düşüncelerinde de önemli yanlışlıklar taşımaktadır.

Apo'nun yöneliminde yanlış ve pratik olarak havada kalmaya mahkum olan, "özgür vatan yaratılana kadar" aşkın dondurulmuş olması ve cinselliğin tümünden yasaklanmış olmasıdır. Buna dayalı olarak sayısız savaşı gönül ilişkilerine girdikleri vs nedenlerle infaz edilmişlerdir. Kürt toplumunda yaşanan olumsuz kadın-erkek ilişkilerini ortaya koymak kadar; alternatif yaşam ilişkilerinde geliştirmek gerekiyor.

Çarpık ilişkiler yaşanıyor diye doğal insani bir ilişki ve ihtiyaç olan aşkı ve cinsel yaşamı yasaklarsanız, bu sorunun çözümünü sağlayamayacağı gibi, olaya yeni boyutlarda katacağı, katmaktadır. Elbetteki duygusal,

cinsel yaşamın, kadın, erkek birlikteliğinin kendine özgü ölçü ve değerleri olmalıdır. Aşk kadını ve erkeği geriye çeken bir ilişki değil de ilerleten geliştiren bir ilişki olduğu ölçüde anlamlıdır. Aslında dünyadaki hiç bir devrimci-sosyalist kurtuluş hareketi aşkı yasaklamamıştır. Yasaklaması da doğal sayılamaz. Ancak zorunlu örgütsel görevler vs. nedenlerle çiftlerin birlikte kalıp kalmayacakları o anki koşullar değerlendirilerek geçici düzenlemeler getirilebilir. Bunu çiftlerde düzenleyebilirler. Bu son derece normal karşılanması gereken bir durumdur. Bilince çıkarılmayan, içselleşmeyen anlayışların sadece tüzük hükümleriyle, kararlarla hayata geçirilmesi her zaman için güçtür. İnsanları pratik ve düşünsel yanlışları özgülünde eğitmek gereklidir. Biz Kürdistanlılar için gerek kadın özgürlüğü ve gerekse cinsler arası özgür ilişkilerin kurulması büyük bir devrim niteliğindedir. Her şeyden önce kadının cinsel köleliği vardır. Bu sorun Kapitalist sömürgeciliğin ötesinde bir sorundur. Çünkü genel olarak Kürt demokrati de sosyalisti de kadını ezmektedir. Kürdistanlı kadına yalnız devlet (lerin) militarist güçleri tecavüz etmiyor, baskı uygulamıyor. Kürt erkeği kadını aşağılıyor, geri konumda tutuyor ve tecavüz ediyor. Kadına hükmedenin ve tecavüz edenin ne etnik kimliği nede üniformalı olup olmaması önemlidir. Bu bakımdan sorun bu düzlemde yani, "mağdur" ve suçlu boyutunda tartışılıp, erkek egemen tutum ve ideolojisi mahkum edilmelidir.

Kürt devrimcisi eşini ev işlerine ve çocuk bakımına yöneltip, onun gelişimini engellerken ona karşı kötülük yapmış olmuyor mu? Kadına klasik annelik ve ev kadını rolünü biçerken onu dört duvar arasında mahkum yaşatmaya neden olmuyor mu?

Kadının siyasal ve toplumsal gerilemesi, ömür boyu hapisliği pahasına eş ve sevgili olmanın hiç bir değeri var mıdır? Dahası; özgürlüğün, eşitliğin, paylaşımın olmadığı bir birliktelikte ne kadar sevgi ve aşk vardır?

Erkek kendini bu küçük derebeylikten kurtarmalıdır. Ayrıcalıklı olmak erkeği küçültür de büyütmez.

Kadının özgürleşmesinde şüphesiz ki belirleyici olan kadının kendi cinsel kimliğine ve özgürlüğüne sahip çıkarak kendini örgütlemesidir. Yada özgürlük için örgütlenmesidir. Ancak bu sağlandığında bile, eğerki klasik erkeklik öldürülebilmişse cinsler arası problemler yine de şöyle, böyle devam edecektir. Eğer sorun birbirinden yalıtılarak yaşamak olsaydı; tek başına kadının veya erkeğin bilinçlenmesi yeterli olabilirdi. Ama birlikte insan türü olarak yaşanacağına göre her iki cinsinde özel mülkiyetçi düzenlerden devrildikleri yanlış bilic ve geleneklerden kurtulmaları gerekiyor.

Aşk skandallarında genellikle zarar gören taraf kadın olmaktadır. Bu bakımdan özellikle

bayanların kendilerini cinsel obje olarak görmemeleri ve kullandırtmamaları gerekir. Eş ve sevgili seçerken moral değerleri ve devrimci ölçüleri öne çıkarmaları gerekiyor. Hem cinslerini vurmak için sevgillerini ayartmayı, çarpıklıklara göz yummayı terk etmelidir. Hem de cinsleriyle "Kadınca" rekabet ve çekişme yerine özgürlük için dayanışma ve birleşmeyi geliştirmeliler. Erkeklerin gözüne girmek için çılgınca yarış içine girmekten vazgeçmelidir. Bu, kadınlık statüsünün daha da gerilemesinden başka bir sonuç doğurmaz. Günlük iç güdüsel tatminlerle, günübirlik kurulan cinsel ve duygusal ilişkilerle kadının ikinci cins olma durumu sadece pekişir. Ezilenlerin ezenlere öykünmesi sadece kaybettirir. Kadının cinsel kimliğinden utanarak ondan kaçması aslında köleliğe teslim olmaktan başka bir anlama gelmez. Kadın, erkeksi davranışlara girmek yerine, egemenlerin meclisinde kendine yer açmak yerine, bu çarpık, uyduruk, yabancı özenti yerine kendi öz gerçek benliğiyle hareket edip, özgür cinsel kimliğini kazanması yoluna gitmelidir. Elinde tespih, ağzında sigara, kot pantolon içerisinde erkeksi edalarda yürümekle özgür kafalı olunamaz. Erkeğe benzemeye çalışmakla özgürlük yakalanamaz. "Aksesuar" değiştirmek başka şey, kişilik değiştirmek başka şeydir. Mekanik duruşlar çok komik olmaktadır. Aynı ölçüde de dramatik. Marx'ın çok güzel bir tanımlaması var, derki; "şeylerin görünüşleriyle özleri aynı olmuş olsaydı, her türlü bilim gereksiz olurdu." hem o kadar çok öykünmeye çalışılan "Erkeklik" de değerli görülen şey nedir? Kadını ezen erkek özgür müdür? Değil! Aslında bu yanılısma, yani ezilenlerin ezenlere benzemeye çalışması psiko-sosyal bir durumdur. ezilen ulusların yarı aydınları da; bilinçsiz yığınlarında, genellikle ezilen ulusa benzemek için kendi etnik realitelerinden kaçıyorlar. Ülkemizde de bu yaygındır. Daha üç beş kelime dahi Türkçe bilmeyen bir Kürdün, „özbe öz Türküz“ demesi bu ironik-trajik durumun boyutunu göstermektedir. Kadının erkeğe benzeşmeye çalışması, cinsine ihanet etmektir. Halbuki kadınlık durumundan dolayı, aşağılık kompleksine girmek için hiç bir neden yoktur. Yine ezilen bir ulusa mensup olduğumuzdan ötürü kendimizden ve ulusumuzdan utanmanın anlamı yoktur. Tam tersine el konulmuş, içdiş edilmiş cinsel ve etnik kimliğimizi kazanma diye bir sorunumuz vardır. Çünkü "Her çiçek kendi toprağında açar ve kendi dalında güzeldir."

SONUÇ YERİNE GEÇMEK ÜZERE;

Biz ki yeni toplumun habercileri ve mimarları iddiasındayız. Oyleyse kişiliğimizde zorlu bir devrimi gerçekleştirmek durumundayız. Yetmiş yıllık "sosyalizm"ler gördük ki, yeni insanı ve ilişkilerini oluşturamadıkları için emperyalizmin uzun dalgaları karşısında çırpınarak karaya vurmaktan kurtulamadılar. Gerçekte dünyanın en güçlü silahı insandır. Eğitimli, üretici,

iradeli ve örgütlü insanı dünyanın hiç bir güçlüğü yolundan alıkoyamaz. Bu yüzden kendimize ve toplumumuza güvenmeli ve politik ideallerimize sınımsız sarılmalıyız. Mücadelemiz baştan sona haklı ve tertemizdir. İnsanlığın ya toptan çöküşü ya özgürlüğü ikileminde saflarımız dünya ezilenleri cephesidir. Halkımız ve dünya ezilenleri için umut olmak, bundanda önce kendimizi onurlu bir birey olarak ayakta tutmak için; kanla, emekle oluşturulmuş genel geçer değerlere bağlanmak ve yaşamımıza bu doğrultuda yön vermek zorundayız. Kendimizi devrimci, demokratik değerlerin, salt bir mirasçısı olarak görmemeliyiz. Bizim de halkımıza, dünya insanlığına sunacağımız mücadele deneyleri ve kazanımlarımız olmalıdır. Gelecek kuşaklar karşısında ancak böylelikle suçlu olarak yargılanmaktan ve anılmaktan kurtulabiliriz. "Ölümsüzlüğünde" ancak böyle yakalayabiliriz. Bu bilinçte olarak; statükoculuktan, günübirlik güdülerle, duygularla yaşamaktan, konformizmden, aldatma ve yalandan, karpis ve kişisel rekabetten, kariyerizm ve liberal yaşamdan mutlak süratle kaçınmalıyız. Özgür kadın, özgür aşk, özgür birey ve toplum ancak bilinçli ve örgütlü çabalarımızla mümkün olabilecektir. Başka arayışlar ve kaçışlar, bozgun ve köleliktir.

Eylül 98

APO'culuk-"PKK"cilik Yanılsaması ve "PKK Tabanına Göz Dikilmesi" İddiaları

Kazım Kalan

1970'li yılların devrimci kuşakları çok iyi anımsamaktadırlar ki PKK kuruluş ilanı öncesi bu yapıyı oluşturan kesimler kendilerini Apo'cu diye tanımlamaktaydılar. Apo'culuk ve yer yer de UKO'culuk, nihayet 1978'de PKK'cilikle birlikte anılmaya başlandı.

Sonraki yıllarda ise ilke dönülerek tkrar Apo'culuk söylemi PKK'ciliğin önüne geçti. Nihayet Apo'culuk Öcalan'ın tutklanma süreci ile birlikte patlama yaptı.

PKK'lilerin bu karışık söylemleri ya da kendilerini tanımlamaları aslında bir durumdan ötekine geçmekten çok kuruluş öncesi savunulan ideolojik ve siyasal anlayışın örgütsel işlerliğe tümüyle egemen olması durumunun dışı vurumunu ifade etmekteydi.

PKK'nin, Apo'nun şahsında cisimleşmesinin pek çok nedeni olsada özünde örgütün henüz embriyon halindeyken benimsediği "sosyalizm" ve katı Stalinist örgütsel anlayıştan kaynaklanmakta, Apo başlangıçtaki bu anlayışı pratik örgütçü maharetlerini de kullanarak iyice derinleştirmiştir.

Apo'nun pratik uygulamaları şöyle özetlenebilir; Merkezi önderliği (MK) biçimsel kılarak, MK'nin bütün yetkilerini tartışmasız biçimde kendi elinde toplamıştır. (1) Örgüt Kongreleri kendisi fiziken katılsın, katılmasın hazırladığı "Politik Rapor"un biçimsel onayından başka bir şey değildir. "Politik Rapor"un dışında duranlar (farklı düşünen veya eleştirel duranalar) ya kongre öncesinde ya da kongre de demokratik olmayan yöntemlerle saf dışı bırakılmışlardır. Bu bağlamda PKK tarihi bir yanıyla her türlü muhalefetin devrimci olmayan tarzda tasfiyesinin tarihi olmuştur.

Her ne pahasına olursa olsun tek lider olmayı, örgütü tümüyle kendi elinde tutmayı yaşamının merkezine koyan Apo, örgüt içinde çalışma ve politik kişiliğiyle öne çıkan ve kendi yerine geçebilecek potansiyeli taşıyan bütün gerilla komutanlarını ve merkezi kadroları her defasında "zaaflarından", "pratik sorumsuzluklarından" dolayı tutuklatıp, göstermelik bir yargılamadan sonra o anki planına göre ya rütbelerini söktürüp

belli bir süre "uygulamaya" aldırılmış ve itibarını sıfırlamış ya da ölüm dahil farklı cezalara çarptırmıştır.

Apo'nun yalnız kadrolara yönelik değerlendirmesi değil, Kürdistan halkına dönük siyasal değerlendirmeleride devrimci eleştiri adı altında, aşağılama ve kişiliği yok eden yönelimler toplamı olmuştur. Çünkü o sorumlu devrimci eleştiri yerine, sürekli karalayan, suçlayan dönüştürücü olmayan bir tarz uygulamıştır. Çünkü o, kadroların ve halkın küçük düşürülüşünü kendi yükselişinin bir manivelası olarak değerlendirmiştir. Kadroları ezme ve aşağılamanın pratik olarak kendi liderlik pozisyonunu daha çok kuvvetlendirdiğini ve "uygulamaya" alınan kadroların, -affedilenlerin- "uygulama" sonrası kendisine tapındığını görmüştür.

Nitekim kadroların güçsüzleştirilmesi pahasına "güç" kazandığını gören Apo, tıpkı kendi karşısında ezilip büzülen, evet efendimci yönetici kadroları gibi kendisi de başka bir otorite karşısında -TC karşısında- ezilip büzülerek yakalandığı andan itibaren teslim olmuştur. Sömürgeci cellatlara "bana yaşama şansı verirseniz devlete hizmete hazırım" demekte tereddüt göstermemiştir.

Yaşadığımız süreçte Apo'nun bu teslim olmuş kişiliğini gören pek çok "PKK"li bu kez de Apo'cu değil, "PKK"liyiz demeye başlamıştır. Teslimiyeti ve teslimiyet kişiliğini kabul etmemek elbetteki her Kürdistanlı devrimci için temel bir ilkedir. Bu bağlamda Apo'yu rededen "PKK"li arkadaşların bu tavırlarını son derece saygın buluyoruz. Ancak bu arkadaşlar bugün için şunuda sorgulamalıdır; Apo'suz PKK'yi açıklamanın olanağı varmıdır? Ya da PKK'siz Apo'yu nasıl tanımlayabiliriz? Eğer cidden Apo'culuktan kopuş savunuluyorsa bütün bir PKK tarihinin de ideolojik, siyasal ve örgütsel sevapları ve günahlarıyla masaya yatırılması gerekmiyor mu? "Apoizm"-ki bu kavram PKK jargonudur- in demokrasi anlayışı, örgütsel işlerliği, ideoloji ve siyaseti tartışılmasızın salt Apo'nun bu günkü duruşu ve adı red edilerek kopuş sağlanabilir mi?

Unutmayalım ki Stalinizm de siyasal bir anlayıştı. Stalin'in fiziki yokluğunda bile Stalinizm yaşamaya devam etti. Hatta bugün bile danyadaki pek çok "sosyalist" ve "komünist" partisi aynı geleneğin mirasçısı ve sürdürücüsü durumundadır. Ha keza Kemalizme bakalım. M. Kemal 1938'de ölmesine rağmen Kemalist ideoloji ve gelenek bugün bile TC devletine damgasını vurmaya devam etmiyor mu? Kürtlerin ve komünistlerin inkar ve imhası TC'nin temel ve vazgeçilmez siyaseti olarak aynen yürürlükte değil mi? Demekki M.Kemal öldüğünde yerine binlerce küçük Kemal bırakmıştı. Mirasını, felsefesini aynen sürdürecekti kadro ve örgüt yapısı oluşturmuştu. Stalin'e en çok karşı çıkanlar bile onun sosyalizm anlayışını devrimci tarzda eleştirip, kendilerini yenileyemedikleri için

onun akıbetini yaşamaktan kurtulamadılar.

Yalnız varılan bugünkü noktayı değil, buraya nasıl, hangi yollardan geçilip gelindiğini sorgulamakta gerekmektedir. Bütünsellikli bir analiz mutlaka yapılmalıdır.

Bu konuya ilişkin sonuç olarak şunu diyebiliriz; Apo'nun savunmaları ve bugüne kadarki imralı açıklamaları PKK'nin 1978 manifestosunun inkarı ve yirmi yıllık mücadelenin karalanmasına dayalı olmasına karşın nasıl oluyorsa PKK başkanlık Konseyi tarafından noktası noktasına, virgülü virgülüne savunulup, Apo PKK ve Kürdistan halkının ulusal önderi ilan ediliyor? Bu büyük bir çelişki değil mi dir? Bize kalırsa hayır! Çünkü ortada PKK diye siyasal bir organizasyon yoktur. Bugüne kadar PKK diye tanımlanan partinin esas olarak bir kişinin, Apo'nun partisi olduğu bir kere daha tescil edilmiş oldu. Çünkü PKK resmi söylemlerinde de PKK'yi ve halkı yaratanın Apo olduğu söyleniyordu. Değil mi ki bütün kadrolar bir hiçti, kendi başlarına "bir tas çorbayı bile kurtaramazlardı" (2) değil mi ki "başkan" olmasaydı ne Kürtlük mücadelesi olurdu ne de PKK (!) Aslında Başkanlık Konseyi bugün Apo ya dört dörtlük secde etmekle geçmiş değerlendirme ve duruşuyla uyumlu davranmış oluyor. Onlar dün de Apo'cuydular bugünde Apo'cudurlar. Apo nereye onlar oraya. Eh zaten PKK'nin yaratıcısı ve sahibi de Apo olduğuna göre ve Apo'da partinin tek sahibi olarak bugün için onları sorumlu kıldığına göre tabiki başkanları partiyi kapatıncaya kadar ne buyurursa onu yapacaklar. Yaratıcı ve yaratılanın olduğu yerde başk ne olması bekleniyordu ki?

Bu bağlamda Apo ile yolları ayırıp, bugünkü örgüt anlayışı, ideolojisi halihazırdaki yapılanması ve işleyişiyle PKK'nin değişeceğini ve Apo'ya rağmen PKK'cilik yapılabileceğini sanmak hamhayal değilse büyük bir saflıktır. Bu birbuçuk yıllık siyasal duruş PKK'nin varacağı yerin ipuçlarını fazlasıyla ortaya koymuştur diye düşünüyoruz. "Apo'izm" ideolojisi, PKK içinde ve dışında "Apo'izme" yönelik her türlü devrimci eleştiri ve çıkışı dün olduğu gibi bugünde karşı-devrimci ihanetçi olarak ilan edip karalamaya çalışmakta, yer yer şiddete de başvurarak ortadan kaldırmaya yönelmektedir. Bunun pratik kanıtı yüzlerce dir. Bu nedenle her şeyden önce devrimci kadroların yeni baştan kendilerini gözden geçirmeye, geçmiş siyasi deneyimleri bilince çıkarmaya ve sosyalist anlamda yenilenme ihtiyaçları vardır. Düşünen, araştıran, sorgulayan ve işin öznesi olan kadrolar, günün devrimci görev ve sorumluluklarını da yerine getirmede temel teşkil etmektedirler. Yola böylece devam edilmelidir.

Gelelim Apo'cuların Kürdistan devrimci güçlere dönük olarak sık sık gündeme getirdikleri "milliyetçi-reformistlerin PKK tabanına göz diktikleri" iddialarına.. Bu anlayışın sahipleri bugüne kadar siyaseti KUKM'sini hep siyasi

olmayan yöntemlerle, adam kafalama, kişisel ve grupsal olarak "büyüme" vb. olarak algıladıkları, halkı ve ülkeyi de kendi malları olarak gördükleri için olacak ki, kendi dışlarındaki devrimci parti ve örgütleri ucuz suçlama ve demogojilerle tehdit etmektedirler.

Oysaki siyasal mücadele sonuçta bir iktidar sorunudur. Kürdistan halklarına siyasal ve toplumsal proje sunan örgütler doğal olarak halka gidecek, kendilerini, (amaç ve hedeflerini) halka anlatıp benimsetmeye çalışacaklardır. Kürdistan'da çeşitli sınıf ve katmanlar kadar, onların çıkarlarını savunan partiler de mevcuttur. Kürdistan gibi sınıflı bir toplumda tek siyasal parti olmuş olsaydı zaten bu tümüyle yaşamın gerçekliğine ters olurdu. Hal böyle olunca "tabanımıza göz dikmişler" ne anlama geliyor? Yoksa birileri devrimin ihalesini mi almış? Birileri halkı kendi tebaası, tapulu malı olarak mı görüyor? Aslında bu mantığın içinde zerre kadar demokrasi yoktur. Yine bu siyaset tarzı kendine ve halka güvenmemenin açık itirafıdır. Değilse "tabanınızın" her kendine "gözdikene" gidebilir kaygısını neden taşıyorsunuz? Eğer kaygı bu değilse "tabanınıza gözdikene"lerin tabanınızı alıp götürcekleri en kötü siyasi zemin hangisidir? Orneğin PRK-rızgari; Bağımsız-Federatif Kürdistan için mücadele veriyor. PSK Türkiye ile Kürdistan Federatif devletini savunuyor. Kawa-Partiya Şoreş, Bağımsız-Birleşik Kürdistan'ı savunuyor. vb.vb. Özcesi bu programların tümü de sizin savunduğunuz TC devleti içinde eriyip yok olmanın formülü olan "Demokratik Cumhuriyet"le taban tabana zıttır ve çok daha ileridir. "Demokratik Cumhuriyet"de Kürt ulusal-demokratik kimliği ve siyasal hakların zeresi var mıdır? Kendisini "Türk Kürdü" ilan eden Apo'nun elbetteki ulusal-demokratik istemleri olamazdı.

Bizim bildiğimiz kendilerini meşru ve haklı görenler gerçek demokrasiden asla korkmazlar. Korkmadıkları gibi, demokrasinin kökleşip yaşaması için de ayrıca mücadele verirler. Düşünce ve ifade özgürlüğünden burjuvalar ve imtiyaz sahibi güçler korkarlar.

Parti içinde ve dışında farklı sesleri, düşünceleri, tehdit ve baskıyla susturmaya çalışmak sömürgecilerin inkarcı, yasağcı yöntem ve anlayışlarının kaba bir tekrarından başka bir şey değildir. Ama ne yazık ki kölenin efendiye öykünmesi tüm sömürge toplumlarında olduğu gibi Kürdistan'da da siyasal-sosyolojik bir gerçekliktir. Bu dramatik-sosyolojik gerçekliği değiştirmek elbetteki Kürdistan devriminin bugünden çözmeye çalışması gereken temel problemlerinden biridir.

Farklı düşünce, inanç ve özgürlüklere karşı yapılan anti demokratik saldırılar, inkar ve karalamalar, sadece ve sadece Kürdistan halklarının yüzyıllardır mahkum edildiği zindan karanlığını biraz daha çoğaltmaya yarar.

Siyasal çarpıtma ve demogoji ile bir yerlere varılamaz. Hele tarihi ters yüz etmekle hiç...Mum

ışığının bile yanmadığı İmralı için "Güneş İmralı'dan doğuyor" diyebilirsiniz. Yıllardır silahlı mücadeleyi savunan ve gerilla mücadelesini her düzeyde siyasal olarak sahiplenen bazı Kürdistanî örgütler için "onlar dün silahlı mücadeleye karşıydılar, bugün de barışa karşıdır" diyebilirsiniz. Tabiki hurafeler yaratıp kendinizi buna inandırabilirsiniz. Ama bildiğimiz bir şey var o da gerçeklerin uzun süre karanlıkta bırakılmadığı ve asla yokedilemediğidir. Tıpkı seksen yıllık inkarcı ve imhacı Kemalist iktidarın tüm yasakçı ve imhacı uygulamalarına karşı Kürt ve Kürdistan gerçekliğini, onun ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesini yok edememesi gibi..

Dipnotlar:

1-MK'nin durumu ve örgütsel işlerliğine ilişkin olarak bizzat Apo'nun eski değerlendirmelerine bakılmalıdır. Bu konuda en iyi kaynak Mahir Sayın'ın Apo' ile röportajını derlediği "İçindeki Erkeği Öldürme" kitabıdır.

2-Apo'nun ciltler dolusu "kişilik çözümlenmeleri" ve kadrolarla yaptığı eğitim, toplantı ve "diyalog"larına bakılabilir. Kadrolara yaklaşımları ve kadroların duruşları incelenmeye değerdir. Tabi Apo'nun kadrolarla "diyalogu" derken bunu Apo'nun monologları olarak anlamak gerekir. Zira diyalog iki kişi arasında olur. Ama kadrolar hep dinleyici Apo ise hep konuşandır. Yirmi sayfalık bir "diyalog" içinde toplansanız tüm kadroların konuşmaları 20 satır tutmaz. Bu yirmi satırın onbeşi de "evet başkanım", "doğrudur başkanım", "öyledir başkanım" onaylarıdır. Kendisi stratejik önderlik, bütün yönetici kadrolar ise taktik önderlik olarak değerlendirilip, Apo bütün başarıların tek sahibi, MK ve gerilla komutanları yani "taktik önderlik" ise bütün başarısızlıkların sorumlusudur. Çünkü başkanın söylediklerini anlamamışlar ve uygulamamışlardır. Özcesi; "bütün kar benim, hiç bir zarara karışmam". Kara mizahi bir durum..

Tünelin Sonundaki Karanlık

Edward Said

Basın yayın organları, Camp David zirvesinin gelişimi, sonucu ve anlamı hakkında her türden dedikodu ve spekülasyonlarla dolup taşmaktadır. Bu görüşmelerin sonucu ne olursa olsun, bir sonuç kesin olarak ortaya çıkmış durumdadır; toprak, sınırlar, Kudüs'ün statüsü, ilticacılar, su ve egemenlik konularında yapılacak düzenlemelere rağmen, asıl altı çizilmesi gereken konu, Filistinlilerin İsrail ile olan uzlaşmazlıklarını sona erdirip, geçmiş ve gelecek kapsamında, geçmişin bir hiçten ibaret olduğunu kabul edip etmeyecekleridir. Ben, bu deklarasyonun, Yasser Arafat'ın –ki, onun Camp David'te, emrindeki yardımcıları ordusuna rağmen karar verme yetkisine sahip tek kişi olduğunu hatırlayınız- İsraililere verebileceği en büyük ödül olduğunu düşünüyorum; İsrail'in herşeyden fazla Arafat'tan istediği de, bundan başka bir şey değildir.

Bundan dolayıdır ki, Kudüs ve ilticacıların geri dönme hakkı ile ilgili konular bile, Filistinlilerin gönüllü olarak vereceği ve İsrail'e karşı bütün taleplerini geri çektiklerini belirten, yani pratikte onları hem toplum, hem de birey olarak tarihsel vatanlarından, yurtlarından, evlerinden, mal varlıklarından ve refahları dahil herşeylerinden mahrum eden bir devlete karşı ilerde yapılacak mücadeleye bir son verildiğini ilan eden bir deklarasyonla karşılaştırıldığında daha az önemlidirler. Beni, Arafat'ın bir devlet kurma tehditi şeklindeki taktiği (ya da stratejisi mi?) endişelendirmektedir. Çünkü onun devleti, pratik olarak Filistinlilerin kendi kaderlerini tayin haklarının ifade edildiği şekilde anlaşılabilir. Belki bu, ancak kağıt üzerinde mümkündür, ama yine de bu anlama gelir. İsrail gibi, yapısında gerçekleştirilememiş ya da kapanmamış bir geçmiş bulunan hiç bir ülkenin, başka bir ülkenin doğumuna yardımcı olmak bir yana, varlığına dahi tahammül etmesi beklenmemelidir. O halde İsrail'in, Filistin devletini tanımanın bir karşılığı olarak Filistinlilerden, geçmişe ilişkin bütün

Editörden

Filistinli bir akademisyen ve yazar olan Edward Said'in bu yazısı 20-26 Temmuz 2000 tarih ve 491 sayılı **Al-Ahram** gazetesinde yayınlandı. Makale, Filistin sorunu tartışmakta beraber Kürdistan sorunundaki aktüel tartışmalarımızla güçlü bağlantılar kurmamıza olanak vermektedir. E. Said'in, adalet unsuru olmaksızın, pragmatik sebeplerle ya da güçlü olanların baskısı ile yapılan bir "barış"ta, pratikte verilecek tavizlerden ziyade, esas olarak ilkelere verilecek tavizleri ile bunun sonuçlarını sorgulamaktadır. Nitekim Said, "barış"ın temel bir şartı olarak Filistinlilere "kendî taleplerini yok saymaları ve egemenlerin istediği biçimde yeniden yazmaları"nın dayatılması örneğini ele alırken, bunun politik sonucunun, "Filistinlilerin gelecek yıllarda topraklarına geri dönmesi", "yurtlarından atılan binlerce Filistinlinin hakları" gibi temel taleplerin gündemden düşürülmesi, dolayısıyla bu talepler temelinde İsrail'e karşı yürütülen mücadelenin artık son bulması olduğunu altını çizmektedir.

E. Said'in sorgulaması bir yönüyle, İsrail süreci ve sonrasında, "Türklerin ve Kürtlerin barış içerisinde bir arada yaşayacağı bir demokratik cumhuriyet projesi"ni savunan A. Ocalan'ın, Kürdistan'ın direniş tarihini ripit yerinden yazmaya teşebbüs ettiğini anlamamıza da yardımcı olmaktadır. Said, adil olmayan, daha doğrusu adaletten soyutlanmış bir "barış"ın, ezilenlerin acılarının tanınması ve yıllar süren baskı ve zulmün gerek maddi, gerekse politik olarak ifade edilmesi anlamına gelmeyeceğini bize hatırlatırken; baskı ve zulmü yıllardır sürdüren kesimlerin, bu kez tarihin yeniden yazımını üstlenerek, bu yolla gelecek kuşaklar tarafından sürdürülebilecek mücadelelerin bugünden önünü almaya, onu tarihe gömmeye çabışklarına da dikkat çekmektedir. Unutulmamalıdır ki, tarihsel olarak kendi doğruluğunu savunamayan ve kendini savunulması gereken bir ortak geçmiş kavramı içerisinde ifade edemeyen hiç bir mücadele, başarı şansına da sahip değildir.

taleplerin bir kenara atılmasını istemesi gayet mantıklı görülebilir; bu yeni devlet, varlığı itibarı ile İsrail'in bu talebinin tanınması şeklinde değerlendirilebilir.

Başka bir deyişle, militarist bir yapısı olmayan ve gerekli biçimlerde sınırlandırılmış olan bir Filistin Devleti, toprak, ekonomik ve politik olarak ne kadar kötü ve kısıtlı koşullarda kurulursa kurulsun, geçmişin reddi temelinde planlanmak, hukuksallık kazanmak ve inşa edilmek durumundadır. Ancak, İsrail'in görüşüne göre, geçmişte Yahudilere zulüm ve baskı uygulayanlara ilişkin taleplerinin sona erdirilmesini hiç kimse kendisinden bekleyemeyeceği için, sözü edilen geçmiş sadece Filistinlilere (Filistin ve İsraililere değil) ait olmaktadır. Vatansızlaştırmaya bağlı olarak, uzun yıllar süren sürgün, yerinden-yurdundan edilme ve ağır kayıpların yarattığı acılardan sökülüp ayrılmış bir mücadelenin ifadesi olan bu gerçek

Filistin geçmiş, Filistin halkının elde ettiği bir başarı olarak gösterilen bir devlet karşılığında bir yok ve hiç olarak deklare edilecektir.

Bu yalnızca biçimsel bir konu değildir. Filistin kimliğinin derindeki gerçek köklerini etkileyecek bir konudur. Halihazırda Oslo, Filistin idaresi altındaki bölgelerde genç çocuklara okutulan tarih derslerinde, Filistin tarihini ders gündemi dışına aldı. Yeni kurulan ilişkilerin düzeni içerisinde Filistinliler, nasıl olmuşa şimdi Nablus, Ramallah ve Jerico'da olan bir halk olarak temsil edilmektedirler. Onlar buraya nasıl geldiler, nasıl bunların bir kısmı 1948 ve 1967'nin bir sonucu olarak buralara geldi, nasıl, bir zamanlar Tiberias ve Safad ezici bir Arab bir nüfusa sahipti; bütün bu uygunsuz bilgiler basit bir şekilde ders kitaplarından çıkarılmıştır. Altıncı sınıflara ait tarih kitabında Arafat, sadece Filistin İdaresinin Başkanı olarak tanıtılmaktadır. Onun FKO başkanı olarak geçmiş, Amman, Beyrut ve Tunus günleri hafızlardan silinmiştir. Başka bir kitapta, Filistin, çocuklara boş bir dörtgen olarak temsil edilmektedir; onlardan, barış anlaşması imzalandığı zaman, Camp David anlaşmasına göre Filistinli olarak kabul edilecek yerlerin adını bu boşluğa yazmaları istenecektir.

Bir yandan geçmiş sevmemek ya da ondan irkilmek ile öte yandan, bu geçmiş bir geçmiş olarak, hatta başka insanların inandığı bir geçmiş olarak tartışma arasında büyük bir fark vardır. Birçok Filistinli temsilcinin endişe içerisinde sıklıkla, basit ve telgrafvari olan 194 (geri dönme hakkı) ve hatta 242 (toprakların iadesi) sayılı BM kararlarına işaret etmesinin nedeni, bu kararların, Filistin tarihinin özünün dünya topluluğu tarafından kabul edildiği izlenimini vermesi dolayısıyladır. Böyle olunca, bu kararlar herhangi bir partinin isteklerinden bağımsız olarak bir geçerliliğe sahiptir. Camp David'in tehlikesi, bu geçerliliğin özel olarak ya da bahsi edilmeksizin ortadan kaldırılmasında aranmalıdır. Tarih, ne olduğunu tahlil etmeye çalışan tarihçilerin üstün çabalarının bir sonucu olarak değil de, büyük güçlerin (ABD ve İsrail) isteklerine göre yeniden yazılacak ve onlar için kabul edilebilir bir tarih olacaktır.

Aynı şekilde geçmiş ve geleceğe ilişkin taleplerin bir kenara atılması, kesinlikle 1967'de başlayan İsrail işgaline de uygulanacaktır. Şimdi bizim elimizde, ekonominin çektiği zararların tam bir kaydı vardır. Eminim ki tarım, şehir yaşamı ve özel mülkiyet üzerinde kasıtlı olarak gerçekleştirilen zararların da tam bir listesi çıkarılabilir. Ölüm olayları, yaralamalar ve bunlar gibi olaylar kaydedilmiştir. Ben kesinlikle, suçlulara karşı sürekli bir hoşnutsuzluk içinde olmamız gerektiğini tartışmıyorum. Fakat ben, otuz yıllık işgalin unutulmamasından ve parlak bir yüzeyin üzerindeki toz parçaları gibi süpürülüp bir yerlere atılmamasından yanayım. Irak, 1990 ve 1991'de bir kaç ay süren bir işgal nedeniyle Kuveyt'e hala ödeme yapmaktadır. Bunun anlamı, tazminatın gerektiği gibi ödenmesidir. O

zaman, niçin İsrail geçmişte gerçekleştirdiği yanlış eylemlerden dolayı herhangi bir tazminat ödemekten muaf tutulmaktadır? Lübnan vatandaşlarının, topraklarının 22 yıl süren işgalini ve, bundan da öte, en azından işkence, korkunç tecrit hücreleri ve insanlık dışı koşulları ile, İsraili uzmanlar ve onların Lübnanlı paralı askerleri tarafından yönetilip teftiş edilen Kiam hapishanesini affetmeleri ve unutmaları nasıl beklenebilir?

İnanıyorum ki, bu konular daha fazla tartışma, düşünme ve dikkatli değerlendirme gerektiriyor. Gelecek zaman içinde, belki Güney Afrika örneğinde olduğu gibi bir Gerçek ve Uzlaşma Komisyonu da kurulabilir. Fakat ben, Filistinlilerin yoğun ve ağırlıklı olarak İsrail tarafından adaletsizliklere uğramayla dolu tarihinin, ve hatta bütün İsrail'in sorumluluğu sorusunun arka odalarda, çabukca, pazar usulü yapılacak anlaşmalarla çözülebileceğine inanmıyorum. Gerçek, onur ve adalet gibi konuların, hakettikleri biçimde gözden geçirilmesi gerekir. Bu olmaksızın, ne kadar akıllıca yapılmış ve politik olarak ne kadar sonuç verici olursa olsun, hiç bir anlaşma tam bir sonuca ulaştırılmaz.

Camp David'te amaçlanan türden bir barışta, bu konuların bazı bakımlardan gözden geçirileceğine dair en alt düzeyde bir garanti verilmesinin ifadesi olarak, ve eğer demokratik olarak hayata geçirilecekse, mutlaka bir Filistin halk oylaması ya da referandum yapılmasıdır. Bir kere de olsa, tatmin edici bir sonuç vermekten uzak olan ve tümüyle dökülen Oslo sürecinde, Sayın Arafat ve destekleyicileri bize bir halk olarak bırakılanların küçük bir parçasını kurtarma şansına sahiptirler. Yıllardır süren kötü yönetim, dürüstsüzlük ve onursuzluk bu noktaya gelinmesinde küçük bir rol oynamadı. Onlar hiç olmazsa bu kez, kendilerini kısmi olarak af ettirmek konusunda bazı adımlar atabilirler mi?

Çeviri: H.Alan

YILMAZ GÜNEY TARTIŞMALARINDA GÖZDEN KAÇIRILANLAR; Yılmaz Güney ve "Bağımsız, Birleşik, Demokratik Kürdistan"

Can Erzin

Ölümünün üzerinden 16 yıl geçti. 9 Eylül 1984'de kansere yenik düşen Yılmaz Güney, 2000 yılında Türk medyası tarafından "operasyon" masasına yatırıldı. Bıraktığı sanatsal devrimci izlerle, halen gündem yaratmaya devam eden Güney'in tartışıldığı Türkiye ve Kürdistan atmosferi bu kez bambaşkadır.

Yılmaz Güney, ilk gençlik yıllarından beri politikaya ve sanata yönelmiş, çok yönlü bir kişilikti. Daha lise yıllarından yazdığı yazılarda "Komünizm propagandası yapmak" suçlamasıyla hapis cezalarına çarptırılmıştı. Sanat dünyasına edebiyatla girmiş, "Boynu Bükük Öldüler" de olduğu gibi olgun eserler verdi. Bu gelenek onun güçlü bir senaryo yazarı olması ve sosyalist teori alanında gelişmesinin de alt yapısını oluşturmaktadır. Sanatçı ve siyasal kişiliği sürekli birlikte gelişen Yılmaz Güney'in basit bir takipçi olmaktan çok arayan-üreten, sanat ve mücadelenin kuramsal temellerine inmeye çalışan yanı onun güçlülüğünü artırmıştır. Tüm yaşamı boyunca da siyasal yargılamalar, cezalandırılmalarla karşı karşıya kalmış, 12 Eylül cuntası ise onun tüm filmleri yasaklayarak imha ettirmeye kadar götürmüştür işi.

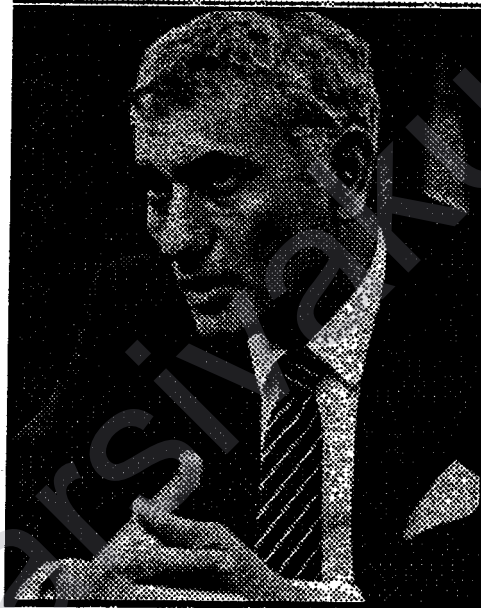
Saldırı kampanyasını tetikleyen şey, görünürde, Yunan asıllı ünlü film yönetmeni Costa Gavras'ın, Yılmaz Güney'i anlatan bir film yapma isteğinin açıklanması oldu. Gavras'la Güney, 1982 Cannes Film Festivalinde birinciliği paylaşmışlardı. Gavras'la Güney'in daha o yıllarda birlikte bir film çekme projelerinin olduğu biliniyordu. Yıllar sonra Gavras'ın, eşi Fatoş'un gözüyle Yılmaz'ı anlatan bir film yapmaya karar verdiğini kamuoyuna açıklamasıyla, Türkiye'nin tekelleci medyasının kalemlşörları da saldırıya geçtiler.

Saldırının görünürdeki nedeni bu olmasına karşın, özünde Yılmaz Güney'in temsil ettiği sanatsal ve devrimci değerler olduğuna kuşku yok. Günümüzde devrimci değerlerin terkedilişi ve her boyutunda emperyalist burjuvaziye teslimiyetin işlendiği bir ortamda, Yılmaz Güney'in anısı bile sistemin savunucularının bu pembe toplosuna kan doğramaya yetiyor.

Yalnızca Gavras'ın bir film yapma projesiyle Güney'in yeniden tartışılıp popülerleşmesine duyulan öfke değil, aslında daha uzun bir süredir, 12 Eylül depolitizasyonundan geçmiş Türkiye'de Yılmaz'ın yeniden popülerite kazanması egemenleri çok öfkelenendiriyor, neşelerini kaçırıyordu. Çekiminden ancak 17 yıl sonra Türkiye'de gösterime girme olanağı bulan "Yol" filmine gösterilenseyirci ilgisi bunun göstergelerinden biriydi.

Medyadaki bu tartışma, devrimcilerin çok yakından tanıdıkları bir "iyi polis-kötü polis" taktiğiyle yürütüldü. Bir kısım yazarlar, ona "katildi, serseriydi, lumpendi, sanatçı bile değildi" diye saldırırken, bir kısmı da

"tamam canım böyle yanları vardı ama iyi bir sinemacıydı, sinemamıza çok katkısı oldu" gibilerden, Yılmaz'ı "ehliileştirerek" kabul etmeye yönelik bir üslupla karşılık veriyorlardı. Eğer becerebilseler, Güney'i de Nazım gibi "devletleştirmek" isterlerdi. Büyük şairi sadece "dörtmala gelip/ uzak asyadan/ Akdenize bir kısırak başı gibi uzanan/bu memleket bizim" şiirine hapsederek kabul etmeye çalıştıkları gibi, Güney'i de belki kabul edebilecekleri bir film karesinde dondurmayı umuyorlardı. Ama onun yaşamında resmi ideolojinin ve sistemin değerleriyle özdeşleştirip öne çıkaracakları birşey bulamamanın sıkıntısını

çektikleri de belliydi.

Kuşkusuz bu tartışmanın kendisinin bile Yılmaz Güney'in sanatı, politik kişiliği ve mücadelesi ile daha çok insanın ilgilenmesine de yol açtığı söylenebilir. Ve yine kuşkusuz tartışmaya medyanın "iyi" ve "kötü" polisleri dışında kendi doğrularıyla katılan sanatçıları, aydınları göz ardı etmemek gerek. Bu tartışmalarda Yılmaz Güney'in sanatçı ve devrimci kişiliğine ilişkin doğru şeyler söyleyenler de oldu. Ne varki tüm bu tartışmalar içinde belli belirsiz herkesin "unuttuğu" unutmaya çalıştığı önemli bir yan vardı hep. Yılmaz Güney'in gelişim çizgisinde hep doğruyu aramaya yönelik o bilinen çabası içinde son yıllarında kendi sosyalist devrimci kimliğinin bilinci içinde, Kürdistan sorununun özünde bir sömürge sorunu olduğunu, Türkiye'nin bir iç meselesi değil Ortadoğu düzeyinde bir devrimci dinamik taşıdığını, çözümünü kendi kaderini tayin hakkı çerçevesinde "Bağımsız Birleşik Demokratik bir Kürdistan"da durduğunu savunan bir aşamaya gelmişti. Yılmaz için bu siyasal parametrenin

kabulü "onun anasının Zaza, babasının Kürt" oluşuyla değil, sosyalist devrimci entemasyonist oluşuyla daha çok bağlantılıdır. Ülkesine ve içinden geldiği topluma karşı yabancılaşmayan ve toplumsal kurtuluşun yollarını arayan bir insan için varılması kaçınılmaz bir çizgidir bu. Bu çözümle birlikte Türk, Kürt, Arap, Fars hakları arasındaki birliği ve sınıf kardeşliğinin temel alınması gerektiği vurgusunu özenle yapmayı da ihmal etmedi.

15 yıllık gerilla mücadelesinin mirası üzerinde ve onbinlerce Kürdistanlı gencin kanları daha tazeyken bile, bağımsız özgür Kürdistan taleplerini bir tarafa itenlerin, Güney'in bağımsızlık talebini dile getirdiğini "unutma"larını, unutulmasını istemelerini anlamak mümkün. Sistem içinde korunaklarla yetinmeye çalışsan, hele hele "Kürt hareketinin tek temsilcisi kabul ettikleri bir partinin bile" bu istemlerin adını dahi anmak istememesi karşısında, Yılmaz'ın bu siyasal durağını hiç hatırlamamak belliki birçok "aydın"ın da işine geldi.

Bu nedenle de Güney'deki radikalizmin ve gelişim aşamalarının bilinçlerden kaçırıldığı yapay bir fotoğrafa sıkıştırmaya kalktılar onu. Tıpkı "Yol" filminin Türkiye gösteriminde "Kürdistan" yazısını sansür edilmesi gibi, Güney'in devrimci çizgisinde geldiği aşama olarak, Kürdistan'ın sömürge bir ülke olarak algılanmasını ve anti-sömürgeci mücadeleyi kabul eden; "bağımsız, birleşik, sosyalist Kürdistan" şiarını haykıran bir çizgiye geldiğini gözlerden kaçırmaya çalıştılar.

Yılmaz Güney'i "katillik ve lümpenlik" suçlamalarıyla karalamaya çalışanların, bile, savunduğu bu son görüşlerine olumsuz bir anlam yükleyerek atıfta bulunmak istemeyişleri de boşuna değil.

Ölümünden bir ay önce 9 Ağustos 1984 "Race and Class" dergisi muhabiri **Alfreda Bengé** ile yaptığı belki de son söyleşisinde "bireysel kurtuluş yoktur" diyordu Güney. Orada Türkiye ve Kuzey Kürdistan'daki toplumsal kurtuluş kavgasındaki "ateş" ve "ihanet" e işaret eder.

"Acılı ve zor günler göreceğiz. Başarısızlıklara, geçici yenilgilere uğrayacağız. İhanetler, kahpeliğler göreceğiz. Bütün bunlar ve benzeri olumsuzluklar 'faşizmi' yerle bir etmemizi engelleyemeyecektir."

İşte o acılı ve zor günlerin, ihanetlerin ve geçici yenilgilerin yaşandığı bir atmosfer içinde, Yılmaz Güney sinemasıyla, düşünce ve yaşamıyla; emekçiler için güçlü bir sembol, idol olmaya devam ediyor. Bundandır ki gerici Türk medyası, Yılmaz Güney efsanesini yıkmak için bir haçlı seferi başlattı. Bu kampanya daha sonra tartışan tarafların konsensusuyla, bir "ehlileştirme" operasyonuna dönüşme eğilimi gösterdi. Yılmaz Güney, devrimci düşüncelerinden, yaşamından ve mücadele çizgisinden koparılıp sadece "Türk sinemasında çığır açmış bir sanatçı" olarak zararsızlaştırılmaya çalışıldı.

Biz bu yazı vesilesiyle Yılmaz Güney'in siyasal olarak geldiği son aşamayı temsil eden bu görüşlerinin onun gelişim çizgisiyle tam bir uygunluk gösterdiğini, Güney'in bu görüşle birlikte bütünleştiğini vurgulamak istiyoruz. Geriye gidenlere

inat Güney'i'n hep iyiye, güzele, doğruya doğru gelişen çizgisinin onu en iyi tanımlayan şey olduğunu düşünüyoruz. Ve Unutturulmak istenen, hatırlatılmak istenmeyen bu çizgisine bugün, daha çok vurgu yapma görevi görüyoruz.

Yılmaz Güney'in, Kürdistan'ın siyasal gerçekliklerini dile getirdikten sonra Avrupa'da yalnızlığa itildiğini, yakın çevresine beyan ettiği söylenir. Bir halk adamı ve sanatçı duyarlılığıyla o, ikna olduğu noktada devrimci tavır koymaktan çekinmiyordu. 12 Eylül karanlığı içinde, zorunlu mülteci hayatı içinde Kürdistan sorununda takındığı bu devrimci tutum onun bir anda yalnızlaşmasına neden oldu. Ama o doğru bildi tercihi yaptı.

Siyasal bir taraf olması istenmeyen, hele hele Kürdistan sorununda sosyalist, radikal ve bağımsızlık gibi bir çözümden yana olmasını hiç istemeyen, ondan siyasal mesajlarından soyutlanmış sadece "iyi bir sinemacı, güçlü bir aktör" kimliğiyle yararlanmak isteyenler için elbette bu, kabul edilebilir birşey değildi. Komünist, mücadelecilik kimliğinde direten tüm sanatçılar gib o da Avrupa'nın "sosyal demokrasi" normlarıyla geliştikçe "tecrit cezasına" uğramaktaydı. Türkiye'deki zindan gerçekliğinin sadece küçük bir kesitini anlatan "Duvar" filminin, eleştirmenlerce "aşırı abartılı" bulunduğu söylenmesinin, aslında Yılmaz'ın siyasal radikalizminin "abartılı" bulunmasına karşı bir tepki olduğu söylenebilir.

Çünkü o, artık Türkiye'deki amiyene tabiriyle sadece yıkıcı değil, "bölücü" olmuştu. İçinden çıkıp geldiği Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesine omuz vermenin, ona katılmanın aynı zamanda evrensel sosyalizm mücadelesinin de bir parçası demek olduğunu kabul etmişti. Zaten Yılmaz Güney'in özelliği, onun hep kendini geliştiren, hep daha ileriye ve daha doğruyu aramaya doğru giden duyarlı çizgisidir.

"Şerefli bir miras bırakmanın birinci koşulu" diyordu Yılmaz Güney, "ezilenlerin yanında bilinçli bir biçimde saf tutmak ve kendimizi, ezen sınıfların gerici ideoloji ve etkilenmelerinden, düşünce biçimlerinden, alışkanlıklarından kurtarmak için sabırlı çaba sarfetmektir." Öyle de yaptı. Kendini sürekli yenilemeye, aşmaya yöneldi.

Onun son fotoğrafı 18 Mart 1984'de Paris Kürt Enstitüsünde yapılan bir törende yumruğunu havaya kaldırarak söylediği sözlerdi;

"En güzel sazı bizim çalmamız gerekir, en güzel türküleri biz söylemeliyiz. İyi resimler yapmalıyız, en iyilerini. İyi masallar, güzel şiirler ve güçlü romanlar yazmalıyız. Bizim güçlü bilginler, diplomatlar ve teknisyenler yetiştirmemiz gerekir. Elimiz hem iyi kalem, hem makina, hem de silah tutmalı. Bazen sazımız silah gibi olmalı, bazen de silahımız saz gibi. Yine biz iyi biliyoruz ki, güzel türküler ve doğru sözler kurşundan daha iyi şeyler yerine getirecektir.

Yoldaşlar!

Dağlarımız, ova ve kırlarımız bizim umudumuzdur. Biz tüm ömrümüzü yabancı türküler söyleyerek geçirmek istemiyoruz. Biz yiğitlik destanları yazmış bir halk gibi..... Türk, Kürt, Arap ve Fars demokrat ve sosyalistleri, Kürt ulusunun kendi kaderini tayin

hakını savununlar, her bir parçada, ortak düşmana karşı ortak mücadele etmelidir. Sınıf kardeşliği, ezilen sınıfların berliği en güçlü silahımızdır.

Dost ve düşman herkes bilsin ki başaracağız, muhakkak başaracağız. Bir köle gibi yaşamaktansa, bir özgürlük savaşçısı gibi ölmek daha iyidir.

**Yaşasın Bağımsız, Birleşik, Demokratik Kürdistan!
Yaşasın Türk, Kürt, Fars ve Arap halklarının kardeşliği dayanışması ve yaşasın Kürt Enstitüsü."**

Kuzey kürdistan emekçilerinin içinde doğan bir sinema ustasıyla, Güney Kürdistan köylülüğünün sesi Şiir ustası Mamosta Cegerxwin sonunda bir araya geldiler..

Yılmaz Güney bir "Kürt sinemacısı" mı?

Yılmaz Güney'i salt Kürt kimliğiyle tanımlamak, onu olabildiğince daraltmak ve sınırlandırmak olur. Nasıl ki onu bütün sanat yaşamına ve eserlerine yansıyan Kürdistanlı kimliğinden soyutlayarak tanımlamak yanlış olursa, salt bu boyuta indirgemek de o denli yanlış olacaktır. O hiçbir zaman ulusal kimliğini inkar etmedi ama bir Kürt milliyetçisi de değildi. Kürdistan'ın bağımsızlığı, Kürt ulusunun özgürlüğü düşüncesine, ulusçuluktan yola çıkarak değil, sosyalist siyasal düşüncelerinin sonucu olarak vardı.

Güney sineması Kürt toplumunun, kır yoksullarının, varoşlara sürülen emeğin dramını, mücadelesini anlatır. Güney de kendi sinemasını "Türk" olarak da nitilemez "Ben kendi filmlerimi Türk

filmi, kendi sinemamı da Türk sineması olarak görmüyorum. Ben, Türkiye sineması kurmanın, oluşturmanın ilk adımlarını atıyorum. Türkiye çok uluslu bir ülkedir. Bu nedenle sosyal çalışmalar, ulusal farklılıklar nedeniyle, Türk filmi değil, Türkiye filmi yapmak, Türk sineması değil, Türkiye sineması kurmak zorundayız." diyordu. Söylendiği dönemdeki düşünce perspektifini yansıtan bu sözler, Güney'in ezen ulus milliyetçiliğine karşı olan duyarlılığını yansıtır.

Gerçekte Yılmaz Güney sinemasını, gelişim aşamaları içinde değerlendirmekle birlikte onun salt bir Türk ya da Kürt sineması olmadığını rahatlıkla söyleyebiliriz. Fakat gelişim çizgisi, Kürdistanın toplumsal ulusal gerçekliklerini de yansıtan, fakat ana eksenini Türk ya da Kürt tüm emekçilerin oluşturduğu sınıfsal bir bakış eğeridir. Bu çizgi içinde Kürdistan ulusal sorununun çözümlenmesine yönelik duyarlılık giderek artmıştır.

Güney'in filmografisi incelendiğinde 1968 yapımı "Seyithan"ın sosyal başkaldırı içinde Kürt kimliğine vurgu yapan ilk filmi olduğunu görüyoruz. Güney'in başrolle birlikte aynı zamanda yönetmenliğini yaptığı ilk film olan bu yapıt, 1969'da Adana Altın koza film festivalinde birçok ödül alan başarılı bir kurdeldadır.

Hem Güney'in sinema çizgisinde, hem de Türkiye'de sinemanın bir dönüm noktası olan "Umut" ise 1969 yılında gerçekleştirilmiştir. Ardısıra gelen "Ağrı", "Acı"(1970), "Baba" (1971), "Arkadaş" (1973), "Endişe"(1974) filmleri Güney sinemasının tipik filmlerdir. Siyasal mesajlar veren sosyalist gerçekçi yapıtlardır. Fakat bu filmlerde de henüz "star

• Yılmaz Güney, vê gotarê 18 Adar 1984 di cejna Newroz a ku Enstitûya Kurdî li Parîsê çekiî bû li ber du hezar mêvanan bi zimanê tirkî got.

• Gotar wasiyetnameyek e ji bo çantya Kurdistanê, ji bo newşên nû yên Rohilata Navîn.

"Hevalên min ên hêja, hogîrên min, û mêvanên hêja:

Hun bi xêr hatîne, silav li we.

Wekî hun dizanin, Newroz ji bo gelê Kurd nişana berxwedana dijî zalîman û zordestiyê, dijî dîsart û teslîmîyetê, nişana şerê azadî û serxwebûnê, nişana yekîti û hevgerîtiyê ye.

Ez dizanim ku di lîvan hevalên ku iro li vê derê civiyane bi tevayî bi van hisan lê dixe. Ewê dilê zarokên me ji ji bo ku belavbûnê vegeerînin yekîtiyê.

Heya iro di ber van amancan de gelek gorî hatin dayîn, wê hê ji bîrê dayîn, ji ber ku bê gorî serkeftinê ne ne mimkin e. Divê ku em xwîn û hêşiran bidin ber çavan. Em di pirsin: gelo kes dikare dengê dilekî teji ezî û înyat, teji bawerî bibire? Em di sê dipirsin: gelo mimkin e ku serî gelekî ev qas mîrxas û fedakar bê tewandî? Tucar.

Gelî hevalan, cefa, stem, belengazi, xwîn û hêşiran çavan qedera red dikin, em vê qedere nas nakin. Em naxwazin ku zarokên welatekî ji çar alî de îşxalkirî, mistemleke bîminin, dixwazin bibin zarokên welatekî Kurdî serbixwe, yekbûyî û azad, zarokên Kurdistanê. Em dixwazin li welatê xwe, li ser axa xwe, bi zimanê xwe stranên evîn û azadîyî bistîrîn.

Em dixwazin dinya xwe bi destên xwe ava kin, axa xwe destên xwe bi kar binin, teşeyên nû bidin wen û em dixwazin li ser axa xwe di bin ala xwe de serbest û serbixwe bijîn. Em di sê ji bîrê nakin ku manfeata karker, gundî û xebatkarên Kurd, Tirk, Ereb û Ecem di avakirina dewletên yekbûyî û xurt de ye. Lê yekîtiyek weha bi pêkanîna hoyên (şerîtan) yekîtiya bidil mimkin e. Hake ev tunebe, yekîti xewn e, ji vê bûnê li pêşiya me bi tenê rêyek heye: him li nav xwe û him ji li dervayî xwe têkoşînek piralî.

Gelî hevalan, amanca kesên ku iro li gelek hêşên Kurdistanê, li serê çîyan, li deştan, di zindanan îşîzmê de li dijî stem û zulmê şer dikin, tenê kuştinê her ev e. Emê bîranîna wen ên ku şer de hatin kuştin, ku di vê rêyê de şehîd ketin di dilê xwe de û bidin jîyan din. Xezî bi wan ên ku berxwedan mîrîn, û bîrên agirê meşala serxwebûn û azadîyê. Pir xwezî bi wanî.

sineması" özellikleri aşılmamıştır. Yılmaz, Hollywood ve onun kötü kopyacılığını yapan Yeşilçam'daki "starlara" karşı "halkın kahramanı olan bir star" yaratmıştır, ama sonuçta yine o da henüz "tek adam"ı oynamaktadır. Örneğin kadınların kurtuluş problemi henüz Güney sinemasına girmemiştir. Gerçi bu konuda gösterdiği gelişim de önemli bir göstergedir, fakat kadın onun yapıtlarında henüz ikincil, korunması gereken ardıl bir öge olarak durur. Güçlü erkek profillerine karşılık, güçlü, özgürleşen kadın formları henüz yoktur. Bu bir eksiklik olarak vurgulanabilir.

Yılmaz Güney'in cezaevindeyken senaryosunu yazdığı ve yönettiği "Sürü" ve "Yol" filmleri ise olgunluk aşaması ürünleridir. Star sineması özellikleri önemli oranda aşılmıştır. "Sürü" ve "Yol" filmleri Kuzey Kürdistan'da feodalizmin çözülme sürecine ve kapitalizmle yüzyüze gelen feodal değerlerin parçalanışına dikkat çeker. Özgürleşme sorununa yaklaşıyor. "Yol" aynı zamanda Kürdistan gerçeğine bu kez siyasal yansımalarıyla birlikte adını da koyarak yaklaşan ilk film özelliği taşımaktadır.

Bu yönüyle bakıldığında da Kürtlerin Yılmaz'ı hem toplumsal hem siyasal olarak sahiplenmeleri; Güney sinemasını da Kürt sineması için bir düzlem olarak kabul etmeleri yanlış değildir.

Yılmaz Güney, Kürtlerin, Kürdistanlıların gözünde her zaman "kendilerinden biri"ydi. Metropol merkezlerin kenar mahalle kabadayılarını oynarken de, eşkiyalanrı, kaçakçıları oynarken de; Seyithan'da, Hudutların Kanununda, Umut'ta, Acı'da, Ağıt'da, Endişe'de, Yol'da... Hep kendi hayatları vardı. Yılmaz onların içlerindeki adamdı, Öfkesini ve sabrını

devrimcileştirilen biri..

Doğu Kürdistan'lı bir sinema emekçisi olan Mensur Erdalan; "Yılmaz Güney ustamdır. O, Kürt sinemasının önderidir." diyor;

"Yılmaz Güney, sadece devrimci Kürt sinemasının kurucusu ve önderi değil, o aynı zamanda kavgasıyla dünya halklarına mal olmuş bir halk kahramanıdır. Ben özgürlük kavgasının önemli bir silahı olarak, militan-politik-toplumsal sinemanın ne demek olduğunu ondan öğrendim. O, kemarasını, toprağını ve özgürlüğünü savunan bir peşmergenin silahını kullandığı ustalık ve ülkülerle, toplumsal ve ulusal kurtuluş için kullanmıştır." ("Kurtarılmış topraklarda bir sinema emekçisi; Mensur Erdalan"; Kürdistan Press, Eylül 1987, S.21, s.13)

Bütün bunlar doğrudur. Yılmaz Güney'in devrimci Kürdistan sineması için de bir referans alınması onurluca bir şeydir. Yeter ki bizler de Yılmaz'ı sosyalist gerçekçi sanatsal ve düşünsel değerlerinden sıyrıp salt "Kürtleştirmeyelim". Yani kendini Marksist-Leninist olarak tanımlayan sosyalist enternasyonalizmi yaşamında rehber edinmiş bir insanı, "millileştirmeyelim".. Bırakalım o, Kürdistan toplumundan yola çıkan, Türkiye'nin siyasal gerçekleri içinde yaşayan ama sosyalist evrensel mesajlar vererek tüm emekçi halkların ortak değeri olarak kalsın..

Bu yazının asıl amacı Güney'in sanatsal ve siyasal çizgisinin genel bir değerlendirmesini yapma iddiası taşımıyor. Fakat Güney'in hep olumlu yönde gelişen çizgisi içinde elbette henüz aşılmamış, yenilenmesi aşılması gereken yanları, eleştirilmesi gerekli noktaları olduğu da yadsınamaz.

Hevalên heja, lê bira we, di cejna ku ji bo vebûna Enstîtuya Kurdî hatibu çekirin min awa goibû: Enstîtuya Kurdî ne di xizmeta filan û bêvan grubî de ye. Enstîtu malbendeke zanistî ye ku dê xizmeta temamîye neteweyê Kurd de ye. Xebat û îcraeta salakê, ez bawerim, van gotinên min rast derxistin. Bila herkes baş zanibe ku ewê Enstîtuya karakterê xwe ye serbixwe û bêalî avahîya xwe ya demokratîk di ser her tişî de bigre û biparîze. Ewe tucar nekeve dafika polemîk û xirecîrôn siyasî yê stewr. Di wê ku hin ji Enstîtuyê weka çavê xwe biparêzin û piştîvanîya têkoşîna wê bikin.

Hevalên min, Enstîtu şîtek tovî serxwebûnê ye û berhema têkoşîna ku neteweyê Kurd heya îro daye ye, pêşveçûn û xurtbûna wê bi xebat û hevkarîye we ve girêdayî ye. Emê li dora Enstîtuyê bicivîn û li gora karîna xwe alîkarîya wezîfên ke wê daniya pêşîya xwe bikin. Emê zanibin ku şerê serxwebûnê tevahîyek e. Carna nivîsandî neke du rêz ku rastîye îfade dike, ramanek carna çîrîna stranek ku dilê xalkê de deng dide, carna mîzrabek kuî têla tanburê dide, piçîcar ji bombeyek atomî xurtirin. Ji ber wê yekê ye ku di wê em di her werên jîyanê de şerkarên baş, şerkarên jêhatî bin û divê ku em şerkarên wîha bighînin.

Divê ku em baş, pir baş li tenbura xwe xîr, divê ku em wêneyê baş, pir baş çekin. Divê ku çirokên baş, helbestên baş, romanên xurt binivîsin. Divê ku em zane diplomat û teknîsyenên xurt bighînin. Divê ku desê me him baş qelemê, him makîne him ji çekê (silîhê) bigire. Divê ku carna tanbura me bibe çek, carna çekê me bibe tenbur. Dîsa em baş dîzanin ku ê ku stranên başîrin, gotinên rastîrê dibêje gulîya ku di çiyê xwe de hatiye bi kar anîn e.

Hevalên Çiyayên me, dest û çamên me li hevîya me ne. Em naxwazin emrê xwe tev li xerîbiyê derbas kin û staranên xerîbiyê bîjin. Em xelkeki wîsan in ku mîrxasiya xwe destanan nivîsandîye û ezm, bicîqerî û hoyên me tîr dikin ku bi ser dijwariyên pêşîya me Kevin.

Şoreşgerên demokratîkên Tirk, Ecem, ê Ereb weki parastgerên mafê gelê Kurd ê bi xwe tayînkirina qedera xweperçeyek vî şerî û şerî dijîminê mişîterek dikin. Brafiya çîni ya çînen bîndest yek ji xîrtirin çekên me ye.

Bila dost û dijîmin, herkes zanibe ku emê bi serkevin, miheqeq bi serkevin. Weki şerkareki azadiyê min ji weki kolê jîndîyê çêtir e.

Bijî Kurdistanê serbixwe, yekbûyî, demokratîk!

Bijî brafi û piştîvanîya gelên Tirk, Kurd, Ecem û Erebî
û bijî Enstîtuya Kurdî!

Kürdistan Press, 10 Sermawez 1986, S.4, s.8-9

Tony Cliff'in Ardından

A. Refik

1999 yılında, Londra'da Tony Cliff'i ziyaret ettiğimizde, karşımızda son derece dinamik ve içten yaşlı bir delikanlı bulmuştuk. İki saat kadar süren sohbetimiz sırasında, şimdi gülümseyerek hatırladığı ve fakat acılı dönemleri yansıtan anılarını bizlerle paylaşmıştı. İlerlemiş yaşına rağmen mücadeleci ruhunun ve heyecanının canlılığını konuşmalarının her cümlesinde hissetmek mümkündü. Yaşadığı dönem içinde bir çok sosyaliste ilham kaynağı olan ve gerek sosyalist, gerekse anti-faşist hareket içinde önemli bir yeri bulunan Tony Cliff ile, daha sonra kapsamlı bir röportaj da yapmak üzere sözleşmiştik. Ancak, araya yoğun işlerimizin girmesi ve biraz da ihmalkarlığımız nedeniyle yeniden görüşmek, tartışmalarımızı sürdürmek mümkün olmadı.

Britanyada'ki sol hareketin de ileri gelen isimlerinden biri olan Tony Cliff, 9 Nisan 2000 Pazar günü hayata veda etti. 20 Mayıs 1917'de doğan Tony Cliff (Ygael Glückstein), Rusya'dan Filistin'e göçen Yahudi bir aileden gelmekteydi. İlk gençlik yıllarıyla birlikte sosyalist mücadeleye atılan Cliff, kısa süre sonra anti-siyonist bir çizgi izlemenin zorunluluğunu kavradı. Ancak, Arap ve Yahudi işçilerin birliğini savunduğu için İsrail solunun saldırılarına uğradı. İkinci Dünya Savaşı sırasında İngiliz sömürgeciliğine karşı verilen mücadele içinde yer aldığı için, savaş süresince hapsedilen Tony Cliff, savaş sonrasında geldiği İngiltere'ye, o zaman iktidarda bulunan İşçi Partisi tarafından, "sakıncalı kişi" olduğu gerekçesi ile sokulmadı. İrlanda'da, yoksulluk koşulları altında çok zor bir beş yıl geçiren Tony Cliff, daha sonra İngiltere'ye gelerek ailesine katıldı. 1950'li yıllarda Tony Cliff'in önderliğinde kurulan SRG (Socialist Review Group), 1960 ve 1970'li yıllarda büyüyerek, 1977 yılında SWP (Sosyalist İşçi Partisi) adını aldı ve Britanya'daki sol hareket içinde önemli bir yer edindi.

Tony Cliff, 1940'lı yılların sonunda, Sovyetler Birliği'ndeki rejimin sınıf karakterinin burjuva olduğunu vurgulayan "devlet kapitalizmi" tezini kaleme alarak, L. Troçki'nin, "İhanete Uğrayan Devrim" kitabında formüle ettiği "Sovyetler Birliği'nin yozlaşmış bir işçi devleti olduğu" şeklindeki görüşünden ayrıldı. Sovyetler Birliği'ni

"devlet kapitalisti" ve "emperyalist bir iktidar" olarak tanımlayan Cliff, bu tezin bir sonucu olarak, Kore savaşında tarafsızlık politikası izledi. Ancak Cliff ve arkadaşları, Vietnam Savaşı sırasında bu hatalarını kavrayarak, daha ıtarlı bir anti-emperyalist çizgi izleme yolunu seçtiler. 1989 yılında, Sovyetler Birliği ve Doğu Bloku olarak adlandırılan devletlerdeki rejimler çökmeye başlayınca Tony Cliff bunu, "devlet kapitalizmi tezinin pratikte doğrulanması" olarak değerlendirdi. Bu dönemde mücadelelerini yüksek bir moralle sürdüren Tony Cliff ve taraftarları, sözde komünist partilerin bir çok ülkede çökmesi sürecinden etkilenmediler.

Ancak belirtmek gerekir ki, Tony Cliff'in "devlet kapitalizmi" tezinin, 1990'lı yıllardaki gelişmeler nedeni ile doğrulandığını öne sürmek, tartışmalı bir konudur. Bir kere, sadece Tony Cliff için değil fakat, Stalinizm'i doğru bir şekilde, dünya çapında karşı devrimci bir güç olarak tanımlayan diğer akımlar için de Sovyetler Birliği'nin çöküşü bir süpriz olmamıştır. Oysa, Stalinizme devrimci ve ilerici bir misyon yükleyen kesimler, sonradan kapitalizmin faziletlerini yeniden keşfetmekte gecikmemişlerdir. İkinci olarak, Sovyetler Birliği'nde kapitalizme geçişin yaşandığı son on yıl içerisindeki gelişmelerin bir çok soru işaretini birlikte getirdiğini belirtmeliyiz. Örneğin, eski Sovyetler Birliği'ni oluşturan ülkeler, halen bir çok bakımdan kapitalist bir pazara bağlı ülkeler izlenimini vermemektedirler. Bir çok bölge halen merkezi pazardan kopuk bir şekilde, kendi kaynakları ile yaşamaya çalışmaktadır.

Düşünce ve eylemlerinin daha geniş bir şekilde değerlendirilmesi ve tartışılması gereken Tony Cliff'i saygıyla anarken, Ağustos 1999'da Londra'da yaptığımız ve ağırlıklı Kürdistan'ı konu alan görüşmemizde, "Öcalan'ın savunması sırasında, 'devrimler ve şiddet döneminin kapandığını' ileri sürdüğü, bunu nasıl değerlendirdiği" yönündeki sorumuza verdiği karşılıklarla, sözü Tony Cliff'e bırakıyoruz.

Tony Cliff: "Öcalan, batan Titanik'te oturduğu sandalyeyi değiştirmeye kalktı."

Önce zamanlamaya bakalım. Öcalan bunları söyledikten kısa süre sonra bir deprem oldu. Deprem sonucu bir çok Türk ve Kürt öldü. Ben televizyonda, Süleyman Demirel'e "yalancı" diye bağırınları görünce, "bu dönemde sınıf dilini kullanarak politika yapmanın tam zamanıdır" diye düşündüm. "Biz, fakir insanlar, binlercemiz, geçekondulara öldü; biz, Kürt ve Türkler aynı acıları çektik!.." Bu koşullar altında hükümet zayıflamıştı. İşte böylesi bir dönemde, Öcalan'ın gerçekte yaptığı şudur: 1912'de batan geminin adı neydi? Titanik. Öcalan, batan Titanik'te oturduğu sandalyeyi değiştirmeye kalktı. Mesela, bu evde bir yangın olduğunu düşünün ve ben, "bu sandalyede otururum, bir yere gitmem" diyorum, sen de, "yok ben o sandalyede otururum, bir yere gitmem" diye bir tartışmaya

giriyorsun, bu arada ev tamamı ile yanıyor. Tıpkı böyle bir durum. Sonuçta Öcalan, kelimenin tam anlamıyla bir oportunisttir. Çünkü, oportunistler her zaman pratik çözümleri savunurlar...

Şubat 1917'de Petrograd Sovyeti'nde 1600 delege vardı. Bunların yalnızca kırkı, yani yüzde ikibuçuk'u Bolşevik'ti. Pratik kafalılar yüzde 97 çoğunluk ile "işbirliği yapalım" dediler. 1917'de Lenin trenle Rusya'ya geldiğinde, o zaman bir Menşevik olan Sovyet Başkanı, Lenin'e bir buket çiçek verip, "yurttaş Lenin seni zafere ulaşan Rus devrimi adına selamlıyorum" dedi. Lenin çiçeği alıp bir kenara koyduktan sonra, "Hangi Rus devrimi? Çarlığı yıkmak bir zafer mi? Bunu Fransızlar yüzyirmi yıl önce yaptı. Emperyalist savaş hala sürüyor, fabrikalar kapitalistlerin, topraklar da toprak sahiplerinin kontrolündedir. Kahrolsun Savaş, Kahrolsun Geçici Hükümet, Bütün İktidar Sovyetlere" dedi. Şimdi, istasyonda bulunan yirmibin kişinin "yaşasın" diye bağırdığını düşünüyorsanız, yanılıyorsunuz. Herkes donup kalmıştı, ses yoktu, herkes şok olmuştu. Goldenberg isimli tek bir adamın sesi duyuldu, o da "Lenin delidir, tümüyle delidir" diye bağırdı. Fakat, Lenin haklıydı. Çünkü o, pratik çözümlerin değil fakat ilkelerin bir adamı idi...

Birisi bana gelip de, "ben sosyalist değilim" dese, onunla tartışabilirim. Başka birisi "ben sosyalistim ama Stalin'i savunuyorum" dese, onunla da tartışabilirim. Ancak, hiç bir zaman kabul edemeyeceğim bir şey vardır ki, birisi bana gelir de, "bak, benim iç çamaşırlarım kızıldır, fakat, İngiliz bayrağını model alarak yapılmış bir ceket giyiyorum" ("benim dışım kapitalist ama içim sosyalist" gibi.. /ç.n.) dese, bunu hiç bir zaman kabul edemem...

Şu an için Kemalizm, kendi içinde güçlü gözüküyor. Ancak, Türk ve Kürt işçileri bir araya gelirse yeni bir dönem açılabilir. Ayrıca, yalnızca anti-kemalist olmak da yetmez. "Kemalizm güçlüdür, bir şey yapamayız" diyen anti-kemalistler de olacaktır...

Biz, Rus devrimi, Alman devrimi, Çin devrimi gibi bir çok devrime şahit olduk. Bütün bu devrimler zaferle sonuçlanmadı. Neden? Fransız devriminin önde gelen isimlerinden birinin "devrimlerini yarım yapanlar, kendi mezarlarını kazarlar" sözünü hatırlayalım. Örneğin, şimdi gündemde olan Endonezya'ya bakalım: Hollanda'ya karşı sürdürülen devrimci mücadeleyi hatırlıyorum. Endonezya'da üç milyon üyesi olan bir Komünist Parti (IKP) vardı. 1917'de Rus devrimi olduğunda, Bolşevik Parti'nin sadece 250.000 üyesi vardı. Ancak IKP, önce Sukarno, sonra da General Suharto ile ittifak yaptı. Sonuçta ise 1.5 milyon komünist öldürüldü. 1979 İran devrimini hatırlayın; genel grevler, Şûralar.. Şûralar, işçi konseyleriydi. TUDEH ve Fedayin, Humeyni ile ittifak yaptılar. Yani onlar, yarım kalan bir devrim yaptılar. Yine bundan önce, 1958'de Kral Faysal, Irak'ta iktidardan atıldı. O zaman Arap dünyasındaki en büyük komünist parti olan Irak Komünist Partisi,

Kasım'ın Baas Partisi ile ittifak yaptı. Bundan sonra da Saddam Hüseyin, Kasım'ı darbe ile alaşağı edip komünistleri öldürdü...

Ben, en doğru pratik tavrın, tutarlı ve dürüst bir politik çizgi izlemek olduğuna inanıyorum. Sınıf karşıtlarıyla işbirliği önermek, mücadeleyi satmak ile eş anlamıdır... Eğer Öcalan, Kürt insanlarını tek başına özgürleştirmeye karar verecek bir güce sahipse, bunun tersini düşünüp, kurtarmamaya da karar verebilir. Devrimci parti, Marksist, Leninist ve Troçkistler için, sınıf adına hareket eden bir parti değildir. İşçi sınıfının kendi kurtuluşunu hazırlaması gerekir. Bir devrimcinin görevi, sınıfa "bunu yapabilirsiniz" demektir. Önemli olan işçilere güven vermektir. Dünyadaki en kötü şey kitlelere yukarıdan bakmaktır...

PRK/Rızgari, "Kürdistan Ulusal Kongresi"(KNK)' den Çekildiğini Açıkladı

PRK/Rızgari Merkez Yürütme Kurulu 2 Ağustos'da bir açıklama yaparak KNK (Kongra Netewe Kurdistan) Kürdistan ulusal Kongresinden çekildiği açıkladı. Dergimize posta kanalıyla ulaşan bu açıklamayı okurlarımıza sunuyoruz.

"Kürdistan Ulusal Kongresi" Başkanlığına,
"Kürdistan Ulusal Kongresi" Yürütme Kurulu'na,
Sayın Yetkililer,

Size, son olarak 27 Mart 2000 tarihinde gönderdiğimiz açıklamada, "KNK" ile ilişkilerimizi dondurma kararımızı, gerekçeleriyle birlikte açıklamıştık. Aynı açıklamada, "KNK" ile ilişkimizin kesin sonucunu Mayıs 2000'de yapılması gereken "KNK" Olağan Genel Kurulu'na bıraktığımızı, Genel Kurul'un yapılmaması halinde ise "KNK'de kalıp kalmama" hususunu yeniden değerlendireceğimizi belirtmiştik.

Ancak, Mayıs ayında Olağan Genel Kurul yapılmadığı gibi, aradan yaklaşık üç ay geçmesine rağmen, Genel Kurul'un yapılması yönünde her hangi bir tarih belirlenmemiş henüz bir hazırlık çalışması dahi başlatılmamıştır.

Son olarak KNK'ye dönük eleştiri ve önerilerimizi görüşmek üzere KNK Başkanı ve bazı Başkanlık Konseyi üyeleriyle KNK'deki parti grubumuz ve yetkili arkadaşlarımızın yaptıkları görüşmede de "ilişkilerimizi dondurma" kararımızın gerekçeleri bir kez daha dile getirilmiş, ancak KNK Başkanının eleştirilerimiz karşısındaki duyarlılığına karşın, görüşmenin bütünlüğü değerlendirildiğinde "KNK'nin PKK'nin bir yan örgütü gibi çalışmaya devam edeceği" yönündeki kanaatimiz pekişmiştir.

Bu durum karşısında partimizin yetkili organları, KNK'deki grubumuzla birlikte durumu değerlendirerek, aşağıdaki sonuçlara ulaşmıştır.

1- "KNK", kuruluşundan itibaren bileşim ve temsil konusunda taşıdığı zaafı aşamamıştır. Programında ifade edilen "en üst demokratik temsil organı" haline gelme yönünde hemen hiç bir çaba sarfedilmemiş, keza tüzükte yer alan temel ilkeler Yürütme Kurulu tarafından kısa sürede bir kenara itilmiş, "KNK" adeta, PKK'nin konjoktürel ihtiyaçlarının hizmetine sokulmuştur. Bu durum, "KNK'nin adına layık bir temsil organı haline gelebilme için öngörülen genişleme kararını ve imkanlarını da fiilen ortadan kaldırmıştır.

2- PKK'nin, "KNK" içindeki en büyük grup olduğu ve "Yürütme Konseyi"nde de büyük bir çoğunluğu elinde bulundurduğu bilinmektedir. Kuşkusuz, bu tür kurumlarda, temsil organlarında partilerin, güçleri oranında ağırlıkla temsil edilmeleri, kendi politikalarını,

programlarını benimsetmeye çalışmaları, demokratik ilke ve kurallar içinde olması koşuluyla olağandır. Ancak PKK, "KNK" içindeki bu konumunu, partimizin başından beri taşıdığı ve kamuoyuna da duyurduğu kaygıları haklı çıkarıncasına tamamen anti-demokratik bir tarzda, "KNK'nin Kuruluş Kongresi'nde onaylanan tüzük ve programa bütünüyle aykırı bir şekilde kullanmıştır. Nitekim, PKK'nin son dönemlerde Kürdistan Kurtuluş Mücadelesi'nin temel taleplerini ve kazanımlarını inkar eden yeni stratejisi, "KNK'nin kabul edilmiş programına ve tüzüğüne, kuruluş amaçlarına tamamen karşı olduğu, bütünüyle kendi varlık şartlarını ortadan kaldırdığı halde "KNK" yönetimi, bu stratejiyi aynen savunmakta hiç bir sakınca görmemiştir. Partimiz, özellikle PKK Genel Başkanı A. Öcalan'ın durumundan yola çıkarak, "KNK'nin program ve tüzüğüne dışına düşmüş olması nedeniyle "KNK Onursal Başkanlığının düşürülmesi" yönünde bir önerge verdiği halde, bu önergenin tartışılacağı bir zemin olarak düşündüğümüz "Genel Kurul" bile, tüzüğe aykırı olarak belirsiz bir tarihe ertelenmiş durumdadır. Buna karşın "KNK'deki "yönetim", son olarak Suriye'nin kanlı diktatörü Hafız Esat'ın ölümü vesilesiyle yayınladığı başsağlığı mesajında da olduğu gibi, tamamen PKK'nin güdümünde, kural ve ilke tanımaz bir şekilde hareket etmeyi sürdürmektedir. Kürdistan'ın dört parçasını temsil düzeyine ulaşma iddiasıyla kurulan "KNK'nin, Kürdistan'ın dört parçasından birini sömürgeleştiren ve bu parça üzerinde yaşayan halkımızın bütün ulusal-demokratik haklarını gaspeden Suriye gibi bir ordu ve polis devletine ve onun diktatör liderine ağıt yakması, "KNK'nin geldiği düzeyi gösteren son çarpıcı örneklerden biridir.

3- "KNK" Başkanlık Konseyi ve Yürütme Kurulu, sadece "KNK'nin program ve ilkelerini ortadan kaldırmakla kalmamış, Genel Kurul'un yetkilerini de gaspederek, tüzükte ifadesini bulan organların işleyişini ve karar alma yetkilerini de tersyüz etmiştir. Bunun bir diğer anlamı da Kuruluş Kongresi'ne katılan ve program-tüzüğü onaylayan delegelerin iradesinin hiçe sayılmasıdır. "KNK" Başkanlık Konseyi ve Yürütme Kurulu, hem program ve ilkeleri, hem de tüzüğüne belirlenen işleyiş ortadan kaldırarak örgütsel meşruiyetini de yitirmiştir.

4- Kürtler ve Kürdistanlılar arası iç kavgalara son vermek ve iç barışı sağlamak ilkesiyle yola çıkan KNK'nin; bu misyonunu da yerine getirmediği ortaya çıkmıştır. "KNK", PKK'nin kendi stratejisindeki değişikliğin ardından Kürdistanlı grup, parti ve şahsiyetlere karşı başlattığı tehdit, şantaj ve saldırılara seyirci kalmış, hatta "KNK" delege ve yöneticiliği de yapan kimi PKK sorumluları bizzat bu tehditlere katılmıştır. "KNK" yöneticileri bu duruma müdahale etmedikleri gibi, sözlü ve yazılı uyarılarımızı da bütünüyle görmezlikten gelmiştir. "KNK", son üç ay içinde PKK'nin İsviçre ve Danimarka'da Kawa'nın desteğiyle düzenlenen panelleri basması, Londra'da gazete satan PSK taraftarlarının bıçaklı saldırıya uğraması olayları karşısında da sessiz kalmış, gerek Kuzey Kürdistan Ulusal Platformu'nun, gerek saldırıya maruz kalan kişi ve grupların açıklamalarını da

dikkate almamıştır. "KNK" temsilcileri ve üyeleri halka açık toplantılarda, televizyon ve gazetelerde iç barışı tehdit edici ve kışkırtıcı açıklamalarını halen devam ettirmektedirler.

5- Son olarak KNK'nin; PKK'nin üniter devleti meşrulaştıran yeni statejisini reddeden, Güney Kürdistan'daki kazanımlara, diğer yurtsever ve demokratik güçlere karşı izlenen saldırgan politikalara tavrı alan bazı üye ve yöneticileri tutuklaması karşısında sessiz kalması, yine A.Öcalan'ın "tutuklananların en ağır biçimde cezalandırılması" yönündeki talimatını da sessizlikle karşılaması da taşıdığımız kaygıları doğrulamaktadır. Gerek Kürdistan Ulusal Platformu gerek kimi uluslararası kurumların ve Kürdistanlılar arasındaki çelişki ve sorunların barışçıl yöntemlerle çözülmesi yönündeki açıklamalarına karşı, kuruluş amacını ve varlık nedenini "Kürdistanlılar arasında barış ve birliği sağlamak" olarak ilan eden KNK'nin, farklı politik görüşlere sahip olduğu için PKK tarafından "imha" edilme tehlikesiyle karşı karşıya olan tutsaklara sahip çıkmaması, KNK yöneticilerini tarihsel bir vebal altına sokmaktadır.

Bu gelişmeleri değerlendiren partimiz PRK-rizgarî; — "KNK'nin ilkesel ve programatik olarak kuruluş amacının dışına çıktığını, kendi yasalarına uygun biçimde Kürdistan Kurtuluş Mücadelesine hizmet etme vasfını kaybettiğini, Kürdistan Kurtuluş Mücadelesini taşıma planları yapan güçlerin hesaplarına alet olmaya başladığını,

— "KNK'nin kendi tüzük ve hukukunun da dışına çıktığını, Başkanlık Konseyi ve Yürütme Kurulu'nun başından beri Genel Kurul ve delege iradesini hiçe saydığını, Olağan Genel Kurul'un yapılmamasını, bu durumu bir irade gasbına dönüştürüldüğünü, PKK dışındaki grup, parti ve kişiler açısından demokratik tartışma, yanlışlara müdahale etme ve değiştirme olanaklarını da ortadan kaldırdığını tespit etmektedir.

Bu saptamalara bağlı olarak;
Siyasal ve örgütsel meşruiyetini kaybeden, amacına ve misyonuna uygun faaliyetler göstermeyen, temsili ve demokratik birlik olma vasfını yitirerek PKK'nin sözcülüğünü üstlenen "KNK"den istifa etmeye karar verdik.

Partimiz PRK/rizgarî, Kürdistan Kurtuluş Mücadelesi'nin ihtiyaç duyduğu ulusal demokratik kurumlaşmaların önemini bilincindedir ve bu amaca yönelik faaliyetlerini bundan sonra da sürdürmeye, bu yöndeki girişimleri temel ilkeleri doğrultusunda desteklemeye ve katkı sunmaya devam edecektir. "KNK'nin kuruluş çalışmalarında ve oluşumunda yer alırken, bir yandan görüş ve önerilerimizle, siyasal tavrımızla bu oluşumun ulusal-demokratik bir kurum haline gelebilmesi için çabalarırken, öte yandan yanlış bulduğumuz uygulamalara karşı çıkmamız bu bilinç ve sorumluluğumuzun bir gereği idi. Bugün fiili yönetim tarzı itibarıyla adım adım siyasal ve örgütsel meşruiyetini yitiren "KNK"den, onu dönüştürme, yanlışlarına engel olma çabalarımızın sonuç vermemesi karşısında ayrılarak de aynı bilinç ve sorumlulukla hareket etmekteyiz.

Kuruluş Kongresi delegelerine karşı taşıdığımız sorumluluğumuzun gereği olarak, bu istifa

mektubumuzun bir nüshası Kuruluş Kongresi delegelerine de iletilecektir.

Saygılarımızla
PRK-rizgarî
Merkez Yürütme Kurulu "

Partiya Rizgarîya Kurdistan (PRK/rizgarî) Basın Bürosu'nun açıklaması

"Sömürgecilerin Yeni Tuzaklarına Dikkat!

PKK güçlerinin gerçekleştirdiği son Aiyereş saldırısı, başta Türk devleti olmak üzere, bölgedeki sömürgeci devletlerin programlarına hizmet eder niteliktedir ve Güney Kürdistan'daki fiili kazanımları yoketmeye dönük daha kapsamlı saldırı ve provakasyonların da bir işaretidir.

Güney Kürdistan'dan gelen bilgilere göre, Irak rejiminin kontrolü altında bulunan bölgelerde üstlenmiş bir PKK birliği, 16.09.2000 tarihinde Güney Kürdistan'ın Aiyereş bölgesinde YNK peşmergelerine saldırmış ve saat 12.45 sularında gerçekleştirilen bu saldırıda 9 peşmerge hayatını kaybederken, 14 kişi de kaçırılmıştır.

PKK'nin bu saldırısı, PKK Genel Başkanı Öcalan ile Başkanlık Konseyi'nin son 1,5 yıl içinde yaptıkları açıklamalar da gözönünde bulundurulduğunda son derece kaygı vericidir.

Bilindiği gibi, yakalandığı andan itibaren Türk devletine Güney Kürdistan'ı hedef gösteren Öcalan, "sorgu ifadeleri", mahkeme savunmaları, Ecevit ve Demirel'e yazdığı mektuplar ve daha sonra da "avukat" görüşme tutanaklarında; Güney Kürdistan'daki fiili kazanımların Türk devleti ve bölge devletleri için çok büyük bir tehlike olduğunu, kendilerinin bu tehlikeye karşı başından beri mücadele ettiklerini, Güney'de Türk devletinin politikalarına uygun olumlu bir rol oynadıklarını defalarca tekrarlamıştı. Keza Öcalan'ın ve PKK Başkanlık Konseyi'nin açıklamalarında; PKK'nin bu oluşuma dönük askeri müdahalelerde aktif rol alabileceği, hatta Türk ordusunun kendi desteklerini almadan başarılı olamayacağı da vurgulanmıştı.

Güney Kürdistan'da 1992'den beri sürmekte olan fiili durum, bin bir güçlük ve sorunla birlikte Kürdistanlılar lehine, Kürdistan Kurtuluş Mücadelesi lehine oldukça önemli kazanımlar sağlamıştır. PRK/rizgarî, olumsuz uygulamalara ilişkin eleştirileriyle birlikte her zaman, özgürlük ve bağımsızlık mücadelemizin lehine olan tüm kazanımlara sahip çıkılmasını, korunmasını, geliştirilip güçlendirilmesini son derece önemli bir görev ve sorumluluk olarak nitelmiştir.

Güney Kürdistan'daki fiili kazanımlar, başından beri sömürgeci güçler ve emperyalistleri rahatsız etmiştir. Bu nedenle de, başta Türk devleti olmak üzere, sömürgeci ve emperyalist güçler, gerek fiili saldırılarla, gerekse türlü oyun ve pravakasyonlarla Güney Kürdistan'daki kazanımların kurumlaşmaması, bölgenin istikrarsızlaştırılması ve nihayetinde yine sömürgeci güçlerin denetimine girmesi için yoğun bir çaba harcamışlar, halen de bu çabalarını tüm hızıyla devam ettirmektedirler. Şu ana kadar uluslararası koşullar TC'nin ya da diğer bir sömürgeci devletin Güney'deki kazanımlara doğrudan müdahale etmesine elverişli olmadığından, daha çok Kürtleri birbirine kırdırtacak senaryolar geliştirilmeye ve uygulamaya çalışılmaktadır.

Türk devletinin en büyük endişelerinden biri, Güney'de gittikçe daha çok kurumsallaşan fiili oluşumların, Kürdistan'ın diğer parçaları, özellikle de Kuzey Kürdistan için de bir model haline gelebileceği ve statükoları alt üst edebileceğidir. Öcalan da ısrarla Türk devletini bu yönde uyarmakta, hatta "Güney Kürdistan'daki PKK varlığının bu konuda Türk devletine yardımcı olabileceğini" belirtmektedir. Bununla birlikte, diğer sömürgeci güçlerin de Güney Kürdistan'daki kazanımlardan son derece rahatsız oldukları, bunları yıkmak için bir süredir aralarında sıkı bir ilişki ve anlaşma süreci içinde oldukları da bilinmektedir.

Son zamanlarda Öcalan'ın ve PKK merkezinin, sömürgecilere biat etmeyi öngören "demokratik cumhuriyet" projesinin "Güney'e ihraç edilmesi" talimatı da dikkate alındığında, PKK güçlerinin son Alyeş saldırısı tehlikeli bir sürece işaret etmektedir. Kapsamlı bir tasfiye ve teslimiyet dönemi içinde olan PKK ve lideri, sömürgeci güçlerin, özellikle de Türk devletinin bölgeye yönelik politikalarına hizmet eden bir hareket içindedirler. Buna bağlı olarak üzerinde ciddiyetle durulması gereken bir başka husus da, PKK üzerinden uygulanan politikalarla Kuzey Kürdistanlıların Güney Kürdistanlılara ve peşmergeye neredeyse düşman hale getirilmeye çalışılmasıdır. Nitekim, bir süredir Güney Kürdistan'a dönük adeta bir karalama kampanyası başlatan, bir yandan Güneyli güçlere dönük son derece ağır ithamlarda bulunurken, diğer yandan sürekli olarak "Güneyli güçlerin kendilerine saldırdıklarını, mağdur durumda olduklarını, Barış Konferansı talep ettiklerini" belirten PKK'nin bu saldırısı, "mağdur gerillanın kendini koruma hareketi" söylemiyle birlikte Kuzey Kürdistanlıların Güney'e düşman etme gibi tehlikeli bir girişimi de içermektedir. Zaten sömürgecilerin uzun vadede elde etmeyi umdukları en büyük kazanım da bu olacaktır.

Türk devletinin, kendi elinde ve denetiminde olan Öcalan ve onunla görüş birliği içinde hareket eden PKK Başkanlık Konseyi üzerinden PKK'yi, başta Güney'deki oluşum olmak üzere, Kuzey'den Güney'e, Küçük Güney'den Doğu Kürdistan'a, Avrupa'dan Amerika ve Rusya'ya kadar bütün alanlarda, bölgedeki sömürgeci devletlere karşı mücadele eden Kürdistanlı hareketleri ve rejim karşıtı diğer muhalif akımları etkisizleştirmek, Kürdistanlıların hiç bir zaman

vazgeçemedikleri "özgür Kürdistan" hayalini kafalardan silmek, gerektiğinde fiziksel saldırılarla terörize etmek için kullanmayı amaçladığı görülmektedir.

Partimiz PRK/rizgarî, Kürdistanlı örgütlerin, diğer parçalardaki ulusal kurtuluş hareketleri aleyhine sömürgeci güçlerle ilişki ve işbirliği içinde olmasının her zaman karşısında olmuş, bunun Kürdistan Kurtuluş Mücadelesine verdiği ve vereceği zararlara sürekli dikkat çekmiştir. Her koşulda sömürgeci güçlerin çıkarına işleyen bu tür yanlış ilişki ve işbirlikler, kaçınılmaz olarak Kürdistanlı güçlerin birbiriyle çatıştırılması, birbirlerine kırdırılması sonucunu doğurmuştur. Yakın tarihimiz, bunun sayısız acı örnekleriyle doludur.

PRK/rizgarî, Güney Kürdistan'daki kazanımları yoketmeye, zarar vermeye dönük olarak, gerek sömürgeci güçlerden, gerekse bu güçlerin programı içinde hareket eden örgütlerden gelen her türlü saldırı ve müdahaleyi şiddetle protesto eder.

PKK'nin ve lideri Öcalan'ın son dönemlerde Türk devletiyle olan ilişki biçimi ve kendi açıklamaları ile birlikte değerlendirildiğinde, PKK güçlerinin gerçekleştirdiği son Alyeş saldırısı, başta Türk devleti olmak üzere, bölgedeki sömürgeci devletlerin programlarına hizmet eder niteliktedir ve Güney Kürdistan'daki fiili kazanımları yoketmeye dönük daha kapsamlı saldırı ve provakasyonların da bir işaretidir. Bu ve bundan sonra gelişebilecek benzeri saldırılarda, Türk devleti ve diğer sömürgeci güçlerle birlikte Öcalan, onun saldırı mesajlarına devlet kontrolünde aracılık eden avukatları ve PKK Başkanlık Konseyi üyeleri de siyasi olarak sorumlu tutulacaklardır.

Partimiz PRK/rizgarî, sömürgeci güçlerin PKK'yi de kullanarak Güney Kürdistan üzerinde oynamak istedikleri oyunlara karşı tüm Kürdistanlıları, uluslararası devrimci-demokrat kamuoyunu duyarlı davranmaya çağırırken, PKK'yi de bu tür hareketlerden derhal vazgeçmeye, yanlışlarından geri dönmeye, ayrıca kaçırılan kişileri derhal serbest bırakmaya davet eder.

Güney Kürdistan'da uzun bir süredir, sömürgeci Irak rejiminin otoritesinin işlemediği, yıllardır dişle tırmakla verilen bir mücadele ile elde edilebilmiş, kısmen de olsa özgürlüğün solunduğu kazanımların korunması ve yaşatılması her Kürdistanlının görevlerinden biri olmalıdır. Tam da bu noktada PDK ve YNK'ye de büyük bir sorumluluk düşmektedir. Kürdistanlıları birbirine kırdırma politikaları karşısında, geçmişte içine düşülen hata ve tuzaklara bu kez düşülmemeli, sömürgeci devletlerin yeni senaryolarına ve PKK önderliğinin bu senaryoda oynamak istediği role karşı son derece uyanık ve dikkatli olunmalıdır. Keza, PKK "gerillaları"nın çok büyük bölümünün sömürgeci devletlerin senaryoları içinde hareket ettirildiklerinin farkında olmadıkları bilinmeli ve bunları kendi kardeşlerine karşı savaştan vazgeçirecek sahiplenici politikalar geliştirilmelidir. Güney'de öldürülecek her "gerilla", sonuçta "Kuzey Kürdistanlıların Güney'e düşmanlaştırılması" siyasetini güçlendirecektir.*

Kuzey Kürdistan Ulusal Platformu'nun Açıklaması

“BASINA VE KAMUOYUNA

Son günlerde Güney Kürdistan'da PKK güçleriyle YNK'ye bağlı peşmergelerin arasında silahlı çatışmalar yaşanmaktadır. Yeni yıkımların ve acıların habercisi olan çatışmalar PKK'nin provakatif tutumu ve Alyereş bölgesinde peşmerge karakollarına saldırısıyla başlayan çatışmalar farklı bölgelere yayılarak devam etmektedir. Kamuoyuna yansıdığı kadarıyla çatışmalara gerek fiili anlamda gerek lojistik anlamda bölge devletlerinin taraf olduğu görülmektedir.

Kuzey Kürdistan Ulusal Platformu; PKK lideri Öcalan'ın Türkiye'ye teslim edilmesiyle birlikte, Kürt halkı üzerinde oynanmak istenen oyunlara defalarca işaret etmiş, bu oyunların esas hedeflerinden birinin Güney Kürdistan'daki fiili durum olduğunu açıklamıştı. Öcalan'ın mahkeme sürecinde ve daha sonra avukatları aracılığıyla dışarıya ulaştığı mesajlarında, Güney Kürdistan'ı sürekli Türk devletine hedef göstermesi, bu bölgeyi “misak-ı milli” sınırları içinde göstererek Türkiye'yi müdahale etmeye davet etmesi, Güney Kürdistan'daki Federal oluşumu Türkiye ve bölge devletleri için büyük bir Tehlike olarak göstermesi ve mevcut PKK yönetiminin Öcalan'ın direktiflerine uyması, bu çatışmaları ortaya çıkaran temel nedenlerden biridir.

Güney Kürdistan'da körfez kriziyle birlikte oluşan fiili durum her şart altında Kürt halkının lehine olan bir durumdur. PKK'nin kendi kontrolündeki basın-yayın araçlarını savaş borazanı olarak kullanması, Kürt halkını tek tarafı ve yanlış “bilgilendirmesi”, kitleleri psikolojik olarak iç çatışmalara hazır hale getirmeye ve çatışmanın zeminini yaratmaya dönük bilinçli bir dezinformasyondur. Kürdistan halkı Öcalan'ı Güney'e ilişkin demeçlerini bir kez daha okumalı. Sömürgeci bölge devletlerinin PKK'yi kullanarak Güney Kürdistan'ı istikrarsız hale getirme oyunlarını boşa çıkarmalıdır.

Platformumuz bir kez daha PKK'yi Güney Kürdistan'da istikrarsızlık yaratmamaya, Güney'deki bölgesel hükümetlerin yasalarna saygılı olmaya ve Kürt halkının temel çıkarlarını tehlikeye sokan oyunlara alet olmamaya çağırıyor. Güney Kürdistan'daki ulusal güçler ise; Güney'deki kazanımların korunması ve daha ileri mevzilere taşınması noktasında Kürtler arası iç barış ve ulusal birliği güçlendirici bir politika izlemelidirler. Fiili çatışmalarda ve hangi taraftan olursa olsun ölenlerin sonuçta Kürtler olduğu unutulmamalıdır.”

“KÜRDİSTAN ÖZGÜRLÜK İNSİYATIFI”nin Açıklaması

“GÜNEY KÜRDİSTAN'DAKİ SAVAŞ SENARYOLARININ PERDE ARKASI

Son günlerde Güney Kürdistan'da yer yer çatışmalar yaşanmaktadır. PKK ve YNK arasındaki gerginlik tırmanırken halkımız yine bir yıkım, onulmaz yara ve acılarla karşı karşıyadır. Büyük çatışmaların davulları çalarken Kürtler arası barış ve dialoğu savunanlar perde arkası gerçekleri görmüyor, çatışmaların esas nedenlerini hala doğru tahlil edemiyorlar. Barış, demokrasi ve ulusal birlikten en fazla sözedilen bir dönemde Kürtlerin kendi aralarında çatışmaları ve kardeş kavgalarına girismeleri büyük bir talihsizliktir. Bugün kanlı çarpışmalara ramak kalmıştır. Günümüzde hiç bir neden ulusal güçlerin çatışması için haklı neden görülemez. Çatışmalar ancak ve ancak emperyalistlerin, sömürgeci egemenlerin ekmeğine yağ sürmek anlamına gelir.

Taraflar karşılıklı birbirlerini dış güçlerin maşası olarak suçlarken, ortamı daha da kızıştırdıklarının farkında olmalıdırlar. Sorunları bir muamma olmaktan çıkıp çözüm arayışlarını sürdürmelidirler. Bütün Kürtlerin yaşanan gerçeği görmeleri, güçleri oranında ortamı yumuşatmaları gereklidir. Yüzyıllardır yaşadıklarımızın tekerrür etmesi bir kader değildir. Hiç kimse haklı/haksız yargılarında bulunmadan, hayatını kaybedecek olan Kürt evlatlarının boşyere vurulmasına engel olmalıdır. Ulusal siyasette birliktenlik ve dayanışma sağlanmalıdır. Dış güçlerin çıkarına olacak bütün pratiklerden vazgeçilmelidir.

Çatışmalarda bir taraf olan PKK genel başkanı Abdullah Öcalan yakalandıktan sonra Türk mahkemelerinde Türk Devletine hizmete hazır olduğunu ve Türkiye'yi bölgede lider ülke haline getirmek için PKK'nin tüm olanaklarını kullanabileceğini teklifini öne sürdü. PKK genel başkanının bu teklifi Türk sömürgeciliğinin iştahını kabartmıştır. PKK hemen bunun ardından vebadan kaçır gibi gerilla güçlerini TC sınırları dışına, Güney Kürdistan'a çekmiştir. Öcalan'ın Türk mahkemelerinde TC'ye bağlılığını ifade eden savunmalarının “yeni strateji” olarak kabul edilmesi PKK'yi Kürdistan'ı bir güç olmaktan çıkarmıştır. Öcalan avukatlarıyla görüşmelerinde sürekli olarak Güney Kürdistan'daki PKK güçlerinin Türkiye'ye karşı kullanılacağını defalarca ve ısrarla belirtmiştir. Botan'ı Türkiye'den koparma değil, Güney Kürdistan'ı Türkiye'ye katma isteklerinin olduğunu, Öcalan “görüşme notları” adıyla talimat haline getirmiştir. Bu konuda Türklerin kendilerine güvenmeleri gerektiğini Öcalan bir çok defa beyan etmiştir. Bu tescilli tekliflerden anlaşılacağı gibi Güney Kürdistan'da çatışmaları isteyen ve bunda belirleyici konumda olan Öcalan'ın kendisi ve bunda başkanlık konseyidir. Cezaevinden savaş ve ölüm

talimatlarını vererek kendi iktidarını yine korku ve kan üzerinde pekiştirmek istemektedir.

YNK tarafının çatışmalar karşısındaki somut tutumunu bilememekle birlikte, PKK'nin somut tutumunu yeni idealleri ve planlarına tanık olduğumuz için maddi delillere dayalı görüşlerimizle kamuoyunu, tüm Kürtleri ve dostlarını bilgilendirme sorumluluğunu derinden ve acilen hissediyoruz. Gerçeklerin PKK ve bazı çanak yalayıcıları tarafından çarpıtılmasına vicdanımız tahammül edemez. Medya TV'nin savaş borazanı olarak kullanıldığının herkes tarafından bilinmesi gerekir. Bazı sözde siyasetçi ve yazarlar "dostlar şenlikte görsün" misali Medya-TV'de programa çıkmak için ulusa ne büyük zarar verdiklerinin halkımız tarafından bilinmesini istiyoruz.

PKK'nin YNK'ye yönelik savaş planları 7.kongreye dayanmaktadır. PKK'den bir süre önce ayrılan Kürdistan Özgürlük İnsiyatifi mensupları olarak PKK Başkanlık Konseyine yaptığımız muhalefetin temel nedenlerinden biri de YNK ile savaş kararının alınmasıydı. Bu karara karşı 7. kongrede ve ardından yapılan merkez toplantılarında açık muhalefet ettik. Kongre belgeleri ve kamera çekimlerinde bu gerçeklerin hepsi mevcuttur. PKK kongresinde dile getirdiğimiz ve halen savunduğumuz temel görüşlerimizden biri, ulusal güçler arasında çatışma kimden ve neden kaynaklanırsa kaynaklansın doğru olmadığıdır. En büyük düşmanımız TC'ye barış çağrıları yaparken neden Kürtler arasında savaş çıkartılmak isteniyor? Bu bir çelişki değil midir? Bunun hiç bir etik değeri de yoktur ve olamaz da. "Yeni strateji" diye yutturulmak istenen makus tarihimizin tekrar ettirilmesidir. Ünlü Fransız romancısı Viktor Hugo'nun deyişyle; dış bir güçle savaş; dirsekteki bir çizige, iç gücüne savaşa yürekteki yaraya benzer". Bu söz mevcut gerginliği en iyi biçimde izah etmektedir. Ne yazık ki Öcalan ve Başkanlık Konseyi Kürtlerle savaşı yeni dönem çizgisi olarak benimsemişler ve benimsetmek istiyorlar. Kongrede yaptığımız muhalefetle bu kararı çıkartamayan PKK yönetimi sürekli YNK ile gerginlik yaratmak için her şeyi yapmıştır. Bugün başlayan, eğer engellenmese büyümesi muhtemel çatışma kararı daha Mayıs ayında yapılan merkez toplantısında alınmıştır. Grubumuzun ayrılmasıyla bu karar uygulamaya geçirilememiştir. Daha çok içteki muhalefet susturulmuş, tutuklanan tutuklanmış, vurulan vurulmuştu.

Grubumuzun ayrılmasından sonra içte muhalefet edebilecek kimse kalmadığından PKK yönetimi "yeni stratejisi"nin teşhir olmasına rağmen yine savaş karar almıştır.

Kamuoyuna ulusal projesini duyurmasına rağmen en başta ihlal eden de kendileri olmuştur. Kendisini ulusal güçlerin merkezine koyan PKK, hiç bir iradeyi tanımamakta, elindeki olanaklarla herkesi yanıltmaya çalışmaktadır. Ulusal çıkarları savunan, Türk sömürgeciliğiyle girilen sonu meçhul ilişkiye karşı çıkan tutum takınan herkese "dar milliyetçi, işbirlikçi" yaftasını vuran PKK'nin hala kendisini "temiz" gösterme çabasını samimi bulmuyoruz. İşbirlikçi kavramını kendi mantığıyla herkese reva görmekte, kendisini yegane ulusal güç olarak görmektedir.

İşbirlikçi kavramının kapsamını ve içeriğini kendi örgütsel ölçülerine göre doldurması, diğer Kürt ulusal güçlerine hakarettir. Dar örgütsel çıkarlarını milli çıkarlarımızdan üstün tutan PKK eskisi gibi Kürt halkının canfeda desteklerini göremeyecektir. Kürtler ulusal çıkarlarını PKK'ye peşkeş çekemez. Türk sömürgecilerine aman dileyen PKK, hiçbir ulusal güç ve örgüte kendisini inandıramaz.. Gerçekler bütün çıplaklığıyla ortaya çıkmıştır.

En son 15 Ağustos'tan bu yana PKK, YNK'ye yönelik kapsamlı saldırı için savaş hazırlıklarına başlamıştır. Bazı kasabaları (Ranya, Kaladize) ele geçirme planları çıkarılmıştır. Bu süreçte PKK, böyle bir saldırı öncesi dış kamuoyu ve Kürtlere sürekli barışın propagandasını yaptı, saldırıların YNK tarafından yapıldığı izlenimini verdi. Oysa bu senaryo PKK tarafından hazırlanmıştır. YNK'nin bazı politik hesapları olabilir, ancak savaş PKK'nin istemidir. Bunun bir çok nedeni vardır. PKK gerilla güçlerini YNK'nin denetiminde bulunan Mament, Karux, Karax (Karadağ) alanlarına göndererek YNK'nin alanına yerleşmek isteyecek, doğal olarak YNK de buna karşı çıkacaktır. Böylelikle kıvılcım çakılacak ve savaş başlayacaktır. Nitekim Karadağ'da YNK alanına geçmek isteyen bir PKK gücüyle YNK gücü arasında kısa bir çatışma yaşanıyor. PKK bunun üzerine Kandil dağında iki YNK noktasına saldırarak birinde 9 peşmergeyi öldürüyor diğerinde 14 peşmergeyi esir alıyor. PKK'nin "YNK bize saldırıyor" diye belirttiği kendi saldırısıdır.

Medya-TV'nin PKK'nin kendisini savunduğu biçiminde haber yapması garip bir durum değildir. Bugün hiç bir Kürdistanî gücün Kürtler arası savaştan çıkarı yoktur. Hangi gerekçeyle olursa olsun, Kürtler arası savaşta taraf tutmak, savaşın gerekli olduğunu söylemek Kürt Halkına en büyük düşmanlıktır. PKK, Kürdistanî güçleri hep suçladı ve aşağıladı. Bugünde buna devam ediyor. Güney Kürdistan'da yakalanan statü küçümsenmemelidir. ABD bile Güney Kürdistan'da bir Kürt Federasyonuna yeşil ışık yakıyor. Türkiye buna şiddetle karşı çıkıyor. Yaklaşık on yıldır Güney Kürdistan'da de facto devlet gücü olan Kürtler, Kürdistan'ın diğer parçalarında ve özellikle de Kuzey Kürdistan'da yaşayan Kürtlerin bağımsızlık isteklerini her zaman kamçılamıştır. Bu gerçeği gören TC, işte bu nedenle Güney Kürdistan'daki oluşumlara her zaman karşı olmuştur. PKK de savaş çıkartarak aynı politikaya hizmet ediyor. Bunda PKK yönetiminin iktidar hırsı da etkilidir. Güneyli güçleri "küçük olsun, benim olsun" diyerek suçlayan PKK yönetimi "yeni stratejisi" ile "büyük olsun, Türk sömürgecilerinin olsun" diyerek kendi niyetini ve hedefini ortaya koymaktadır. Şu veya bu biçimde, hassas dengeler üzerinde kurulu olan Güney Kürdistan'daki statüye destek sunulmalıdır düşüncesindeyiz. Bu dönem itibarıyla temel şiarlarımızdan biri de Güney Kürdistan'ın inşa edilmesidir. PKK ise bunun aksine Kuzey Kürdistan'dan vazgeçerek, bir köyü bile kurtaramadan Güney Kürdistan'a egemen olmak istiyor.

Yıllardır desteğini aldığı Güney Kürtlerine karşı bağıcıyı dövme misali bir tutum içindedir. Öcalan İmralı'dan TC'nin bu istemine uygun olarak Kürt

Kürdistan'daki peşmergeye karşı savaştırmannın planını sunmaktadır.

TC Güney Kürdistan'daki oluşumlardan her zaman rahatsız olmuş ve mercek altına almıştır. Bu konuda ABD ile sürekli görüş ayrılığına düşmüştür. İncirlik hava üssünün kullanılması bu yüzden sürekli gündeme gelmiştir. Türkiye'nin Güney Kürdistan'daki oluşumların gelişimini engelleme çabaları için, PKK bulunmaz bir nimettir. Bölgedeki istikrarsızlığı devam ettirmek için paramiliter bir güce ihtiyaç vardır. TC, bugün PKK'yi bu amaçla kullanmak istemektedir.

Yeni stratejisinin dayattığı taktik zorunluluktan dolayı savaşı başlatmak isteyen PKK, kendi içinde çok ciddi sıkıntılar da yaşamaktadır. PKK'nin savaşa göre şekillenen bir yapısı vardır. Sürekli ölüme/öldürme üzerine şekillenen bu yapı savaş bittikten sonra çok ciddi iç sorunlar yaşamaktadır. Travmayı yaşayan bu yapıyı bir arada tutmak için mutlaka yeni bir düşman yaratmak gerekiyordu. Buda en sonunda YNK oldu.

Yıllardır Türk Devletini en büyük düşmanı sayan PKK yapısı, peygamber diye taptığı Öcalan; TC'yi övünce derin bir şok yaşadı. Yaşananların nereye varacağını bilmeyen bu savaşılar için savaş dağda yaşadıkları bunalmırlardan kurtulmanın bir kestirme yoludur. PKK yönetimi yine Kürt gençlerini ölüme sürmektedir. Ölenleri de kahraman gibi göstererek; kalanların üzerinde baskı kuracaktır. Malesef yapılmak istenen savaş bu kahredici sonuçlara yol açacaktır.

KDP'ye yönelik savaşta ne sonuç alındı da YNK'ye karşı savaşıyorlar. Geriye yine kan, gözyaşı ve derin acılar kalacaktır. Biz sömürgecilere karşı savaşanlar olarak bu kardeş kavgasının anlamsız olduğunu yakıcı biçimde hissediyoruz. Bütün Kürtlerin bu gözük kara savaş isteminin önüne geçmesini istiyoruz.

PKK, tarihinde ilk kez en büyük muhalefeti bu dönemde yaşamıştır. Biz ayrıldıktan sonra uzun süre örgütlü bir mahalefet beklenemez. Bir çok gerillanın farkında olmasına rağmen savaşa karşı çıkacak gücü yoktur. Hemen korkak damgasını yiyerek tesirsizleştirilecektir. Demokrasi ve barışı şiar edinen PKK'de kendi içinde farklı düşünenleri eskisi gibi tasfiye edemez. PKK farklı düşüncelerin çoğaldığı bu dönemde savaş halini gerekçe göstererek iç tasfiyeye de başlayacaktır. Bizim grubumuz için de, "disiplin suçu, savaş suçu işledikleri için yargılanacaklar, cezalandırılacaklar" diye ferman çıkarılmıştır. Daha önce tutuklu bulunanların savaş hali gösterilerek tasfiyesini Öcalan istemişti. Ancak uluslararası baskılardan çekinen PKK yönetimi buna cesaret edememişti. Bu süreci fırsat bilerek tasfiyeler hızlanabilir. Halkımızın ve kamuoyunun duyarlı olmasını istiyoruz. Bu savaş diğer anlamıyla PKK'nin iç temizlik hareketidir.

Yıllardır yürüttüğü savaş PKK içinde bazı dengeler yaratmıştır. Sadece savaşa dayalı bir yaşamı olan ve savaştan başka bir şey bilmeyen köylü kökenli yapısına dayanan komuta kademesi kiminle olursa olsun bir savaşı her zaman isteyecektir. Savaşı başlamasıyla birlikte düşünen aydın kesim gözden düşecek, yerine dar pratikçi dediğimiz köylü kesimi öne çıkacaktır. Bunu bilen bu kesim özellikle savaşı

isteyecektir. Yine de PKK yapısı ajite edilmesine rağmen kendisine bir gün şunu soracaktır; daha düne kadar en büyük düşman Türk Devletiyle savaşırken, niye bugün kardeşimle savaşıyorum? Bir saat önce gidip YNK peşmergesiyle oturup yemek yiyen çay içen ardından baskın yapıp onları öldüren PKK savaşçıları bunu niçin yaptıklarını önce kendilerine, sonra emir verene mutlaka soracaktır.

Tüm Kürt aydın ve duyarlı çevreleri gerçekleri daha iyi görmelidir. Öcalan ve PKK Başkanlık Konseyi 20 yıldır bağımsız bir Kürdistan için savaştıklarını, bunun dışında otonomi, federasyon gibi istemleri olanları hain, işbirikçi ve reformist olarak adlandırıyorlardı. 15 yıllık savaştan sonra Öcalan, böyle bir amacının olmadığını, Türkiye'yi bölme gibi bir hedeflerinin olmadığını tüm dünya önünde ilan etti. Barış ve demokrasiden dem vurmasının yanında Güney Kürdistan'da çatışma yaratmak istemesi bir paradokstur. Bu çizgisinden vazgeçmesi içinde 15 yıl uzun bir süredir. Hemen şimdi sömürgecilerin bu oyunundan vazgeçmelidir! Stratejik değişimden hemen sonra Türk Ordusu 300'den fazla gerillayı katletmiştir. Kimse bunun hesabını sormuyor, "Türkiye'de barış geliyor" deniliyor. Yüzlerce isimsiz/kahraman Kürt gerillasının ölümüne sebep olan ve sadece Öcalan'ın kendisini affettirmek için Türk devletine samimi göstermek için ortaya atılan bu temelsiz strateji uğruna bu kadar Kürt kanı dökülüyor. Bu barış ve demokrasi olamaz.

Düşünen herkes son iki yıllık Kürt Ulusal Cephesi'nin kritiğini çok yönlü yapmalıdır. Son nefesinde sömürgecilere karşı bağımsızlık ve özgürlük şiarını haykıran Kürt gençlerinin kanı boş yere akmasını. Sömürgecilere teslimiyeti meşru gösteren bunun için her türlü kılıfı uydurmaya çalışanların kardeş kavgasını başlatmalarına müsaade etmeyelim. Kürt davası için binlerce insanı ölüme gönderip, kahraman gösterip, fedakarlık sırası kendilerine gelince korkuyla diz çöküp yalvaranlar, bu sefer Kürt gençlerini yeni oyunlarla birbirine kırdırarak yaşamanın peşindedirler. Onlara yanlıştın dönün çağrısı yapmak bir yurtseverlik görevidir.

21 Eylül 2000

Kürdistan Ulusal Demokratik İnsiyatifi'nin Açıklaması

"Kardeş Kavgasının Kazananı Olmaz!"

Güney Kürdistan'da PKK ile YNK arasında çoktan çatışmalara varan gerginlik tüm halkımız gibi bizleri de derin endişelere sevk etmiştir. Endişemiz şudur. Kürt siyasi partileri arasındaki kavgada kazanan olmaz. Her kardeş kavgası gibi bu kavga da Kürt davasına zarar

veriyor. Üstelik mevcut çatışmalar, Kürt halkında ulusal direniş isteminin en fazla dumura uğratıldığı Kürt davasına Kürt siyasi partilerinin basiretsizliği sayesinde uluslararası ilginin neredeyse sıfır noktasında gerilediği bir dönemde olmaktadır. Çatışmalar kesinlikle Türk devletine yaramaktadır ve önceki bir çok çatışma gibi bu çatışmanın da arkasında Türk devleti durmaktadır. Gerici yöneticilerin sultasına mahkum Kürt gençleri hayatlarını kaybetmektedir. Halbuki bu gençler, kürtleri egemenlikleri altında tutan devletlere karşı silaha sarılmışlardır, Kürt kardeşlerini öldürmek için değil..

Malesef çoğu Kürt siyasi girişimi gibi bizim de bu tür çatışmaları durdurma gücümüz yoktur. Çünkü savaşan güçler hiçbir şekilde eleştirileri kabul etmemekte, kendi dışındakileri bile kardeş kavgasında taraf olmaya zorlamakta, buna uymayanları suçlamaktadırlar. Ancak şunu açık belirtiyoruz; Bu tür çatışmalarda haklı ya da haksız taraf aranmaz. Önemli olan çatışmamak, birbirine tahammül etmek, birbirini dinlemek, sorunlarını konuşarak aşmak, birbirinden insan öldürmeyi cinayet olarak görmektir.

Ayrıca kamuoyunu çok net bildiğimiz şu konularda aydınlatmayı görev biliyoruz;

-Çatışan taraflar çatışmaların nedenleri konusunda halkı aldatıyorlar. Karşılıklı propaganda savaşıyla taraftarları olan kesimleri birbirine karşı koşullandırıyor, düşman psikolojisi içine sokuyorlar. Televizyon ve basında birbirine karşı tüm ahlaki ilkeleri ayaklar altına alan nitelermelerde bulunuyorlar. Taraflardan bu sorumsuz propagandayı derhal durdurmalarını istiyoruz.

-Bu tür çatışmaların önüne geçmek için rolleri önemli olan aydınların bir kısmı, politik örgütlerin emirleri üzerine savaşı kızıştıran değerlendirmeler yapıyorlar. Bununlada kalmıyorlar, Ankara'da, çatışmaların senaristi gücün merkezinde birbirine yalan propaganda savaşı geliştiriyorlar. Bununla da yetinmiyor, uluslararası kamuoyunda da birbirini öldürmek için taraf toplama gibi son derece anlamsız ve bir o kadar acı bir çabaya giriyorlar. Bu pratik içindeki aydınların durumu utanç vericidir. Bunları kardeş kavgasını kızıştırmaktan, kırıntılar uğruna savaş tellallığı yapmaktan derhal vazgeçmeye çağırıyoruz.

-PKK yöneticilerine şunları soruyoruz:

-Türkiye 'de 20 milyon Kürt var. Sizler, Türk devletinden federasyon, hatta otonomi talebinden bile vazgeçtiniz. Bu durumda ne hakla Güney Kürdistan siyasi partilerinden federasyon talebinde bulunuyorsunuz?

-Öcalan savunmasında ve Temmuz ayındaki üç avukat görüşmesinde de Güney Kürdistan'daki sorunu "Türk devletinin sorunu", "Misak-ı Milli sorunu" olarak değerlendirdi. Sizlere gönderdiği talimatlarda bölgenin "Celal Talabani ve Mesut Barzani'ye bırakılmamasını, bazı aşiretlerle devlet kurulmasını KDP ve YNK ile çatışmanız durumunda Türk Devletinin üzerinize gelmeyeceğini" dayattı. Eğer Öcalan'ın bu dayatmalarını kabul ediyorsanız, neden bu talimatları kamuoyuna açıklamıyorsunuz?

-YNK'nin Ankara tarafından saldırtıldığını

söylüyorsunuz. Diyelim ki öyledir. Ama Öcalan da Türk devleti tarafından yönlendiriliyor. Sizler de onun talimatlarını kabul ediyorsunuz. Bu durumda iki taraf da Ankara tarafından yönlendirilmiş olmuyor mu? O zaman Türk devletinin sahneye koyduğu bu çatışmaları istemenin ve üstelik halkı buna alet etmenin anlamı nedir? Eğer Ankara, YNK'yi kullanıyorsa bunu neden seslice söylemiyor, neden TC 'yi açık olarak protesto etmiyorsunuz?

-1995 Dublin, 1997 Ankara ve 1998 Washington antlaşmalarının tümünde şu maddeler vardır: "Irak'ın toprak bütünlüğü, Kuzey Irak'tan (Güney Kürdistan'dan) Türkiye silahlı saldırılarının önlenmesi ve PKK'nin bölgede barınmaması". YNK ve KDP bunları imzaladı. Antlaşmaların garantörleri ABD ve TC. Bunları biliyorsunuz. Neden tedbir almıyorsunuz? Şimdi bas bas bağırmanın anlamı var mıdır? Sizler Ortadoğu'da devlet sınırlarını tanıdınız ve ABD'nin bölge planı içinde hareket etmeyi 7. Kongre kararı yaptınız. Bu durumda başkalarını suçlamanın anlamı var mıdır?

-Yöneticiler olarak, savaşan sizler değilsiniz. Özgürlük için dağa çıkmış, koşullardan dolayı size mahkum gençleri savaştırıyorsunuz. Sürekli eleştirdiğiniz Ortadoğu'nun feodal savaş ağalarını çoktan geçtiniz. Eğer kardeş kavgasının sizden kaynaklanan nedenlerinin önüne geçmeseniz hayatını kaybeden her PKK'linin ölümünden sorumlusunuz. Yalan propaganda ve duygu sömürüsü ile bu sorumluluğu üzerinizden atamazsınız. Çocuklarını özgürlük aşkıyla dağa gönderen aileler, yakasını bırakmayacak, ergeç sizden hesap soracaktır.

-Her şeye rağmen zorluklarınızı anlıyoruz. Öcalan sizleri ideolojisiz, politikasız bıraktı. Bari peşinde olduğunuz, oyun olduğu ortaya çıktı. Af beklediniz, olmadı. Uluslararası ilgi beklediniz, dışlandı. BM'nin himayesini beklediniz, kimse ilgilenmedi. Üretimden uzaksınız. Kamplara mahkum ve gelecek göremeyen savaşçıların tepkileri doğal olarak artıyor. Sert disiplin cezalarıyla bu durumun önüne geçemiyorsunuz. Bu durumda sizler için tek çıkar yol şudur. Gerçeği kabul etmek, İmrallı Konseptini reddetmek, Güney Kürdistan'ın politik güçleriyle ulusal sorumluluk içinde ilişkiyi zorlamak. Ama bunu yapmak yerine ısrarla çatışmaları tercih ediyorsunuz. Bu psikolojiyi çok iyi tanıyoruz. Bu çıkmazın ürünüdür ve nihihardır. Resmen intihar etmek istiyorsunuz. Siz daha fazla öldürseniz ne olacak? Elinize ne geçecek? Eminiz ki örgütü içine soktuğunuz çıkmaz nedeniyle ölümü bu duruma tercih eden savaşçıları çoktur. İşte böyle bir psikolojiye soktuğunuz özgürlük savaşçıları kardeş kavgası içinde tüketmek istiyorsunuz. Bu politikanın hiçbir şekildeyoktur. Aksine bir tek sonucu vardır; o da felaket.

-Önceden defalarca yaptığımız ve "Bildirge"imizde de net koyduğumuz gibi; YNK'den de PKK'nin zor durumunu suistimal etmemesini, karşılıklı tahriklerden kaçınmasını, her şeye rağmen çatışmamasını istiyoruz. Diğer Kürt örgütlerinden haklı-haksız ayırımından ziyade insan yaşamını ölçü alarak çatışmaların önüne geçecek tutum almalarını istiyoruz. Yurtsever halkımızdan da propaganda savaşına kanmamalarını, tarafların savaş amacıyla

yaptıkları gösterilere katliamlarını, her platformda çatışmalara karşı seslerini yükseltmelerini ve örgütlerden çocuklarını kardeş kavgasında tüketmemeleri için ısrarlı dayatmada bulunmalarını istiyoruz..

28 Eylül 2000

Kuzey Kürdistan Ulusal Platformu (PNK-Bakur) Girişimiyle Yapılan Köln Toplantısından Siyasi Mesajlar...

Almanya'nın Köln şehrinde 9-10 Eylül tarihleri arasında Kuzey Kürdistan Ulusal Platformu'nun girişimiyle bir toplantı düzenlendi. Toplantıya değişik Kürdistanî örgüt, parti, aydınlar ve çeşitli kesimlerden siyasetçiler davet edildi.

İki gün süren ve yaklaşık 170 kişinin katıldığı toplantıda KUKM'nin içinde bulunduğu sorunlar ve çözüm yolları tartışıldı.

Platform adına sunulan açılış metninde toplantının amacı ve beklentiler şöyle dile getirilmekteydi;

"Sayın Divan,

Avrupa'nın değişik ülkelerinden gelen değerli misafirler ve katılımcılar !

Konuşmama başlamadan önce, Kuzey Kürdistan Ulusal Platformu adına hepinize saygı ve selamlarımı sunmak istiyorum. Hepiniz hoş geldiniz.

Değerli Kürt Siyasetçileri, Saygıdeğer Aydınlar !

Ulus olarak çok zorlu bir tarihsel süreçten geçiyoruz. Bu zorlu süreçte, her şeye rağmen Kürt ve Kürdistan sorunu çözümünü ve muhatabını arıyor. Başta Avrupalılar olmak üzere, ilgili bütün taraflar kendi çıkarları doğrultusunda Kürt sorununun çözümüne yönelik öneriler sunuyorlar. İmralı süreciyle birlikte daha da cesaretlenen Türkiye Cumhuriyeti, imha ve inkara dayalı politikalarına ulusal ve uluslararası alanda destek bulmaya çalışarak, Lozan Antlaşması dönemine benzer oyunlar tezgahlıyor. Kürt halkının varlığını ve ulusal haklarını tanımamakta ısrar ediyor.

Kuzey Kürdistan'da sorunu bitirdiğinin hayallerine kapılan Türkiye Cumhuriyeti, Güney Kürdistan sınırlarını ihlal ederek Kürt köylerini bombalıyor, masum Kürt köylülerini öldürüyor. Kürt halkının en önemli kazanım ve başarılarından biri olan Federal Kürt Devletini, "Kürtlerin" eliyle yıkmanın senaryolarını hazırlıyor. Bütün bu siyasal gelişmeler karşısında ise bir tek Kürtler seslerini yeterince duyuramıyor.

Kürtlerin, Kürt sorununun çözümüne yönelik siyasal düzeyde bütünlüklü bir ulusal politikası yoktur. Bizce bugün tartışmamız ve yoğunlaşmamız gereken asıl konu budur. Zira bugün büyük bedellerle elde ettiğimiz ulusal kazanımlar tehdit altındadır.

Peki bütün bunlar olurken, siyasal düzeyde temsili organın ve en geniş katılımlı konsepti yaratmanın yolu nedir?

Kuzey Kürdistan Ulusal Platformu, Kürtlerin siyasal düzeyde ulusal konsepti oluşturabilmelerinin ön koşulu olarak, sömürgeci devlet politikalarının hedef alınması gerektiği inancındadır. Devlet tarafından yönlendirilen "Anayasal Vatandaşlık", "Kültürel Alt Kimlik" vb. gibi kafaları karıştıran suni gündemlere karşı, Kürt ulusal muhalefetinin uluslararası platformlara sunacağı temel istemlerini netleştirmelerinin gerektiğine inanır.

Değerli Katılımcılar,

Bugün, Kürt Demokratik kurum ve örgütleriyle, siz saygın Kürt siyasetçileri ve aydınlarımızla, ortak sorunlarımızı tartışmak ve tartışmalar sonucunda, PKK'nin savunduğu içi boş "Barış ve Demokratik Cumhuriyet Projesi"ne ve Türkiye Cumhuriyetinin inkarcı politikalarına karşı çıkan Kürt ulusal muhalefetiyle en olanaklı temsili yakalayabilmek, ortak paydalarda işbirliği ve örgütlülüğü geliştirebilmek büyük önem taşımaktadır.

Son bir buçuk yıldır ulusal ve uluslararası alanda Kürtler açısından önemli değişikliklere yol açan son siyasal gelişmeleri ve bu gelişmelere paralel olarak, iç ve dış muhalefeti, "Savaş koşullandır, suçları ağırdır, en ağır yaptırımlar uygulanmalıdır" gibi kaygı verici demeçleri uzun uzadıya irdelermeye gerek yok. Zira bu konuda çok şey söylenip yazıldı. Sağduyu sahibi her Kürt, İmralı ve sonrası süreçte geliştirilen politikaların Kürtleri Kemalizme entegre etmeye yönelik olduğunu, Kemalizmin ise, yakın tarihin olaylarının da gösterdiği gibi, diğer ulusları ve etnik grupları, değişik kültürleri yok etmeye yönelmiş tek ulusçu, tek dilci, ırkçı bir ideoloji olduğunu çok iyi bilmektedir.

Değerli Kürt Katılımcıları,

Hepinizin bildiği gibi Kürt halkı, çok zengin bir dile ve kültüre sahiptir. Bütün dünya özgür ulusları gibi, Kürt halkının da kendi geleceğini belirleme ve kendi toprakları üzerinde özgürce yaşama ve devlet kurma hakkı vardır. Kuzey Kürdistan Ulusal Platformu, Kürt halkının federasyon, konfederasyon, bağımsızlık ve olası bir başka çözümü özgürce tercih edebilmesi için adil ve demokratik referandum koşullarının yaratılması gerektiğine inanır.

Kuzey Kürdistan Ulusal Platformu, yaratılacak özgür ve demokratik referandum koşullarında ister bağımsızlık, ister federasyon veya olası başka bir çözüm şekline saygılı olduğunu beyan eder.

Kuzey Kürdistan Ulusal Platformu, Kürt ve Kürdistan sorununu ehliştiren ve uluslararası platformlarda temsili zoraştıran ideolojik-politik erozyonlara karşı Kürt Demokratik kurumları, aydın ve siyasetçileriyle işbirliği ve ortak paydalarda oluşacak örgütlülüğünden yanadır. Bunun için de Kürt aydınlarının kendi örgütlenmelerini oluşturmaları gerektiğine inanır.

Kuzey Kürdistan Ulusal Platformu, Kürt aydınlarının, Kürt demokratik kurum ve örgütlerinin var olan ya da oluşturulacak inisiyatifleriyle birlikte yeni oluşumlara gitmeyi ve bunun sonucunda yaratılacak işbirliği veya ortak örgütlülükle, başta Birleşmiş Milletler ve Avrupa Birliği olmak üzere uluslararası kurum ve kuruluşlardan Kosova, Doğu Timor, Kıbrıs sorununa gösterdikleri hassasiyet ve yaklaşımın benzerini Kürt ve Kürdistan sorununda da sergilemeleri için aktif çaba göstermeyi bir görev olarak görür.

Kuzey Kürdistan Ulusal Platformu, bu ortak örgütlülüğün, Avrupa Birliği'ne aday olmak isteyen Türkiye Cumhuriyeti'ni uluslararası sözleşme ve hukuki normlara uyarak Kürtlerin ulus olmasından kaynaklanan yaşamsal haklarını savunacak çalışmaları yürütmesinin ve en geniş katılımlı Kürt muhalefetinin sesi ve girişimcisi olmasının doğruluğuna inanır.

Değerli Kürt Katılımcıları,

Bilindiği gibi, Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesinin önemli ayaklarından biri de, legal demokratik mücadeledir. Kürtlerin büyük bedeller ödeyerek elde ettikleri bu mevzi, HADEP'in "Demokratik Cumhuriyet Projesi" uğruna bütün Kürt ulusal muhalefeti dışlanarak CHP ve ANAP'a yamanma girişimlerine feda edilmektedir. CHP ve ANAP gibi partilerin Kürt sorunu konusunda inkara ve jenoside dayalı politikaları hafızalarda tüm canlılığını korurken, böylesi bir girişim, büyük acılarla elde edilmiş kazanımları yok olma riskine sokmaktadır.

Kuzey Kürdistan Ulusal Platformu, yerel yönetimlerin büyük bölümünü elinde bulunduran HADEP içindeki duyarlı kesimlerin, Kürt halkının büyük bedeller ödeyerek elde ettiği kazanımları heba etmeyeceklerine ve belediyeler bünyesinde düzenlenen "Atatürk Şiir Ödülü" gibi Kürtleri sisteme entegre eden politikalara karşı net bir tutum takinmaları gerektiğine inanır.

Ayrıca Kuzey Kürdistan Ulusal Platformu, legal alanda "Demokratik Cumhuriyet Projesi"ni savunanların dışında, çeşitli legal parti arayışlarının var olduğundan hareketle, değişen dünya ve Kürdistan koşullarına uygun farklı cephelerden sürdürülen bu arayışların; Kürtlerin kendi kimlikleriyle örgütlenmesini engelleyen, legal çalışmasına karşı çıkan, dilini, kültürünü yasaklayan, yasağcı ve asimilasyoncu politikaları teşhir eden ve Kürt sorunun çözümünü merkezine alan çağdaş, çoğulcu bir politikanın izlenmesi gerektiğine inanır.

Kuzey Kürdistan Ulusal Platformu, legal siyasi partiler, çevre, kişi ve sivil demokratik kurumlar tarafından ayrı ayrı sürdürülen yeni siyasi oluşumların Kürt halkının haklı davası ve çıkarları için tek merkezden yürütülmesi gerektiği inancındadır.

Kuzey Kürdistan Ulusal Platformu, bu önemli buluşmadan Kürt ve Kürdistan halkı için ileri kazanımlar çıkacağı inancıyla siz değerli katılımcılara teşekkürü bir borç bilir.

9/10.09.2000

Saygılarımızla,

Kuzey Kürdistan Ulusal Platformu

Not: Yukarıda KKUP, adına sunulan referandum önerisine PSK, aşağıdaki muhalefet şerhini koymuştur.

"Ulusal sorunun çözümü için referandumun zorunlu olduğu görüşünde değiliz. Özgürleşen pek çok ülkede referandum yapılmamış, çoğu zaman taraflar arasında bir anlaşmayla sorun çözülmüştür. Bazı örgütler böyle düşünebilirler. Platform adına sunulan konuşmada çözüme ilişkin önerinin böyle sunulmasına muhalifiz. Kendi kaderini tayin hakkı yeterlidir. Onu herkes kendince yorumlar."

Çok sayıda konuşmacının görüşlerini dile getirdiği sözkonusu toplantının sonucunda bir Sonuç Bildirgesi kabul edildi. Bildirgede şu görüşler dile getirilmekteydi;

"Kuzey Kürdistan Ulusal Platformu'nun Düzenlediği 9-10 Eylül Köln Toplantısı Sonuç Bildirgesi

Kuey Kürdistan Ulusal Platformu'nun çağrısı üzerine Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde yaşamakta olan 200 dolayındaki Kürt yurtseverleri, 9-10 Eylül 2000 tarihinde F.Almanya'nın Köln kentinde biraraya gelerek, Kürt ulusal Hareketinin son durumunu ve Türk Devletinin buna ilişkin politikalarını değerlendirdi; uluslararası ve Kürt kamuoyuna aşağıdaki bildirinin yayınlanmasını kararlaştırdı:

Ortadoğu'nun en eski ve büyük uluslarından biri Kürt ulusudur. O, zengin bir tarihe, dile ve kültüre sahiptir. Dünyadaki tüm uluslar gibi Kürt ulusu da, kendi kaderini özgürce belirleme, kendi toprağı üzerinde özgürce yaşama, devlet kurma hakkı dahil kendi ülkesini yönetme, onun zenginlik kaynaklarından, çağdaş bilim ve teknikten yararlanma, dilini ve kültürünü özgürce kullanma hakkına sahiptir.

Ülkemizi aralarında bölüşmüş olan sömürgeci devletler, bugüne kadar Kürt ulusunun varlığına ve ulusal haklarına saygı göstermediler, onun özgürlük istemine baskı, zulüm ve soykırımla karşılık verdiler.

Bu eşi görülmemiş baskı, zulüm, asimilasyon ve inkar politikasına karşı Kürt ulusu sürekli olarak direnmıştır. Bu direniş bugün de sürmektedir.

Türk rejimi özellikle PKK Genel Başkanı Öcalan'ın yakalanmasının ardından, Kürt ulusal hareketini tümüyle sindirmek ve teslim almak için yoğun çaba içine girdi. Bu bağlamda, PKK'nin kemalist rejimin Kürt halkını yok etmeye yönelik oyunlarına alet olmamasını beklerken, bu örgütün "Yeni Strateji" adıyla yaşama geçirmek istediği çizgiye karşı çıkan "Kürdistan Özgürlük İnsiyatifi"nin platforma gösterdiği dayanışma, toplantıya katılanlar tarafından anlamlı bulunmaktadır.

Kuzey Kürdistan'da sorunu bitirdiği hayallerine kapılan Türkiye Cumhuriyeti, Güney Kürdistan sınırlarını ihlal ederek Kürt köylerini bombalıyor, masum Kürt köylülerini öldürüyor. Kürt halkının en önemli kazanım ve başarılarından biri olan Federe Kürt Devletini, "Kürtler" eliyle yıkmanın seneryolarını hazırlıyor. Katılımcılar, Güney Kürdistan'da elde

edilmiş mevzileri önemli kazanımlar olarak görür ve bu kazanımlara yönelik saldırılar karşısında olduğunu belirtir.

Bizler, Kürt ve dünya kamuoyunun dikkatini, Türk devletinin bu plan ve oyunlarına çekiyor, bunların boşa çıkartılması için duyarlı davranmalarını talep ediyoruz.

Kürt ulusu, hiç bir zaman yabancı boyunduruğunu ve teslimiyeti kabul etmemiştir ve bundan böyle de etmeyecektir. Bunlar yanlış ve başarı şansı olmayan yöntemlerdir.

Türk devleti, Avrupa Birliği'nin kendisine kapıları araladığı ve aday adayı olarak kabul ettiği bir dönemde bile Kürt halkının varlığını kabul etmiyor. O eski politikasında ısrar ediyor.

Toplantıya katılan bizler, Türk devletini uluslararası sözleşmelere uymaya ve bunların gereklerini yerine getirmeye çağırıyor, bu bağlamda şu acil taleplerde bulunuyoruz:

1-Olağanüstü Hal'e son verilmeli; Köy Koruyuculuğu sistemi, kontrgerilla, JİTEM, Özel Tim'ler ve benzeri örgütler dağıtılmalı; Kürdistan coğrafyası mayınlardan ve patlamamış bombalardan arındırılmalı;

2-Köy ve kasabaları yakılıp-yıkılan; göç etmek zorunda kalan milyonlarca Kürdün kendi topraklarına dönmelerine olanak tanınmalı, bunun sonucu ortaya çıkan zararları tazmin edilmeli;

3-1984 yılından bu yana süregelmekte olan savaşta bir insanlık suçu olan tecavüz olaylarına, ülkemizde sıkça rastlandı. Bu nedenle de "dün dündür" deyip geçmemeli, konu ciddi olarak araştırılmalı, sorumluları yargılanıp cezalandırılmalıdır.

4-İdam cezası kaldırılmalı, tüm siyasi tutuklu ve hükümlüler koşulsuz serbest bırakılmalı ve yurt dışında bulunan politik göçmenlerin serbestçe dönüşlerine imkan tanınmalı;

5-Türkiye'nin yasal sistemi demokratikleştirilmeli, Kürt ulusal kimliğinin yer aldığı yeni ve demokratik bir anayasa yapılmalı;

6-Düşünce ve örgütlenme özgürlüğü önündeki tüm engeller kaldırılmalı; Kürt partilerinin kendi özgün adlarıyla ve programlarıyla legal planda serbestçe çalışmalarına olanak sağlanmalı;

7-Kürt diliyle eğitim, basın, radyo ve televizyon serbest olmalı;

8-Kürtçe adları yasaklayan tüm yasa ve karamameler kaldırılmalı; Kürdistan coğrafyasında değiştirilmiş olan adlar geri verilmelidir.

Bu istemler, Kürt ve Kürdistan sorununun çözümünün önündeki engelleri kaldıracak acil adımlardır. Bu bağlamda da, Türkiye'deki tüm ilerici, demokratik çevreleri, Kürt ve Kürdistan sorununun çözümü önündeki engellerin aşılması, barış ve demokrasi için çaba göstermeye çağırıyoruz.

Öte yandan, uluslararası kamuoyunu, özellikle de Avrupa Birliği'ni, Türk rejiminin üstlendiği yükümlülükleri, bu arada Kopenhak kriterlerini dejenere etmeden, iç ve dış kamuoyunu oyalamadan yerine getirmesi için çaba göstermeye çağırıyoruz. Birleşmiş Milletler Örgütü ve Avrupa Birliği başta olmak üzere uluslararası kurum ve kuruluşlardan Kosova, Doğu Tümor ve Kıbrıs sorunlarına

gösterdikleri hassasiyeti Kürdistan sorununda da ortaya koymalarını istiyoruz.

Kürt Yurtseverleri,

Ulusumuz tarihin nice zoru sinavını vererek bugünlere geldi. Bugünde yaşanan tüm zorluklara ve acılara rağmen, umutsuz olmak için bir neden yoktur. Kürt halkının mücadele potansiyeli ve azmi geniştir. Hiç bir güç ve hiç bir oyun bunu bitiremez.

Türk rejiminin oyun ve planlarını boşa çıkarmak, ulusumuzun bir an önce özgürlüğe kavuşması için yurt içindeki ve yurt dışındaki yurtseverler olarak güçlerimizi birleştirmeli, mevcut potansiyeli harekete geçirmeliyiz. Döneme uygun örgüt ve mücadele biçimlerini yaratmalıyız. Bu anlamda da, ülke içinde en geniş yurtsever kesimlerini biraraya getirecek kitlesel bir partiye ihtiyaç vardır.

Yurt dışında ise, Kürt halkının istemlerini uluslararası kamuoyuna duyurmak, etkin diplomasi çalışması yapmak için Kürt politik ve demokratik örgütleri güçlerini birleştirmeli; dünya kamuoyunun dikkatlerini ülkemizdeki gelişmelere çekmek için barışçıl, demokratik eylemleri hayata geçirmelidirler. Toplantıya katılan bizler, gerek bu madde ve gerekse bildirinin öteki bölümlerinde geçen taleplerin gerçekleşmesi için K. K. Ulusal Platformu başta olmak üzere tüm yurtsever kurum ve kişilere görev düşüğü inancındayız.

Yine, sesimizi en geniş kesimlere ulaştırmanın yolu olan basın-yayın alanında da daha etkili araçlar yaratmak için de girişimler başlatılmalıdır.

Öte yandan Birleşmiş Milletler Örgütüne, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatına ve diğer uluslararası kuruluşlara, Kürt ve Kürdistan sorununu gündemlerine almaları, çözüm için çaba göstermeleri çağrısında bulunuyoruz. Avrupa Birliği, Türkiye'nin birlik normlarını dejenere etmesine fırsat vermemelidir. TC, Kürt ve Kürdistan sorununun barışçı çözümü yolunda adımlar atmadığı sürece, AB askerî ve ekonomik yardımları durdurmalı, siyasi destek vermemelidir.

Katılımcılar, Avrupa'nın değişik ülkelerinde bulunan Kürt aydınlarının, buldukları ülkelerde insiyatifler oluşturarak K.K. Ulusal Platformu ile dayanışma içersinde çalışma yapmalarının önemini vurgular, bu amaçla katılımcılar arasından merkezi bir komisyon oluşturmayı kararlaştırır. Yine katılımcılar, Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde faaliyet gösteren demokratik kitle örgütleri ile kültürel kurumların, en kısa sürede biraraya gelerek ortak bir çalışma programı yapmalarının ve buna denk düşen örgütlenmeyi gerçekleştirmelerinin önemine de dikkat çeker, kendilerinden, bu yönde çaba harcamaları talebinde bulunur. "

Devrimci Tutsaklarla Dayanışma Komitesi'nin (DETUDAK) Pratik Etkinlikleri

DETUDAK Berlin Komitesi (Alınterimiz, Stërka Rizgari, Politikada Atılım, Kızıl Bayrak, Devrimci Demokrasi) Şubat 2000'den bu yana her hafta Berlin'in farklı bir alanında olmak üzere cezaevi standı açarak bu standlarda cezaevlerinde gelişen baskı ve katliamları teşhir eden bildiri ve fotoğrafların yanısıra, F Tipi cezaevi uygulamasının engellenmesine dönük olarak imza toplamaktadır. Şu ana kadar toplanan 4000 civarında imza İHD ve TBB gibi sivil kuruluşların yanı sıra Türk Adalet Bakanlığı, TBMM, İşkenceyi Araştırma Komisyonuna gönderildi. Ayrıca ayda bir, kayıp anneleriyle birlikte ortak stand açılmaktadır.

DETUDAK, Avrupadaki insan hakları kuruluşlarına, siyasi partilere ve basına informasyon vererek Avrupa devrimci demokratik çevrelerini soruna duyarlı kılp, desteklerini oluşturmaya çalışmaktadır.

Yine şuna kadar iki panel düzenlendi. Panelin ilki 26 mart'ta, ikincisi ise 9 temmuz da gerçekleşirildi. Bu panelde cezaevlerinin durumu genişçe tartışıldı. 9 Temmuz panelinde konuşan Sterka Rizgari, Politikada Atılım, Kızıl Bayrak, Devrimci Demokrasi ve Alınterimiz temsilcileri; 1996 ölüm orucu ve açlık grevi şehitlerini -son olarak da Murat Dil'i- anarak, devletin F Tipi saldırısı ve katliamlarıyla esas olarak devrimci örgütleri bitirmeyi ve tutsakları teslim almayı önüne koyduğunu, buna karşın devrimci tutsakların dün olduğu gibi bugünde bu tür teslim alma ve imha politikasına karşı sonuna kadar direneceklerini, bu bağlamda içeriyle dışarıdaki mücadelenin bütünleştirilmesinin hayati önemde olduğu, yine içerdeki kayıpları azaltmanın yolunun dışarıdaki mücadeleyi yükseltmekten geçtiği belirtilerek, dışarıdaki çalışmaların daha da yükseltilecek eksikliklerin giderilmesinin önemi vurgulandı. Bu anlamda bir taraftan Avrupa devrimci demokratik kamuoyu oluşturularak dayanışmanın sağlanması ve yine Avrupadaki Türkiye ve Kürdistanlı göçmenlerin örgütlenilmesinin bir görev olarak ortada durduğu belirtildi.

Panele 70 civarında kişi katılırken, dia gösterisi ve "Grup Yoldaş"ın müzik dinletisiyle toplantı sona erdi.

Öte yandan DETUDAK, 7 temmuz da Berlin Türkiye Başkonsolosluğu önünde bir basın açıklaması eylemi gerçekleştirdi. Basın açıklaması sırasında çeşitli pankart ve dövizler açılmasının yanısıra sık sık sloganlarda atıldı. Otuz kişinin katıldığı protesto eylemi bir saat sürdü.

9 Temmuz tarihinde yapılan panelde Stërka Rizgari adına yapılan konuşma da şu görüşler dile getirildi.

"Dostlar;

TC devletinin geleneksel olarak zindancı bir devlet olduğu biliniyor. TC, kuruluşundan beri her türlü muhalefeti ya jenosid ve sürgünle ya da zindanla etkisizleştirmeye çalışırken çoğu zaman bu eylemlerine yasal kılıf hazırlama gereği bile duymamıştır. Zindanlar kelimenin tam anlamıyla birer işkence merkezi haline getirilirken, polisteki işkenceli sorgu süreçlerinin bütün yöntemleri değişik biçimlerde cezaevlerine de taşınmıştır.

Özellikle 12 Eylül'den sonra Kürdistan cezaevlerinde işkence, kışla disiplini altında uygulanmış; çoğu zaman tutsaklar üzerinde akıl almaz vahşet politikaları uygulanmıştır.

Devletin buna ilişkin temel politikası, fiziksel olarak çökertmek ve teslim almak olmuştur. Bunu yapamadığı noktada ise, sürekli baskı altında tutarak işlevsizleştirmek, sakat bırakmak ya da imha etmek olmuştur.

Devletin bu yönelimleri karşısında Türkiye ve Kürdistanlı devrimciler ise kanlarını ve canlarını ortaya koyarak yüzlerce şehit, yaralı ve sakat pahasına siyasi ve insani onurlarını korumuşlardır.

Devrimci tutsaklar devletin zoru karşısında, bilinçleri, bedenleri ve cesaretlerini silah haline getirerek düşmanın nihai zaferini engelledikleri gibi, pek çok kez bozguna uğratmayı başarmışlardır.

Bu bağlamda ölüm oruçları ve açlık grevleri devrimci direnişin en yaygınca kullanılan mücadele biçimleri olmuştur. Bu eylemlerde devrimci tutsaklar bedenlerini saat be saat eriterek ölüm meydan okumuşlardır. Bu ölüm oruçları ve elli günleri geçen kitlesel süresiz açlık grevleri eylemleri karşısında düşman çoğu kez paniklemiş ve geri adım atmak durumunda kalmıştır. Yine bu eylemlerde ve sağlıksız cezaevi koşullarında yüzlerce devrimci tutsak uzun süreli kalıcı fiziksel rahatsızlıklara yakalanmışlardır. En son Murat Dil örneğinde olduğu gibi tedavileri yapılmayan devrimci tutsaklar birer ikişer şehit düşmekteler.

Devlet özellikle 1995'den itibaren saldırılarını daha da yoğunlaştırarak devrimci tutsakları sürekli eylemliliğe sürüklemiştir. Hak gasbı ve hak kazanımları olayı adeta bir yaz-boz tahtasına dönüştürülmüştür diyebiliriz. Tabi bu çok bilinçli ve planlı bir yönelimdir. Sömürgeciler tutsakları bir anda kurşunla, demir çubukla, kalasla vurarak öldürmenin yanısıra daha sinsice, zamana yayarak, süresiz açlık grevleri ve ölüm oruçlarına sürükleyerek yavaş yavaş öldürmeyi de politikalaştırmıştır.

Özellikle 96 ÖO ve SAG öncesindeki son iki yılda tutsakların direnişleri karşısında, devletin teslim alma programı ve politikası işlemez hale gelmişti. Bunun karşısında, en masum direnişe katliamlarla cevap veriliyordu. Bu katliamlardan birisi de, bizimde içinde bulunduğumuz ve üç şehit, 40 ağır yaralı verilerle sonuçlandırılan Buca Direnişiydi. -Ki daha önceki saldırılarda onlarca insan ağır yaralanmıştı.-

Bu katliam süreci, Diyarbakir'den başlatıldı, Buca ve Ümraniye'de devam ettirildi. Bu merkezi politikalara dur diyebilmek ancak topyekün birleşik direniş hattı yaratmakla mümkündür. Herkesi kapsayacak bir direniş programıyla devlet karşısına çıkmak

gerekliyordu. Bu da SAG'leriyle başlayan ve ÖO ile zirveye ulaşan bir direniş hattı idi. Kısa olarak açıklamaya çalıştığımız özgürlük tutsaklarının direniş gerçekliği, saydığımız nedenlerin sonucu olarak ortaya çıktı.

Tutsaklar, 96 ÖO ve SAG direnişinde, çok çetin ve amansız bir irade savaşına girdi. Devlet, devrimci tutsakların çelik iradesi karşısında geri adım attı. Tüm insanlığın tanıklık ettiği siyasal bir yenilgi aldı. Dünya kamuoyunda ÖO ve SAG'nin etkisi tartışılacak kadar büyük oldu. Emperyalist devletler bile olumlu veya olumsuz açıklamalar yapmak zorunda kaldı. Böylece devletin cezaevlerindeki özgürlük tutsaklarına karşı sürdürdüğü politikalar, en çıplak biçimiyle teşhir oldu. Bu amansız savaşta 12 şehit ve onlarca gazi ile düşmanın saldırı politikaları barajlandı, siyasal kazanımlarla dolu başarılar elde edildi. Bilinç ve iradelerinden başka bir silahlı olmayan tutsakların direnme kavgasında, düşmana geri adım attırılıyorsa, bedeli ne olursa olsun kazanılmış siyasal bir zafer sözkonusudur.

Ayrıca belki de ilk kez düşmanla özgürlük tutsakları arasındaki kavgada, bir çok örgüt, düşmanın merkezi politikası karşısında topyekün birleşerek direniş örgütülüğünde buluşarak amansız bir mücadeleye girmiş oldu. Ve zindan tarihinde yeterli olmasa da olumlu bir gelenek yaratıldı. Tarihe altın harflerle yazılacak ve gelecekte girilecek direnişler açısından da olumlu derslerle dolu bir direniş mirası yaratıldı.

Burada ölüm oruçları ve açlık grevleriyle düşmana ve ölüme meydan okuyan yiğit şehitleri ve direnişçileri saygıyla anarken aynı zamanda yaşanan direniş pratiklerinden ve düşmanın politik yönelimlerinden dersler çıkarmak da önemlidir. Düşman politika ve taktiklerini boşa çıkarmak için döneme uygun taktik ve yöntemler geliştirildiği ölçüde karşı-devrimci planları boşa çıkarılabilir. Bu bağlamda eminiz ki tutsaklar buldukları zeminleri çok iyi değerlendirerek direniş geleneğini anlayış ve yöntem bakımından da zenginleştireceklerdir. Yine dışarıdaki devrimci örgüt ve partiler düşmanın cezaevlerine dönük saldırılarını püskürtme ve içerideki direnişi güçlendirme yönünde üzerlerine düşen görevleri ve sorumlulukları layıkıyla yerine getirmeye büyük gayret sarfedeceklerdir. Bu, zindan şehitlerine ve direnişçilerine saygının yanı sıra, yeni kayıpların önüne geçilmesinin de teminatı olacaktır.

Dostlar, arkadaşlar;

Sömürgeci burjuva diktatörlüğü yıllardır yürüttüğü onca katliam ve baskıya karşın, zindandaki tutsakları teslim alamamanın çılgınlığı içinde yeni arayışlara yönelmiş ve bu kez emperyalist patentli hücre tipi cezaevleri modelini ithal etmiştir.

Devlet daha 90'lı yıllardan itibaren F tipi denen tabutlukları hayata geçirmeye çalışıyor. 91 ve 96 yönelimleri kararlı bir direniş sonucu boşa çıkarılmışken, son bir yılda tekrardan saldırı kararı alınmıştır.

Bilindiği üzere hücre tipi cezaevleri planı RAF, ETA, IRA ve TUPAMARO'lara karşı uygulamaya konulmuş, tamamen kontrgerilla saldırısının devamı niteliğinde uygulamalardır. Tabi yine bunlardan da

önce Saygon zindanlarında çok daha ilkel ve kuralsızca Vietnam devrimcilerine karşı kullanılmıştır.

Devletin tutsaklara yönelik işkence, katliam, baskı ve yasaklamaları bir tarafa, tek başına tabutluk uygulamasının bile büyük imhayı amaçladığı kesindir.

Bilim insanları, tabutlukların insanın psikolojik ve fiziksel yapısı üzerinde yarattığı etkileri incelemiş ve koku, renk yitiminden, ses aygıllama bozukluğuna illüzyon ve sanrılara kapılmaktan, zaman ve mekan kavramının yitimine, yalnızlık hissinden, sosyal davranış bozukluklarına kadar bir dizi yapısal ve sosyal probleme neden olduğunu kanıtlarıyla birlikte ortaya koymuşlardır.

Gerçekten de sosyal bir varlık olarak insanın bütün sosyal ilişkilerinden soyutlanarak, yıllarca ruhsal ve fiziksel tecrite uğratılması karşısında ne denli bilinçli ve iradi direniş gösterilirse gösterilsin sonuçta pek çok bedensel ve ruhsal problemle yüzyüze kalınacağı kesindir.

Örneğin, tecrit uygulanan 9 Tupamaros üyesinden dördü çıldırmıştır. Nitekim yıllar sonra Uruguaylı bir cezaevi yöneticisi Tupamarosları çıldırtmayı hedeflediklerini kendi ağzıyla itiraf etmiştir. Yine kendi deneyimlerimizden örnek verecek olursak 1991'deki 20 günlük Eskişehir tabutluk sürecinde bir çok devrimci tutsak psikolojik rahatsızlık geçirmiştir.

Sonuç olarak; sömürgeci TC'nin F Tipi tabutluk projesini devrimci tutsakları bitirmeye dönük çok kapsamlı ve insanlık dışı bir saldırı olarak algılamamız gerekiyor.

Bu bağlamda Avrupa'da bulunan politik örgütler ve güçler olarak en geniş mücadele birliklikleri oluşturmak durumundayız. Bu konuda Kürdistanlı ve Türkiyeli göçmenler başta olmak üzere, bütün Avrupalı devrimci-demokrat güçleri duyarlı kılmak, yardım ve desteklerini oluşturmak durumundayız. Zamanında ve sağlıklı bilgilendirmenin yanı sıra, ancak sistemli ve pratik ilişki yürüterek etkili bir baskı gücü oluşturabiliriz. Propaganda ve kamuoyu oluşturma çalışmalarını parlamento ve siyasi partilere kadar hemen her yere taşımamızdır.

96 ÖO ve SAG direnişinde Buca zindanında ÖO'na yatan bir yoldaşımızın deyimiyle;

"Cezaevlerinde hayat da, kavgada da devam ediyor. Kavganın araç ve yöntemlerinin tutsaklık koşullarına uyarlanması gerekiyor. Bu araç ve yöntemler düşmanın cezaevi politikasını her zaman boşa çıkarmak temelinde olmalıdır. Politikalarımızın ortak noktası, sistemin saldırılarına karşı direniş örgütlemek ve düşmanın politikalarını boşa çıkarmak olmalıdır. Mücadele birliklerini üst birliklere çıkararak kalıcı hale getirilmesinin öneminin kavranması ve maddi yaşamla buluşturulması acil olarak kendini dayatmıştır. ÖO ve SAG 12 şehidi ve onlarca gazisiyle devrimcilerin direniş geleneklerine şanlı ve destansı bir halka daha eklemiştir. Ancak bu tutsakları rehavete sürüklememeli, devletin boş durmayacağı yeniden saldırılara yöneleceği akıldan çıkarılmamalıdır. Unutulmamalıdır ki, içerinin ve dışarının mücadele hedefleri birleştirilir ve birleşik-örgütlü direnişler gösterilirse, başarıya ulaşabilir. Saldırıları karşısında şıramız ise her zaman direnmek, direnmek ve yine direnmek olmalıdır."

Okurlarla Yazışmalar

Uzunca bir aradan sonra önceki ay yeniden yayınlanmaya başlayan dergimizle ilgili olarak bir çok okurdan, mücadele dostlarından ve arkadaşlarımızdan, bizim için oldukça yararlı olan görüş ve eleştiriler de aldık. Bunların bir kısmını, bizzat görüş ve eleştiri sahibi arkadaşlarla birlikte karşılıklı değerlendirdik. Sevindirici olan bir yan, bu eleştirilerin çoğunun sahiplenici olmasıydı. Derginin sınırları içinde tümüne yer vermek ne yazık ki olanaksız. Geçtiğimiz aylarda okurumuz E. Özgür ile karşılıklı olarak yaptığımız böyle bir yazışmayı, okurumuzun da onayını almak suretiyle ve özellikle tartışmanın içeriği ve önemi itibarıyla özetleyerek okuyuculara sunmayı yararlı gördük. Bundan sonraki sayılarda da, olanaklarımız ölçüsünde bu tür tartışma ve diyaloglardan örnekler vermeye çalışacağız.

E. Özgür'den Stêrka Rizgarî'ye

Öncelikle derginin çıkmasına sevindim. Ümit ediyorum ki, önümüzdeki aylarda, dergi düzenli olarak yayını sürdürür ve Kürdistan mücadelesi ve özellikle solu içerisinde bir çekim merkezi haline gelir. Derginin çıkışı bile tek başına olumlu bir olay olduğu için, bu olumluluklara fazla değinmeden, önemli olduğuna inandığım bazı noktalara kısaca değinmek istiyorum.

Dergi, herşeyden önce kendi yerini Kürdistan'da ve Kürdistanlı bir perspektifle belirliyor. Derginin, Kürdistan'ı bir bütün olarak ele alan ve status quo'yu kabul etmeyen bir anlayışla yazılmış olması, sanıyorum ki, pek çok dostun sevinç duymasına yol açtı. Ben bunun çok önemli olduğuna inanıyorum. Çünkü, Öcalan'ın "Demokratik Cumhuriyet" çizgisini reddeden pek çok yurtsever ve kuruluş, hala Kürdistan'ın parçalanmışlığını kabullenerek politik çizgilerini belirlemektedirler. Ancak, bu perspektifin ne olduğu hususunda dergi, kendisini tanımlamak konusunda yeterli vurguyu yapamıyor. Tabi ki, bu bir sayıda yapılamaz ve gelecek sayılarda bu vurgu inşa edilecektir Ancak, bu sayıdaki vurgunun, eğer marksist perspektifler ile milliyetçi perspektifler arasında bir ayrım yapılırsa, milliyetçilikten yana olduğunu vurgulamak gerekiyor. Yanlış anlaşılmasın, milliyetçilik yapıyor demiyorum, vurgunun milliyetçilik ekseninde yapılan eleştirilerde toplantiğini söylüyorum. Bu, sözkonusu yazılarda "marksist bir perspektif olmadığı" anlamına gelmiyor. Fakat, seçilen söylemin, ağırlıklı olarak milliyetçi bir perspektiften yazıldığı anlamına geliyor. Örneğin, Öcalan'ın Türk

devletinin resmi politikalarına uyumu iyi bir şekilde vurgulanırken, aynı Öcalan'ın sosyalizmi reddi ve Yeni Dünya Düzeni'nin savunucularından biri haline gelmesi vurgulanmamıştır. Böyle bir tavır belirsizlik yaratmakta ve Stêrka Rizgarî ile örneğin PDK-Bakûr çizgisi arasındaki suların bulanmasına yol açmaktadır. Elbetteki ilerki sayılarda sosyalist vurgu öne çıkarılacak ve sosyalist olmadan, Kürdistan'da uzlaşmacı olmayan bir politika izlemenin mümkün olmadığı vurgulanacaktır. Ancak, marksist bir derginin bu vurguyu her yazıda dengeli olarak yapması gerekir diye düşünüyorum. Aksi takdirde, milliyetçilik ve marksizm arasındaki mayın tarlasında havaya uçma tehlikesi mevcuttur. Yani, bunu bir yöntem sorunu olarak görüp, hiç bir zaman milliyetçi vurguyu tek başına öne çıkarmamak gerekiyor. Belirtmeliyim ki, burada milliyetçiliği, Kürdistan bağlamında, devrimci olmak anlamında kullanıyorum. Örneğin, sosyalist olmayan fakat sömürgecilere karşı savaşan Kürt hareketleri devrimci bir niteliğe sahiptir ya da böyle bir fonksiyonları vardır denilebilir. Ancak bu, o akımların sosyalist ya da ilerici olduğu anlamına gelmez. Daha özlü bir şekilde söylemek gerekirse, milliyetçi hareketlerin devrimciliğini belirleyen, bir çok örnekte de görüldüğü gibi, sosyalist hareketlerin eleştirel tavır ve politikaları olmuştur. Sosyalist bir çizgi ve eleştirinin yokluğunda, milliyetçi hareketlerin kendi başlarına devrimci bir misyonu ne kadar sürdürebilecekleri tartışmalı bir konudur. Bu anlamda, S.Rizgarî'de, "Aydın Dosyası"nda devrimci, Kürdistanlı perspektiften, sömürgeciliği karşı vurgunun öne çıktığı bir yazı yayınlanmıştır, ancak bu yazıdaki sosyalist vurgu eksiktir. Sanırım, bunun önemli bir nedenini, Öcalan'ın dönüşümüne etki eden uluslararası koşulların tahlil edilmiş olmasında aramak gerekiyor. Yazıda, herhangi bir şekilde ABD'nin oynadığı rol, emperyalist ülkelerin bölgede Kürtlere karşı, sömürgeci devletlerle birlikte oynadıkları oyunlar tahlil edilmiyor, ama değiniliyor. Öcalan'daki bu dönüşün, Yeni Dünya Düzeni içerisinde ve Güney Kürdistan'da de facto bir Kürt devleti varken yapıldığı, sosyalist bir gözle bakıldığında bu dönüşün, Kürdistan devriminden ayrılma anlamına geldiği vurgulanmıyor. Yazıda, Kürdistan devrimi gibi bir tanımlama bile yapılmıyor aslında. Yani, Öcalan'daki bu dönüşün Kürdistan devrimine ve kitle hareketine ne gibi faturalar yüklediği işlenmiyor. Örneğin; Öcalan, İmralı'da ayrıca, kapitalizmi "zafer kazanmış, insanlığın en özgür olduğu bir dönemin ideolojisi" olarak tanımladı. Altını çizerek, sosyalizmi bir ideoloji olarak red etti. Burada, Öcalan'ın bu tezlerini eleştirmeden ve cevaplandırmadan, sadece Türkiye devletine adaptasyonunu eleştirmek, marksist bir derginin yapmaması gereken bir şeydir diye düşünüyorum. Özellikle, PKK kadrolarının genel olarak sosyalist eğilimli olduğu ve kendilerini devrimci olarak gördükleri de gözönünde bulundurulduğunda, bu konudaki vurgunun zayıflığı önemli bir eksiklik. Bu yazıyı, Okçuoğlu'nun yazıları ile karşılaştırırsanız, pek çok artan yan bulmanız mümkün, fakat, Okçuoğlu ve benzeri çizgilerle ayrılıkların net bir şekilde ortaya konmadığı da bir gerçektir. Bu yazıda ayrıca, güçler dengesinin bir tahlili ve Ortadoğu kapsamında

olabilecek gelişmeler değerlendirmiyor. Ve, Stërka Rizgarî'nin bu dönemde ne gibi politikalar önerdiği hiç bir şekilde belirtilmiyor. Umut ediyorum ki, ileriki sayılarda bu eksiklik giderilir.

İkinci örnek ise, Mesut Zilan'ın PSK'yi eleştirdiği yazıdır. Bu yoldaşın, farkında olmadan, kaş yapayım derken göz çıkardığını düşünüyorum. Mesut Zilan, muğlak bir dil kullanarak ve Stalinizm eleştirisini, Stalin'e gönderme yapmadan yaparak bir kafa karışıklığına yol açmıştır diye düşünüyorum. Örneğin; "Uygulandığı her ülkede yerle bir olmuş bir tezin neresini doğru çıkarmıştır tarih?" şeklinde bir soru soran Zilan, bu sorunun süreklilik olarak saçıklar tarafından, her türden sosyaliste sorulduğunu unutmuş olsa gerekir. Elbette, böyle bir soru sorulamaz diyemeyiz. Ancak, bu şekildeki bir soru, genellikle Stalinizm ile sosyalizmin birbiriyle özdeşleştirilmesi gibi bir yanıştan kaynaklanmaktadır.

Ayrıca, "Bu sosyalizmin hayattaki mimarları ya kurşuna dizildi, ya hapselere atıldı, hayatta olmayanların mumyaları da 'çürümüş, kokuşmuş, yıkıldı, yıkılacak' dediğimiz emperyalist devletlerin antik müzelerinde korumaya alındı" şeklindeki satırları okumak beni çok düşündürdü. Bu sosyalizmin mimarları kimlerdi? Lenin? Troçki? Stalin?, Radek? Kurşuna diziller, genellikle eski bolşevik lider kadrosu ve ondan sonra da Beria gibi isimlerdir. "Çürümüş" gibi terimler tımak içine alınarak, emperyalist sistemin artık çürümemiş olduğunun iması mı yapılıyor? Mumya örneği vermek de doğru değildir. Kimin mumyası, nerede koruma altına alınmış? Ortada bir mumya varsa, o da Lenin'e aittir ve Moskova'da duruyor. Bu arkadaş, Londra'daki Madam Tussaud müzesinden bahsediyorsa, orada Lenin ve Stalin'in replikaları uzun yıllardır duruyor. Yani, kimse kimsenin mumyasını koruma altına filan almış değildir. Ayrıca, Küba ve Kuzey Kore hala yaşamlarını sürdürüyor. Zilan, bir şekilde bu ülkeleri de unutmuş olsa gerek. (...)

Ayrıca, "75 yıl boyunca gizlenen gerçekler ortaya çıktı" ne demektir? Bu satırları okuyunca, "hangi gerçekler Glasnost ile ortaya çıkmıştır? Moskova mahkemeleri mi? Toplama kampları mı? Gulag adaları mı?" diye kendime sordum. "Glasnost" dönemi ve sonrasında saldırıya geçen sağcı ideoloğların ortaya çıkardığı tek "gerçek", kendilerinin Sovyetler Birliği'nde ölen insan sayısını ona katlayarak, bu rejimi Nazizm ile özdeşletmeleridir. Ortaya çıkarılan belgeler, sol muhalefetin iddialarına güç kazandırmış ve açık bir şekilde Leninizm ile Stalinizm arasındaki farkları ortaya koymuştur. Mesut Zilan arkadaş, ilerki sayılarda düşüncelerini daha genişçe açar ve bu konuları tartışır, yanlış anlamalar ortadan kalkar sanırım.

(...)

Derginin daha da güçlenerek yayın hayatını sürdürmesini diliyorum.

Stërka Rizgarî'den E. Özgür'e

(...)

Sanız, "ayın dosyası" bağlamında, konunun "devrimci ama milliyetçi bir perspektif"ten ele

alındığını, yazıda "sosyalist vurgunun eksik olduğunu" çeşitli örnekler de göstererek eleştiriyorsun ve bunun önemli bir nedenini, "Öcalan'ın dönüşümünün geliştiği uluslararası koşulların tahlil edilmemiş olmasında aramak gerektiğini, yazıda herhangi bir şekilde, ABD'nin oynadığı rol ve emperyalist ülkelerin bölgede Kürtlere karşı, sömürgeci devletler ile oynadıkları oyunların tahlil edilmediğini, ama değinildiğini, Öcalan'ın bu dönüşümün YDN içerisinde, Güney Kürdistan'da de facto bir Kürt devleti varken yapıldığını, ve bu dönüşümün, sosyalist bir gözle bakıldığında, Kürdistan devriminden ayrılma anlamına geldiğinin vurgulanmadığını, yazıda, Kürdistan devrimi gibi bir tanımlamanın bile aslında yapılmadığını, yani, Öcalan'ın bu dönüşümünün Kürdistan devrimine ve kitle hareketine ne gibi faturalar yüklediğinin işlenmediğini" belirtiyorsun ve bunu da "milliyetçi ve devrimci perspektifte, konunun yalnızca, Türk devletine uyum sağlama kapsamında konmuş olmasından" kaynaklandığını vurguluyorsun.

Hemen belirtelim ki, "ayın dosyası" yazısında, senin de eleştirilerinde değindiğin iki temel eksiklik vardır.

Bunlardan biri, PKK'de ve özellikle de Öcalan'ın "savunmaları"ndaki "sosyalizm"e ilişkin kısımlarının atlanmış olmasıdır. Gerçekten de, PKK ve Öcalan'ın bu konudaki tavır ve söylemlerinin de yazı içinde ele alınması gerekirdi. Bu eksikliğin bir nedeni olarak, belki de PKK ve Öcalan'ın zaten çok uzun süre öncesinden sosyalizmden koptuğuna ilişkin bizdeki a priori düşünce belirleyici olmuştur. Ancak, ne olursa olsun, bu konunun üzerinde durulmamış olması, elbetteki bir eksiklik. Özellikle, senin de vurguladığın gibi PKK'nin içinde sosyalist eğilimli kadroların da olduğu, ayrıca hala PKK'yi böyle değerlendirenlerin bulunduğu dikkate alındığında, bu daha da önemlidir. Yalnız, bu konudaki tartışmanın ya da değerlendirmenin, sadece "PKK ve Öcalan'ın sosyalizmi reddettikleri" bağlamıyla sınırlı tutulmaması da gerekir. Zira, gerek PKK, gerekse Öcalan, zaman zaman hala "sosyalist" olduklarını belirtmekten de geri durmamaktadırlar. Bu bakımdan değerlendirmenin, genel olarak bizim sosyalizm anlayışımızın teorik ve pratik açılımları ile PKK ve Öcalan'ın (söylemle sınırlı kalsa da) tarif ettiği "sosyalizm" anlayışının teorik ve pratik muhtevasının ortaya konulması gibi bir kapsamda yapılması daha doğru olacaktır. Zira, PKK ya da Öcalan hala "sosyalist" olduğunu söylerken (son olarak geçenlerde avukatlarıyla yaptığı görüşmede de yine tekrarlamış), gerek buna verdikleri anlam, gerekse eylemleri itibarıyla bu kavramın kendisini de iğdiş etmektedirler ve bu bize, bu yanılsamayı ortadan kaldırmak, bir anlamda sosyalizmi onların elinden kurtarmak gibi bir sorumluluk da yüklemektedir.

Diğer bir eksiklik ise, bu döneme ilişkin "somut politika beklentileri"ne yazının ne ölçüde açık ve net cevaplar verdiği sorudur. Ancak bunun, bu dönemin somut ihtiyaçlarının nasıl tanımlanması gerektiği sorusuyla birlikte ele alınması gerekir. Zira, aslında bu yazının temel çıkış noktalarından biri, her düzeyde tasfiye ve teslimiyet programlarının uygulamaya sokulduğu, ama özellikle de ideolojide bulanıklığın yaşandığı bir dönemde, öncelikle hem bu programları

teşhir etmek, hem de Kürdistan Kurtuluş Mücadelesi'nin yokedilmeye, içi boşaltılmaya, unutturulmaya çalışılan temel tezlerini, siyasal ve ideolojik temellerini savunmak fikriydi. Başka bir deyişle, mevcut duruma ilişkin somut politikamızı, ideolojik çözülmeye, sağa savrulmaya, teslimiyete karşı öncelikle bu yanın güçlendirilmesi olarak tarif ettik. Ancak, bunu ne şekilde ve nasıl kitlelere yansıtılabileceği -halen de- önemli bir sorundur. Bir kere, Kürdistan toplumunun genelinde, toplumun siyasallaşması süreci ile bunun bilinçli tercihlere dönüştürülmesi sürecinin yan yana yürümediği bir gerçektir. Örneğin, kitlelerin önemli bir kısmı, sömürgeci siyasetleri, bizzat kendi yaşamlarında karşılaştıkları somut olaylar içinde soyutlamışlardır. Bu, siyasallaşmanın yollarından biridir. Fakat, buna karşı nasıl ve hangi araçlarla mücadele edileceğinin bilgisi, daha ayrı bir süreçtir ve bu noktada kitlelerin, sömürgeciliğin toplumun iç dinamiklerini kıran etkisine de bağlı olarak, bilinçli bir tercihle değil, duygusal yönlendirmelere bağlı etkilenimlerle hareket ettirilmeleri daha mümkün olabilmıştır. Küçümsemek anlamında söylemiyoruz ama, PKK'nin kitleler üzerinde etkinlik kurması, harekete geçirmesinde bu yan önemlidir ve kitlelerin kendini özdeşleştirebileceği güçlü semboller yaratıp, bunu popülist bir söylem ve pragmatizmiyle ustaca da birleştirmiştir. Kitlelerle PKK arasında, kitlelerle Öcalan arasında ve nihayet PKK ile Öcalan arasındaki ilişkinin/bağın niteliği bu bağlamda önemli ve ciddidir. Bu ilişki, sonuçta salt bir "kurtarıcı" kültürünü değil, bir "yaratıcı" kültürünü de ortaya çıkartacak kadar derindir. Böylesi bir özdeşleşme düzeyi -aynı ölçüde olmasa bile- alt popüler kültürün, örneğin "futbol" gibi alanlarındakiyle neredeyse benzeşir. Nitekim, bir futbol takımını tutan fanatik taraftarlar, takım kötü oynasa, yenilse, hatta küme düşse bile, kızıp öfkelenebilir, ortalığı dağıtabilir ama daha iyi oynayan takımın taraftarı olmazlar. PKK'nin etkisi altında kalmış, onun kültürüyle -negatif anlamda- yoğrulmuş kesimin özellikleri, refleksleri de bu bağlamda çok iyi hesap edilmelidir. (Burada bir parantez açıp, bunun sadece PKK bağlamında da böyle olmadığını, aynı anlayış ve ilişki biçiminin, Güneyli hareketlerden tutalım da, güçleri ve olanakları ölçüsünde Kuzeydeki bir çok hareket için de aynı şekilde var olduğunu, hatta bizim içimizde bile bir dönem izlerinin var olduğunu belirtmeliyim. Örneğin, PKK'den ayrılıp da, başka Kürt hareketlerinde çalışan pek bir kimseyi tanımıyoruz. Birleşmeler dışında, diğer hareketler arasında da geçişler çok azdır. Ya ayrılıp ayrı örgütler kurulmuştur, ya örgütsüzlük tercih edilmiştir ya da köşeye çekilmiştir. Belki bunun bir istisnasının, geleneğinin ideolojik bir hareket temelinde dayanıyor olması itibarıyla rizgarî olduğu söylenebilir ve ideolojik nedenlerle rizgarî'den ayrılıp da, diğer hareketlerde çalışmaya devam etmiş çok sayıda örnek vardır.) Bu kesime, uzun yıllar inandığı, neredeyse tapınma derecesinde bağlı olduğu PKK ve liderinin bir teslimiyet içinde olduğunu anlatmakla, onları hemen ikna etmiş olmamaktayız. Tersine, çoğu yerde karşılaştığımız gibi, en masum eleştirilere, değerlendirmelere bile oldukça ters bir tepki verdikleri, adeta bir "öz savunma" düzeyi geliştirdikleri, hatta

süreçten rahatsız olanların bile çoğu zaman bu tavra ortak oldukları görülmektedir. PKK'nin dışa kapalı yapısının, uzun yıllar kendi dışındaki her şeyi düşman gören bir siyaset anlayışını kendinde üretmiş olmasının da bunda büyük payı vardır. Bu noktada şöyle bir tesbit önemlidir. Bu kesimler, etkisi altında buldukları PKK kültürüyle, dolayısıyla kendileriyle hesaplaşmadıkça, ondan kopuşmadıkça, dışa kapalı olmayı sürdürecektir, gelişmelerden memnun olmasalar, bir süre daha "eski PKK'nin özlemi"ni duysalar bile, zamanla ya sürece uyum gösterecek, ya da mücadeleye sırtlarını dönüp kenara çekileceklerdir. Bu kopuşma olmadan, onların bizim doğrularımızla hemen buluşacaklarını -ya da bizim doğrularımızın hemen onlara ulaşabileceğini- beklemek, bana göre hayalcilik olur. Burada, bu kopuşun nasıl mümkün ve muhtemel olabileceği meselesi önem kazanır ve öncelikle buna olumlu anlamda etki edebilecek, onu hızlandırabilecek hususlar üzerinde durmak gerekir. Başta da belirttiğim gibi, Kürdistan Kurtuluş Mücadelesi'nin temel tezlerini, siyasal-ideolojik değerlerini bugün her zamankinden daha güçlü savunmak, bu açıdan önemli bir yerde durmaktadır. PKK'nin etkisi altında bulunan kesimin geneli için halen bu değerlerin bir anlamı vardır ve bu yanlar güçlendiği ölçüde, PKK'de egemen olan anlayışla, PKK'nin kültürü ve nihayet lideriyle kopuşması daha mümkün olabilecektir. Buna bağlı olarak, sınıfsal nitelikleri ve muhtevaları itibarıyla önemli bir kısmının aynı zamanda Kürdistan Kurtuluş Mücadelesi'nin de temel dinamikleri arasında yer aldığını öngördüğümüz bu kesimlere politikalarımızın, toplumsal projelerimizin nasıl bir üslupla taşınacağı da üzerinde durulması gereken bir sorundur. Tıpkı, birine "yalan söylüyorsun" demek ile "söylediklerin doğru değil" demek arasındaki fark gibi, doğrularımızı bu kesimlere ulaştırma ve onları etkilemede, pragmatizme düşmeden, doğrularımızdan taviz de vermeden, onların bizi dinleyebileceği bir anlatım dilini de kullanmamız gerekir. "Aydın Dosyası"nda tercih ettiğimiz anlatım dili de bu açıdan önemlidir. Nitekim, yazının genelinde, senin belirttiğin bir izlenimcilikten ziyade, olay ve olguların kendi iç çelişkilerini ortaya koyan, vermek istediği mesajı direk ve doğrudan değil -zira, o zaman "bizim" tesbitimiz olarak algılanacağı için şüpheyle yaklaşılması, hatta belki de salt "bize ait" sayılması nedeniyle reddedilmesi olasılığı da mevcuttur-, okuyucunun bu çelişkilerden soyutlamalar yaparak -yani çelişkileri ve sonuçlarını "kendisi" tesbit ederek- algılamasını sağlamak suretiyle iletmeye çalışan bir anlatım dili kullandık. Aynı zamanda değişik görüşlere de yer verip, kendi görüşümüzün farklılığını da ortaya koyarken, okuyucunun kendi tercihini belirlemesine olanak sağlamaya çalıştık. Ancak, böylesi bir anlatım diline pek alışkın olunmadığı, bizim yakın çevremiz de dahil olmak üzere, direk -ve biraz da sert- ifadelerin, savunulan görüşlerin "doğruluğu" ve "haklılığı"nın ölçüsü olarak görüldüğü de bir olgudur ve bu durum,

"somut bir politikanın ortaya konmadığı" şeklinde de algılanabilmektedir. Bizce, bu anlatım dilinden vazgeçerek değil -zira, bunun aynı zamanda marksist bir yöntem olduğunu da düşünüyoruz- bunu geliştirerek sorunu aşmamız gerekir.

"Marksist bir derginin sosyalizm vurgusunu her yazıda dengeli olarak yapması gerektiği, aksi takdirde, milliyetçilik ve marksizm arasındaki mayın tarlasında havaya uçmak tehlikesinin mevcut olduğu" tesbitine bütünüyle katılıyoruz. Ancak, dergi yazısının "milliyetçi bir perspektiften yazıldığı", zira "yazıda herhangi bir şekilde, ABD'nin oynadığı rol ve emperyalist ülkelerin bölgede Kürtlere karşı, sömürgeci devletler ile oynadıkları oyunların tahlil edilmediği, sadece değinildiği;

Öcalan'ın bu dönüşün YDD içerisinde, Güney Kürdistan'da de facto bir Kürt devleti varken yapıldığı, ve bu dönüşün, sosyalist bir gözle bakıldığında, Kürdistan devriminden ayrılma anlamına geldiğinin vurgulanmadığı; yazıda, Kürdistan devrimi gibi bir tanımlamanın bile aslında yapılmadığı" yönündeki eleştiri ve tesbitlerine ne yazık ki katılamıyoruz.

Bir kere, dikkat edersen geçen yıllardan bu yana bilinçli olarak "Kürt ulusu"nun yerine "Kürdistanlılar", "Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi" yerine, "ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesini" kavramını da karşılayacak bir şekilde "Kürdistan Kurtuluş Mücadelesi" (ve eskiden olduğu gibi "Kürt sorunu" yerine "Kürdistan sorunu") gibi farklı kavramları kullanmaktayız. Bunlar, Stêrka Rizgarî'nin ulusal ve toplumsal kurtuluşu içiçe, bileşik bir mücadele olarak tanımlaması ve emeğin kurtuluşuna vurgu yapması, yine emekçileri, milliyetlerinden öte, bulunduğu coğrafyada kendi sınıf çıkarları etrafında bağımsız olarak örgütlenme perspektiflerine sahip olmasının bir sonucudur. Kullandığımız bu kavramlardan öte, asıl olarak yazıda kullanılan yöntem önemlidir. Bazı konuların yeterince ele alınmamış ya da eksik bırakılmış olması, sosyalizmden yeterince, hatta hiç söz edilmemiş olması mümkündür, ama bir yazının muhtevasını belirleyen unsur, onun yazılışında kullanılan yöntemdir ve bu yazıda da, yeteneklerimiz ve bilincimiz ölçüsünde diyalektik ve tarihsel materyalist bir bakış esas alınmıştır. Senin belirttiğinin aksine yazıda, emperyalist-kapitalist sistemin Kürdistan siyasetleri, sömürgeci güçlerle ilişkileri, kendi aralarındaki işbirliği ve rekabetlerle birlikte ele alınarak incelenmiş ve PKK ile Öcalan'ın bugün geldiği yer, bunlarla birlikte değerlendirilmiştir. Zaten öyle bir şekilde ele alınmasa, PKK'nin bu duruma nasıl geldiği ya da getirildiğini açıklamak da mümkün olamazdı. Yazıda, 27. sayfadan itibaren, başta ABD olmak üzere, AB, Rusya ve bölgedeki sömürgeci güçlerin konumlanışı, aralarındaki ilişki ve rekabetlerin siyasal içerikleri, Kürdistan sorununa ilişkin bakış ve programları v.b. konulara sadece değinilmemiş, kapsamlı bir şekilde ele alınmış, analiz edilmeye çalışılmıştır.

Esas olarak, yazının ana fikrini de, konuyu bir sistem sorunu temelinde ele almak, bu bağlamda anti-sömürgeci bir mücadelenin kaçınılmaz olarak aynı zamanda anti-kapitalist/anti-emperyalist bir içerik taşımak zorunda olduğunu göstermek, PKK'nin teslimiyet çizgisine gelmesi ile sisteme karşı olmaktan çıkması arasındaki içiçeliğe dikkat çekmek ve nihayet -yazının alt başlığına da çıkartıldığı üzere- sürecin asıl olarak Kürdistan Kurtuluş Mücadelesi için de bir yol ayırımına geldiğine işaret etmek oluşturuyordu ve sonuçta, Kürdistanlı sosyalistlerin (sömürgeciliğe bir kapitalist sistem sorunu olarak bakmaları gerektiği için) aynı zamanda kendi temellerini de oluşturan mücadele dinamikleriyle buluşması gereğine vurgu yapılıyordu. Bunları eksik bulmak, tamamlamak mümkündür ama, bunların hiç olmadığını, bunlara hiç değinilmediğini söylemek bir haksızlık olur.

Buna bağlı olarak, "Öcalan'ın Türk devletine uyumu iyi bir şekilde vurgulanırken, aynı Öcalan'ın sosyalizmi reddinin vurgulanmamış olmasının Stêrka Rizgarî ile örneğin PDK-Bakur gibi siyasal çizgiler arasındaki suların bulanmasına yol açtığı" ve nihayet "Okçuoğlu'nun yazıları ile karşılaştırıldığında pek çok artan yan bulunabileceği, fakat, Okçuoğlu ile ayrılıkların net bir şekilde ortaya konmadığı" yönündeki eleştiri ve tesbitlerine de katılamayacağım. Elbetteki, yazının bütününe ilişkin, yukarıda değindiğim hususlardaki farklı yorumlar ve değerlendirmelerden hareketle, böyle bir kaygı taşımam yerindedir. Ancak tersinden bakıldığında, yazının bütününde PDK-Bakur çizgisi ya da Okçuoğlu'yla aramızdaki sınırların hiç de belirsiz olmadığını, oldukça farklı perçerelerden baktığımızı da görmek gerekir. Zira, PDK-Bakur ya da Okçuoğlu, sisteme karşı bir yerde değil, sistemin içinden durumu eleştirmekte, PKK'yi, örneğin silahları bırakması ya da misak-ı milli içine girmesi, hatta "demokratik cumhuriyet" söylemleri noktasında değil, (kendileriyle de az çok tutarlı olarak) kemalizmin kabulleri içinde durması noktasında, yine Türk devletini de, içinde yer aldığı emperyalist-kapitalist sistemin değerlerine yeterince uyarlı olmaması noktasında eleştirmektedirler. Oysa yazının tümünde, Öcalan'ın Türk devletine uyumu, Öcalan'ın "sisteme uyumu"ndan ayrı bir yerde ele alınmamaktadır.

Mesut Zilan'ın yazısında (...), esas olarak PSK'nin "tarih bizi her açıdan haklı çıkardı" söyleminin ve bu bağlamda PSK'nin ortaya çıktığı dönemden itibaren savunduğu "sosyalizm anlayışı"nın bir eleştirisini yapmak amaçlanmış. Ancak, özellikle yazım ve seçilen ifadelerde yeterince özen göstermemekten kaynaklandığını sandığım anlam kaymaları da sözkonusu olabilir. Fakat, yazısının bütününden bu arkadaşın "pro-Sovyetik" olarak adlandırdığı ve SBKP çizgisini ifade eden "sosyalizm" pratiğini kastettiği anlaşılmaktadır. bizce, bunu kastettiği her "sosyalizm" kelimesinin önüne "pro-Sovyetik"

kavramını yerleştirse, ya da bu kavramı en azından tırnak içinde kullansa, belki yazım ve ifadeden kaynaklanan kimi sorunların önüne geçilmiş olacaktı. Elbetteki, yazıda kullanılan kavram ve belirlemelerde özenli davranmak, dikkatli kullanmak gerekir ve sanırız eleştirilerin - ki, daha yapıcı bir dille de olabilirdi- bu arkadaş için yararlı olur. Bununla birlikte, yazının kendisinin anti-sosyalist bir içerik taşımadığı ortadadır. Yazar, PSK'nin savunduğu "sosyalizm" anlayışını, PSK'nin "kuruluşumuzdan beri savunduğumuz her şey haklı çıktı" söylemi bağlamında eleştirmektedir. Bir partinin ya da siyasal hareketin, hatta düşüncenin sosyalist olup olmaması, nasıl bir sosyalizm anlayışına sahip olduğu, onun programı, eylemleri, dünyaya bakış açısı ve mücadele yöntemleriyle ilgilidir ve esas olarak sosyalist olmakla, bir dünya sistemi olarak kapitalizm karşıtı olmak içiçedir. Yoksa, örneğin Fransa, İspanya ya da daha başka yerlerde zaman zaman "iktidar"a da gelen Sosyalist Parti'ler de vardır ama, sistem karşıtı bir yapıları söz konusu değildir. Konunun PSK bağlamı daha da ayrı bir yerde durmaktadır. Bir kere, PSK'nin bugün savunduğu, ya da programında yer verdiği "sosyalizm" ile, 70'li yıllardan 1990'a kadar savunduğu her halde aynı şey değildir. Bu yönüyle PSK'de, 70'li yıllardan bu güne "değişen" yanlar vardır. İkincisi, dün en azından "ideolojik" bağlamıyla "sistem karşıtı" gibi duran -ya da kendini farklı bir sistemin içinde tanımlayan- bir anlayıştan, bugün sistemin içinde duran, onun değerlerini olumlayan bir çizgiye, "sosyal-demokrasi"nin çizgisine gelinmiştir. Ancak, PSK'deki bu değişim, geçmişin özeleştirisini ya da ondan kopuşun bir ifadesi olarak da gelişmemiştir. Böyle olunca, "dün savunduğu her şeyin bugün doğrulandığını" ileri süren bir siyasal çizgiye, bunun nasıl bir doğrulama olduğunun sorulması olağandır.

(...)

Selamlar ve iyi dileklerimizle..

**ölüm orucu
direnişçileri
ölümsüzdür**

anıları mücadelemizde yaşıyacak

PRK/rizgarî Dava Tutsakları Adına
Ahmet Güven

www.arsivakurdi.org

kapak tasarımı: nesimi aday

stêrka rizgarî